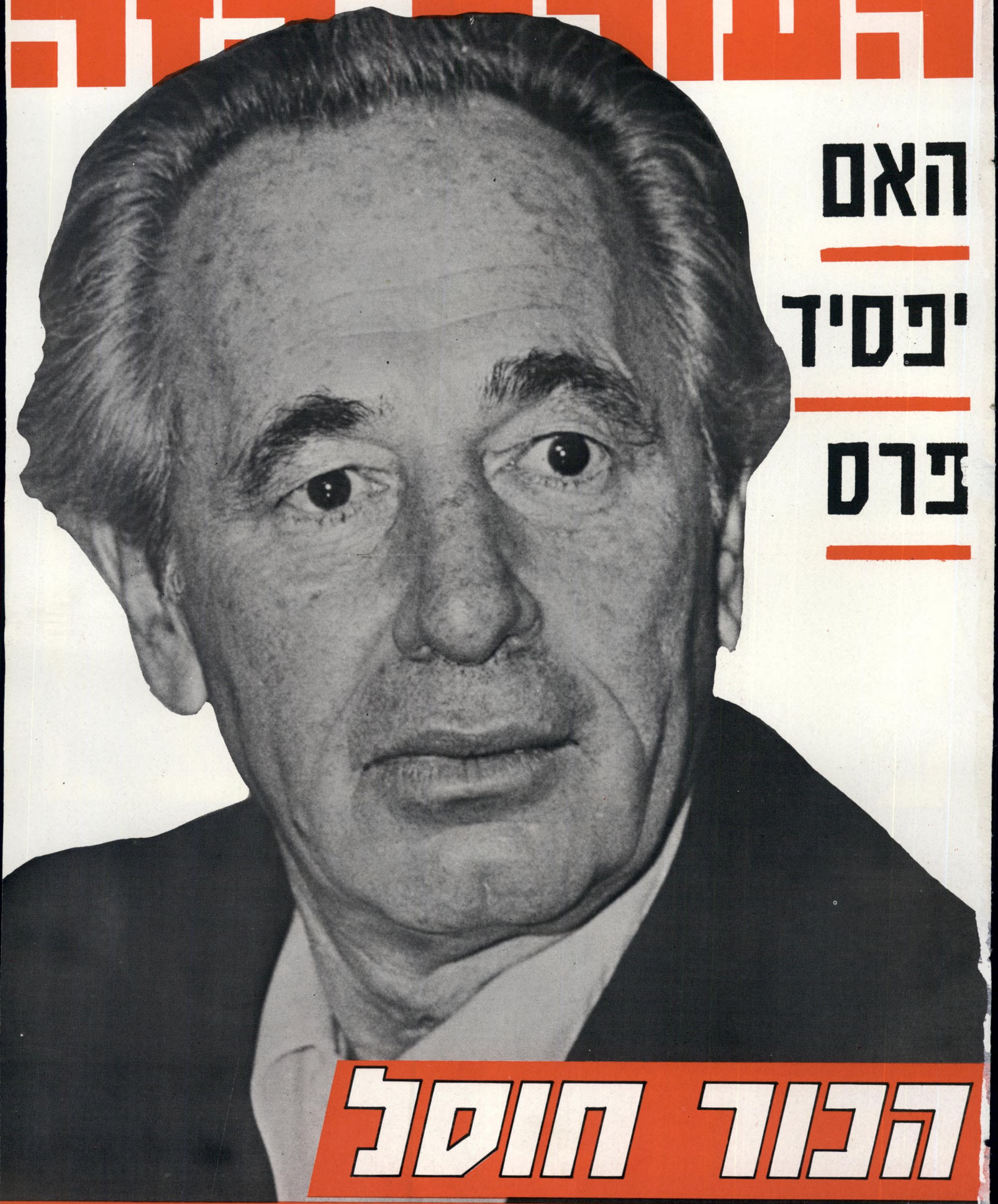
ח' סיון תשמ"א, 10.6.1981 מיספר 2284 88 עמודים שנה 45 המחיר: 13 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

האם יפסיד פרס

הכור חוסל

המערך הופצץ

גביע האלופים לאלף ילדים!

כל משתתף זוכה בפוסטר צבעוני של מכבי ת"א

מבצע זיפ-בוא להצטלם עם גביע אירופה לאלופות

לרגל זכיתה של קבוצת מכבי ת"א בגביע אירופה לאלופות, מכריזה חברת עלית, החברה המאמצת של מכבי ת"א זה 9 שנים, על מבצע מיוחד:

★ כל ילד שישלח 10 עטיפות ריקות של זיפ יקבל בדואר את הפוסטר הצבעוני המיוחד של מכבי ת"א עם גביע אירופה.

★ המשתתפים במבצע יכללו ב-4 הגרלות שיערכו בכל חודש:

ההגרלה הראשונה - **14.5.81**;
ההגרלה השניה - **15.6.81**
ההגרלה השלישית - **15.7.81**;
ההגרלה הרביעית - **16.8.81**.

ובכל הגרלה יקבלו 250 ילדים את הזכות הגדולה:

להניף אישית את גביע אירופה, להצטלם ולקבל את התמונה למזכרת!

כל ילד יקבל הזמנה לביתו עם מועדי הצילומים.
את העטיפות יש לשלוח במעטפה ל:
„זיפ - מבצע הגביע" ת.ד. 3468 תל-אביב 61033.

חשוב לזכור

אין הגבלה על מספר המעטפות שאפשר לשלוח למבצע.
מי שישלח יותר מעטפות (בהתאם לכללי המבצע) מגדיל את סיכויו לזכות.
בכל הגרלה ישתתפו כל המעטפות שיגיעו עד תאריך ההגרלה.

זיפ והמשקה מוכן!

טוב לי עם עלית

„העולם הזה", שבועון חדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, ט. 03-232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תבניות: יוסי שנקר • עורכת כיתוב: לילית בוארון • צלמי מערכת: ציון צפריר ועמנ סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם פיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן אליגדור • הפצה „גד" בע"מ • גלופות צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

לקוראינו

להיות עורך־עיתון פירושו לקבל החלטות.

העורך הוא המחליט מה מתפרסם ב־עיתון ומה לא. כלומר: הוא מחליט מה מוצע לך לקריאה. השאלה הראשונה ש־הוא שואל את עצמו היא: האם זה מעניין? האם אתה, הקורא, תהיה מעוניין לקרוא זאת?

אני מודה שמדי פעם אני פוסח על שאלה מכרעת זו, ושואל את עצמי שאלה אחרת לגמרי: האם חשוב שאתה, הקורא, תקרא זאת?

אני יודע שיש בזה מידה רבה של חוצפה. האם אני רשאי להחליט מה טוב לך? אני רק מקווה שאתה נותן בי אמון ושתסכים מן התבשיל המוגש לך, אף אם אינך מבין, ברגע הראשון, מדוע אנחנו בישלנו אותו.

כך נהגתי לגבי הסידרה הטלוויזיונית עמוד האש.

האם מותר לאנוס?

מספרים עד מבקר־תיאטרון שיצא מ־אולם־ההצגה אחרי חמש הדקות הראשו־נות, וכתב עליה ביקורת קטלנית. שאלתו כיצד הוא מעז לכתוב ביקורת על מחזה שרק את הראשית ראה. השיב המבקר: „איני צריך לאכול ביצה שלמה, כדי לדעת שהיא סרוחה."

יו"ר ירון מקבל את הספר
בעיקבות עמוד האש

אם יהיה לקוראי העולם הזה חשק לק־רוא עליה עוד ועוד. אך קיבלתי את אחת ההחלטות החצופות: להקדיש מדי שבוע שלושה עמודים לסיקור הסידרה, וכימעט לאנוס אותך לקרוא אותם.

אינני יודע אם אתה התמכרת לכתבות אלה כמוני. אני עצמי הקדשתי מדי שבוע כשעתיים־שלוש מזמני לעריכת כל פרק. מכיוון שעשיתי זאת ל פ נ י הקרנת הפרק המקביל של הסידרה מעל המירקע, היה לי יתרון על פני כל הצופים האחרים. אני מקווה שגם הצופים האחרים הפיקו מן הסידרה הנאה רבה יותר תודות ל־חומר הנוסף שסיפקנו.

נכון גם ההיפך: לעיתים די לחזות במשך כמה דקות בחלק של יצירה, כדי לעמוד על איכותה הטובה.

ראיתי פרק אחד של עמוד האש ש־הוקרן ביום־העצמאות של השנה שעברה. כימעט והחמצתי אותו. אמרתי לעצמי: „מה זה כבר יכול להיות? הטלוויזיה ה־ישראלית עוסקת בהיסטוריה? זה לבטח עוד יצירת־קיטש תעמולתית, מן הסוג ה־ידוע. לכל היותר, אכסודוס חדש."

בכל זאת הפעלתי את המקלט. החלטתי לחזות בפרק במשך כמה דקות, לעמוד על טיבו הגרוע ולעבור לעיסוק פורה יותר. תחת זאת ישבתי מול המכשיר עד הרגע האחרון, נרגש ומרותק, להפתעתי הרבה. היתה זאת יצירת־מופת של היס־טוריה טלוויזיונית — הוגנת, מאופקת, מאוזנת, חינוכית, מרגשת.

לקראת הקרנתה הסדירה של הסידרה כולה שאל אותי דן עומר אם יש מקום, לדעתי, לכתבה שתספק חומר־רקע על הכ־נת הסידרה, תוך שימוש בחומר העצום שנאסף בידי המראיינים, ושרק חלק קטן ממנו מצא את מקומו בסידרה עצמה.

לא הייתי בטוח אין יתייחס הציבור לסידרה, ואם היא תהפוך מאורע טלוויי־זיוני בכל השכבות. גם לא הייתי בטוח אם לא מצאת עניין בסידרת־המאמרים ו/או בסידרת־הטלוויזיה, אני יכול רק להתנצל — מבלי להתחרט.

בשבוע שעבר יצא הספר העולם הזה בעיקבות עמוד האש, שבו נלקטו כל ה־כתבות של דן עומר, שהופיעו בשבועון. במסיבה צנועה, שנערכה לכבוד עורכי ה־סידרה, חולק ספר זה לכל מי שלקח בה חלק וגם לאנשי רשות־השידור, וב־ראשם יו"ר הרשות, הפרופסור ראובן ירון, והמנכ"ל, יוסף („טומי") לפיד, ש־כתב גם הקדמה לספר, שהופיע בהוצאת פרוזה.

עצם העובדה שבספר אחד הופיעה הק־דמה של טומי לפיד ואחרית־דבר של אורי אבנרי — יש בה אולי עדות מעודד דת לכך שבעלי דיעות המנוגדות באופן קוטבי יכולים למצוא עניין משותף בטי־פוח יצירה חינוכית על עברנו הלאומי.

„רוצח יהיה חבר כנסת?"

שלוש פעמים בחייו ביקר יוסי ינאי בביתו של הח"כ השייח' ג'אבר מועדי ינאי שהה במשך שבוע תמים בכפר וב־כפרים הסמוכים לו. הוא גילה דבר ש־התגלה אחר־כך גם למישטרה: שהטילים נגנבו מהבסיס הצבאי שבגליל המערבי.

תוך כדי חקירתו נתקל ינאי פעמים רבות בשמו של השייח' הדרוזי ג'אבר מועדי. הוא שמע שמועות שונות על ה־מיסחר בנשק גנוב, והוזכר גם שמו של השייח'. על כן יצא ינאי לביתו של שייח' ג'אבר וראיין אותו על נושא זה. ג'אבר הכחיש שמועות אלה מכל וכל.

בפעם השניה ביקר ינאי את שייח' ג'אבר בתחילת השנה, אחרי רצח הח"כ הבידואי השייח' חמאד אבו־רביע.

כששודרה ההודעה הראשונה על הרצח, ביום השני בשעה 8.00 בלילה, טילפן אלי ינאי. החלפנו דיעות על האפשרות שמישפחת השייח' ג'אבר מועדי קשורה ברצח.

במשך הלילה עבד ינאי על הנושא. נודע לו שעוד באותו לילה נעצרו שלו־שת בניו של שייח' ג'אבר כחשודים ב־רצח. מה שהיה, כמה שעות לפני כן, רמז אינטואיטיבי פרוע, הפך אפשרות גו־

שייח' ג'אבר בביתו עם יוסי ינאי
„אני לא רוצה אותך בתוך הבית שלי!"

ראה. אך בית המשפט אסר את פירסום שמותיהם של העצורים בחשד של רצח הח"כ.

גליון השבוע של העולם הזה (2263) הופיע למחרת הרצח. קוראים חדי־עין שמו בוודאי לב לכך שיותר ממחצית ה־כתבה על הרצח היתה מוקדשת לשייח' ג'אבר מועדי — למרות שעל פי מה ש־הותר אז לפירסום, לא היה לו כל קשר לפרשה.

אחרי צאת הגליון היה די זמן כדי להכין כתבת־תחקיר מעמיקה על מיקרה־הרצח של אבו־רביע, לגיליון השבוע ש־לאחר מכן. בית המשפט עדיין לא הרשה את פירסום העובדה ששלושת בני ה־שייח' הדרוזי הם העצורים בפרשת הרצח. אולם לנו, במערכת, היה ברור שאנו חיי־בים להסתכן ולשבור את קשר השתיקה.

כדי שלא להיות מואשמים במישפט־דיבה, אך כדי שציבור קוראי העולם הזה יבין בדיוק מה עומד מאחרי הרצח שהסעיר את המדינה, היה צריך לעשות תרגיל עיתונאי שבוודאי ייכנס להיסטו־ריה של העיתונות הישראלית. שער העו־לם הזה שהופיע באותו שבוע (העולם הזה 2264) נשא תמונה גדולה של שייח' ג'אבר מועדי, ולידו הכותרת: „רוצח יהיה ח"כ?"

במערכת היה ידוע במעורפל סיפור על מיקרה־רצח שבו היה השייח' ג'אבר מו־עדי מעורב לפני שנים רבות. ינאי הח־ליט להיכנס ישר אל גוב־האריות, ביתו של שייח' ג'אבר מועדי עצמו, ולשאול אותו על רצח זה. בתוך הכתבה על רצח אבו־רביע פירסמנו, במיסגרת, כתבה על

(המשך בעמוד 20)

מנכ"ל לפיד עם דן עומר
לא אכסודוס חדש

בכפר ירכא שעל כביש עכו־צפת בגליל.

הפעם הראשונה היתה לפני כחמש שנים. בכפר הערבי אבו־סנאן היתה הת־לקחות בין שתי חמולות דרוזיות. ינאי יצא לסקר את הפרשה, שהסעירה אז את הארץ כולה.

מילבד תיאור מהלך ההתפרעות באבו־סנאן, הבנת שורשי הטינה בין שתי ה־מישפחות היריבות והרקע לשינאה ביני־הן, עניינה את ינאי שאלה נוספת: מניין השיגו בני־הכפר את כלי הנשק והתח־מושת, שבהם השתמשו בעת ההתפרעות? היתה זו הפעם הראשונה שבה השתמשו בקרב בין מישפחות ערביות בטילי־כתף.

מכתבים

אשר יגזרנו

הקמת תמ"י מסעירה את רוחו של הקורא, הנבעת מפחד הפיצול העדתי.

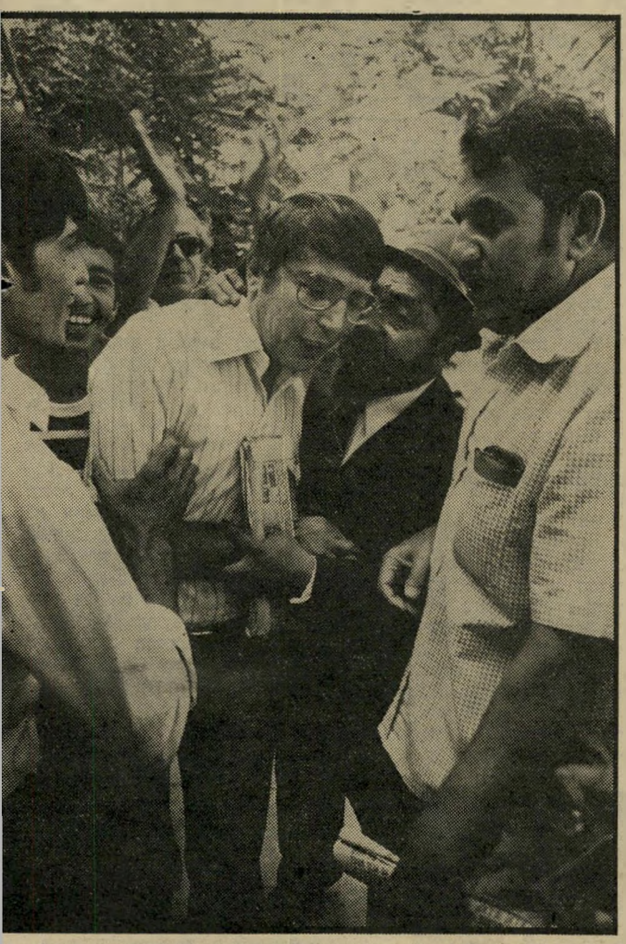
זה התחיל עם פרישתו של אהרון אבו־חצירא מהמפד"ל, ולא פסח גם על המערך, שמתוכו מתחילים לנשור החברים מבני עדות המזרח, המצטרפים אל בן־עדתם אבו־חצירא ויוצרים, אגב כך, מפלגה על טהרת בני המזרח.

אי־שם ברמה כבר נשמעת הקריאה: בן עדות המזרח, קום והצטרף אל אחיך, בני עדתך, בני גורלה של תמ"י, כמה מגדטים תקבל, ואם יצליחו ראשיה לזכות במחוז חפצם ולהיות שרים ר־ח"כים. לא איכפת לי אפילו שהגלריה המקשטת את ראשות הרשימה הזאת מורכבת משוטרים־לשעבר ונאשמים־לשעבר. מה שמעודד אותי היא התגובה האשכנזית. איזה פיק ברכיים פתאומי! איזה פחד פתאומי! הם מריחים את המרד! פתאום, אחרי שטיפחו בתוך מיפלגותיהם סיעות עדתיות, הם נגד חלוקה פוליטית לפי עדות! פתאום, אחרי שעשרות שנים הם קיימו מיפלגות עדתיות נפרדות לערבים, לבדואים ולדרוזים, עינם צרה ביהודים המקימים מיפלגה עדתית!

הקמת תמ"י עשוייה להביא לכך שהייקים יתחילו פתאום לאהוב את הפולנים, ואפילו הרוסים יתחילו לאהוב את הרומנים!

אוהד לוי, רחובות

● ● ●

שר אבו־חצירא
טהרת העדה

צרת רבים

גם אשכנזים רוצים להרגיש דפוקים מדי פעם.

היות שאני רוצה להרגיע, לעודד ולנחם את המקופחים מבני עדות המזרח עד כמה שאפשר, אני רוצה לומר להם שיש בארץ דברים הרבה יותר גרועים. מתי שמח הגיבן? כשהוא רואה גיבן גדול ממנו!

אני, למשל, אחרי 27 שנות וותק, משתכר 87.70 שקל ליום ברוטו — 2285 שקל לחודש, למרות שאני אשכנזי טהור ויש לי ייצוג רחב ביותר בכל המוסדות, ולמרות שאני ניצול מחנות־המוות הנאציים ונוסף לזה גם אב שכול, ולמרות שחברי בעבודה (מבני עדות המזרח) משתכרים יותר ממני בהרבה. לדעתי, מוסד פרנסה מישפחתך! נקום יחד, כגוף אחד, יציב ואיתן, ואבו־חצירא הוא מנהיגנו, הידד!

ואני כבר רואה כבסיוט כיצד קמים ומתבצרים בני עדות המערב, אשר יקימו גם הם מפלגות על טהרת הווז־ווז. הלוואי ואתבדה, אבל אני כבר חש את זה באוויר, מריח את זה.

הייתי מציע שיקום ויתארגן מייד גוף ציבורי אחראי של בוגרי אוניברסיטות ופרופסורים, שיחד עם פשוטי־עם מכל העדות יסכסו עצה כיצד לפעול בנידון, כדי לעצור את נחשול גלי מילחמת־העדות, ויפה שעה אחת קודם!

ולהלן גם המשיך בעניין: עוד שנה ועוד שנה ניווכח / מי יהיו מנהיגינו בכרך / מי יתן את הטון / בכל תחום בשילטון / יקה ווז־ווז או פרנקופון.

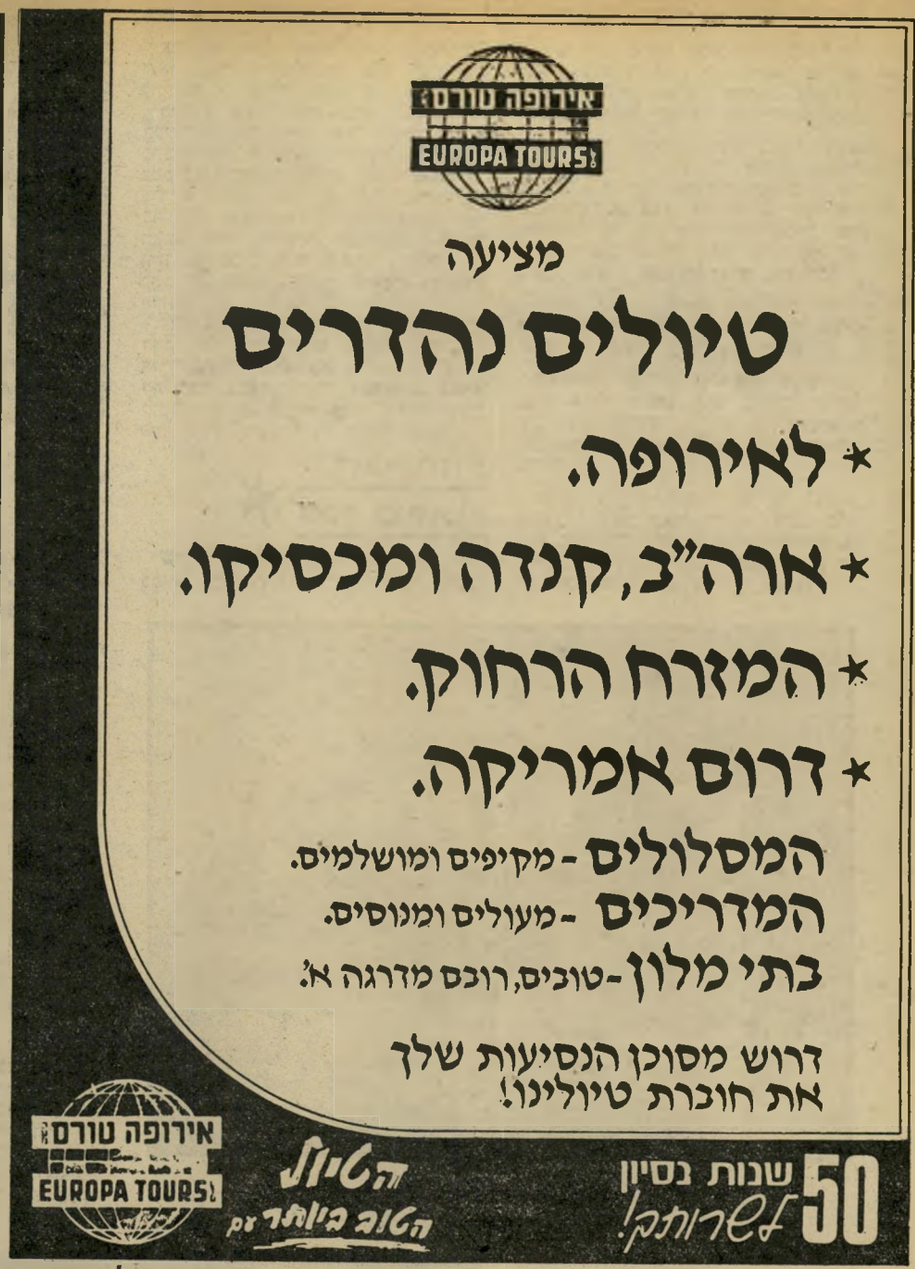
אם, תל־אביב

● ● ●

פיק ברכיים

לקורא לא ברור מה יצא מתמ"י, אך די לו במת שכבר חוללה.

לא מעניין אותי כלל מה יהיה

קול המפרסם

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

קורסים ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שער בחשמל (אפילציה)
* סלון ומכון יופי

תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעה, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער בשעווה
* הנחת נלות *
• מחירים עממיים • שרות מעולה •

תל-אביב יודפת 4 ליד דיזנגוף 190 226066 229388
רמת-גן הרצל 86 מול בנין אואזים "סלון אוה"

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת

בירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 772118

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים. בשמירה על בריאותך ורכושך.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75

אם את דואגת לבתך תני לה טמפון בלי מוליך

רק או־בֵּה טבעי ובטוח!

בתך הגיעה לגיל שבו היא עשויה לקבל את המחזור החודשי בכל יום. מנסיונך את יודעת שההתחלה קובעת לא מעט את התיחסות הנערה ל"אותם ימים". הכיני בביתך קופסה של או־בֵּה מיני בלי מוליך — המיועד במיוחד לנערות ולבתולות החל מהמחזור הראשון.

טמפון או־בֵּה אינו זקוק למוליך – דחיפה קלה והוא בפנים. כדאי שתזכרי שמוליך ולו גם העדין ביותר, אינו טבעי ולכן הוא עלול לפגוע. המוליך הטבעי ביותר נמצא בקצות האצבעות... או־בֵּה מיני הנו בעל כושר ספיגה הטוב בעולם, קטן ובלתי מורגש, קל לשאתו ולהסתירו אפילו בכיס הג'ינס או בארנק הכסף. נסי את או־בֵּה מיני אין טוב ממנו.

לכ' או־בֵּה מח' ההסברה ת.ד. 2115, חיפה
אבקש לשלוח אלי את חוברת ההדרכה + השי:
3 טמפונים בנרתיק

שם _____

כתובת _____

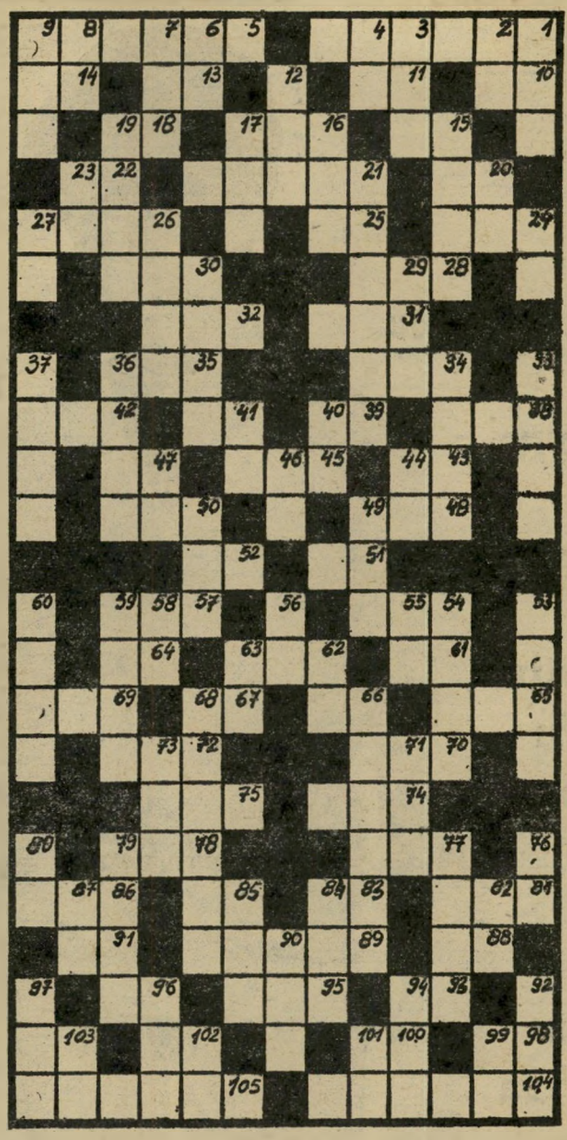
_____ גיל _____

☐ משתמשת בטמפונים ☐ לא משתמשת

o.b.

או־בֵּה טבעי ובטוח.

תשבץ העולם הזה 2284

מאוזן:

1) מקום חפור באדמה לש־מירת מצרכים לימים רבים; 5) תרגום רומי ראשון, בידי הירונימוס, של כתבי הקודש; 10) אחד מאלופי (מיל.) ב־צה"ל (ש"מ); 11) די; 13) מקווה רחב־ידיים של מים מלוחים; 14) סופר אידי בעל „קדוש השם"; 15) בת־קול; 16) נשיא בישראל — קלע חוטים אחד לאחד; 18) כימאי שוויצי, בעל חוק היסוד ב־תרמו־כימיה (ש"מ); 20) עלוב; 21) לוח, ילקוט לדב־רי ספרות וידיעות שימושיות; 22) קיר נוזלים; 24) משום ש... הוא העוף הגדול בארץ; 25) עיר מטרופולין ביחס ל־ערים הקטנות שלידה; 26) עוף מידבר — משמיע קול; 28) רעשו, סאנו; 30) מאן; 31) עיר רבת אוכלוסין; 32) שמד; 34) דבר בודד; 35) נשיא ב־צ'כיה אחרי מסריק; 38) אליל השמש של הכנענים הקדמו־נים; 39) גבע־רם; 41) בגלל, נגד; 42) מזל טבת; 43) לשד־העצם; 45) שם כולל פיוטי לשרצים ורמשים; 47) מס־פיק, לא עוד; 48) חפרפרה; 50) סל הבכורים; 51) תואר כבוד מוסלמי; 52) כוח על־יון; 54) מהסריסים בשושן; 57) סופר ישראלי מחבר „ענש"; 61) מילת זירוז; 62) חמת של עור לשמור בו מים; 64) גבעה בירושלים; 65) הזכות לבטל החלטה; 66) כלי־עינויים; 67) של; 69) מניח אריח; 70) תמים, נאמן, צדיק; 72) פריצות בכוונה רעה; 74) צמר־גפן; 75) נעים לאוזן, לפני הלילה; 77) פמי־ניסטי; 78) קשר לו זרים והקיפו; 81) צומת מרפא; 83) להיכן; 85) הרם, הגבה!; 86) מלך בני עמון; 88) זעף; 89) דברי הונאה ומרמה; 91) מרח, כיסה; 93) בירה בארץ אירו־פית (כ"ח); 95) שיח בר נמוך וקוצני ממשפחת הקטניות; 96) כאן; 98) שימש כמזכיר האו"ם (ש"מ); 100) תן; 102) קריאת אזהרה באשקוקי; 103) כתב־כריתות; 104) כינוי חי־בה לאפרים במקרא; 105) הר בגבולנו הצפוני.

מאונך:

1) ממטרה אוטומטית; 2) רסיסי־בוקר; 3) פרח גוי קו־צני; 4) די והותר; 6) אויה!; 7) תואר לנזיר וכוהן בודאי בסיבט; 8) לשכה, מדור; 9) קרבן של איש־ישראל לכפר על חטא; 12) זימר זמר קל; 15) היפהפיה מטרויה; 16) קרבן שלום; 17) מטבע בדרום אפריקה; 19) המשתדל להיד־מות לבני המעמד הנעלה; 20) הבנה, ידיעה; 21) אבי העורקים; 23) אבן־טובה; 24) שם האלוהות; 26) פרובינצ־יאל; 27) כעס; 29) מודע; 30) אוברול; 33) מעון, מש־כן, כינוי לרקיע השביעי ב־אגדה; 34) הפלוגות הלוחמות בטרום מדינה — בנות 40; 36) רם ונישא; 37) התאג־דות לטיפול בענייני ספורט וכו'; 40) דבר־סוד; 41) אייל, כוח; 44) קרה, התאים ליום מסויים; 46) בהמת־משא; 47) שבט בישראל; 49) כשלון, תקלה; 50) מזלו של חודש ניסן; 53) מקור־מים; 54) בירה באסיה; 55) תוך; 56) אות בא"ב; 58) אגודת־פר־חים; 59) מיטב היבול — בשירה; 60) משוררת יוונית גדולה מלסבוס; 62) מזל; 63) איבר הגקה; 66) סופר אמרי־קאי ממוצא ארמני שנפטר לאחרונה; 68) עמק־עבודה, עמק־הורה בארץ; 71) סמלו של קיסר יפן; 73) תכנית יום־יומית בטלוויזיה; 76) דפנות הפעמון; 77) אור גדול; 79) הכנסה מניירות־ערך; 80) אריג־יוקרתי; 82) הוגה־דעות יהודי בגרמניה בעל „רומי ו־ירושלמים" (ש"מ); 84) אינ־ווליד; 85) ריק, הבל; 87) תכשיט בחוטם בהמה; 90) חברה דנית המייצרת משחקי הרכבה לילדים; 92) דרגה, מעלה בסולם; 94) העלה ב־קול שאון, שלא מרצון אוויר וגזים מן הקיבה דרך הושט אל הפה; 96) לחץ; 97) עוון; 99) מטבע במזרח הרחוק; 101) אנא; 102) מחזאי אירי; 103) בור לדריכת פרי־הגפן.

מכתבים

(המשך מעמוד 4)

טובה ללא ייצוג, מאשר ייצוג ללא פרנסה.

אני, על־כל־פנים, מוכן להת־חלף. למסור את הייצוג ולקבל פרנסה.

שימעון שיבק, בני־ברק

● ● ●

על־פי־תהום

הפסימיות גוברת על האופטימיות.

אנו מתבוננים במערכת־הבחי־רות של המיפלגות הפוליטיות שלנו, ורואים שהממשלה הביאה אותנו אל עברי פי תהום כלכלית, פיננסית וצבאית, והאופוזיציה טוענת שברגל אחת אנו כבר מת־נדנדים על־פני התהום.

הסיבות לפסימיות כה עמוקות ומשכנעות, והסיבות לאופטימיות כה שטחיות ובלתי־משכנעות — עד שנימוקי הפסימיות כבדים ב־הרבה מאלה המורים על אופטי־מיות.

יוסף שריק, תל־אביב

● ● ●

אחיתופל

הקורא מביע את דעתו על שינוי פרסונלי מסויים ב־לישכת ראש־הממשלה.

אורי פורת נתמנה כיועץ ראש־הממשלה לענייני־תיקשורת. אורי־פורת הצטיין תמיד בדיעותיו ה־ימניות קיצוניות והניציות, ודגל במאמריו בהקצנת יחסינו עם ה־ערבים בישראל, בגדה המערבית ובמדינות השכנות.

הוא נוקט בעמדות לאומניות־חשוכות כימעט בכל נושא ונושא, ומגלה גישה אנטי־סוציאליסטית מובהקת ותוקפנית ללא סייג. אם נאומו ותשובותיו של מנחם בגין למימשל הגרמני ולמימשל הצר־פתי נוסחו ועובדו על־ידי היועץ החדש, אין פלא שהמחדל הוא גדול ורב.

עם יועץ מסוג זה, לא תאחר לבוא גם הידרדרותנו הפנימית ו־החיצונית. מי יתן ופרק זה בתול־דותינו יסתיים חיש מהר.

מידן להב, תל־אביב

● ● ●

מה הם בונים

דימיון מפתיע בין סימלו של אירגון בינלאומי חשאי ובין סימלה של תנועה בישראל.

באיטליה השתמשו פוליטיקאים ואנשי־עסקים מן הימין במסווה ש־סיפק להם תא של הבונים החופ־שיים, והממשלה נפלה בעיקבות הגילוי. גם אני כמעט נפלתי כ־אשר גיליתי את הדימיון המפתיע בין סמל הבונים החופשיים לבין סימלה של תנועת עצמאות הישר־ראלית, מיסודו של הד"ר עזרה זוהר. האם הדימיון מיקרי? מה מסתתר מאחורי התנועה הזאת?

אהרון כרי־ריצון, תל־אביב

● ● ●

צובטים בלחיים

הקורא אינו אוהב את בגין, אך עוד פחות הוא אוהב את סיגון המערך.

כצייר וכאדם שעבר את השואה ואת התקופה שלפני מילחמת־העולם השנייה בגרמניה, לא יכול־תי להבליג על השיטה שבה נוהגת מיפלגת העבודה, בפרסמה בימים האחרונים את קלסתרו של ראש־

(המשך בעמוד 8)

חיים ארוכים

הרופא חקר ובדק — והוא פונה במיכתב אישי למנחם בגין:

אני מקווה ומאחל לך שת־אריך ימים, אבל, מצב בריי־אותך כיום מצריך הסתלקותך מייד מעמדת המפתח של ראש ממשלה בישראל — עמדה אשר בה אינך מסוגל לפעול בשיקול דעת קר — וזאת כ־תוצאה מהרפואות שקיבלת ב־משך שלוש השנים האחרונות, ומקבל עד היום בשביל להו־ריד את לחץ הדם הגבוה שלך ולהקל על לבך החולה. כדל־קמן: הורדת לחץ הדם מורי־דה את כמות החמצן המסופק לתאי המוח, ומכאן הפגיעה ב־יכולת הפעולה של תאי־המוח חריפות המחשבה וכושר הניי־תוח. אלפי אנשים עלולים לשלם בחייהם ביגלל השגיאות שמוח לקוי עושה ביגלל רפו־אות הינתונות ללב חולה, מו־רידות את המתח והרגישות הדרושים לתאי המוח כדי להי־גיב ולפעול כראוי במצבים קריטיים.

אני מקווה שיכולת ההבנה שלך לא לקחה עד כדי כך שאינך מסוגל יותר להבין את הכתוב במיכתבי זה ולהוציא את המסקנות מניתוח המצב — ואני מאחל לך חיים ארוכים בנחת, בכבוד ובשלווה!

ד"ר אדן גרין, פירנצה

פגיעה בחריפות
חיים ארוכים

סמל הבונים החופשיים
מי יפול?

סמל תנועת עצמאות

היתי שפן נסיונות.

בעשר השנים האחרונות "עשיתי" את אמריקה עשרות פעמים כדי שאתה תקבל את טיול חייך.

עם היד על הלב

אני מכיר מעט מאד מארגני טיולים בעולם כולו שהתנסו בכל החוויות שאני חויתי על בשרי לפני שהם "מכרו" את אמריקה לנוסעים שלהם. בארץ, הייתי הראשון שאירגן טיולים לארה"ב. בעקבותי הלכו האחרים (אגב, עד היום הטיולים של "בוא ניסע" הם נושא לחיקויים). הנוסחה שלי לטיול מושלם הינה פשוטה:

אני נוסע לכל מקום, מסייר בכל אתר, ישן בכל אחד מהמלונות, טועם את האוכל במסעדות. מה שאינו טוב מספיק בשבילי אינו טוב בשבילך. נקודה.

לדוגמא הביקור בפלורידה

פעם היינו נוסעים למיאמי, אבל נוכחתי שהיא חמה ומשעממת את הנוסע הישראלי. ניגשתי ללשכת התיירות המקומית לקבלת אינפורמציה. הגברת השמנמונת בלשכה שאלה אותי אם ב"סייפרס גרדנס" כבר ביקרתי.

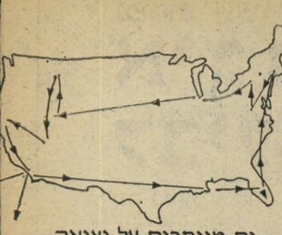
מיד נסעתי לשם. זה היה כדאי. התוצאה — עוד אטרקציה במסלול. (אני מוכן להתערב שבשנה הבאה מקום זה יופיע במסלול מתחרינו).

אנחנו לא נוסעים ל"דיסנילנד", שליד לוס אנג'לס, אלא ל"דיסני וורלד", שבפלורידה. כי הוא גדול יותר וחדש יותר.

ובענין ה"דיסניוורלד" נוכחתי לדעת שסיור רצוף של יום שלם בחום, מעייף את האנשים. פיצלנו את הביקור בגן. בשעות הבוקר מבקרים באטרקציות המוצלות, חוזרים למלון למנוחה (וגם להפתעה!), שבים לגן בשעות הערב הקרירות להשלמת הסיור ולתהלוכת הסיום. מנסיון, זאת הדרך היחידה להנות באמת מהמקום.

אני שונא ל"אכול אספלט"

פעמים רבות ליוויתי אישית קבוצות מגוונות כדי לשמוע תגובות בשטח. אוטוסטרדות מחליאות. את האנשים. והתוצאה — מתכונת הטיולים שלנו בה תמצא את האיזון המושלם בין טבע לעיר. לדוגמא: ניו־יורק הגועשת ומיד אחריה חבל איימיש, פנסילבניה ההולנדית, דרך מפלי הניאגרה לשיקגו ואחריה הפרקים. וכך הלאה לאורך כל הטיול. בקטעים "המתים" במסלול פשוט, טסים. חבל על הזמן. בעיקרון אני לא חוזר פעמיים על אותה דרך. אם עושים את הדרך לטורונטו בספינה את הדרך חזרה לניאגרה עושים באוטובוס.

היום האחרון חשוב לי כמו הראשון

פעם היינו טסים מאורלנדו, פלורידה, ישר לשדה התעופה בניו־יורק ומשם לתל־אביב. שיניתי זאת. הגעתי למסקנה, שיום נוסף בניו־יורק יסיים את הטיול כמו שצריך. זו הזדמנות לערוך קניות אחרונות, לראות הצגה, לאגור רשמים לסיום, ואפילו לנוח לקראת הטיסה הארוכה הביתה.

כל שנה אני שואל מחדש

את דעתם של אלה שכבר נסעו עם "בוא ניסע", סוכני נסיעות אמריקניים, עובדי לשכות תיירות, את עצמי. כל תגובה נבדקת. כל חויה נרשמת. קשה למנות את השיפורים שעשינו ואנו עושים כדי להעניק לך את טיול חייך. מי שלא התנסה בזה לא ידע.

בקש את חוברת "אמריקה אמריקה 81", אבל קודם, אולי כדאי שתשאל את מי שכבר נסע.

גם מוותרים על יציאה: בניו־אורליאנס למשל, אנחנו לנים ב"קארה" זה הרובע הצרפתי היקר ביותר, במלון בעל ארכיטקטורה ואווירה צרפתיים אוטנטיים. זה חלק מהענין. לדעתי, מי שגר בניו־אורליאנס "בעוד" מלון מודרני, פשוט, מפסיד את העיקר. בלאס־וגאס לעומת זאת, אנחנו גרים ב"דאון טאון" (ולא ב"סטריפ") כי שם ישנו כל "האקשן".

מוסיק בריקמן-מנכ"ל בוא ניסע

אמריקה אמריקה

	תאריכי יציאה				מספר ימים
	יוני	יולי	אוגוסט	ספטמבר	
	18,25	2,9,16,23,30	6,13,20,27	3,10,17	29

הללויה אמריקה

	תאריכי יציאה				מספר ימים
	יוני	יולי	אוגוסט	ספטמבר	
	17,24	8,15,29	5,19	2,9*,23	23

*24 יום

1981
אמת בפרסום
בוא ניסע bonissA

נפיחות? עצירות?
איך תכנסי לביקיני?
תה ביקוניס לעיכול טבעי:
נמס (היחידי בישראל), עלים וטבליות.
תה ביקוניס מיוצר מצמחים.

Bekunis
תה בקוניס

להשיג בבתי המרקחת בלבד.
אישור משרד הבריאות 002-11146-929
עייני בעלון לצרכן המצורף לאריזה שאושר ע"י משרד הבריאות.

מכתבים

(המשך מעמוד 6)
הממשלה כשהוא „צובט בלחיים" של עצמו.

עקרונות השיטה הזאת היו נקוטים בימים האפלים ההם. מציירים את דיוקנו של הקורבן כבכיכול בצורה ריאליסטית, ולהבדיל מסיגנון הקריקטורה משנים פרטים קטנים בילבד, כך שהעין הלא־מקצועית קולטת תמונה מעוותת, בלי לעמוד על כך שהיא מעוותת.

מעולם לא הייתי מאוהדיו של בגין, וזאת ביגלל שראיתי בעיני את הסכנה שבלאומנות. יחד עם זאת, בגין פעל תמיד, בדרכו שלו, למען המדינה, ובוודאי שלא מגיעה לו פירסומת רוויית־רעל שכזו.

חורה לי שמילחמת הבחירות הידרדרה עד כדי כך.

דויד שניאור, תל־אביב

● ● ●

צ'יבוטרו והחותנת

הקורא מודאג משורה שלמה של עניינים שעל סדר־היום.

תימ"ן דיין
תגמולים לנצח

פוקס־צ'בוטרו
שלום החזותנת

שום דמתי

במקום תמונתו של הכדורגלן שום הופעה בטעות זו של דמתי („העולם הזה" 2282).

אני פותח את מדור הספורט, ופתאום אני רואה את התמונה של הכדורגלן דמתי. אני מסתכל מה כתוב למטה, ואני רואה שלא כתוב

רך = רסקו", נאמר כי מר אהרון רובינשטיין דרש וקיבל תמורת ויתור על הפעלת זכות סירוב ראשונה בעיסקת רסקו — כיסוי להוצאותיו המישפטיות. נאמר גם שחסכום ששולם עמד על „שלושה מיליון לירות" („העולם הזה" 2281).

קוראז' טרי
משם

אם טענתו של אורי אבנרי, שמנחם בגין מסומם, אמנם נכונה, אז מטה הבחירות של הליכוד יכול להשתמש בסיסמה הידועה לציבור: „עם הכוח הלבן אני אלוף!" (או אולי — „האיש המתוחזק") כמו שבגין אומר: „טוב סוליה בכיס — מעימות עם מר סארקיס."

האם משהו קרה באוצר? אולי ארידור התחלה? והרי ממון כבר לא הוזלו הטלוויזיות!

אם דיין מתכוון להוציא עוד ספר בקרוב, שיקרא לו: „תל"ם — תמלוגים לנצח למתקבלים. יש אלוהים!

הלו? אדון צ'יבוטרו? שמעתי שהחותנת שלך התחשמלה. כן? כן? טוב שיש חשמל, חסוך שלא יחסר!

גיא משיח, רמת־גן

● ● ●

על הדשא

מה שחושבים מעבר לים על תעמולת הבחירות כאן.

באשר אתה שם בארץ הקודש, מצורף בזה קולאז' חדש וטרי לשנת 1981. ככה זה נראה מפה.

גיל שער, ניו־יורק

שם שום דמתי! כתוב סתם שום! וזה מה שנקרא שום הולך עם כל דבר, גם עם דמתי.

גבי זילכה, תל־אביב

● ● ●

להד"ם

בכתבה „ליכוד + מע"

כדורגלן דמתי
לא שום

מהאמור בכתבה עולה כי מר שנו, מר רובינשטיין, נתן הבטחה לקבוצת מרידור, כי אין בכוונתו להפעיל את זכות הסירוב הראשונה, ולאחר מכן חזר בו, על מנת לזכות בפיצוי כספי מהרוכשים החדשים.

למהלכים אלה, המיוחסים למר שנו, נותן כתבכם הנכבד ציון של „תרגיל מחוכם".

הננו מתכבדים להודיעכם כי הדברים המיוחסים למרשנו, בכתבה הנ"ל, הינם מצוצים מן האצבע מתחילתם ועד סופם. מרשנו לא הפעיל ולא הודיע כי ברצונו להפעיל את זכות הסירוב הראשונה, ממילא לא דרש ולא קיבל כל פיצוי שהוא, בין לכיסוי הוצאות מישפטיות ובין לכל צורך אחר.

מרשנו רואה בחומרה רבה את הדברים האמורים בכתבה, מהם משתמע כי נהג שלא בהגינות או שלא בתום־לב ואף ניצל מעמד או זכות, לשם קבלת טובת הנאה מקבוצת הרוכשים.

אמנון עברון,
עורך־דין, תל־אביב

● **העולם הזה** מקבל את גירסתו של עורך־הדין עברון, ומצטער על הניסוח הבלתי־מדוייק בכתבה.

דרושים

אנשים אמיצים, אנשים עצמאיים. אנשים המוכנים לשחות נגד הזרם. אנשים שאינם נגררים אחרי הרבים. אנשים כמוך.
לא רוצים בהמשך שלטון הליכוד!
לא רוצים לחזור למצב שלפני 1977 ולא רוצים תרגיל חדש בנוסח ד"ש!
בואו אתנו לימים טובים יותר! אל תחכו לפניה אלינו! התקשרו מייד למרכז של"י, רחוב דיזנגוף 87 תל-אביב טלפון 290257.

לימים טובים יותר!
מחנה שלי

למד צילום
קורסים למתחילים
ממשיכים ומתקדמים
"קמרה אובסקורה"
ת"א, ביאליק 23, 658677-
י-ם, בצלאל 6, 233502-

תן טרמפ לחייל

חגיגה של נופש באי האושר

כרתים

מלכת האיים

מציעה לכם את כל תענוגות יוון באי אחד!

• 8 ימים 7 לילות-כולל טיסה ואירוח

החל מ-
$303.
(הנחות לילדים)

ימים משגעים ולילות לוהטים בשבוע של נופש וכף בכרתים
הגדול היפה המעניין והמגוון – שבכל איי הנופש של יוון!

כל יום שלישי
טיסה ישירה

מה אתה אוהב? נוף הרים, חופים ומפרצים – יש דיג, ציד, מיניגולף, טניס – יש. שחיה בים צלול להפליא, בריכת שחיה או מועדוני צלילה – יש. טיולים ברגל, ברכב או ביאכטה – יש. אוכל ומשקאות כיד המלך, בידור, סירטאקי ובוזוקי – יש. רק תגיד מה אתה רוצה, יש! בחר לך פינת חמד באי כרתים את מפרץ אגיו ניקולאוס, חוף הרסוניסוס, חוף רתימנון או קוקיני הנה ובוא לחופשה באי האיים של יון.

כמו כן הצעות
מיוחדות לבית-מלון
מדרגה א' או דה-לוכס

פרטים
והרשמה: אצל כל סוכני הנסיעות.

ארגון ובצוע: דיזנהויז בע"מ בן-יהודה 21 ת"א טל: 652140
קדמוס בע"מ טל: 292445
291354/5/6

המחיר החל מיום 15.6.81 $ 333.- במשך כל העונה

פרסום קודן

יוון בשחור-לבן

גם בשחור־לבן אפשר להבחין בקסמיה של יוון, הצבעונית כל־כך. האנשים - מלאי שמחת־חיים, מכניסי אורחים, בעלי לב־חם. אוהבים לארח, מאושרים לשמח, שופעים עליזות.
הנוף - ציורי כל־כך. איים קטנים פזורים על ים כחול, שמים רחוקים ובהירים, מיפרצים רומנטיים, הרים נישאים וערים לבנות. ארכיטקטורה מודרנית שובת־עין לצד עתיקות מן הנודעות בעולם.

כל זה מחכה לך ביוון. אל כל אלה תוכל להגיע במחיר סביר. לשם מביאה אותך אולימפיק, חברת התעופה היוונית, אשר אנשיה ישמחו לספר לך על נפלאותיה של יוון. צריך רק לקפוץ ליוון וכדאי באולימפיק.
פנה לסוכן הנסיעות שלך. הוא יודע!

OLYMPIC AIRWAYS

מרים בנימיני

מזל החודש:

תאומים

הקשר בין בני מזל תאומים והמיקצועות

את יחסם של בני מזל תאומים לעבודה לא קל להבין. מצד אחד הם זריזים, בעלי מרץ ואוהבים להיות עסוקים. מצד שני אי־אפשר לשייך לקבוצות של אלה שמחפשים שלווה וחוסר־מעש. ובכל זאת, כשהם כבר עוסקים במיקצוע כלשהו, ולעיתים־קרובות אף בלתי־מרוצים.

הבעיה המרכזית היא שלעיתים־קרובות הם אינם תופסים מה גורם להם לחוסר שביעות־רצון זו. הגיונית הם יכולים להסביר לעצמם ולאחרים שהדברים מתנהלים פחות או יותר כפי המהם מוצאים את עצמם חסרי־מנוחה, צופה. אז מה בכל־זאת גורם להרגשה זו?

קודם כל בן מזל תאומים, שמוצא את עצמו רק בתחום אחד, ושאינו מודע לצורך שלו לעסוק בכמה תחומים, או לפעמים בכמה מיקצועות בעת ובעונה אחת, הוא עדיין לא מצא את מקומו הנכון. כדאי להוסיף שעל־פי־רוב הוא זריז, יעיל, בעל תושיה, הברקות והספק מדהים. אך לאחר כל אלה הוא מרגיש משועמם ורוצה להתנסות בפעילויות חדשות, שיגרו את דימיונו, ויהיו בעלות אתגר מעניין.

כאן אזכיר מיספר מיקצועות המתאימים במיוחד לבני מזל תאומים, ושבהם הם מתבלטים. הדבר הטיבעי ביותר עבור בן המזל הוא לקרוא את הרשימה ולאמץ לעצמו שניים־שלושה, או אפילו ארבעה מיקצועות, ואז כמעט מובטח לו שיהיה מרוצה.

הוראה

כאן ניתן למצוא רבים מבני המזל, או יותר נכון מבנות המזל. הקשר ליל־דים חשוב להם, מאחר שהם עצמם, בלי קשר לגיל הכרונולוגי, תמיד נשארים קצת ילדים ומרגישים עצמם טוב בחברה ילדותית. כיתה שלה מורה בן תאומים — זו כיתה שהילדים בה מרוצים, אף פעם לא משעמם להם, המורה מתמצא בכל־כך הרבה דברים מעניינים, ובשיעור אחד לומדים ושומעים על נושאים שאולי לא בדיוק שייכים לנושא, אך אלה נותנים את העניין האמיתי. נוסף לכל, כושר החיקוי של המורה, חוש־ההומור ויכולתו לרתק בסיפוריו את כיתתו, יבטיחו לו כיתה ממושמעת ללא שימוש בכוח.

מסחר

מי יוכל להצליח יותר מבן מזל תאו־

בן מזל תאומים שעוסק רק בתחום אחד, או במיקצוע יחיד, לא מצא מקומו

מים? לפני שהקונה יספיק לחשוב ולהת־לבט, הוא כבר יעזוב את החנות עם הסחורה בידו, ועם ארנק כמעט ריק. איך? זו אומנותו של אותו סוחר ממולח ופיקח בן מזל תאומים, שחש מתי לומר מה, ובאיזו צורה להגיד, מתי לטפוח לקונה על הכתף, לקרוץ קריצה מהירה, בתוספת בדיחה עסיסית, והעיסקה גמורה לשביעות־רצונם של שני הצדדים.

מזכירות

מזכירה בת מזל תאומים מגלה זריזות ויכולת להימצא בכל המקומות, שבהם היא נחוצה, בעת ובעונה אחת. היא מרחפת במישרד, מהבוס ללקוחות, כש־בינתיים היא חולשת על שני מכשירי טלפון, עונה לכולם, מספיקה למצוא את התיקים הדרושים באותו רגע ולתקתק במכונה מיכתב מהיר. אם ממתינים לקו־חות, היא תדע „לזרוק" להם מישפט מרגיע בלווית חיוך מבטיח, וגם אם היא מעט לחוצה, זה בדיוק המצב שבו תרגיש סיפוק אמיתי ושביעות־רצון מה־חיים.

עיתונות

עיתונאות מיקצוע תאומי מובהק. ה־סקרנות, העירנות, היכולת לקלוט אינ־פורמציה, הזריזות שבה עובר בן המזל ממקום למישנהו, ההסתגלות המהירה למקומות ולמצבים, היכולת לדובב את האנשים ולהוציא מהם גם את מה שאינם מעוניינים לגלות, ובעיקר, כושר ביטוי נפלא, כתיבה קלה ויכולת להמ־ציא את החומר החסר — אלה הופכים אותם מתאימים ביותר לעסוק במיקצוע הזה. רבים מהם אכן עוסקים במיקצוע זה, ומהנים את עצמם ואת סביבתם.

אמנות

בין שאר המיקצועות מוכרחים להת־ייחס גם לאמנות — בני המזל נמשכים לאמנות, אם כי לא תמיד יחפכו אותה למיקצוע בלעדי. אך גם אם יעסקו בה כמיקצוע נוסף, יגלו כישרונות אמיתיים, ויפתיעו את הסביבה בטיב הביצוע.

מוסיקה — זריזות, חוש קצב, עירנות ושמיעה טובה גורמים לכך שיהיו נגנים מבריקים, בעלי טכניקה זריזה, ושולטים בתחומים שונים ומגוונים בעולם המו־סיקה.

סיפרות

רבים מבני המזל כותבים. סופרים לא מעטים משתייכים למזל זה ומוכרים כסופרים גדולים. הרי הכתיבה קולחת מעצמה, בן תאומים מדבר דרך עטו, המרחק מהמחשבה לכתיבה קצר ביותר, כך שאחד המאפיינים הוא הכתיבה ה־ספונטנית, או לפחות כך מרגיש הקורא בספר שנכתב על־ידי בן תאומים. הכתי־בה אינה מכבידה, ונותנת הרגשה שה־קורא מכיר אישית את הסופר. בן תאו־מים מבורך בדימיון עשיר — וספריו בדרך־כלל מרתקים ומעניינים.

פוליטיקה

בני תאומים יכולים להחשב כמתאי־מים לעסוק בפוליטיקה, אך למעשה לא כך הדבר על פני השטח. יכולתם לשוחח בקלות ובושר השיכנוע שלהם מטעה, כל זה לא במיוחד עוזר להם בדרכם לפו־ליטיקה. הדבר הנחוץ ביותר לפוליטי־קאי, בדרך־כלל חסר להם — השאפת־נות ויכולת ההתמדה, אלה אינם מאפ־יינים אותם. ולכן גם כאשר הם כבר מגיעים למישרה רמה, ומושכים אליהם תשומת־לב רבה, בגלל הופעתם, נאו־מיהם המבריקים, והתנהגותם הבלתי־שיגרתית, הם מסוגלים לפתע לעזוב הכל, ולעבור לתחום אחר, שמעניין אותם לא פחות.

בתחילתו של השבוע עלולות לצוץ בעיות במקום־העבודה. ואלה אינן קשורות בטיב הביצוע, הן תת־מקדנה בעיקר על יח־סים ביניכם ובין שאר האנשים המאכלסים את מקום־העבודה. פיטפוטים מיותרים שלכם ושל אחרים, רכילויות קטנות והש־מצות מעצבנות — מכל אלה יש להיזהר במ־יוחד. החלטות, שקשו־רות למקום־המגורים, כדאי לדחות לזמן מאוחר. הזדמנות לקשרים רומנטיים.

* * *

ענייני כספים רגישים במיוחד השבוע, יש להימנע ככל האפשר מסיכונים, הימורים קניות גדולות וסתם בי־זבוזים. נסיעות קצרות עלולות להפתיע אתכם, אך לאו־דווקא בכיוון חיובי. לאלה שנוהגים כדאי לשיב־לב לחוקי־התנועה, ולנהוג בזהי־רות, בשבוע זה כל מה שקשור לנסיעות קצת מסוכן. בעניינים רומנ־טיים מחפשים יציבות, ולא מוצאים. קשרים חדשים וישנים גורמים לספקות ולאי־ביטחון באשר להמשך.

* * *

על בני תאומים להשגיח במיוחד לא לאבד חפצים חשובים. תעודות, מיס־מכים וכסף. חלק מ־האבידות יהיו בתוך הבית, ואלה יימצאו מיספר שבועות מאו־חר יותר. גם דלתות־הבית חייבות בבדיקה נוספת, יש סכנה מפני פריצות לבתים. מצב־הרוח די עליז בימים אלה, מחדשים קשרים ישנים, ומבלים במסי־בות של ימי־הולדת. גם במקום־העבודה תשרור אווירה יותר אופטימית.

בני מזל סרטן הקשורים לעסקים חייבים להיזהר בשבוע זה, זו לא תקופה טובה לעסקים. ייתכנו טעו־יות בשיפוט, ושגיאות חמורות אחרות. לא רצוי לתכנן לטווח־ארוך ברגע זה. גם ל־הבטחות הנאמרות כל־אחד יש להתייחס בחשדנות־מה. נסיעות לצרכי עבודה עשויות להפגיש אתכם עם אנ־שים שבהם תוכלו להע־זר מאוחר יותר. לאלה שנמאס לפתע הכל, ושמרגישים צורך לשנות, כדאי להמתין.

* * *

חיי־החברה מעסיקים אתכם יותר מ־הרגיל בתקופה האחרונה, פגישות מיק־ריות עם ידידים ישנים מעלות זיכרונות. מצב־הרוח אופטימי, אך ב־אווירה אופטימית כזו עלולים להשגיח לא ל־היתפס למחמאות, ש־עלולות לטשטש כוונות אמיתיות. הנסיעות תהיינה מוצלחות ויבי־או לתוצאות מקוות. אלה שממתינים למיכ־תב, או לשיחה טלפונית חשובה, ייתכן שייתקלו בעיכובים. שימרו על סבלנות.

* * *

אתם נמצאים בתקופה שבה נפתחות בפניכם אפשרויות רבות בתחום המיקצועי. גם בשטח הכספי תתחילו להרגיש תזוזה לכיוון רצוי. אך בין כל הדב־רים החיוביים יש ל־שים־לב במיוחד להבט־חות ולהצעות שנאמרות מבלי להתחייב באמת. יוזמה, שתבוא מכם, עשויה להביא לשיפור ניכר במעמדכם בעבו־דה. בשטח הרומנטי תחושו במרבית השבוע בעיות וחוסר־רצון של בני־הזוג ליצור אווירה חמימה ביניכם.

מריבות במקום־העבודה עלולות לפרוץ בג־לל טעות. הרוגז הרב יגרום לכם לברר מי האשם האמיתי ב־טעות, וזה לא יעורר סימפטיה אליכם. יש לשמור היטב על הבר־אות, כיוון שאתם רגי־שים במיוחד בתקופה זו, החלק הרגיש בגוף־כם השבוע — הרגליים — היזהרו לא לעייפן יתר על המידה. אי־הבנות עם בני־הזוג יכ־ניסו אתכם למתח, אך בסבלנותכם הידועה תצליחו ליישר את ההדורים כהלכה.

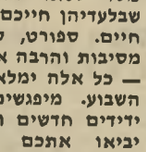
* * *

תהיו עסוקים עד מעבר לראש בענייני עבודה, אך דבר זה לא ימנע מכם להת־מסר לשאר ההנאות, שבלעדיהן חייכם אינם חיים. ספורט, קולנוע מסיבות והרבה אהבות — כל אלה ימלאו את השבוע. מיפגשים עם ידידים חדשים וישנים יביאו אתכם לתכנן תוכנית הקשורה לנסי־עה לארץ אחרת. הע־דרות ארוכה מהרגיל ממקום העבודה עלולה לגרום להתרג־זות ולדברי ביקורת מעמיתים למיקצוע.

* * *

טעות בשיפוט עלולה להביא להפסדים כס־פיים, ולאי־הבנה במקום־העבודה. גם בבית האווירה לא תהיה שק־טה, יורגש מתח רב, בן־הזוג חסר־מנוחה ובי־קורתי, ומאמציכם אינם מוערכים כראוי. הילדים עלולים לגרום לאכזבה, כאשר יתגלה שהעלימו מכם מידע חשוב. רומ־נים ישנים, שהיו מעורר־פלים ותכליתם לא ברור, נראים יותר מב־טיחים מתה, בגלל סודות שיתגלו לכם. הקשרים יקבלו אופי מיסתורי ומרתק.

ענייני עבודה יעכבו תוכניות שקשורות לנסיעה, מאוחר יותר יתברר שזה היה לטובה, למרות שברגע זה המצב נראה מעור־פל, וגם בתחום העבו־דה לא ברור מהו מקומכם. תוך מיספר שבועות תתחילו לחוש מעט הקלה, והתקד־מות שתחיה רצויה מאוד. קשרים רומנ־טים חדשים עשויים להיווצר השבוע דווקא במקום־עבודתכם. קשר חדש, שתחילתו בימים אלה, לא יוכל כנראה להאריך.

* * *

אתם זקוקים לחופשה אך דבר זה לא יוכל להתבצע השבוע. מומלץ להתחיל ב־תיכנון של נסיעה יותר ארוכה ולזמן יותר ממו־שך. הימנעו מלהלוות כספים לידידים, מכיוון שמאמצים רבים יידרשו כדי להחזירו לידכם. הטיפול במכשירים חש־מליים הנמצאים ב־ביתכם דורש התייחסות זהירה. מיכתב מחוץ־לארץ, או שיחת־טלפון ממישהו המשתייך לבני המין השני, עשו־יים לשמח אתכם ולפתוח בפרשה חדשה.

* * *

קשרים חדשים שייווצרו השבוע עלולים להתגלות כשונים מהציפיות הראשונות שתליתם בהם, הרושם הראשון ייגרום לטעות בשיפוט. חלק מזמנ־כם תיאלצו להקדיש לטיפול בקרובים, ש־בריאותם מעוררת. ידידים, שנמצאו בלח־צים ובקשיים, יישתח־רו מהם, ואתם תח־גגו איתם. מיפגשים חברתיים יביאו להי־כרויות עיסקיות חדשות, ולהרחבת חוג המכרים. צפו לקשרים רומנטיים חדשים.

11 - 27 ביוני, גני התערוכה ת"א

יריד אדם ומעונו 81
חגיגה של קניה ובילוי
לכל המשפחה

אירוע כזה רק פעם בשנה! עשרות אלפי מוצרים בהנחות ניכרות ביריד אדם ומעונו 81' — היריד הגדול מסוגו בישראל. בואו ליריד רכזו קניותיכם, ופתחו את עונת הקיץ בערב בלתי נשכח של בלוי משפחתי. ביריד אדם ומעונו שילוב מרשים של תצוגה עשירה ומבצעי הנחות וקניה.

מופע ענק מארה"ב

שלל חידושים יחיד במינו בכל הקשור לתרבות דיור. כלי בית, מכשירי חשמל, מוצרי "עשה זאת בעצמך" ובפעם הראשונה "ביתן מזון" הכולל מבצעי הדגמה וטעימה של מיטב מוצרי המזון. כל אלה וענפי תצוגה רבים אחרים שירתקו אתכם בערב גדוש ומגוון.

להקה האמריקאית
Americana Dance Theater
American Folk Ballet (California)
להקת היצוג רבת המשתתפים הכוללת זמרים, רקדנים ונגנים, תופיע מדי ערב על במת ענק שתמוקם במרכז היריד.
להקה תופיע בתכניתה "ארץ פראית", המתארת את הווי החלוצים באמריקה, ימי הקאובוים, האינדיאנים והמערב הפרוע.
המופע המרהיב של להקה, זכה לשבחים רבים ברחבי העולם, ונבחר להיות חלק מטקס ההכתרה שנערך לנשיא רייגן.

מדי ערב שפע ארועים, הפתעות וחוויות

הגרלת ענק לכל מבקרי היריד

כל כרטיס כניסה מהווה תלוש השתתפות בהגרלת ענק נושאת פרסים יקרי ערך.

- ★ מועדון הקוסמים הישראלי מגיש: ראובן ומרגרט איסרט אשפי הקוסמים 81'.
- ★ שמוש חינם באחד ממתקני הלונה פרק.
- ★ על הדשא עם הזמרת מילי מירן
- ★ "קופצים על המטמון"

משחק בחסות חברת סודה סטרים, פרס של 25,000 שקל.

כל האירועים והמופעים בכרטיס אחד.

היריד ניפתח ביום ה' 11 ביוני וינעל במוצ"ש ה־ 27 ביוני.
שעות ביקור: 17:00 - 23:00; במוצאי שבת
מצאת השבת ועד 24:00. אוטובוסים: 21, 28, 47, 48. אגד 526

מרכז היריידים בישראל

גני התערוכה, שד' רוקח, תל אביב טל' 03-474131

ניתם מערכות תדמית

האקדים החברתי והפוליטי של ישראל, היום, מחווה חממה נוחה לצמיחתן של קבוצות רבות ומגוונות בימין. אף פעם לא נהנו מתנאי צמיחה טובים כל כך, ומסיבויים טובים כל־כך. כל אחת מהקבוצות האלה מזכירה גופים ימניים שכבר הופיעו במקומות אחרים בעולם. גם במיקרים הללו מצאו לחן הקבוצות השונות מנחית אחד ברגע המכריע. כאשר הגיע כוח כזה לשילטון, היתה התוצאה תמיד נוראה.

השולם הזה מטיל אור על הקבוצות המתרוצצות בשוליים הימניים

של הבמה הפוליטית - המצפות להתמוטטות המישטר הדימוקרטי בישראל

הטכנוקראטור

בני פלד
אלביט

אחת הקבוצות המסוכנות של הימין הקיצוני היא זו שניתן לכנותה בשם הימין הטכנוקראטי. על דרך השלילה, אפשר לאפיין את חבריה כך: הלאומנות שלהם אינה נובעת מאמונה דתית. בדרך כלל הם אף אנטי־דתיים. הם גם אינם חסידי המלל הרוויזיוניסטי, ודוחים כל ניסיון לקשור אותם אל הלאומנות המיסטית, הנשענת על „השורשים הקדומים" של העם. מאפיין שלילי נוסף: אנשי הימין הטכנוקראטי אינם מתמודדים בבחירות לכנסת העשירית. הם ממתינים.

בקבוצה זו ניתן למנות אנשים כאלוף (מיל') בני פלד, מי שהיה מפקד חיל־האוויר והיום מנכ"ל אלביט. כאן נמצא גם אחד מקודמיו של פלד בפיקוד על חיל־האוויר, ומי שעומד היום בראש חברת ההשקעות של בנק דיסקונט, דן טולקובסקי (גם אלביט נשלטת על־ידי דיסקונט). כאן ניתן לגלות גם אנשים כאיש כינרת איתן איתן, חלק מאנשי הוג עין־ורד, איש מעגן־מיכאל מאיר זורע, שניכווה במערכת הפוליטית וחזר לקיבוצו, ואיש קיבוץ נוסף — יוסף („יוספ'לה") טבנקין מעין־חרוד (מאוחד).

מבחינת העמדות המעשיות, אין הבדל גדול בין אנשי קבוצה זו לבין יתר הקבוצות של הימין הקיצוני. כמו האחרים, גם אנשי הימין הטכנוקראטי מתנגדים לכל נסיגה ישראלית מהשטחים שנכבשו ב־1967. הם אינם מאמינים באפשרות של שלום עם העולם הערבי. הם דוגלים בהתעצמות צבאית גדלה והולכת, ואף הם, ככל השאר, מאמינים ששעתם תבוא כאשר תיקרוס תחתיה המערכת הפוליטית הקיימת.

אחד המאפיינים החשובים שלהם הוא בוז עמוק ומתנשא כלפי „הפוליטיקאים הקטנים" השולטים היום בישראל. בעניין זה אין הם מבחינים בין שימעון פרס למנחם בגין, או בין יצחק רבין לשימחה ארליך.

אנשי הימין הטכנוקראטי הם מי שהיו מפקדים בכירים בצה"ל או בפלמ"ח וב־הגנה. הם תופסים עמדות בכירות במערכת הכלכלית, או שהיו מצויים בעמדות ניהול של התעשייה הקיבוצית או המשק הממ־לכתי. חלקם מקורבים למה שמכונה „תנועת העבודה" — וכל אלה מכתיבים את אופי הטיעונים הפוליטיים שלהם. טיעונים אלה הם כמו־מדעיים, כמו־מנוטרלים־מרגשות, כמו־הגיוניים.

מהליטני ועד נואיבה

קשה להעריך, היום, אם העובדה שהימין הטכנוקראטי נטוע עמוק בתוך המערכת הכלכלית והחברתית של העלית הישראלית מגבירה את עוצמתם, או מעקרת אותם. הם אינם דומים לרב כהנא, לד"ר עזרה זוהר או אף לגאולה כהן ולשאר הקבוצות משולי הימין, המסתערים מבחוץ על העלית השולטת. הם קרובים לצלחת. הם מכירים את כל מי שצריך להכיר. יש להם דלת פתוחה במיסדרונות השיל־טון, ומביטויים הנשמעים מדי פעם מפי קציני צה"ל הבכירים דהיום, ברור שיש לעמדותיהם תמיכה איתנה בצמרת הצבא.

חלק מאנשי הימין הזה מתכנסים מדי פעם. חוג עין־ורד היווה מיסגרת נוחה, בזמנו. כמה מהם הופיעו גם ב„במה" לפני שהפכה לתל"ם של משה דיין. איש דבר, נחום ברנע, דיווח לא מכבר על פגישה שקיימו על גדות הכינרת, שם נשמעו איומי „חיסול" כלפי מנהיגים מן השמאל.

מדי פעם מעלים אנשי הימין הטכנוק־ראטי את הגיגיהם על הכתב, בחוברות העוברות מיד ליד. בני פלד כתב חוברת כזאת לפני כשנתיים. כותרתה היתה: „אם תרצו, אין זו אגדה". בחוברת זו דחה פלד את הניסיון להפוך את מדינת־ישראל למדינה דתית. הוא קרא „להחזיר את המנדט לעם" ולהקים אסיפה מכוננת חדשה שתכין חוקה ותביא אותה למישאל־עם לפני שיימסר השילטון למפלגות כלשהן.

בראיון למעריב אמר פלד: „אם ננהג בערבים כעצתי, העולם ינשום סוף־סוף לרווחה. תהיה מילחמה לצורך השגת שלום. לזה מצפה העולם מאיתנו. הגויים מבק־שים: עשו כבר סדר. היום הכל פתוח: נפט, חנק ערבי, סחיטות, טרור פלסטיני. העולם טוען נגדנו: לא סגרתם שום בעייה, אך באותה עת אתם יונקים מאיתנו כל הזמן. אתה שואל מה תעשה ארצות־הברית? מה היא עשתה אחרי הניצחון

דן טולקובסקי
דיסקונט

הגדול של ששת הימים? הריעה לנו. הערבים חלשים בהרבה מאתנו, פחדנים. כדי להשיג שקט הם יוותרו לישראל."

פלד משרטט גם את גבולות המדינה: „אני רוצה להגיע להסדר מדיני עם סוריה כך: מנהר הליטני (חציו יהיה בגבול יש־ראל) בצפון, בקו שעובר לכיוון מזרח ומקיף את מקורות המים של החולה, יורד דרומה ומקיף את הכינרת לאורך הירדן עד כורנוס (נואיבה) ומשם לאל־עריש... נעביר לירדן את הפוטנציאל האנושי שב־גדה, ואם יחפצו להישאר אצלנו — יהיו אזרחים שווי־זכויות."

גם יוסף טבנקין הוציא חוברת. הוא בנו של מנהיג הקיבוץ המאוחד, יצחק טבנקין, חברם ואיש־ריבם של ברל כצנל־סון ודויד בן־גוריון. טבנקין עובד היום

יוסף טבנקין
עין־חרוד

במיסגרית של קיבוצו, עין־חרוד מאוחד, אחרי שנגמרה תקופת „הברוגז" בינו לבין הקיבוץ. טבנקין, שהיה מפקד חטיבת „הראל" של הפלמ"ח, ומנאמניו של יגאל אלון במילחמת העצמאות, חזר לקיבוצו אחרי המילחמה. הוא נשלח לטכניון, ולאחר שסיים את לימודיו הקים בקיבוץ את מיפעל המתכת פלדות עין־חרוד. הוא ניהל את המיפעל בצורה שעוררה התנגדות בקיבוץ, תוך היזדקקות לעבודה שכירה במימדים גדולים. הוא הקים שיכבת מנהלים שעמדה לצידו, ומתנגדיו טענו שניהל את המיפעל מרחוק, ממלון הילטון בתל־אביב. בסופו של הסיכסוך הורחקו טבנקין וחבריו להנ־הלה מתפקידם במיפעל. במשך זמן מה ניסה טבנקין את מזלו מחוץ לקיבוץ.

לצאת למילחמת הכרעה

החוברת של טבנקין כוללת עשרה עמודי מכונת־כתיבה. היא כתובה ב־סיגנון שהוא תערובת של מאמר כלכלי, קריאת אזהרה וניתוח היסטורי שיטחי. ל־חוברת יש שלוש כותרות: „איבחון דינמי 1980", „היחלצות בטרם שואה" ו„הערכת מצב לאומית".

טבנקין נשמע ממורמר מאוד כשהוא יושב בכורסא שבדירתו, בשיכון הוותיקים בפאתי הקיבוץ. הוא טוען שעדיין לא מצא איש שיוכל לסתור את ההנחות, הניתוח והמסקנות שבחוברת שכתב — וראו אותה אנשים רבים מאוד. והנה, למרות זאת, לא העז שום עיתון לפרסם את החוברת הזאת.

בחוברת טוען טבנקין כי מאז מילחמת יום־הכיפורים נעצרה התפתחותה של הציו־נות. התסריט שהוא מצייר נשען על ההנ־חות הבאות:

אומר טבנקין:

המשך התהליכים מאז מילחמת יום־הכיפורים משמעותם:

- המשך גידול החוב הלאומי החיצוני עד אשר לא נוכל לשלם את החזר הריבית והחוב, ומקור האשראי יחדל.
- המשך ההתקפלות המדינית וויתור על כל מעשה ציוני תחת לחץ צרכני הנפט.
- המשך התעצמות צבאות ערב עד אשר תזכנה במירוץ החימוש ותשגנה עדיפות צבאית כדי מיגורה של ישראל."

עד כאן טבנקין.

מצב זה מאלץ את ישראל, לדבריו, לבחור בין שלוש אפשרויות:

האחת: הכפלת התל"ג על־ידי צמיחה כלכלית מהירה באמצעות כלכלת חירום, וכתוצאה: עמידה בתחרות על העוצמה

(המשך מעמוד 13)

הצבאית המספקת תוך התעצמות והגברת העצמאות של הציונות בישראל.

השניה: יציאה למילחמת־הכרעה יזומה, אשר תהרוס את הכוחות הצבאיים המתגברים של ארצות־ערב ותשחרר אותנו זמנית מן האיום הצבאי והתחרות במירוץ החימוש, מילחמה אשר בתנאים המדיניים הכלכליים אינה סבירה.

השלישית: אם לא נבחר את דרכנו נותרת האפשרות הנוראה — שישראל תוכחד.

עקומת־השואה מאיימת

בנקין דוחה כל ניסיון לקשור בינו לבין תנועת התחייה, או כל גוף פוליטי מילבד אחד — מיפלגת העבודה.

הוא חבר מיפלגה זו, ומגדיר עצמו כמי ששייך ל„מחנה תנועת העבודה ההיסטורית, שבתוכה נשא מחנה הקיבוץ המאוחד את הדגל בהבהיר והבולט ביותר של הציונות האקטיבית. אין ספק שהמחנה הזה היה שמאלי יותר מהשמאל, ולפי המושגים שלך גם ימני יותר מימין.“

ביסוד ההשקפות החברתיות של טבנקין עומד שיקול אחד ויחיד: מיבחן היעילות, והוא מנסח את הדברים כך: „המאה ה־19 השאירה לנו שני דינוזאורים רעיוניים. הקפיטליזם המניף את דגם תחרות הכל־בכל וכלכלת השוק, והקומוניזם עם השילטון המרכזי העליון המתכנן הכל. שניהם, ברוך השם, אינם מתקיימים בטהרתם. כל העולם נוהג היום על־פי העיקרון של כלכלת שוק בתחום המיקרו־כלכלה, ועל־פי העיקרון של התיכנון המרכזי בתחום המקרו. לכלכלת השוק יש יתרונות עצומים בתקופת צמיחה — וחסרונות גדולים בתקופת שפל, כאשר חלק מהאזרחים הופך למובטל כדי ללחוץ ולהוריד את שכר העבודה.“

על החברה והכלכלה הישראלית אומר טבנקין: „תוך שלושים שנה הגענו למצב של קיטוב חברתי, כאשר לשני העשירונים התחתונים יש 7% מההכנסה הלאומית, ולשני העשירונים העליונים יש 45%. בגרמניה הגיעו למצב כזה אחרי 200 שנים. אני לא עוסק בשאלה הסוציאלית, האם זה טוב או רע. יש סימן אחר. אם הקיטוב מביא לצמיחה ולהצלחה כלכלית — אז הוא טוב. אם מביא לירידה בתוצר הלאומי, לעירעור האיזון החברתי ולאובדן תחושת ההזדהות עם העם בקרב חלקים בחברה — זה רע.

„היום יש סימנים ברורים למה שקורה. האלימות בחברה גוברת, ואצלי אלימות היא לא רק פשע, אלא גם שביתה של עובדים באל־על או בחברת חשמל. היום רבע מכל השנתון האמור להתגייס לצה״ל מסווג מראש כבלתי־מסוגל להשתלב ב־ריקמה החברתית והכלכלית, ורבים מהם אינם יודעים קרוא וכתוב. זהו איום גדול יותר מהאיום הצבאי. משום כך אני אומר שהפער הוא רע.“

ההחלטה על העתיד — ובמהירות רבה — היא חיונית לדעתו של טבנקין. חוסר החלטה הוא רואה כהחלטה להתאבד, ללכת שלא־במודע לקראת השמדת המדינה. כמהנדס, הוא מתאר את החזון האפוקליפטי שלו בעקומות על לוח גראפים. מול עקומת העוצמה הצבאית הערבית העולה, מתפתלת עקומת העוצמה הכלכלית והצבאית של ישראל, שמאז מילחמת יום־הכיפורים היא קופאת ואינה עולה בקצב העשוי להדביק את התעצמות המדינות הערביות. ברגע שבו ייפגשו על לוח ההיסטוריה שתי העקומות הללו, זו העולה של הערבים וזו היורדת של ישראל — תהיה שואה.

עם הערבים — איבת נצח

את תיקוותו תולה טבנקין בעקומה שלישית, עקומת המודעות של העם. ככל שהמצב הפנימי בישראל מחמיר, יהיה העם מודע יותר למצבו. הוא רואה את תפקידו בהעלאת המודעות הזאת, שהוא רואה סימנים לקיומה כבר עתה. סימנים אלה הוא מונה בחוברת שלו:

(1) חרדה לאומית חריפה ומתמשכת, אישית וקבוצתית.

(2) נכונות מפתיעה ועמוקה לעמוד לרשות משימת היחלצות לאומית.

(3) יאוש חסר־אונים מההנהגה הלאומית על כל מרכיביה (קואליציה ואופוזיציה) ומיכולתה להתמודד ולהוביל את האומה להגשמת הציונות.

(4) הירהורים ועירעורים על הדימוקרטיה הישראלית כדרך לאומית להגשמת הציונות.

חזונו של טבנקין אינו לוקח בחשבון אפשרות של שלום עם העולם הערבי. הוא מבוסס על ההנחה של איבת נצח, המנציחה את עצמה על־ידי תהליך התחמשות הדדי המתפתח והולך.

„הרעיון העומד ביסוד התנועה הציונית החדשה אומר שהשואה לא היתה מיקרה חולף, וזה קשור במסקנה שבגולה לא יכולים היהודים להגן על חייהם. אין הבטחה שבארץ־ישראל זה מובטח, אך זו המטרה המוגדרת.

„בשנים 1936־1939 יצאו הערבים בארץ הזאת — כפריים ועירוניים — למילחמה נגד האימפריה הגדולה ביותר בעולם של אז. רק אוויל יכול לחשוב שניתן לשכנע אותם להסכים לקיומה של הציונות פה. אותם לא תוכל לשקר. זה לא יעיל. לא תשכנע אותם שיש לך זכות להחזיק במישמר־העמק או בירושלים.

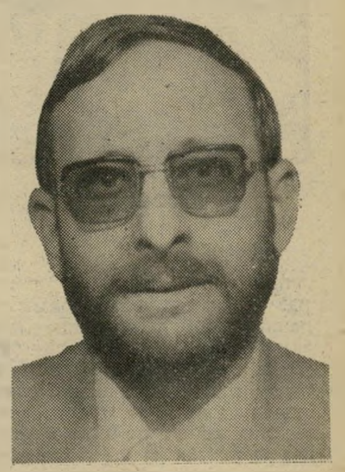
„השאלה היא שאלת האפשרי. אותו יש למצות. לפני שהגענו להסכם עם מצריים, היתה דעתי שאסור למסור להם את הנפט ואת סיני. אך מכיוון שאני דוגל באפשרי, אני לא מציע שנצא לכבוש אותם עכשיו מחדש. אך גבול המזרח שלנו הוא חיוני, והכרח שתהיה שם עוצמה צבאית מספקת כדי לקיים אותו. ואם הגבול הזה חיוני, מתברר שאין לנו מה להציע לפלסטינים. לא אוטונומיה נוסח סאדאת. לא בגין ולא אוטונומיה נוסח סאדאת. לא פשרה טריטוריאלית ולא מדינה עצמאית.“

טבנקין דוחה את הטענה שיש עם פלסטיני בעל זהות לאומית משלו. הוא טוען שאין זו אלא המצאה תעמולתית גאונית של ארצות ערב, המשתמשות בפלסטינים כדי לנגח את ישראל, וכמכשיר במאבק בינן לבין עצמן על ההגמוניה. במיסגרת מאבק זה, הוא רואה גם את חוסר הנכונות הערבית להשלים עם ישראל.

טבנקין קורא לניתוח שלו „איבחון דינמי“. הוא אינו מבחין בכך שניתוח זה נשען על הנחות נוקשות, שביסודן חוסר אמונה בשינוי היסטורי. סכנת „השואה“ המרחפת על העם היהודי היא מתמדת. המדינות הערביות תמיד רצו ותמיד ירצו בהכחדת מדינת־ישראל. הפלסטינים מעולם לא התקיימו כלאום, ולעולם לא יהיו לאום. מכאן נובע שהמלחמה היא ניצחית, ועיקר העיקרים של הקיום הישראלי הוא התחמשות לקראת הקרב הבא. לעיקר זה יש לכפוף את המערכת החברתית, את המערכת החינוכית ואת המערכת הכלכלית.

שלמה פרנקל ■

מציל המולדת

מציל אלי שמעון
פטריוט

לא פחות מתשע רשימות המייצגות את הימין הקיצוני לגווניו השונים התייצבו בבחירות לכנסת העשירית. הרשימות הללו נושאות לעתים שמות מוזרים, ובראש כמה מהן עומדים טיפוסים תמהוניים. אך אין ספק שהריבוי הזה מבטא הלך־רוח מסויים. מנהיגי הימין ותומכיו חשים שדבריהם נופלים על אוזניים קשובות, יותר מאשר אי־פעם בעבר.

נוסף על התחיה, תנועת עצמאות של עזרה זוהר ורשימת כך של „הרב“ כהנא, ניתן למנות ברשימה זו את „דרך ארץ“ ו„שורשים“, שהוחשדו כי הגישו רשימות חותמים כוזבות, תנועת „הצעירים“ של עורך־הדין צבי סער, שבכל מערכת בחירות מוצא שם חדש לרשימתו, תנועת „יוזמה“ ותנועת „עוצמה“ של רפאל הלפרין. העשירה שבין התנועות הקיקיוניות היא ככל הנראה „המועצה להצלת המולדת“, המפרסמת מודעות רבות בעיתונות.

קל מאוד להתייחס בליגלוג אל „המועצה“ הזאת. קשה שלא להתייחס אליה אחרת. המודעה שפירסמה המועצה להצלת המולדת נראית כפארודיה על מודעות של ארגונים ימניים בכל רחבי העולם. המילים „פטריוטיות“, „לוחמים“, „חזית“, „עצמאות“, „לאום“ ו„הצלה“ מופיעות בה שוב ושוב, בהטיות שונות ומגוונות. אך קשה להימנע מן המחשבה שמאחרי תצוגת הגיחוך הזאת עלול להסתתר משהו מאיים, אם רק תיווצרנה הנסיבות המתאימות.

מייסדה ומנהיגה של המועצה להצלת המולדת הוא תעשיין פלסטיק ירושלמי בן 41, שהחל את דרכו הפוליטית לפני כשישה חודשים, כאשר ייסד את האירגון הנושא את השם „אזרחים לשינוי פני החברה“. זהו אלי שימעון, בוגר ישיבת מיר בבני־ברק, שאינו נרתע מפני הכישלונות הרצופים שהוא נוחל. כשהקהל אינו מופיע להרצאות ולעצרות־העם שהוא מכנס, אלי שימעון אומר במילים פשוטות ובוטות מה שפוליטיקאים משופשפים יותר, כמו גאולה כהן או עזרה זוהר, אומרים בזהירות.

אם יש מישהו שהוא „המצביע המומצע“ של הימין הקיצוני, יתכן שאלי שימעון מייצג את הלך המחשבות שלו.

הדיקטטורה עדיפה על הדמוקרטיה

„לפני כמה חודשים יצאתי לטיול בחוץ־לארץ. זה פתח לי את העיניים. ראיתי עולם שונה לגמרי מהעולם שאני רואה בארץ. והמפתיע הוא שזה יותר טוב שם. אפילו באזורים הגרועים הצעירים ליטול יוזמה. שיבואו מכל מקום בארץ אנשים שמתאימים לשילטון. במערכת הקיימת — כל האלטרנטיבות גרועות.

„הדרך היחידה היא למוטט את המערכת, כדי שיצמח משהו חדש ובריא. יש צורך במהפיכה חברתית כללית. צריך להקים שורשים חדשים שיפילו את כל העצים הרקובים. זה מוכרח לקרות תוך זמן קצר. אם לא בבחירות האלה, אז בבחירות הקרובות.

„אפילו דיקטטורה עדיפה על המצב הקיים. להמשיך ככה אי אפשר. המצב היום הוא הרס טוטלי מכל הצדדים. מישהו משלה את עצמו שלא יהיה פה אסון אחרי הבחירות? יש מי שישלם את הטלוויזיות והמכוניות?

„יתכן שמייד אחרי הבחירות יקום דור חדש שיהרוס את הממשלה הזאת ויבנה הכל מחדש. אנחנו נהיה שם. עתיד המדינה הוא בידינו. כנסת או לא כנסת, זה לא הסימן לכישלון או להצלחה. ההצלחה שלנו תהיה — עידוד העם לדרך חדשה.“

אלי שימעון הוא נגד ביורוקרטיה. הוא טוען שלא עובדים בארץ הזאת. הוא נגד שביתות. הוא נגד החזרת שטחים. הוא אינו מאמין שהערבים רוצים שלום. הוא נגד מיפלגות. נגד מיסים. ובתנאים הקיימים — בעד דיקטטורה. הוא אומר כל מה שאומרים בימין, בדרכו שלו.

כאשר יקום המנהיג, או יקום הכוח, שיבקש למוטט את הדימוקרטיה בישראל, גם הוא יהיה בסביבה.

לאזרחי ישראל
מולדתנו הקדושה בסכנה

אנו הנופים:
אזרחים לשינוי פני החברה
דורשי טובת העם

- לשכה מדינית של הרשימה: מטה פעולה ומפקדת פלוגות מתנדבים פטריוטיות, ת.ד. 1357 מיקוד 52113 רמת־גן
- גוש ארגונים פטריוטיים להצלת המולדת
- חזית למען בטחון לאומי להבראת המשק והחברה והצלת הניפעל הציוני
- חזית ליחסיב למען מדינת חוק וסדר ומשטר יציב
- "ברית העם" חזית משותפת, לוחמים על שינוי מבנה משטר וגיוס אזרחים למען המדינה
- אסירי ציון, ועדת הגרוזינים
- חזית למען קידום שכונות עוני ועיירות פיתוח
- תנועה למען עצמאות כלכלית ומדינית
- נוער למען נוער
- תנועה המונית על־מפלגתית "ישראל לנצח"

אנו מצהירים בזאת על הקמת רשימה משותפת שתיקרא:

"המועצה להצלת המולדת"

ברשימה זו תומכים הגופים הבאים:

- "מגן" איגוד ארצי כללי להגנת זכויות מקבלי קצבאות זקנה־נכות אינפלציה
- מטה תנועת אזרחים פעילים למען ממשלת כבוד לאומי, ת.ד. 1357 רמת־גן
- תנועה ציונית לקידום האשה, עדות ספרד
- מרכז ליוזמה אזרחית פעילות ציבורית וציונית
- פדרציה ציונית עולמית, אנשי אמונת עד ובידור

אלי שמעון יו"ר המועצה
משרד הפעולה: ירושלים 02-223674, תל־אביב 03-296720, חיפה 04-707968 222836,
ת.ד. 5432 ירושלים מיקוד 91053
(רשימה של 62 סניפים הפזורים בקרוב)
חברים ואוהדים גיזרו מודעה זו והציגוה במקום בולט

TIME AND TIME AGAIN

פרסים מחו"ל, תעודות מישראל ו-12 מיליון מחמאות ביזם.

סיגרית טיים קיבלה השנה בפעם הרביעית את מדלית הזהב מ־Monde Sélection (המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל) ואת גביע האיכות לצמיתות.

בישראל זכו השנה סיגריות טיים שוב בתואר "המוצר הנבחר 1981" ובתואר "הקניה הטובה ביותר 1981".

כל זאת, ו־12 מיליון סיגריות טיים שמעשנים מידי יום, מאשרים שוב כי: תוצרת "דובק" ערבות לטיב.

החתול זלל את עוגת יום ההולדת בדיוק כשהגיעו הילדים. מה עושים?

אריאלי

פותחים טרופית גדולה.

אשכוליות ענבים תפוחים לימון תפוזים

טרופית גדולה
אחת
משתיקה
5 שובבים.

תשלובת תבורי

אירלנד: סופו של קונסנזוס לאומי

כל המאמרים המליציים על קדושת החיים ונגד התאבדות, אינם יכולים לשנות את המציאות הפוליטית. מותם הנורא של ארבעת לוחמי המחתרת האירית בכלא הבריטי, עורר מהומות, הפגנות, התנגשויות בין־עדתיות והתקפות על צבא הכיבוש הבריטי. שובתי־הרעב־עד־המוות גררו במותם גם אנשים אחרים למוות ולפציעות. אבל היתה למאבקם גם תוצאה פוליטית ברורה, המהווה ציון דרך בהיסטוריה של צפון־אירלנד. הקונסנזוס הלאומי הבריטי, נחישות ההחלטה להחזיק בצפון בכל מחיר ולמנוע את איחודו של האי האירי, נשבר.

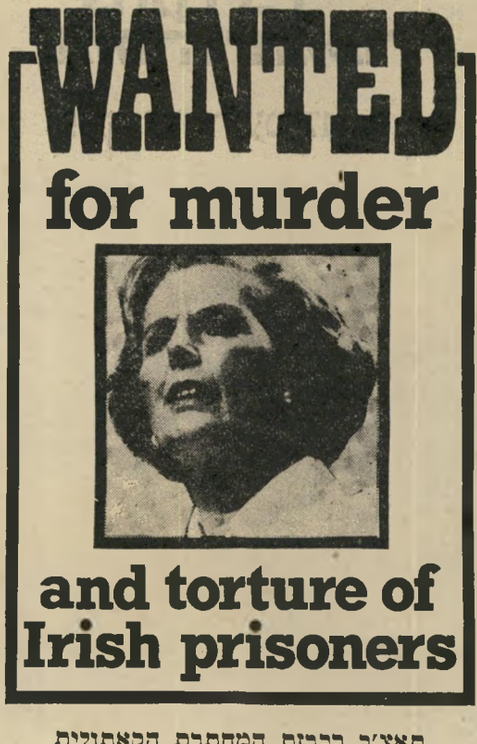
עד כה ניהלו שתי המפלגות העיקריות בבריטניה, השמרנים והלייבור, מדיניות די דומה בצפון־אירלנד. הם קיימו את מחוייבותם כלפי הרוב הפרוטסטנטי, אבל דרשו ממנו ויתורים וגמישות כלפי המיעוט הקאתולי. הצבא הבריטי ניסה להנמיך פרופיל, ורק נגרר מפעם לפעם להתנגשויות דמים נגד אחד הצדדים, בדרך כלל הקאתולי. הדימיון בעמדות שני הצדדים הוכח מעל לכל ספק בתמורות הרבות שפקדו את בריטניה מאז נצחונו של מנהיג הלייבור, הארולד וילסון, בבחירות ב־1964. כל ראשי הממשלה מאז — הארולד וילסון אדוארד הית, ג'יימס קאלהאן ומארגרט תאצ'ר — נקטו באותה טקטיקה, שאפו לאותם יעדים אסטרטגיים: להחזיק בצפון־אירלנד במינימום אבדות ובמינימום השקעות. שיעור המובטלים בחלק האירי של בריטניה, המתקרב עתה ל־20%, מעיד על היד הקפוצה של לונדון כלפי הפרובינציה המסוכנת.

בנוסח סעד חדאד. בשבועות האחרונים נשברה סוף־סוף האחדות הבריטית כלפי אירלנד. צוות המוחות של מפלגת הלייבור המליץ על שינוי דראסטי, רב משמעות.

מפלגת העבודה הבריטית תומכת עתה באיחוד אירלנד, ושמה בכך קץ למדיניות הדו־מפלגתית בנושא זה. הצוות הבכיר שדן בסוגיה כלל שני שרים שהחזיקו בעבר הקרוב בתיק צפון־אירלנד, מרלין ריס ורוי מייסון. הם המליצו על איחוד הדרגתי של האי, באמצעות יתר דמוקרטיזציה פנימית של הצפון, הידוק הקשרים הכלכליים בין שני חלקי אירלנד (אירלנד החופשית ובריטניה חברות בשוק האירופי המשותף), ושיחות משולשות בין נציגי לונדון, בלפאסט ודאבלין.

הקו החדש של הלייבור עורר חששות כבדים בלונדון. גם התומכים הנלהבים באיחוד אירלנד, הפתרון הסביר היחיד, חוששים מתגובה חמורה של הפרוטסטנטים. אלה נהנו מזכויות־יתר מסורתיות, ושולטים מאז ומתמיד ברוב עמדות המפתח בכלכלה של צפון־אירלנד. מרלין ריס עצמו אף הביע חשש מפני הכרזה חד־צדדית על עצמאות, הקמת יישות פרוטסטנטית בצפון בנוסח סעד חדאד.

עם זאת ברור, שוועידת הלייבור תאמץ את ההמלצה.

תאצ'ר בכרזת המחתרת הקאתולית
מבוקשת בעוון רצח

תורכיה:
אתאתורק חוזר

הדיווח הנלהב בשבועון הבריטי סאנדיי טיימס, שיקף נאמנה את עמדות אנשי העסקים באירופה כלפי תורכיה. אנקרה שבה למסה, תורכיה חזרה להיות ארץ בעלת „אקלים נוח להשקעות". התורכים, סבור העיתונאי האירופי הממוצע, אינם ראויים לחופש מלא, בנוסח מישאל שנערך ב־70 סניפי המפלגה הצביע על תמיכה מאסיבית באיחוד אירלנד ובנסיגת הצבא הבריטי מה־צפון.

המערבי המקובל. הם נגועים בנטייה לקיצוניות, בתנועות אסלאמיות פרועות ובשמאל קיצוני בלתי־סביר. יורשיו של כמאל אתאתורק, השולטים כיום באנקרה, מצאו, לדעת הפרשנים בכלי־התיקשורת הרכושניים, את הדרך הנכונה.

קשה אומנם להסביר טיעונים כאלה ל־50 אלף האסירים הפוליטיים בתורכיה, המוחזקים בבתי־כלא סיוטיים ועוברים עינויים בנוסח ימי־הביניים. גם עשרות אלפי המובטלים, איכרים לשעבר שאיבדו את זהותם האתנית ואת צלמם האנושי, לא מתעניינים כל־כך בהשקעות של החברות העל־לאומיות, שמרכזן בלונדון, בניו־יורק או במינכן. אבל הפרשניים המערביים סבורים, שהעתיד שייך לגנרל קנאן אוורן ולכמאליזם, הלאומנות התורכית החילונית שקמה לתחייה לפחות מאז ההפיכה ב־12 בספטמבר 1980.

נשיא כנוסח גוליסטי. גנרל אוורן אינו מעלה כלל על דעתו להחזיר את תורכיה למישטר של דימו־קראטיה בלתי־מבוקרת. הוא מבקר חריפות את מפקדי הצבא שביצעו הפיכה ב־61—1960, אבל לא עשו שום שינוי מיבני אמיתי בארצם. תוכניתו של אוורן ברורה, ולפי סאנדי טיימס היא כוללת את הנקודות הבאות:

* תורכיה תשאר תחת מישטר צבאי עד 1985, אפילו אם הדבר יימנע את חברותה המלאה בשוק האירופי המשותף.

* גם אחרי 1985 ישאר אוורן נשיא בנוסח הגוליסטי. סמכויות הפרלמנט יוקטנו בהתאם.

* החוקה החדשה תאפשר את קיומן של שלוש מפלגות פוליטיות. האחת, „שמאלה מהמרכז", בנוסח המפלגה הסוציאל־דימוקראטית הגרמנית; השניה ימינה מהמרכז (אך ללא כל קשר למפלגות האיסלאם הקנאיות), והשלישית מפלגת מרכז גדולה, כמאליסטית, שתהיה מיפלגת השילטון „הטבעית".

* העידן החדש לא יאפשר את קיומן של תנועות מארכסיסטיות או איסלאמיות. מורים ומרצים שיטיפו לתורות אלה יודחו או ייאסרו.

* המינהל האזרחי יעבור תהליך של דה־פוליטיזציה, ישרת את כל האומה.

* תאסר כל תעמולה מעמדית או ספאראטיסטית. מפלגות כורדיות לאומיות לא תוכלנה לפעול.

* הנוער והסטודנטים יעברו תהליך של חינוך־מחדש.

המסע למען האידאלים הישנים של מוסטאפה כמאל אתאתורק (לאומיות, חילוניות, השתלבות באירופה) יכלול גם סמינרים מיוחדים לאסירים פוליטיים. הסיסמה: „כמא־ליזם, שנחשב פעם לעבר המזהיר שלנו, הוא עתה פילוסופיה של עתיד מזהיר לא פחות".

הכתובת שעל הקיר. ספק אם יש בכוחן של מילים יפות לגשר על פני הפער המעמדי ההולך וגובר בתורכיה. אוורן ינסה לא לחזור על שגיאותיו של השאה האירני. הוא שופע אופטימיזם, לפחות כלפי חוץ, אבל הסוציולוגים שלו אינם פוסקים מלהצביע על הכתובת שעל הקיר. ב־1950, אומריים המומחים, גרו רק 19 אחוז מתושבי תורכיה בערים הגדולות. ב־1985 יגורו בהן 54 אחוז מכלל האוכלוסיה. לא צריך להיות מארכסיסט אדוק כדי להבין שצפויות שם צרות גדולות.

שוב קיסינג'ר

הנרי קיסינג'ר
קשר נגד מקאריוס

ניצחונו המרשים של גלאפקוס קלרידס בבחירות בקפריסין, הועם במקצת עקב גילוי של הרגע ה־אחרון. כיום אין ספק, שקלרידס זמם עם שר־החוץ האמריקאי לשעבר, הנרי קיסינג'ר, למנוע את שובו של הנשיא, הארכיבישוף מקאריוס לקפריסין בקיץ 1974.

אין ויכוח שארצות־הברית אישרה את מרידת הנפל של ההרפתקן הימני, ניקוס סאמפסון. הקשר של סאמפסון גרם לאי הקטן אסונות כבדים. פלישה תורכית, אלפי נפגעים, בעיית פליטים, שבר כלכלי ומשבר מדיני. פרשת סאמפסון יצרה זעם רב בקרב יווני קפריסין נגד ארצות־הברית. ההפגנות האנטי־אמריקאיות אף הביאו למותו של שגריר ארצות־הברית בניקוסיה רוג'ר דייוויס. מיסמכים חדשים, שנחשפו בארצות־הברית, מוכיחים שב־19 באוגוסט 1974 סיכמו ביניהם הנשיא בפועל קלרידס ו־קיסינג'ר למנוע את שובו של מקאריוס לקפריסין, ולנסות למנוע התפרצויות אנטי־אמריקאיות.

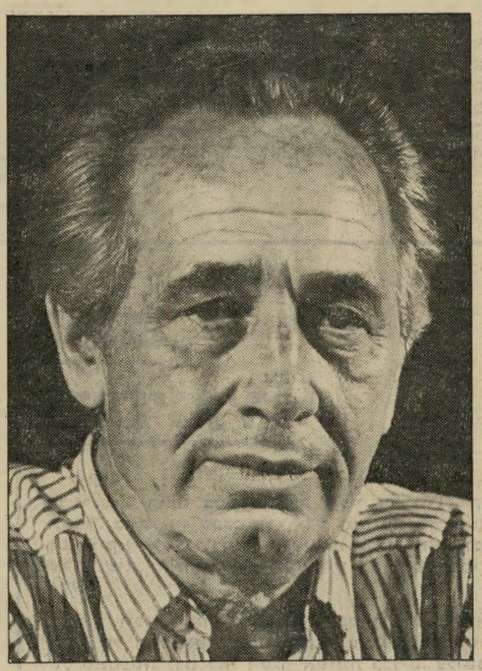
קלרידס לא יכול היה למנוע את שובו של הארכיבישוף הפופולרי (קאסטרו של הים התיכון). אך מאז מותו של מקאריוס הוא הצליח לבנות בסיס אלקטורלי רציני. כיום ברור שנצחונו בבחירות ימנע את הניטרליזציה והפירוז של קפריסין ויבטיח שהאי הקטן ימשיך לחיות בסיס אמריקאי חשוב גם בעתיד.

כל האמת על שמעון פרס

"הכרתי את פרס, את אופיו ואת תכונותיו. לא האמנתי לאף מילה אחת שלו. היה מנוי וגמור איתי שאם פרס יבחר לראשות הממשלה- כף רגלי לא תדרוך על מפתנה"

יצחק רבין
ממנהיגי המערך

פנקס שירות עמ' 417

הסתכל לו ישר בעיניים.
האם אפשר לתת אמון באיש הזה?

הליכוד מוגש כחומר למחשבה

אלכס מסיס, ישראלי החי בניו־יורק, טוען שההגירה הישראלית לארצות־הברית שונה מכל האחרות. הישראלים מוחרמים על־ידי היהודים, ואין הם חיים בגטאות

היהודים דופקים את הישראלים

ה חיילים הבריטיים, שלקחו את המעפילים היהודיים למחנות־המעצר בקפריסין, ניסו לזהות אותם בשמותיהם. „יהודי מארץ־ישראל," היתה התשובה האחידה שקיבלו החוקרים, בעת נסיון־הנפל להכין רשימת־עצורים.

„היורדים", כפי שמכונים יהודים שהיגרו לארצות־הברית ממדינת־ישראל, נוקטים באותה שיטה. „ישראלי ממדינת־ישראל," עונה המהגר היהודי, כשהוא נשאל לארץ מוצאו. „היורד" הממוצע הוא בן 30, נולד בארץ אחרת ולא במדינת־ישראל, שהה במדינת ישראל רבע או חמישית מימי חייו ובכל זאת הוא קורא לעצמו „ישראלי". נכון: יש לו תעודת־זהות ודרכון ישראליים, והוא שירת בצה"ל, אם לא פטר בעלי דרכונים ישראליים היגרו לארץ המובטחת, הרי קרוב לוודאי שדו"ח ועדת־להיס הוא מהימן יותר מנתוני הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה (המכירה ב„יריתם" של ישראלים שלא חזרו לישראל במשך ארבע שנים רצופות. מרבית המהגרים הישראלים מבקרים בארץ לעיתים תכופות ונרשמים בבואם ובצאתם על פי דרכוניהם הישראליים ותעודות־השיחרור שלהם מצה"ל). אם המושג „ישראלי" יהיה שמור רק לאלה שנולדו בישראל והיגרו ממנה לארצות־הברית, או שחיו במשך רוב שנות חייהם במדינת־ישראל — יש להניח כי פחות ממאה אלף אנשים שהגדרה זו מתאימה להם חיים עתה בארצות־הברית. במשך שנים אחדות, מאז טבע יצחק עצמו כבחור־ישיבה או כנערה דתית. אך „ישראליותו" היא שאלה מארץ השאלות של „מי הוא יהודי?" או „למה פירקו את הפלמ"ח" — שלשתיהן, כמו לשאלה „מי הוא ישראלי", אין עדיין תשובה.

הוויכוח סביב השאלה „כמה ישראלים ירדו לארצות־הברית" הוא ויכוח־סטטיסטי־אתני. אם הוא נסוב סביב השאלה כמה רבין, ראש ממשלתה הכושל של ישראל בשנים 1974—1977 את מטבע הלשון „נפולת של נמושות", זרמו מים רבים בנהר ההדסון, שהוא הנהר הראשון שרואה הישראלי־המהגר בעת בואו אל הארץ הנכספת, ארץ־חלומותיו, ארצות־הברית של אמריקה. שש שנים אחרי חרפותיו של רבין, החליט הרמטכ"ל לפתוח את מחנות צה"ל, כדי „לאמן מס־כפים של הגדנ"ע משורותיהם של בני היורדים לארצות־הברית", ואילו תנועת הצופים הקימה „שבטים לישראלים בלבד" בלוס־אנג'לס ובניו־יורק, כששליחים נוספים אצים־רצים לארצות־הברית כדי להקים סניפים נוספים של תנועת הצופים הישראלית. הגולה היהודית הפכה ל„פזורה" בהבל־פיהם של „הציונים" נוסח שרלוט ג'קובסון, שלא עלתה ולא תעלה לישראל, ואילו הגאולה־הישראלית החלה לגאול את בניה בדרך חזרה: אל גולה ישראלית בארצות הים.

ישראלים חוגגים בהתלהבות לאומית את העצמאות של מדינת ישראל – בניו־יורק

תעמולת הליכוד ואלוף המערך

ב תקופת ממשלת הליכוד, חדלו הישראלים ככלל להיות „רעים", אלא שחלק מהם נשאר „רע" או „מתייוון" בלשון־הזהב של הקונסול הישראלי בניו־יורק מר פול (הוא לא עיברת את שמו הפרטי) קדר. הישראלים ה„לא רעים" הם אלה המשתתפים בפגישות קציני מילואים של צה"ל ומקבלים עליהם משימות הסברה של גוש־אמונים ומדיניות ההתנחלות של הממשלה. בשביל „ישראלים טובים" כאלה, הקימה הממשלה, בעזרת קרנות־סתר, מכון מיוחד, השוכן בבניין הקונסוליה הישרא־

(המשך מעמוד 19)

לית בניו־יורק, והמספק לישראלים ב־ארצות־הברית חומר בכתב ומסבירים, כדי „להדוף את המזימות האנטי־שמיות, האנטי־יהודיות והאנטי־ישראליות.“ כלשון חומר ההסברה של המכון, לעומת ה„ישראלים הטובים“ יש, כמובן, „ישראלים רעים“. ואלה הם המסייעים בידיה של תנועת שלום עכשיו, משתתפים בכינוס ניואאוטלוק בוושינגטון או פעילים בקרן האמריקאית־ישראלית לשלום במזרח התיכון.

בסיוע הישראלי הרשמי, הסופרת רבת־המכר רחל („ברקיע החמישי“) איתן, היא ישראלית „רעה“. איתן, מרצה לספרות אידיש באוניברסיטה בניו־יורק, היא פעילה

לקונסוליה יש מילון משלה: „יורדים“

הם ישראלים שאינם מסכימים למדיניות הממשלה. „ישראלים“ הם יורדים ניצים

למען שלום ישראלי־פלסטיני במזרח ה־תיכון. נתן פלג, סוחר ישראלי שפשט את הרגל בתל־אביב, והוא בעל עסקים מצ־ליחים בלוס־אנג'לס, הוא „ישראלי טוב מאוד“, כי הוא פותח את ביתו וכיסו לעזרת אנשי הליכוד, קרן תל־חי, הקונסולים להסברה, הבונדס והמגבית.

הסוחר הניו־יורקי חיים זיטמן ומפיק סרטים גידעון פיאט, היגרו מישראל והם מבני ביתו של הקונסול הישראלי וחביבי המימסד הישראלי הרישמי בארצות־הברית. שניהם עזבו את הארץ לצמיתות. אך בהיותם בעליה של „שעה בטלוויזיה“, המשדרת את תעמולת הליכוד עם דברי פרשנות ימניים־לאומניים של האלוף במילואים, חיים הרצוג — הם ישראלים טובים. נילי יגאי היא „ישראלית רעה“, שניהלה את השעה העברית בתחנת־רדיו ניו־יורקית ופוטרה מעבודתה בלחץ הקונ־סוליה, אחרי שהעזה להזמין לראיונותיה ישראלים המצדדים בשלום ישראלי־ערבי

מופרת איתן
„רעה“

ובחלוקת הארץ בין שני העמים, הישראלי והפלסטיני.

חרפות, גידופים ונזיפות

כ־שהתאושה הנחלת הסוכנות ה־יהודית מתדהמתה הראשונה, אחרי שפורסם דו“ח ועדת־להיס, החל ראשה, היהודי המכסיקאי־פולני אריה דולצ'ין, לתקן תקנות חדשות, כדי „להנחות“ את הקהילות היהודיות בפזורה. „הישראלים שירדו מישראל לא יוכלו לבחור או להיבחר בקהילות היהודיות במקום מושבם,“ פסק המנהיג הציוני, ש„הסולידריות היהודית“ היא, כביכול, חלק מהפילוסופיה והשקפת־עולם הציונית שלו. הקלה אחת, שדולצ'ין הסכים לעשות לישראלים־יורדים: „הם יוכלו ללמד עברית...“

הקהילות היהודיות בארצות־הברית לא היו זקוקות להנחיותיו של דולצ'ין כדי להחרים את המהגרים מישראל. בשביל היהודי האמריקאי, שהוא או הוריו הגיעו מאחת מארצות אירופה המזרחית במאה הנוכחית, היתה התופעה החדשה של מהג־רים מישראל בבחינת אסון־טבע. במשך כל השנים שחלפו מאז מלחמת ששת־הימים, דימו היהודים האמריקאיים לעצמם, שהישראלים החלוצים מחזיקים באדמות שהאלוהים נתן בהבטחתו לאברהם, כדי שהיהודים האמריקאיים יזכו בהן עם בוא המשיח. עכשיו, באים הישראלים לארצות־הברית ובעצם נוכחותם בה מעידים כאלף עדים כי הנסיון הציוני נכשל, ההבטחה האלוהית אינה מתגשמת ויתכן, אפילו, שהמשיח לא יבוא כלל. כמו קוף מכוער המתנפל על ראי ושוברו, כך החלו היהודים האמריקאיים (מהקהילות האשכנזיות; ה־קהילות הספרדיות קלטו מייד את היורדים מישראל) להרחיק, להפלות לרעה ולהחרים את הבאים מישראל.

הבדל עצום הסתמן ביחסם של היהודים האמריקאיים האשכנזים אל יורדים „ישרא־לים בני ברית־המועצות, לעומת יחסם אל „היורדים“ מישראל. גם הנושרים וגם

מנכ"ל ישעבר לחים
מדהים

היורדים באו מאותה מדינה, ישראל, ואלה־כמו־אלה הם בני הדת היהודית. היהודים־הסובייטים התקבלו בסבר פנים יפות, זכו בדירות ובמקומות עבודה, מועדונים ובתי־כנסת, תרומות ונדבות ביד פתוחה. הישר־ראלים זכו בחרפות, גידופים ונזיפות.

יחסה השלילי של הקהילה היהודית הממוסדת בארצות־הברית אל המהג־רים מישראל הוא, עתה, בעוכרי מדיניו־תה החדשה של הממשלה, הרוצה לקרב את היורדים ולהפכם לגיס חמישי ישרא־לי בארצות־הברית, חרף הדרכון האמרי־קאי שבכיסי היורדים ושבועתם לחוקה ולדגל האמריקאים. בגלל היחס המשפיל והמסתייג, לא התיישבו הישראלים בת־חומי המושב של היהודים. משום כך, אין כיום מקומות מגורים קולקטיביים של יהודים מישראל, כשם שהיו שכונות „פולניות“, „איריות“, „איטלקיות“ או „לאטביות“, כתוצאה מעליית של גלי ההגירה האופייניים לארצות־הברית.

תופעה מעניינת היא יחסם של האנטי־שמיים המקומיים — שמיספרם גדל והו־לך, ותוקפנותם גדלה אף היא — אל ה־ישראלי המהגר לארצות־הברית, בניגוד ליחסם ליהודים האמריקאיים אוייבי־נפ־שם. „אתה אינך נראה כיהודי,“ אומר אנ־טי־שמי מצוי לישראלי, הנתקל בפעם הראשונה בחייו בתופעות גזעניות כלפי יהודים, עליהם למד וקרא בעת שהותו בישראל.

בארצות־הברית הולכת ונוצרת גולה ישראלית, כשיחסה של הקהילה והמימסד היהודי אליה, ממש כיחסה של הממש־לה הישראלית — הוא יחס גלותי.

אלכס מסים ■

(המשך מעמוד 3)

רצח אחר, שנערך לפני 48 שנה, ושבו הורשע אז השייח' ג'אבר.

„הרבה דם יישפך!“

העובדה שהכתבה הזאת הופיעה בסמוך לכתבה על רצח אבו־רביע היתה יותר מרמז לקוראי העולם הזה.

כתב אז ינאי על קבית הפנים שהמתינה לו בבית שייח' ג'אבר:

הראיון עם השייח' ג'אבר מועדי נערך בשבת האחרונה. כשהגעתי לכפר ירכא, עצרו אותי בכניסה לכפר אנשי מישמר־הגבול. הם לא הסתפקו בהצגת תעודת־עיתונאי. הם ביקשו ממני לרדת מהמכו־נית, בדקו את המכונית ואת ארגז ה־מיטען, וערכו חיפוש מדוקדק על גופי.

ביתו של השייח' ג'אבר דומה למיב־צר. ליד הבית חונים שני ג'יפים צבאיים. אחר־כך התברר לי שהג'יפים שייכים ל־קצינים דרוזיים שבאו לעזור, באופן אי־שי, לשמירה על שייח' ג'אבר. על גגות הבתים הסמוכים, השייכים למישפחת מו־עדי, ניצבים צעירים חמושים.

ברחבה שלפני הכניסה נעצרתי על־ידי כמה צעירים, אף הם חמושים. הם שאלו אותי לשמי ולרצוני. כשאמרתי להם את שמי הם הפליטו: „אתה העיתונאי מ־העולם הזה!“ שבוע קודם לכן כתבתי מאמר שקשר את השייח' ג'אבר מועדי לרצח ח"כ אבו־רביע.

„אתה לא תיכנס אליו,“ הם הודיעו לי. אולם שייח' ג'אבר הבחין בי מתוך הבית ויצא אלי. ההיכרות בינינו היא מהת־קופה שבה הוא היה חברי־כנסת, ואני כתב פרלמנטרי. לפני חמש שנים גם בי־קרתי בביתו. היה זה בעת חקירת פרשת קרב־חמולות בכפר הדרוזי אבו־סנאן שב־גליל. במלחמת־חמולות זו השתמשה מישי־פחת מישליב, אחת החמולות, בטיליי־כתף שנגנבו מבסיס צה"ל. כשהעולם הזה חקר את זהות סוחרי־הנשק בקרב הדרוזים ב־גליל הובילה החקירה אל שייח' ג'אבר. אז ביקרתי בביתו כדי שישיב על השא־לות, אם אכן הוא מכר את הטילים לבני המישפחה הדרוזית באבו־סנאן.

תוך כדי אמירת „אהלן וסהלן,“ כשסבר־פניו חמור, הכניס אותי השייח' ג'אבר אל תוך החדר הגדול שבקומת־הקרקע של ביתו. בחדר ישבו יותר מ־30 נכבדים דרוזיים, וכמה צעירים. אחר־כך התברר לי שהנכבדים הם כולם מכפרים אחרים, מגת ומפקיעין, ושהצעירים הם קצינ־צבא מהיחידה הדרוזית. אלה הין נאמניו של השייח' ג'אבר, שבאו להביע את תמי־כתם בו ואת צערם על מעצר בניו.

צעיר בניו של השייח' ג'אבר הגיש קפה. ג'אבר ביקש ממני להמתין. הוא נעלם באחד החדרים במשך עשר דקות, שנראו ארוכות בעיני, ואני יחד עם ה־נכבדים והצעירים נותרנו דוממים בחדר. איש לא הוציא הגה מהפה. נשמע רק קול שיקשוק אבני־המסבחה. כשחזר ה־שייח' ג'אבר לחדר הוא היה לבוש ב־בגדים חגיגיים יותר. „יש לי אורחים, הייתי צריך להתלבש יפה.“

ג'אבר נאם באוזני הנכבדים במשך חמש דקות. מדי פעם נשמעו מילמולי־הסכמה. מייד כשהסתיים הנאום יצא ג'אבר מה־בית ועמד בראש טור של בני־מישפחה. השייח'ים עברו על פני הטור, לחצו את ידיהם של בני־המישפחה והגיעו אל ג'א־בר. חלקם נשקו את ידו, אחרים נשקו את לחייו. אחדים דחפו לידו שיטרי־כסף.

ג'אבר הזמין אותי לחדר־האורחים ה־שני, שבקומה העליונה של הבית. בחדר תמונות רבות של אישי־מדינה — דויד בן־גוריון, משה דיין, המיכתב של סא־דאת ומיכתב של נשיא ארצות־הברית ו־ציורי־קיר רבים. את הראיון הוא פתח: „לא כתבת עלי מספיק? אמצעי־התיק־שורת יעשו מילחמה והרבה דם יישפך!“

עד כאן קטעים מהכתבה של אז.

ההאשמות שהופיעו בהעולם הזה נגד ג'אבר מועדי עוררו סערה לא רק בקרב קוראי השבועון אלא גם בקרב הדרוזים בגליל. איומי רצח טלפוניים החלו מגיעים אל יגאי גם למערכת וגם לביתו.

„תלך מפה!“

כאשר הגיעו אלינו לפני שבוע שמו־עות על המניעים לרצח הסוהר חביב יעקוב דאוד בכפר־יסיף, (העולם הזה 2283), שוב יצא יגאי לכפרי הגליל. יותר מדי אנשים וגורמי־מודיעין מישטרתיים היו מוכנים להישבע שהסוהר שנרצח, ב־איצטלה של ניקמת־דם בין דרוזים לנוצ־רים נהרג לאמיתו של דבר משום שנח־שב, בסוף, כאחד מעדי־המפתח במיש־פטם של בני ג'אבר מועדי.

כאשר סיים את איסוף החומר לכתבה, הוא הבין שבידיו חומר־נפץ. האשמות מהסוג שהיו בידיו אינן יכולות להתפר־סם, על פי חוקי ההגינות העיתונאית, מבלי שתינתן הזדמנות למואשם להגיב

שייח' ג'אבר (בחתונה)
ספל קפה הכריע

עליהן. יגאי החליט לבקר בשלישית את שייח' ג'אבר מועדי.

מספר יגאי על ביקור זה:

די פחדתי. זכרתי את קבלת־הפנים ש־היתה לי בביקור האחרון, את האזהרות של ידידים מוסלמיים נוצריים ודרוזיים מפני ג'אבר, את האיומים הטלפוניים ואת החבלות במכוניתי.

לפני שנסעתי אל ג'אבר ביקרתי בבית הוריו של הנרצח. האב השכול סיפר לי כי יומיים אחרי הרצח הגיע לביתו שייח' ג'אבר, כדי לנחמו, כביכול. „אמרתי לו מילים קשות, וגירשתי אותו מהבית שלי. למרות שאמרתי לו לצאת, הוא המשיך לשבת בביתי עוד שעתיים, בלי שאף אחד דיבר איתו.“

כשהגעתי לבית ג'אבר, הוכנסתי על־ידי אחד מבניו, שלא הכיר אותי, אל תוך חדר־האורחים הגדול בקומה הראשונה. עם ג'אבר ישבו באותה עת כ־20 דרוזים, חל־קם קשישים, חלקם צעירים, ושניים ש־לבשו מדי־צה"ל. אילו יכול היה מבט להרוג, הייתי מת מהמבט הראשון שתקע בי ג'אבר.

„אני לא רוצה אותך בתוך הבית שלי. תלך מפה!“ הוא אמר לי, מבלי שטרח להשיב לבירכת־השלום שלי.

אני סבור שמרוב פחד התיישבתי. אמר־תי לו: „כמו שישבת שעתיים אצל מישי־פחת דאוד מכפר־יסיף, אחרי שאמרו לך לצאת, ככה אני אשב פה שעתיים, או עד שתענה על השאלות שלי.“

מאותו הרגע התעלם ממני ג'אבר, וכך עשו כל יתר הנוכחים בחדר. לא הייתי קיים עבורם. הם המשיכו את השיחות החרישיות ביניהם, כשמדי פעם הם שולי־חים לעברי מבט זועם.

שלא בכוונה הציל את המצב אחד מב־ניו של ג'אבר. הבן נכנס כשבידיו מגש עמוס ספלונים של קפה תורכי מר. ב־טעות הגיש גם לי ספל־קפה, ואני מי־הרתי לקחת אותו וללגום ממנו. היה ברור לי באותו הרגע שניצלתי. אפילו ג'אבר מועדי לא יפר מסורת מקודשת של פגיעה באורח. ועל פי המסורת, שתיית קפה הפכה אותי לאורח.

גם ג'אבר הבחין בטעות של הבן שלו. לפתע השתנה היחס אלי. הוא קם ממ־קומו והזמין אותי לעלות לקומה השניה, ממש כמו בעת שביקרתי אותו בפעם הקודמת. סיפרתי לו על השמועות וה־האשמות נגדו בעניין הרצח בכפר־יסיף. ג'אבר הכחיש אותן, אם כי הודה שהוא שמע את השמועות.

אני לא ידוע כנהג איטי במייוחד, אך מעולם לא נהגתי במהירות כה רבה כמו ביציאה מכפרו של ג'אבר, כפר ירכא.

עד כאן סיפורו של יוסי ינאי.

תפוזים? לימון? תפוחים? ענבים?

עסיס החברה המובילה בייצור משקאות
ומיצים בישראל, הכינה עבורכם משקה

חדש — אבקת שתיה — בארבעה
טעמים: לימון, תפוזים, ענבים ותפוחים.

עסיסית - להכנה מיידית

גזרו את הדמויות שעל האריזות, הדביקו אותן על התלוש
המצורף ושלחו במעטפה סגורה. כל מעטפה
מגבירה את סיכוייך לזכות. ההגרלה בקרוב.

5 גלשנים
5 זוגות אופניים
10 שעוני צלילה
20 כדורי רגל מעור
20 כדורי סל
30 משקפי שחיה
20 מסכות צלילה
50 סטים של מחבטים לים
1,000 חולצות עסיסית.

עסיסית — משקה עסיסי לקיץ חם
מרווה, מצנן וכמעט מוכן.
עסיסית — משקה נפלא בטעם פירות
עם ציורים ישר מארץ
האגדות.

פיל פילון לא מתווכח
שותה מיץ תפוזים ותמיד שמח.

הג'ראף עושה צרות
רק מיץ לימון רוצה לשתות.

לכבוד עסיס
ת.ד 508 נתניה
42104

שם פרטי _____

שם משפחה _____

כתובת _____

החתול במגפיים
מיץ ענבים שותה כמו מים.

הגמד החליט לגדול
על מיץ תפוחי עץ וזה הכל.

עסיסית וקלה להכנה. דמויות של
גזרו, הדביקו ושלחו במעטפה סגורה.

עסיס

מדינת ישראל
נפסל
מס' 5
צנזור לעתונות

במשך דור שלם צינזר אבנר בר־און את עיתוני ישראל, וגנז ידיעות ללא ספור - עתה הוא מספר על הסודות שמאחרי הסודות - וגם על מאבקיו עם „השבועון המסויים"

הצנזור מגלה את הכל!

הצנזור הצבאי הראשי פירסם לאחר שיחרורו מחצבא את הספר „הסיפורים שלא סופרו". במקומות רבים בספר מספר תת־אוף (מיל') אבנר בר־און על מאבקיו עם „העולם הזה", ואף מקדיש לשבועון פרק נפרד בשם „השבועון המסויים". להלן כמה מסיפוריו של בר־און על הפרשיות ש„העולם הזה" היה מעורב בהן (כותרות רגילה) והעריותיו של אבנרי (כותרות שמנה).

צנזור בר־און
הפעם בלי מספריים

● השבועון המסויים

שיתופם של עורכי העיתונים בסודות המדינה לא היה נטול־בעיות. מלכתחילה, מאז החל בן־גוריון בפגישותיו הלא־רשמיות עם העורכים (להבדיל מפגישות

שפיט אהרון כהן
שבועון „בפינה"

הכ"ט בנובמבר, ה„רשמיות"), עשה לו ראש הממשלה לחוק שלא לשתף בהן את נציגי העיתונות הלועזית — פרט לג'רוסלם פוסט — ולא את נציג קול העם. לגבי קול העם טען, שעיתון זה חב את נאמנותו למדינה זרה, ולא לישראל. ואילו אל העיתונים הלועזיים התייחס בביטול, אף שתפוצת כמה מהם עלתה עשרת מונים על זו של כמה עיתונים בעברית. גם שר החוץ והרמטכ"ל נהגו כמוהו. העיתונים הלועזיים קיבלו עליהם את הדין...

לעומת זאת התעוררו בעיות קשות עם העולם הזה. כשבועון, לא היה כתב־העת מיוצג בוועדת העורכים, שהיתה מוגבלת לעורכי עיתונים יומיים בלבד. תואיל וכך, אף לא היה צורך לשתף את עורך העולם הזה בפגישות שלא־לפרסום עם ראש־הממשלה, שר־החוץ והרמטכ"ל. אולם העורך, אורי אבנרי, פיתח קשרים מצויינים עם כתבים ואנשי־מפתח במערכות העיתונים היומיים, בכללם גם כאלה שנמנו על החוג המצומצם בכל מערכת, שלפניהם נהג העורך לחזור על הדברים שלא־לפרסום אשר שמע בפגישות; והדברים היו מתגלגלים אל דפי השבועון.

לאחר כמה „דליפות" כאלה, ולא־מעט מקרים בהם פירסם השבועון חומר טעון־צנזורה בלי שהגישו לבדיקה מוקדמת, הוצאתי הוראה שחייבה את העולם הזה להגיש לצנזורה את כל החומר שבגליון. לא היתה בכך אלא תרופה פורתא.

ברגיל, לא היו עוברות 24 שעות מפגי־שה כלשהי בין ראש הממשלה והעורכים, והעולם הזה היה מגיש לי לצנזורה לפחות ידיעה אחת מן הידיעות שנמסרו בפגישה ושאר העורכים התחייבו שלא לפרסם. ואז, אם הצנזור פסל אותה, היה אורי אבנרי מערער על הפסילה לפני מפקד הבסיס או לפני „אני יודע," היה אומר, „שידיעה זו נמסרה אתמול לעורכים והם התחייבו להימנע מפרסומה למרות שאיננה ידיעה בטחונית והצנזורה אינה חלה עליה. אבל אין להם זכות להתחייב בשמי. ואני לא התחייבי."

אז היינו נפגשים עמו ו„מדברים ציונות", מסבירים לו את הנזק שייגרם מן הפרסום ומנסים לשכנעו. לרוב, גם אם לא הש־תכנע, היה מוותר. בעצם, מה שרצה באמת היה להיות מוזמן לפגישות־העורכים והוא ניצל כל הזדמנות להפגין שאין טעם באי־הזמנתו, כי ממילא מגיעים הדברים לידיעתו. אך היו מקרים שלא ניאות לוותר. ואז, ביודעי שאין לי הסמכות החוקית להטיל איפול על הנושא ואט ילך לבג"ץ — יזכה, הייתי אני מוותר. הייתי מודיע אז לכל העורכים כי הידיעה המסויימת הזו עומדת להתפרסם בהעולם הזה ואם יגישוה לצנזור אף הם — לא אפסול אותה.

מעיר אורי אבנרי:

נכון שאי־שיתוף „העולם הזה" ב־וועדת־העורכים הרגיז אותי תחילה. היה זה חלק מן החרם הטוטאלי שהטיל המימסד — בראשות דויד בן־גוריון — על „העולם הזה". בן־גוריון הוא שהחליט שאין אף להזכיר את שם „העולם הזה", ועל כן הוא יצר את המושג „השבועון המסויים". כל מלחכי־הפינכה של ה־מישטר צייתו להוראה זו ונחגו על פיה.

התוצאה היתה הפוכה: הכינוי „ה־שבועון המסויים" הפך שם־נרדף לשמו של „העולם הזה", וחלק מן הציבור החל רואה בו תואר־כבוד. כמו שמות־גנאי אחרים בהיסטוריה („חסרי־המכנ־סיים" של המהפכה הצרפתית, „הקבצנים" של מילחמת־השיחרור ההולנדית) הפך גם זה תואר־כבוד — עיטור לביטאון שעמד לבדו מול שילטון־היחיד של „הזקן" ומיפלגתו, על כל גילוויי השחיתות וה־פגיעות בזכויות־האזרח.

החרם של המישטר היה מוחלט. כל מיפעלי־הכלכלה העצומה שהיו כפופים לו — מיפעלי הממשלה, הסוכנות היהו־דית, ההסתדרות, העיריות — החרימו אותנו במשך שנים רבות ולא נתנו לנו מודעות. צה"ל ניתק את היחסים עימנו, ולא הכניס את גליונות „השבועון ה־מסויים" למחנותיו. „אל על" נהג כך במטוסיו. מיטב המישפטנים אימצו את מוחותיהם במשך שנים כדי לטכס עצה כיצד להצר את צעדינו בחוקים חדשים ובתביעות מישפטיות. התיאטרון הלאומי פיברק מחזה כדי להכפיש אותנו.

ולטר בר־און מסביר, למעשה, את אחת הסיבות לכך: „העולם הזה" לא שתק. הוא גם לא הניח לבן־גוריון להשתיק. שברנו כל קשר־השתקה שבא לגנוז פר־שות של שחיתות ושריריות, הפלייה ו־דיכוי, חירחור־מילחמה ופרובוקציה.

החרמתנו באמצעות ועדת־העורכים אכן הרגיזה אותי תחילה, אך למדתי במהרה כי בעל־כורחו יצר בן־גוריון מצב אידיא־לי: המצב המתואר על־ידי בר־און.

אחרי כל ישיבה של ועדת־העורכים, שבה התחייבו העורכים להשתיק פרשה זו או אחרת, היה אחד מהם, או אחד מאנשיהם, מזדרז לטלפן אלי או אל אחד מחברי המערכת, ומספר על כך. סקופים בלא־ספור, שראו אור לראשונה ב„שבו־עון המסויים", באו אלינו בדרך זו.

מעולם לא קיבל איש אף אגורה אחת עבור שרות זה. כל מדליפינו פעלו מתוך אידיאליזם טהור. הם היו אמנם שות־פים לקשר־השתקה, אך מצפונם האז־רחי והעיתונאי הציק להם. והם מצאו את הפיתרון: לשתוק בעיתוניהם, ולה־ביא לפירסום הדברים ב„העולם הזה".

תופעה זו לא עברה מן העולם. אמנם, כיום קשה יותר לקיים קישרי־השתקה מוכתבים, אך עדיין יש חומר רב שאינו יכול להתפרסם בעיתונים האחרים. וגם כיום מטלפנים לנו עיתונאים בעלי־מצפון, המוגבלים בעיתוניהם, ומוסרים לנו את הסקופים שנמנע מהם לפרסמם.

● פרשת כפר־קאסם

ב־25 בנובמבר הוטל, לבקשת נחמיה ארגוב, איפול על העדויות שנמסרו לפני ועדת החקירה (שקיימה את ישיבותיה ב־דלתיים סגורות). ורק למעלה משבועיים אחר כך הודיע נחמיה על הקלה: מותר לפרסם את מספרם של הקצינים ושוטרי מג"ב שנאשרו, אך לא את שמותיהם ו־דרגותיהם. ורק ב־17 בדצמבר התיר בן־גוריון — לדעתי, בלחץ חברי ועדת העור־כים — את פרסום מספר ההרוגים.

למחרת נודע לי כי העולם הזה מכין כתבת־ענק על הטרגדיה של כפר קאסם ובה תיאור מפורט של התקרית, כולל כל אותם הפרטים שפסלנו עד כה. גם נאמר לי שהשבועון לא ייעתר לכל תדריכים בנושא זה ואם תמנע הצנזורה את הפרסום — יפנה לבג"ץ. היה ברור לי שלא אצליח לשכנע את שופטי בית־הדין העליון, שבעה שבועות לאחר התקרית, כי פרטיה עודם מהווים סוד בטחוני. התקשרתי עם נחמיה ארגוב וביקשתיו להסביר לבן־גוריון כי לא ניתן להמשיך באיפול. שעה לאחר מכך נאמר לי כי האיפול הוסר. אני מודיע על כך לכל העיתונים ופרשת כפר קאסם ממלאת את עמודיהם.

מעיר אורי אבנרי:

אם יש פרשה אחת שאני מתגאה בה יותר מכל, הרי זאת פרשת כפר־קאסם. למערכת „העולם הזה" כולה מגיע עליה ציון־לשבח — וציון זה כלול, למעשה, בתיאורו הקצר של בר־און.

ימים מעטים אחרי המעשה קיבלתי צרור של מיסמכים: עדויותיהם של עדי־הראייה שנשארו בחיים. הם לוקטו על־ידי תופיק טובי, שכבר חיה אז ח"כ

שער כפר־קאסם

שער אהרון כהן

שער ישראל בר

שלושה שערים שהתגברו על הצנזורה. הצנזור ניסה לטכס או למנוע את הפירסום, אך במקרים הללו, כמו ברבים אחרים — ללא הועיל.

מטעם הקומוניסטים, והוא המציא אותן לאישי־ציבור שונים.

קראתי את הדברים — והזדעזעתי כפי שלא הזדעזעתי מעולם. במילים פשוטות של נשים, גברים, ילדות וילדים, שנשארו בחיים מתחת לעריסת הגוויות, תואר סיפור שכאילו נלקח מספר על פעולות האס־אס הנאצי. נשים, שחזרו עם ילדיהן מן העבודה, הועמדו בשורה ונקצרו ב־מקלעים, יחד עם הילדים. פישען היחידי היה שלא ידעו כלל שהוטל עוצר בכפרם. הן חזרו מן העבודה אחרי כניסת עוצר זה לתוקפו.

ברגע שקראתי את הדברים, ידעתי כי חובתי המוחלטת היא להביא לפירסום הדברים. הייתי מוכן לסכן למען משימה זו את עצם קיום „העולם הזה", שהרי למען משימה זו קיבלתי לידי את ה־שבועון המסויים.

העתקנו את העדויות המחרידות, כל־שונן, בכתבה, והגשנו אותה לצנזורה. זו פסלה אותה.

התייעצנו ביניינו — אורי סלע, אלכס מסיס, שלום כהן, אלי תבור, עד כמה שאני זוכר — והחלטנו כי עלינו לסכן את עצמנו בהפרת־חוק חמורה, מבלי לע־רב במישרין את השבועון. חיברנו חוברת, שבה נלקטו כל העדויות. באתי בדברים עם כמה אנשים הגונים במפ"ם — שימ־חה פלאפן ואחרים. „העולם הזה" תרם את חנייר, שהיה אז יקר־מציאות. מפ"ם תרמה את הדפוס שלה. אולם ברגע ה־אחרון הסתבר כי מפ"ם הפעילה צנזורה פרטית משלה וגנזה חלק מן החומר.

בכל זאת הופיעה החוברת. ל'טיף דורי ואורי סלע, שהפיצו את החוברת ברחוב, נלכדו על־ידי חולייה של „מנגנון־החושך", שהיכתה אותם מכות נאמנות, לקחה את החוברות והשמידה אותן.

הדפסנו את החוברת מחדש. נוסף על העדויות היא הכילה תגובות של נתן אלתרמן, אברהם שלונסקי, עמוס קינן, דן בן־אמוץ ועוד, נוסף על תגובתי שלי.

עם הופעת החוברת הבינה הצנזורה כי אין עוד להשתיק את הפרשה. היא נתנה היתר לפירסום. היא הופיעה על שער „העולם הזה" (1001). יפה להיווכח כי ולטר בר־און עצמו מברך בדיעבד על פעולת „העולם הזה", ומודה שהצלנו אותו מיסורי־מצפון קשים.

● מאסרו של אהרון כהן

בדיעבד הגעתי למסקנה שאילו ביקש למרחב להיתמם יכול היה לפרסם את ה־ידיעה השנייה שלו בלי להגישה כלל לצנ־זורה והוא לא היה עובר בכך כל עבירה. ההוראה הכוללת שלי כבר מנעה זאת. אולם במחיר של גילוי הסוד לכל הקשור בעי־תונות. מיד החלו עורכים לטלפן, בשאלות: מי זה אהרון כהן? על מה נאסר? דחיתי את כל שאלותיהם, אך לא עבר חצי יום והם הגיעו בעצמם אל התשובות. אך לפר־סמן — לא יכלו.

פרט להעולם הזה. אותה תקופה הועמד השבועון „בפינה". לאחר מקרים חוזרים וגשנים של עבירות צנזורה, בעיקר של אי־הגשה, חייבתי אותו בהגשה לצנזורה מוקדמת של כל החומר המיועד לפרסום. אולם אותו יום התחכם לנו. בתוך כל החומר שהגיש השבועון לצנזורה הסתתרה ידיעה קטנה: „יש לצפות בקרוב להתגב־חות בין־מפלגתית חמורה". תחזית זו לא נקשרה בשום צורה במעצר כלשהו, בריגול או בבטחון — והיא אושרה. כך יכול היה העולם הזה לטעון כי היה הראשון שפירסם רמז על המעצר.

ולמחרת, ב־4 בנובמבר, יצא העיתון האידי לעצטע נייעס בכותרת מנקרת־עיניים: „זעזוע גדול בצמרת מפ"ם." ובגוף הידיעה: מזה מספר ימים זועזעה צמרת מפ"ם בעקבות פרשה פוליטית נוראה בה מעורב במישרין חבר מרכז מפ"ם, איש קיבוץ. הפרשה עוררה רושם קשה בחוגים פוליטיים במדינה, כי המעורב בה ידוע כאזרח מקובל בחברה ואיש־אמונה של מפ"ם.

מעיר אורי אבנרי:

מודיע אלמוני — נדמה לי שהיה זה אמנון דרור, אז איש „למרחב" — התי־קשר עימי וסיפר לי בהתרגשות כי אהרון כהן נעצר בעוון ריגול.

עוד לפני שסיים את המישפט הפל־טתי: „שטויות!"

הכרתי את אהרונצ'יק מזה שנים רבות, וראיתי בו את אחד מאבותי הרוחניים. אף שלא קיבלתי הרבה מדיעותיו — המארכסיזם שלו, הערצתו את ברית־המועצות — הייתי תלמידו בכל הנוגע להבנת התנועה הלאומית הפלסטינית.

ידעתי שהוא פטריוט נאמן, ציוני אדוק, והייתי בטוח לחלוטין שאין כל אפשרות שהוא אכן מרגל.

(דעתי זו התאשרה לאחר מכן בבית־המישפט. בית־המישפט קבע כי „הדעת אינה סובלת" את הרשעתו בריגול, אך אישר שהוא קיים מגע אסור עם סוכן זר. הייתי משוכנע אז, כשם שאני משוכנע כיום, שאהרונצ'יק קיים מגע זה ב־תמימות, אולי מתוך נאיביות יתרה — אך בוודאי לא בזדון.)

המודיע סיפר לי כי הנהגת מפ"ם מהססת להתייצב לימינו של כהן, וכי יש סכנה שהוא יישאר נטוש וחסר־מגן. הח־לטתי באותו רגע ש„העולם הזה" יפוצץ את הפרשה, ובכך ייצור את הלחץ ה־ציבורי הדרוש כדי להזיז את צמרת מפ"ם, שלא רחשה אהדה לאהרונצ'יק.

מרגל בר (עם ידידה)
בצל פרשת אייכמן

כפי שמספר בר־און, כך בדיוק עשינו. בתחבולה הגבנו מבעד לרשת הצנזורה ידיעה תמימה־כביכול, שפורסמה בהבלטה בראש המדור „תצפית": „התנגשות חס־רת־תקדים צפוייה בין מפ"אי ומפ"ם." („העולם הזה" 1101).

● מאסרו של בר

כולם מבטיחים; יתר על כן, אחדים מהם אף מבקשים לדחות את הפרסום, לפחות לשבוע. לאחר כל המאמצים שעשתה ממשלת ישראל, אומרים הם, להעלות את משפט אייכמן אל כותרות העיתונים בעולם,

ההמונים צוכאים ברחוב דיזנגוף על מוכרי „העולם הזה" עם הניזויים על בר
בין גורדון ופרישמן

הצנזור מגלה את הכל

(המשך מעמוד 23)

אסור שיבוא מעצרו של בר ויסיח את דעת הקהל מן המשפט.

אני מלא התרגשות נוכח גילוי פטריוטיות זה, אך בתוך תוכי אני פסימי: דווקא בגלל משפט אייכמן, ובגלל 400 העיתונאים הזרים שהגיעו לארץ, איני מאמין שנצליח לשמור את הסוד.

ואמנם, שעות מספר אחרי הפגישה עם איסר, מגיש העולם הזה כתבה גדולה ומתוכנה ברור שמישהו הדליף לו את כל אשר נאמר בפגישה. הוריתי למפקד בסיס ת"א לעכב אף כתבה זו, אולם עד מהרה טלפן אלי ואמר שעורך העולם הזה אינו מקבל את ההוראה וטוען כי ידוע לו ממקור מהימן שלא סיבות בטחוניות גורמות לעיכוב אלא — בקשה של עורכי העיתונות היומית.

על־פי הצעתי, הוזמן אבנרי אל מפקד הבסיס וזה שכנע אותו כי הסיבה האמיתית לעיכוב היא, שהחקירה טרם הסתיימה וכי מפעיליו של בר בשגרירות הרוסית אולי אינם יודעים על מעצרו. אז ויתר הערך, אולם תוך הודעה שהוא ימתין רק עד יום א' הבא, ה־16 באפריל, ואז יוציא הוצאה מיוחדת של עיתונו, ויהי מה.

מעיר אורי אבנרי:

גם על מעצרו של ישראל בר הודיע לי מודיע אלמוני בטלפון. אך בניגוד להודעה הדומה שקיבלתי שנתיים לפני כן על מעצרו של אהרון כהן, לא עוררה בי הודעה זו תגובה של ספקנות. לחיפך, קול פנימי, אינטואיטיבי, אמר לי: „זה סביר!"

הכרתי את בר היטב, והייתי מיודד עימו. הוא היה אחד המודיעים החשובים ביותר של „השבועון המסויים". בשעה שהמישטר הבן־גוריוני הטיל עלינו חרם מוחלט, וראה בנו את „האוייב מס' 1 של המישטר" (כפי שגילה לאחר מכן איסר הראל, הממונה על שרותי־הביט־חון), שימש לנו בר כמודיע במוקד ה־מישטר ומערכת־הביטחון. הוא ידע את הכל, והוא גילה לנו את הכל. אם יכולנו להילחם בשנים ההן ביעילות ובהצלחה בקנוניות השונות של בן־גוריון, משה דיין ושימעון פרס, ולשבור בזה אחר זה את קישרי־ההשתקה שלהם, היה לישראל בר חלק נכבד בכך.

אך היו בליבי תמיהות לא־מעטות לגבי בר, שהצטברו במשך השנים. לא הייתי מודע להם לגמרי. הן היו אינטואי־טיביות, בלתי־מודעות. אך ברגע ששמעתי את הידיעה על מעצר בר, פרצו כל ה־תמיהות האלה החוצה. במוח שלי שמע־תי, כאילו, „קליק".

כרגיל החלטנו לשבור את קשר־החש־תקה לגבי המעצר. אך — כפי שמספר בר־און — נפגשתי עם הצנזור הראשי בתל־אביב, שעימו התיידדתי במשך ה־שנים — והוא שיכנע אותי שפירסום מיידי יכול לחבל בחקירה ולעזור למרג־לים.

(כשנודע לי שמו של המפעיל הסובייטי, סוקולוב, לא תמהתי. הכרתי אותו. ב־אחד הימים הזמין כתב „טא"ס" אותי ואת שלום כהן לארוחת־ערב. במקום נוכח גם אותו סוקולוב, פקיד בכיר של השגרירות הסובייטית. הערב דמה לפא־רודיה של סרט־ריגול: שתינו כמויות ענקיות של וודקה רוסית טובה, ואכלנו כמויות אדירות של אוכל. בסוף הערב שכבו שני הטוואריצ'ים הסובייטיים פחות או יותר מתחת לשולחן, ואילו אני הגעתי על רגלי הביתה.)

הסכמתי עם הצנזור על המועד לשיחרור הידיעה: אחרי חצות במוצאי־שבת. ה־משך דמה לאגדה. הכינונו גיליון מיוחד של „העולם הזה", ובו הסיפור המלא, והמרתק, על ישראל בר, בעיקר מפי המאהבת שלו, ששיתפה עימנו פעולה. במוצאי־שבת המה רחוב דיזנגוף מרוב אנשים, ששמעו על הגליון העומד להופיע.

הידיעה עברה מפה לאוזן. אחרי חצות התקבצו בקטע הרחוב שבין גורדון ו־פרישמן מאות רבות של אנשים, שהמ־תינו בסבלנות. בדיוק בשעה 1 אחרי־חצות הופיעו מוכרי־העיתונים, ובידיהם גליונות „העולם הזה" (1231) שציבעם היה — במיקרה חריג ויחידי זה — צהוב.

נדמה לי שאותו גליון נמכר יותר מכל גליון אחר בתולדות „העולם הזה".

● לשונו של עזר וייצמן

עזר וייצמן, מפקד חיל־האוויר חד־הלשון, נמנה על הקצינים המבוקשים ביותר להר־צאות. ביולי 1961 הוזמן לישאת את ההר־צאה המרכזית בבית־הספר לפיקוד ומטה, הקורס הבכיר של צה"ל. על פי המסורת בפו"ם היה מפקד חיל נושא את ההרצאה המרכזית על חילו, וזו שימשה אחר־כך כנושא לדיון מקיף עם החניכים. אך עזר לא הסתפק בהרצאה „מקצועית" אלא בחר להרחיב את הדיבור על נושא גבולותיה של ישראל. בהיותו ידוע כאחד ה„אקטיביס־טים" בין מפקדי צה"ל, לא היה זה לפלא שתיאר את גבולות ישראל במונחים לא אוהדים ביותר. הביטוי „גבולות לא־טבעיים" היה הפחות שבהם.

ב־22 ביולי הגיש על המשמר ידיעה בהאי לישנא: „ועדת החוץ והבטחון תת־בקש בקרוב לדון בדברים שנשא קצין בכיר בפני חניכי פו"ם. כפי שנודע, הת־בטא הקצין באומרו שמגמת צה"ל צריכה להיות — הרחבת תחומי הארץ בצפון וב־דרום. כאשר שאל אחד החניכים, מאימתי צה"ל הוא המחליט על מגמות מדיניות ומה יקרה, אם הממשלה תאמץ לה מדיניות אחרת, הגיב הקצין הבכיר, הידוע בקלות לשונו, באמרו למפקד בית־הספר כי אינו מרוצה מרוח התבוסתנות השוררת בין החניכים."

עלי לציין שהופתעתי מן האיפוק שבו

מפקד וייצמן
פה גדול מדי

ניסח העיתון את הידיעה ומן העידון שערך את דברי עזר. בדבריו בפו"ם הש־תמש עזר בדימויים מפולפלים הרבה יותר. בכל זאת ביקשתי ממזכיר המערכת לוותר על הפרסום, למען שמו הטוב של צה"ל — והעיתון נענה. אולם כעבור יום או יומיים הגיש העולם הזה ידיעה באותו עניין, שהוסוותה בערמומיות רבה.

תחת הכותרת „שולייית הקוסם" סיפר השבועון על „אסיפה של אנשי בטחון" שנערכה לא מכבר ושבה אירע „אירוע מזעזע ביותר". המרצה המרכזי, איש בטחון ידוע מאוד, ממקורביו של שר ה־חקלאות משה דיין, אמר כי מדינת ישראל „שווה לתחת" באשר לא הגיעה לגבולות שהוא, המרצה, חושב לרצויים. ולמה לא הגיעה? — הפוליטיקאים אשמים. המרצה הגדיר את בן־גוריון כעובר־בטל זקן ומוג־לב שב־1956 הפקיר את סיני ואת רצועת עזה... כשהגיעה השעה לשאלות, קם אחד הנוכחים ואמר כי סאלאן (הגנרל סאלאן, מראשי הצבא הצרפתי שהתמרדו נגד דה־גול בגלל מדיניותו באלג'יריה) „נדון למוות בשל התבטאויות דומות." ואז קם היו"ר ונעל בחפזון את האסיפה. אך ה־מרצה הספיק להבהיר כי, לדעתו, צעירים כמו השואל הם סמרטוטים שלא יכירם מקומם בין אנשי־בטחון אמיתיים... הדברים — סיכם העולם הזה — נחשבים כמבט־אים גם את דעתו של דיין...

מאחר שבידיעה כולה לא נרמז שהיא מכוונת לאירוע שהתרחש בצבא, התיר הצנזור התורן את פרסומה. ואז קבע העולם הזה תמונה של עזר וייצמן בראש העמוד שבו התפרסמה הידיעה ואילו ב־תחתית, כעין „אליבי" לתמונה, הדפיס ציטטה סתמית קצרה מדברי עזר וייצמן בטכס ענידת־כנפיים למסיימי קורס טיס.

הסיפור פורסם — ואני הצפתי קריאות טלפון של אנשי צה"ל ומשרד הבטחון, כולם מלאים פליאה ורוגז: כיצד ניתן לדברים אלה לראות אור? רק אחד לא טילפן: עזר וייצמן. ואני נזכרתי בדבריו: „...ואם יתפרסם, לא איכפת לי!..."

מעיר אורי אבנרי:

פרשה זו זכורה לי היטב, כי בה התחילו היחסים — האם מותר לי לאמר „יחסי הידידות"? — בין וייצמן וביני. ימים מעטים אחרי שפירסמנו את ה־דברים נתקלתי בעזר וייצמן בבריכה של מלון „השרון". הוא קרא לי. התחלנו לשוחח. לפתע הופיע במקום האלוף יצחק רבין, גם הוא בבגדי־ים, ופנה אל עזר במורת־רוח בולטת: „האם לא מספיקות לך הצרות שיש לך? מה אתה מדבר איתו!"

עזר, כדרכו, התייחס לאזהרה בביטול, והוסיפנו לשוחח. קבענו שאבוא אליו ב־אחד הימים, ונחליף דיעות על עתיד ה־מדינה.

באתי אליו. הוא פתח בקבוק־ויסקי, והתחלנו לדבר. הרציתי לפניו את הש־קפתי על האינטרס האמיתי של ישראל: להשתלב במרחב השמי, להביא לאיחודו הכלכלי, להגיע לשיאים חדשים של חת־פתחות ושיגשוג כחלק מרכזי ביחידה כלכלית מרחבית.

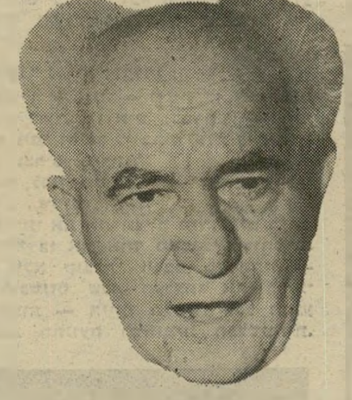
עזר שמע, השיב, שאל. התווכחנו, ו־

(המשך בעמוד 56)

קיביה: מי נתן את ההוראה לאריק?

פעולת קיביה נערכה ב־1953. 69 מתושבי הכפר, ובכלל זה נשים וילדים, נהרגו. על הפעולה פיקד אריאל שרון. כאשר חזר בן־גוריון למישרד־הביטחון, זמן קצר לאחר מכן, היתה לו גירסה על מה שאירע. מספר בר־און:

„משום מה הוחלט לאמץ קו של התכח־שות למעשה. ב־19 באוקטובר שודרה בקול ישראל הודעה של בן־גוריון, לפיה לא היה צה"ל מעורב בהתקפה על קיביה. ‚נערכה בדיקה,' אמר בן־גוריון, ‚והתברר ששום יחידה של צה"ל לא נעדרה מן המחנה שלה בליל ההתקפה.' אין זאת, הוסיף ראש־הממשלה, אלא שההתקפה בוצעה על־ידי מתיישבים יהודים נוטעים מכפרי הגבול, שנלאו מלשאת את ההת־קפות החוזרות ונישנות של הפידאיון על כפריהם. ההודעה נתקבלה בחוסר אימון מוחלט. זמן קצר לאחר מכן פרש בן־גוריון מן הממשלה ועקר לשדה־בוקר. פינחס לבון נתמנה כשר־הביטחון ובראש הממשלה התייצב משה שרת. אבל המדי־ניות של התעלמות רישמית מפעולת התג־מול נשארה בעינה.

בן־גוריון
מתי הוא שיקר?

ההדלפה
★ אמינה יותר

תריסר שנים מאוחר יותר, כאשר התייצב בן־גוריון בראש רפ"י ותקף את מפא"י, במערכת הבחירות ב־1965, היתה גירסתו שונה.

„בראשית אוגוסט נאם בן־גוריון בצפלה ושוב תקף את לבון, אך הפעם — לא בעניין הפרשה אלא על פעולת קיביה. בין היתר אמר: ‚מאז ומתמיד נשמר הכלל, שעל פעולות תגמול מחליטים ראש־הממשלה, שר־הביטחון ושר־החוץ במשותף. אך כאשר לבון מילא את מקומי כשר־ביטחון, והחליט על פעולת קיביה, הוא לא טרח להיוועץ תחילה עם משה שרת, שהיה גם ממלא־מקום ראש־הממשלה וגם שר־החוץ.' בן־גוריון חזר על טענותיו נגד לבון גם כעבור ימים מיספר, בעצרת־עם גדולה בחבל תענך. אז אמר שבצה"ל היתה פקודת קבע, אשר דרשה להימנע, בפעולות תגמול, מפגיעה באזרחים. ‚אבל בקיביה, לפי פקודת לבון, פגעו לא רק בצבא האוייב אלא גם באוכלוסייה האז־רחית.' דבריו גרמו לפולמוס חריף בעיתו־נות, אשר נמשך כחודש ימים. אולם לא נגד בן־גוריון כי אם נגד הצנזורה, אשר הירשתה את פירסום הדברים."

בעיית ההדלפות מישיבות הממ־שלה התעוררה ככל הממשלות, ועל כך היה רגולדה מאיר סיפור:

„ראש־הממשלה, אמינטורה פאנפאני ש־כיהן בעבר גם כשר־החוץ של איטליה, קיבל את גולדה לשיחה, שהתנהלה ב־לבביות ובחוסר רישמיות, ותוך כדי שיחה שאל אותה כיצד שומרים בישראל על סודיות דיוני הממשלה.

„‚זה פשוט,' ענתה גולדה, ‚יש לנו ועדת עורכים ואם יש נושא שהממשלה מבקשת להצניעו אנו מספרים אותו לוועדת העור־כים. הסדר זה פועל היטב, בדרך כלל. ואצלכם?' ‚אצלנו,' ענה פאנפאני, ‚זה עוד יותר פשוט. כתום ישיבת הממשלה אני יוצא ומספר לעיתונאים את כל אשר התרחש בה. אני בטוח שדבר מכל זה לא יפורסם, כי העיתונאים אינם מאמינים אף למילה אחת שלי...'"

מישפט
★ בארבע מנות

ועדת השופטים שדנה כתביעות שהגיש הצנזור נגד עורכי העי־תונים כאשר עברו על הוראות הצנזורה, לא דנה במתכונת רגי־לה של מישפט. בר־און מתאר את ה„מישפט":

„הדיון התנהל תוך־כדי ארוחת־צהריים, כשהכל — השופטים, התובע והנתבעים — מסבים אל שולחן אחד. אגודת העיתו־נאים קיבלה על עצמה את האירוח, והיא עשתה זאת בנדיבות רבה: ארוחות בנות ארבע מנות, עם יין בצידן וקוניאק עם הקפה בסופן. קבענו לנו נוהג — אין משיחין בשעת הארוחה אלא רק בין המנות. מועד השמעת טענות התביעה היה לאחר שכילינו את המנה הראשונה ואז, כאשר הנתבע — בדרך־כלל סמוק פנים מרוגז — ביקש להפריך את דברי, היה היו"ר משתיק אותו: ‚תחילה יביאו את המנה השניה.'"

טור שביעי
★ מצונזר

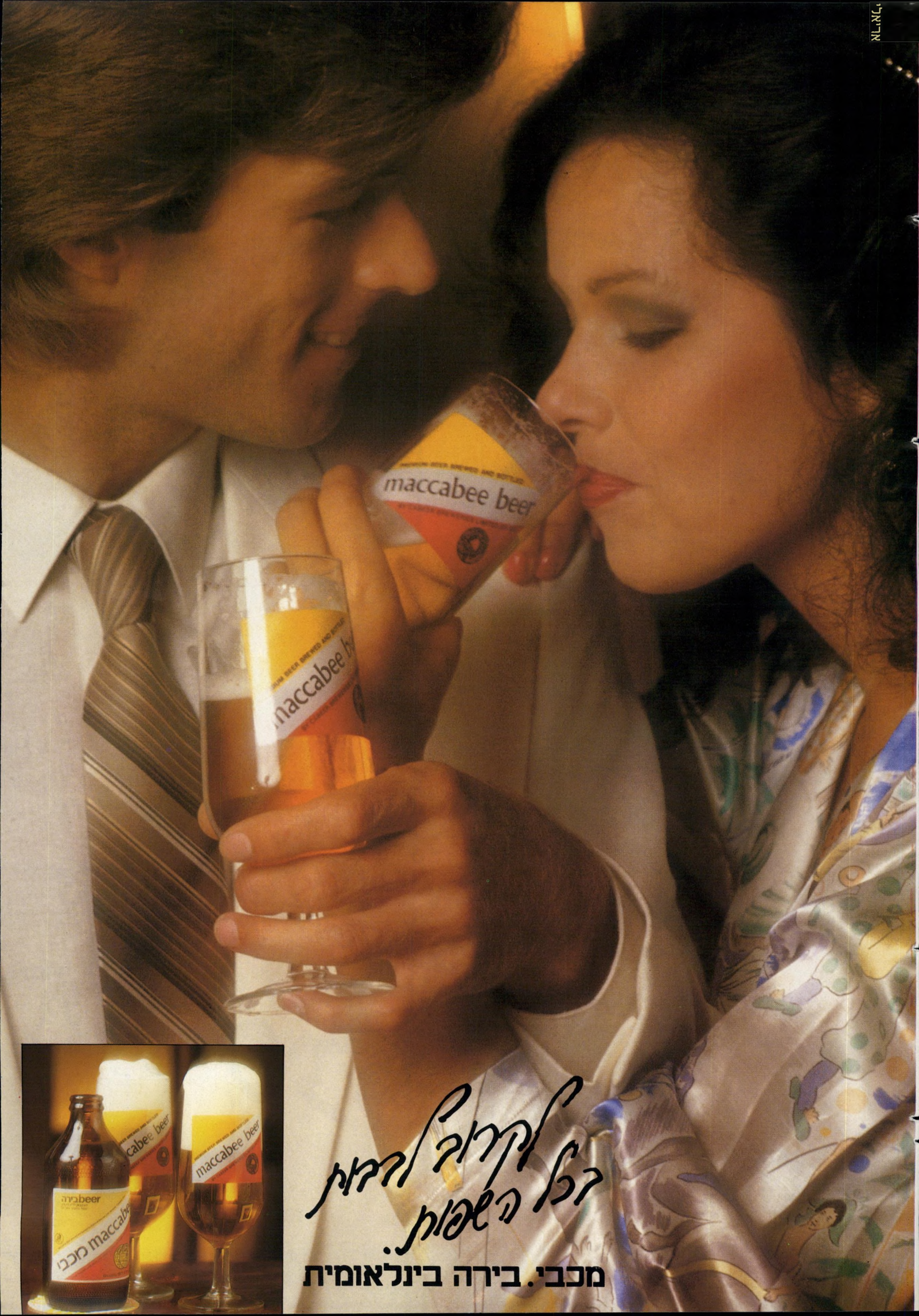
ב־1951 פסלה הצנזורה שיר ב־פעם הראשונה, וח"כ יעקב ריפ־תין (מפ"ם) השתמש כפעם הרא־שונה בכמת הכנסת כדי לעקוף את איסור הפירסום.

„אירעה תקרית מצערת ליד אום־אל־פאהם במשולש הקטן. פטרול של צה"ל הבחין בדמות שחמקה לתוך חורש זיתים. אחד החיילים קרא לדמות לעצור ומשלא נענה פתח באש. בין העצים נמצאה גופתו של נער ערבי, מנערי הכפר.

„על הפרשה הוטל איפול, אך המשורר נתן אלתרמן ניסה לעקפו בשיר לטור השבועי שלו שבדבר תחת הכותרת ‚עניין של מה בכך'.

„פסלתי את השיר כי חששתי שהוא יתורגם לערבית ויגרום לסערת רוחות בכפרים הערביים. לאחר שהסברתי את נימוקי לעורכי דבר הם נמנעו מלערער על ההחלטה.

„השיר הגיע לידי ח"כ יעקב ריפתין (מפ"ם) ובעת דיון בכנסת על מצב האוכ־לוסיה הערבית החל להקריא אותו מעל הדוכן. בטרם הבין יו"ר הישיבה (היה זה יו"ר הכנסת יוסף שפרינצק) את הנעשה והפסיק אותו, כבר הספיק ריפתין לקרוא שני בתים. שני בתים אלה נכנסו, איפוא, לפרוטיכל הכנסת שעל פי החוק — אין הצנזורה חלה עליו, כך שלא היתה לי ברירה אלא להתיר את פירסומם."

maccabee beer
maccabee beer
maccabee beer
maccabee beer
לקרוב לרמות
רגל השפות.
מכבי. בירה בינלאומית

טבעי טבעי. קפוא קפוא.

חלום טבעי בוס קיץ

להכנת 5 כוסות

פרי יכין

פרי יכין-מפרי טבעי מובחר,
ללא חומר משמר, ללא צבע מאכל.

אנשים

טומי לפיד ניסה להשתלט על הקובייה ההונגרית והרב לוינגר שיחק פינג־פונג

■ בערב־ראיונות של הדסה בירושלים התראיין ד"ר **טר איתן**, מי שהיה שגריר ישראל בפאריס ומנכ"ל מישרד־החוץ במשך 20 שנה, אצל **עזריה רפופורט**. בימי כהונתו של **משה שרת** כראש ממשלה הקים איתן את בית־הספר לדיפלומטים. אמר איתן: „עכשיו, אחרי 35 שנה, נדמה לי שהבחירה שלנו היתה לא רעה. יש ארבעה ח"כים, שר אחד ועשרה שגרירים בכירים, שהיו חניכי הקורס הראשון. על הח"כים לא אחווה דעה, וגם לא על השר. בין השגרירים יש ארבעה טובים מאוד."

■ באותו ערב השתתף גם מנהל היחידה הניאו־כירורגית בבית־החולים הדסה, הפרופסור **משה פוינצוב**, הידוע ב־מילחמתו באתונות־דרכים. הוא טען כי מרבית התאונות בארץ נגרמות על־ידי נהגים צעירים, שאינם מסוגלים להתמודד עם מצבים בלתי־צפויים.

■ **רותי ברעם**, רעייתו של ח"כ **עוזי ברעם**, משמשת כעוזרת דובר מישרד־התיקשורת, **זכריה מיזרוצקי**. רותי עסוקה עתה במיבצע בדיקת אדיבותם של פקידים במישרדי־הממשלה, כשהם עונים לפניות טלפוניות של אזרחים. היא מטלפת ל־עשרות מישרדי־ממשלה ביום ובודקת אם עונים לה בנימוס.

■ האדריכל הירושלמי **אורי פנגר** שמח מאוד כאשר אשתו הבלונדית, **אנה**, שהיא כתבת של עיתונים גרמניים ואוסטריים בארץ, הזמינה אותו לארוחת־ערב ב־מיסעדה, לכבוד יום־הולדתו ה־45. גם בנם בן ה־8, עמוס, הוזמן לחגיגה. כאשר חזרו הביתה, בשעה 9 בערב, התקשה פנגר למצוא מקום־חנייה למכוניתו. „בטח יש באיזשהו מקום מסיבה," אמר במורת־רוח. כשעלה לדירת־הגג שלו והדליק את האור בסלון, נדהם לראות שם את כל ידידיו ועמיתיו, שהמתינו לו בחושך. מסתבר כי אנה, שהיא ממוצא גרמני, הכינה לו הפתעה אמיתית.

■ הקוביה, המשגעת את כל המדינה, הגיעה גם לבניין הטלוויזיה. השבוע נראה מנכ"ל רשות השידור, **יוסף** („טומי") **לפיד**, כשהוא מהלך במיסדרון־נות הטלוויזיה ומנסה לסדר את דפנות הקוביה, כדי שתתייצב בה באותו הצבע. עכשיו מתלוצצים עובדי־הרשות כי סוף־סוף השתלטה המאפיה ההונגרית גם על הקוביה ההונגרית.

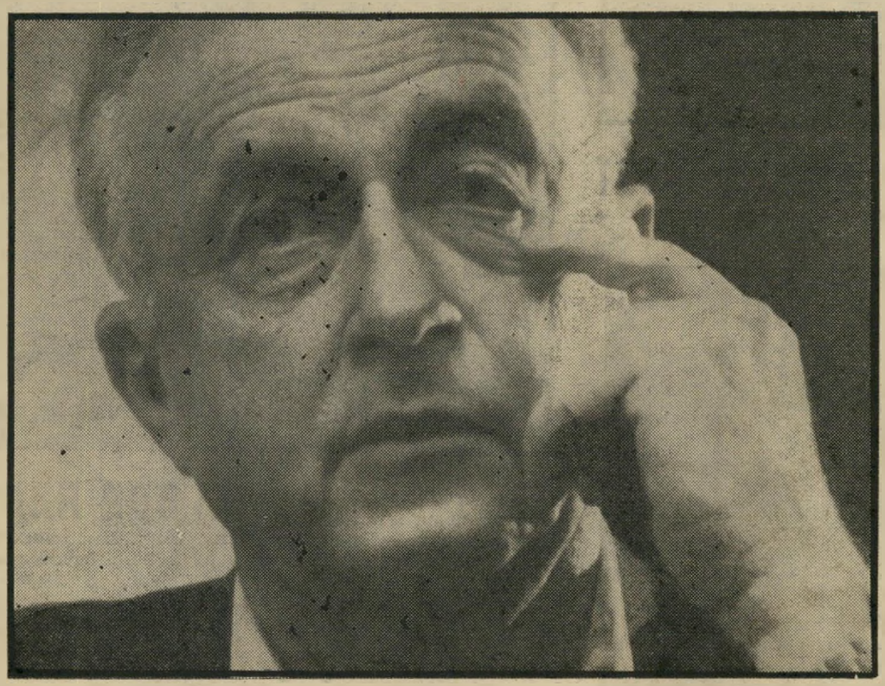
■ קרובי מישפחתה של ראש־הממשלה לשעבר, **גולדה מאיר**, פסלו את הרעיון לקרוא לכביש רמות בירושלים על שמה. אך לפני ועדת־הצעה של אזרח בשם **אפריים גרינפלד**, לקרוא לכביש „רחוב סמבטיון", על שם הנהר האגדי שזרק אבנים במשך כל ימות השבוע, ובשבת היה שקט. השם הוצע בתיקווה שכך גם יקרה באותו כביש, הידוע כבר כ„כביש המריבה".

■ האדריכל **אלישע גת** סובל מבעיות של זיכרון, מאז שנפגע בתאונת־דרכים. השבוע סיפר כי לא מכבר, בלילה חורפי, נסע במונית־שירות בחברת איש שישב מכורבל במעילו ושחבש מיגבעת. קולו של האיש עורר זיכרונות במוחו, והוא פנה אליו: „תגיד לי, כשהיינו ילדים אנחנו לא שיחקנו פינג־פונג בתל־ארזה? אתה לא הנכד של הפרופסור פרנקל?" האיש לא זכר את הפינג־פונג מלפני קרוב ל־50 שנה אך הודה שהוא נכדו של הפרופסור. מצד אמו. רק כאשר הסיר את המיגבעת שלו הבחין גת מי האיש: הרב **משה לוינגר**, מנהיג קריית־ארבע.

■ איש העסקים **יעקב מרידור**, שהוא מועמד חרות לרשת את **מנחם בגין**, היה נוכח, משום מה, בתצוגת תיסרוקות שנערכה השבוע בתל־אביב. אמר: „אני רגיש ליופי — לא רק של נשים, גם של גברים, גם של המדינה וגם של החיים, ואם אבחר לכנסת אני מבטיח לתמוך בחוק להסמכת מעצבים ואומנים."

ורד קולק בתו של עורך־הדין יוסף קולק, בן־דודו של ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, אירגנה את המתנה הפרטית שהעניקה המישפחה לטדי, לכבוד יום הולדתו ה־70. המישפחה נטעה חורשה של 70 ברושים ו־11 ארזי הלבנון, שהם עצים נדירים, על שמו של בעל השימחה בשכונת קטמון בירושלים. בין בני המישפחה שתרמו למימון החורש היו אחיו של טדי, פאול, שהוא איש־עסקים, ובנו, עמוס, שבא ארצה לכבוד המאורע. עמוס שוהה בימים אלה בניו־יורק.

יצחק רבין הונצח על־ידי צלם זריז בכנס של מיפלגת־העבודה, בשעה שהקשיב לנאומו של יריבו חוותיק, מועמד המערך לראשות הממשלה, שימעון פרס. רבין ניקה את עיניו, אך בתצלום הוא נראה כאילו הוא עושה את התנועה העממית „עלינא", שפירושה: עובדים עלינו.

חיים בן־שחר מועמד המערך לתפקיד שר־האוצר, אם תזכה המיפלגה בבחירות, רקד הורה במסיבת חסיום של חברי־הנאמנים של אוניברסיטת תל־אביב לצד אשתו, יעל. על הכניסה לחיים הפוליטיים אמר בן־שחר: „זה כמו לקפוץ לתוך מים קרים. כל זמן שעמדתי על המקפצה, פחדתי מאוד, אך מרגע שקפצתי פנימה, אני מרגיש כמו דג במים."

קוסמת מקסימה היתה הרקדנית־זמרת־שחקנית אביבה פז. היא הופיעה עם קוסם על הבמה, הפריחה יונים וצודדה לבבות באוברול חנוצץ בצבע ירוק שלבשה. אביבה חזרה ארצה אחרי תקופה אחוכה בפריס ובלונדון.

זבנית לערב אחד היתה שושיק שני, שהי־תה אחראית על הבזאר, ושמכרה פריטים שתרמו אנשים שונים בפואייה. היא מכרה את המיקטרת הארוכה שתרם אייבי נתן במאתיים שקל לקופאי של בית־החייל, שקנה גם את השימלה של גילה אלמגור. לידה: הזמרת עליזה אביב.

מי לא היה שם?

פראנק סינטרה וברברה סטרייסנד לא היו שם. גם **אריק איינשטיין, שלום חנוך, שלמה ארצי וצביקה פיק** לא היו שם. אך כל היתר באו, התייצבו, חגגו ושוב, כמו בשנה שעברה.

אירגון אמני ישראל (אמ"י) חגג את השנה השנייה ליסודו בערב רב־משתתפים בהיכל־התרבות ב־תל־אביב. בעוד על הבמה מופי־עים בזה אחר זה, מאחורי הקלעים ישבו כל האמנים, שרבים מהם באו עם נשותיהם, ושתו את ה־סנגריה המפורסמת של **משה איש־כסית**.

כולם הסתובבו מאחורי הקלעים בהמולה גדולה, ואני ביניהם. רק מפעם לפעם הצצתי אל תוך ה־

רצינית לרגע בלבד היתה השחקנית מאירי מאחורי הקלעים.

אולם, כדי לראות כמה מן ההר־כבים היותר מוצלחים של ערב זה. אחד מהם היה זה של **דורין כספי, ציפי שביט וישראלה קריבושה**, שכולן נמצאות ב־הריון, והן שרו את השיר מי עשה לי את זה.

פעמיים התרגשו כולם מאחרי הקלעים. פעם אחת כאשר כל קבוצת הכדורגל של בני־יהודה באה כדי להופיע עם הזמר **ניסים גרמה**. הם לבשו את החולצות

להצחיק בכל מחיר

זה היה תפקידו של השחקן שמואל וילוז'ני, שחיה לבוש כמו צ'רלי צ'פלין. בפואייה של היכל־התרבות הוא נשכב על חריצפה כמת, לחנאת הקהל הסקרני שהתגודד סביבו במעגל. וילוז'ני הוא שחקן מצחיק מאוד.

הכתומות שלהם, ובאו עם הגביע המפורסם שלהם.

פעם שנייה התרגשו כולם כאשר השחקנית האמריקאית **קתרין הלמונד**, זו שמגלמת את ג'סיקה בבועות, באה לברך את הקולגות שלה ואמרה על הבמה: „אני מרגישה כאן על הכיף כיפק." כל השחקנים עטו עליה, רצו לדבר איתה, להצטלם איתה, להתחבק איתה, להתנשק איתה ולגעת בה.

בעלה הצעיר, **דיויד כריסט־יאן**, חייך בהבנה אל כולם. „היא לא רק משגעת על הבמה, היא גם משגעת בבית." הוא הביט לכל מי שהביט בו.

הגעתי הביתה בשלוש לפנות־בוקר, והצטערתי שערב כל־כך ספונטני ומהנה רואים רק פעם אחת בשנה. אני כבר מצפה למרפע השנתי הבא של כל החברה האלה.

אטרקציה גם לשחקנים

היתה השחקנית האמריקאית קתרין הלמונד, שחיי־

כה אל כולם בחביבות. היא הסכימה לעלות ש
הבמה לרגע, כדי להראות לקהל כי גם ג'סיקה שב
אוהבת את אמני ישראל. לידה: שמואל וילוז'

ספונג'ה

עשתה השחקנית חנה לסלו, שאיש לא הצליח לזהות אותה בתילבושת של עוזרת־בית. לידה עומדים מאחרי הקלעים: העיתונאי ג. עיטור וחזמר דני ליטני. חנה לסלו עלתה גם על הבמה באותה תילבושת.

שלוש הגראציות

חן האחיות עטרי, מש־

מאל: חזמרת גלי עטרי, שוש עטרי השדרית ויונה

עטרי, שהופיעה בשיר עם יוסי בנאי, על החור שבד
גלי הופיעה עם הלהיט החם שלה, על החתיך שאי
היא עוזבת. שוש חזרה לא מזמן מארצות־הבר

מומחה למשקאות

הוא משה איש כסית, שמשקהו שיכר את כולם. מימין: ציפי מור בתילבושת של רגע מדודלי ורגע בטלוויזיה הלימודית. למעלה: קרולין לנגפורד.

בלונים

מאת דניאלה שמי

עמירם ניר וכלבו דינה

אנשים

■ בכרזות־תעמולה של תנועת התחיה מופיעה צלילית תמונתו של הסופר **יעקוב שבתאי**. התמונה הוצאה מ־תוך אחד האלבומים. שיצאו לאור לקראת יום־העצמאות העשירי. הסופר, שאינו נימנה על אנשי התחיה, התמרמר על הפירסום והודיע לאנשי התנו־עה כי אם לא יגנזו את תמונתו מייד, יתבע אותם לדין.

■ חד"ר **יוסף בורג**, שר־הפנים: „יש עכשיו ל"ו רשי־מות, אבל לא בכולן יש ל"ו צדיקים."

■ מפכ"ל המישטרה בדי־מוס, **הרצל שפיר**, נשאל כיצד ירגיש אם יכהן כשר בממשלה הבאה ויאלץ לשבת ליד אותו שולחן עם הד"ר יוסף בורג, אם גם הלה יכהן כשר באותה ממשלה. השיב שפיר: „אני מציע לשאול את בורג איך הוא ירגיש לשבת לידי סביב אותו השולחן."

■ **גאולה בן־אליעזר**, בתו הבכורה של **דויד בן־גוריון**, הצטרפה לתנועתו של ח"כ **משה דיין**, ואילו בנה, הד"ר **יריב בן־אליעזר**,

ברכה שוורץ

מי שהיתה נערת־זוהר בישראל ושעברה להתגורר בלונדון, שם הס־תבכה במעצר בגלל חשד בסחר סמים, קפצה ארצה לביקור קצר ויצאה למסיבה תל־אביבית. ברכה סיפרה שהיא נוסעת בעוד כמה ימים לארצות־הברית, להופיע כדוגמנית. במסיבה פגשה בקוס־מטיקאי אבי אושרוב. „רק במסיבות יוצא לי לפגוש את כל ידידי," אמרה ברכה, „כי בביקור הפעם החלטתי להתרכז רק במישפחתי."

פסח בורשטיין

השחקן האידי בן ה־85, ואשתו, השחקנית ליליאן לוקס, באו לערב האמנים והופיעו ביחד עם בנם בשיר באידיש. פסח וליליאן היו בעלי תיאטרון אידיש בארץ לפני שנים רבות, אך אחרי שנסגר שבו לארצות־הברית, מקום מגוריהם. הפעם באו ארצה לפי בקשת בנם, מייק בורשטיין, שהופיע עימם בעבר והופיע עימם גם הפעם.

הסופר יעקוב שבתאי מאיים במישפט על תנועת התחיה

וח"כ דויד גלאס משמיץ את מיפלגתו

משמש כיועץ לפרופסור **חיים** („חב"ש") **בן־שחר** מן המערך. לדעת יריב, רק סבו בן־גוריון ידע כיצד לנהוג במנחם בגין, שהיה אז מנהיג האופוזיציה.

■ נשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, השופט **בני־מין כהן**, ידוע בלשונו השנונה. כאשר התעייף, בעת עדותו הארוכה והמעורפלת של המודיע המישטרתי מיפו, **פלומין משראווי**, במישפט המפוצצים מיפו, אמר לו: „היה כדאי שתמקד את דבריך. דבריך הם כמו פצצות מיצרר, הכל נופל ומתפזר לכל עבר."

■ אחד הסניגורים באותו מישפט החל מונה את שמות השופטים שבפניהם הופיע משראווי כעד בחודשים האחרונים. התערב השופט **מנחם אילן** ואמר: „אם אתה רוצה לקצר, כדאי שתקריא את רשימת השופטים שבפניהם לא הופיע משראווי בעת האחרונה. היא בוודאי הרבה יותר קצרה."

■ התובעת בתיק המפוצצים מיפו, **דבורה ברלינר**, הגישה, כראייה לבית־המישפט, גלויה עגולה ששלח משראווי מהולנד לישראל. השופטים עיינו היטב בתמונה והשופט כהן העיר, כי זוהי צורה מוזרה מאוד של גלויה, וכי בנעוריו היו כל הגלויות מלבניות. בחיוך רחב אמרה לו התובעת: „אדוני, אנשים לא־מרובעים, כמו משראווי, שולחים גלויות לא־מרובעות."

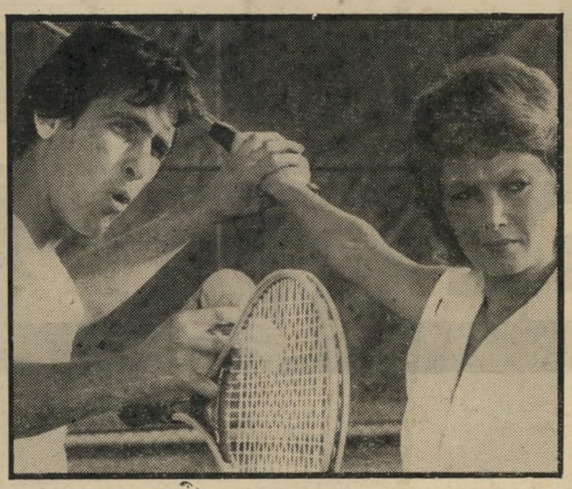
■ במיפלגה הדתית נוהגים תמיד לומר, כי „מפד"ל יש רק אחת". הגיב על כך ח"כ **דויד גלאס**, שהוצא מרשימת המפד"ל לכנסת העשירית: „כמו שהמיפלגה נראית היום, מזל שאין שתיים."

■ מנהל תיאטרון החאן, **דני שלם**, טילפן ל**דויד ברגמן**, סגן ראש עיריית ירושלים, המופקד על תיק התרבות העירוני, והזמין אותו לבוא ולחזות בהצגה מיל־חמות היהודים. אמר ברגמן: „אני מצטער, אך אני חייב לנסוע להצגה פוליטית אחרת, המתנהלת עכשיו בתל־אביב, במיפלגתי." ברגמן הוא איש המפד"ל.

■ אחרי שכמה מיפלגות הציבו ברשימותיהם לכנסת, במקום מס' 2, יוצאי עדות המיזרח — כמו **שושנה ארבלי־אלמוזלינו** במערך, **דויד לוי** בליכוד ו**מרדכי פורת** בתל"ם — הציע **מני פאר** ששר־הדתות, **אהרון אבו־חצירא**, ישים אשכנזי כמס' 2 ברשימתו. פאר אפילו הציע מועמד מסויים מאוד: עד־המדינה **ישראל גוטליב**.

■ ועוד אמר פאר: „הרשימה הכי יפה בעיתונים היתה השבוע זו של אמ"י, ארגון אמני ישראל. האמת היא שכור לנו היינו יכולים לרוץ לכנסת, וכמה מאיתנו היו גם מצליחים, אך אנו האמנים אנשים רציניים, אנחנו יודעים שתיאטרון זה מיקצוע רציני."

■ הצייר **רפי קוייזר**, המתגורר דרך קבע בפאריס, בא ארצה לביקור. ידידתו, **רות שרון**, ערכה לו מסיבת יום־הולדת, עם מלאת לו 50 שנה. כאשר האורחים ציינו, כי קייזר נראה צעיר יותר מכפי גילו, הציג בפניהם הצייר את אביו בן ה־81, שגם הוא נראה צעיר מכפי גילו. ולמי שעדיין לא האמין — קייזר הציג גם את בתו בת ה־22, העומדת להינשא השבוע לקיבוצניק מגן־שמואל. אחד האורחים במסיבה היה הפסל **מנשקה קדישמן**, שבא, כהרגלו, במיכנסיים קצרים, בלי נעליים. בשיא המסיבה שימחה חטף קדישמן עב־הכרס תנומה קלה על אחת הספות, אחר כך התאושש והשתלב במסיבה.

משה גרטל

כתב „מבט ספורט" בטלוויזיה, ומי שהיה אלוף הארץ בשחייה בסיגנון חתירה, פוזל לעבר קאריירה של שחקן קולנוע. אחרי שהשתתף בסרט אחד בעבר, „דיזנגוף 99", הוא קיבל שוב תפקיד קטן בסרט ישראלי חדש בשם „האיש שבא לקחת". בסרט זה משחק גרטל כמדריך־טניס, שהתלמידה שלו היא הדוגמנית־שחקנית מירי זמיר. גרטל עובד לעתים כמדריך טניס בירושלים, שם הוא מתגורר. הוא בן קיבוץ רמת־יוחנן ובעל תואר שני בחינוך גופני.

מארילין מונרו

כפי שמגלמת אותה נערת־הזוהר הישראלית פנינה רוזנבלום. בהצגה החדשה שלה, „רק למבוגרים", מגלמת פנינה גם את ריטה היוורת (למטה, מימין) ואת כרמן מירנדה, הזמרת־רקדנית הדרום־אמריקאית, שנהגה לזמר עם כובע שעליו פירות חיים. השבוע התקיימה ההצגה הראשונה של פנינה, שבה משתתף גם יואל שר.

בקבוק מלא רציונות

יין אפריטיף אדום, על בסיס של יין בתוספת מצוי של שורשים וצמחים שונים. מריר, מעורר תיאבון

טבעי – Natural
אמריקנו. מקורר היטב, עם פלח לימון.

On The Rocks
על הקרח
אמריקנו מעל קוביות קרח בתוספת 1/2 כפית מיץ לימון עם פלח לימון.

לערבב היטב.

Long-Drink
חלק אחד של אמריקנו עם 2 חלקים מי סודה מעל קוביות קרח ועם פלח לימון. להוגיש בכוס גבוהה

אמריקנו
אמרטו
רום
וודקה לימון
הרביעיה החדשה של "כרמל"
משקה ראשון·אצלכם בבא

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

רק אצל

אברהם גינדי

אין צורך במיליונים

לרגל המבצע משרדי המכירות
בתל-אביב ובראשון-לציון יהיו פתוחים במוצ"ש
החל משעה 19.00
המבצע מוגבל ל-20 דירות
בתל-אביב. בפתח-תקוה ובראשון-לציון

10,000.- שקל*

והדירה שלך.

היתרה בחשלומים עד 10 שנים

אין צורך בגיוס מיליונים כדי לרכוש דירת איכות לך או לילדיך. אברהם גינדי בנה תכנית למכירת 20 דירות בלבד לפיה תוכל סוף-סוף להסיר ממך את הדאגה לרכישת דירה.

כל הסקרים מוכיחים כי דירה היא ההשקעה הטובה ביותר. לכן הכנס עוד היום לאחד ממשרדי המכירות של אברהם גינדי ורכוש אחת מתוך 20 הדירות שיימכרו בתנאי המבצע.

*בראשון לציון -10,000. שקל
בפתח-תקוה -60,000. שקל
בתל-אביב -200,000. שקל

אברהם גינדי

1980/81 העסק הנבחר

אמות נכסים

התקינה הטובה ביותר 1981

תל-אביב	רמת השרון	פתח-תקוה	ראשון-לציון
כיכר המדינה ה' באייר 10	סוקולוב 84	חיים עוזר 28	הרצל 62

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

הבשר יקר

קראתי בעיתון שאגודת־הכורמים ויק־בי „כרמל מזרחי" החליטו לפתוח ב־שורה של מיבצעי־הסברה והדרכה, במ־טרה להגביר את צריכת היינות בארץ, וזו בהחלט הזדמנות לחדש את מילחמתי בייצרני האלכוהול.

שימו־לב למה שאמר מנכ"ל אגודת־הכורמים, אהרון נחשון: שלמרות שמ־חירי היינות בארץ אינם יקרים, הצריכה להם נמוכה. ועוד אמר המנכ"ל, שה־צרכן הישראלי קונה בשר יקר ואינו מתלונן על כך, אולם כאשר מדובר ב־יינות, הוא מבקש רק יין זול ונרתע מהמחיר הגבוה.

מזה לא ברור כל־כך אם חושב ה־מנכ"ל שמחירי היינות בארץ אינם יק־רים, או שהמחיר גבוה, ולא ברור גם מדוע צריך לעשות מיבצעי הוזלה ותדר־כה, כשכל מה שצריך זה להוריד את המחירים.

בארץ לא משיגים יין בפחות ממאה לירות הבקבוק. בצרפת, ששם היין, נגיד, לא פחות טוב, אפשר להשיג יין באיכות דומה ב־50, ו־60 לירות הבקבוק, ויש סוגי יין זול באמת, הנמכרים בבקבוקי פלסטיק ענקיים, שעולים אפילו פחות. אז אני לא יודע מאיפה מוציא כבוד המנכ"ל את הנתונים שלו.

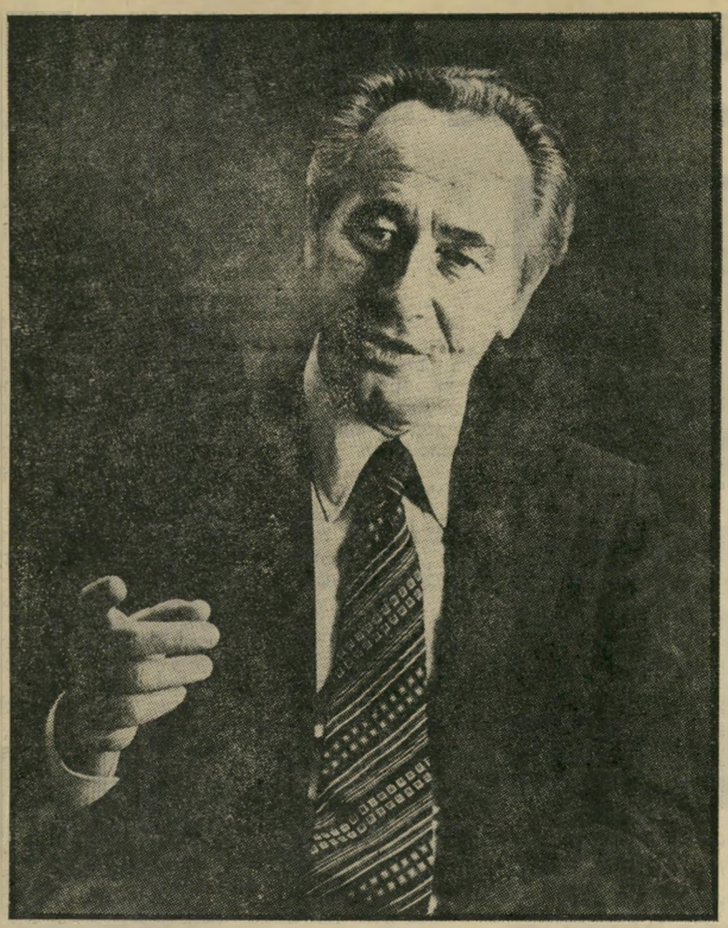
מה שאני רוצה להציע לקוראים לע־שות, כדי להתגבר על מחירי היין המ־קומיים, הוא לעשות יין בעצמם. העסק מאוד פשוט, וכל מה שצריך בשבילו זה מיכל בקיבולת של 25 ליטר. אפשר לח־שיג כאלה מפלסטיק.

וכך משחקים אותה: קונים 25 קי־לוגרם ענבים, ירוקים או שחורים, כאשר המחירים בשפל, כמובן. רוחצים אותם טוב־טוב, שמים אותם בקערה גדולה ואחר כך מתחילים לקפץ עליהם ברגליים יחפות ונקיות, שזה תענוג בפני עצמו. מהמרק הענק הזה שולפים את הקונ־סטרוקציות שעליהן היו הענבים תלויים, ושופכים את המרק לתוך המיכל. מי שאוהב יין מתוק יכול להוסיף לזה קילוגרם סוכר או שניים.

מכסים את המיכל בגזה, ונותנים לזה לתסוס שבועיים־שלושה. כל יום בוחשים את העיסה בכלי־עץ, כדי לא לשרוט את החרצנים. החוכמה היא לדעת להפ־סיק בדיוק כשנגמרת התסיסה, שזה דברים שרואים על־פני העיסה. אז מס־נגים הכל בתוך חיתול, ומכניסים את היין לתוך עשרות בקבוקים שנשטפו היטב. צריך למלא את הבקבוקים ממש עד למעלה ולפקוק היטב.

מ־25 קילוגרם ענבים אפשר להפיק לפחות 20 ליטר יין, וכל אחד יכול לעשות את החשבון באשר לגובה החי־סכון. אם משהו מתחרבן, ולא מפסיקים

הלכה התדמית

דוגמן עניבות פרס

כשמחפשת חברת־טכסטיל דוגמן לע־ניבות סולידיות, עליו להיות גבר נאה — אם כי לא יפה מיקצועי, בערך בגיל העמידה, עם קצת שיער שיבה, קצת מבט שליו וקצת חיוך מרגיע. מלבישים אותו בחליפה כהה וסולידית, חולצה בהירה, שתבליט את העניבה, מעמידים אותו לפני המצלמה, ומורים לו לחייך ישר אל העדשה, ולהושיט את היד קדימה בתנועה לא תוקפנית מדי, האו־מרת: „גם אתה יכול להראות כמוני, אם תענוד לצווארך עניבה מתוצרתנו."

מכיוון שמה שחשוב בכל העניין הוא מכירת העניבה, המסר במודעה הוא הע־ניבה. אסור שיהיה במודעה משהו ש־יסיט את תשומת־הלב מן העניבה. ה־דוגמן הוא בסך הכל קולב חי. המפרסם אומר באמצעות המודעה: קח בן־אדם רגיל, סתם אחד, שים עליו עניבה מת־אימה — ופיתאום הוא נראה אחרת. פיתאום הוא נעשה משהו. אבל כדי שזה יעבוד, צריך הרקע להיות אפור ומטוש־טש, וגם הדוגמן אפור ומטושטש, חסר אופי וחסר־תדמית. ורק העניבה צריכה להיות יפה וזוהרת.

אילו היה המערך בית־חרושת לעני־בות, הוא היה שובר את השוק ב־30 ביוני, עם הדוגמן שימעון פרס. שימעון פרס הגיע לשלב הנוכחי של מערכת הבחירות כשכל מה שהוא יכול להיות זה דוגמן של עניבות. קולב חי. יש לו התכונה החיונית ביותר לדוגמן עניבות: אין לו תדמית.

פעם היתה לו אחת. לשימעון פרס היתה תדמית של איש חלקלק וערמומי, איש המסובב בכחש את יריביו ונופל כחתול על רגליו, מה שלא יהיה. בקי־צור: היתה לו תדמית של נוכל פו־ליטי. ביכלל לא חשוב אם הוא היה כזה. קרוב לוודאי שלא. נוכל פוליטי הוא אחד שיש לו תדמית של איש תם וישר דווקא, בדרך־כלל.

ופיתאום מישהו עשה טעות נוראה, והביא לפרס מומחים אמריקאים לענ־ייני תדמית.

מומחים אמריקאים יודעים מה טוב בשביל אמריקה. באמריקה לא אוהבים נופלים פוליטיים. תראו מה שקרה ל־ניקסון. אבל מומחים אמריקאים לא מבינים שמה שלא טוב באמריקה יכול להיות טוב מאוד בישראל. כאן זה לא אמריקה. אצלנו יש חמישה ווטרגייט בחודש, ואף אחד לא מתרגש. אצלנו פלאטו־שרון הוא לחיט, וכל מה שצריך לעשות בשביל להיות מנהיג לאומי זה לצאת חצי־מזוכה במישפט, או לספסר בזיכרונות. מי שאין ספקות לגבי תומתו נזרק לפח־האשפה של ההיסטוריה, או שהוא נוכל פוליטי אמיתי.

המומחים האמריקאים הצליחו לקלף את תדמית הנוכל הפוליטי. התדמית היחידה שהיתה לו. תדמית טובה מאוד בפוליטיקה הישראלית. אלמלא המומ־חים האמריקאים היתה יכולה להיות מערכת בחירות נפלאה, שבמרכזה ה־מאבק בין בגין המאניאק ופרס הנוכל.

אבל המומחים האמריקאים עשו מ־פרס משורר. הם עשו ממנו איש מיש־פחה. הם עשו ממנו צדיק תמים. איזה מין תדמית כבר יכולה להיות למשורר מישפחתי תמים? שום תדמית. מכסימום הוא יכול להיות דוגמן עניבות.

כנראה שגם לליכוד יש מומחים אמ־ריקאים. הליכוד מפרסם עכשיו מודעות המציגות את פרס כנוכל, כאיש שאי־אפשר להאמין לו. הם מנסים להחזיר לו את התדמית האבודה. מטומטמים.

עקיצות

לא מזמן חזרתי משירות המילואים שלי, ומשהו עוד נשאר לי מזה, על הרגל. במילואים לא ישנתי לבד בלילות. כל לילה התרחשה במיטה שלי אורגיה מופלאה עם חמיקה מתחת לבגדים, דקירות וחדירות, מציצות וגירודים. כמה עשרות פרעושים, מיפלצות קטנות ומרו־שעות, שכמובן, עשו עלי חיים משוגעים.

מסיבה לא ברורה, אחבו הפרעושים במיוחד את הרגליים שלי, מאיזור הברך ומטה. רק פה ושם היו ביקורים גם באזורי המותניים והגב.

לאחר כל אורגיה כזאת הייתי מסתובב כל היום ומתגרד, והתוצאה היא שה־רגליים שלי מנומרות עדיין, עד עצם היום הזה, בשלל נקודות.

וכך, בכל ערב, כשאני מתבונן בעוגמה בתוצאות האלה של תאוות־הבשרים, זה מזכיר לי משהו.

הצורה הכללית, התיפזורת, הצפיפות — הכל בדיוק כמו מודעות הבחירות האלה, של הליכוד, המערך, המפד"ל והתחיה, עם „אנחנו על המפה", „אנחנו במקום המפה" ו„אנח־נו מתחת למפה". עקיצות של פרעו־שים, כל זה, כל ההתנחלויות הללו. כמו הפרעושים על הבשר הזר שלי נו־חתים המתנחלים הללו על אדמה של מישהו אחר, עוקצים, מוצצים, ומשאי־רים אחריהם פיצעונים קטנים על המפה.

גם אני עד המפה

בזמן, זה גם לא נורא, משום שאז התו־צאה היא חומץ טיבעי מצויין, מה ש־נקרא חומץ בן יין.

ואגב — מכיוון שהמנכ"ל בכל זאת צודק במשהו, וגם הבשר בארץ יקר מאוד, אלמד אתכם בשבוע הבא איך לעשות בשר בבית.

שאלה אורבנית חשובה

היום נעסוק בשאלה אורבנית חשו־בה, והיא: למה הצד המערבי של דיזנ־גוף יותר הומה מהצד המזרחי של ה־רחוב. נא לא לזלזל בשאלה. היא מעניינת את בעלי־העסקים, והיא מעניינת מיליוני אנשים שעוברים ברחוב ההוא, הולכים ותוהים.

התשובה הראשונה שמקבלים על הש־אלה הזאת היא, שבצד המערבי יש יותר חתיכים וחתיכות, ולכן האנשים הולכים שמה. זה נכון, כמובן, אבל זו לא תשובה. למה יש דווקא שם יותר חתיכים וחתיכות? התשובה על זה היא שבצד המערבי יש יותר בתי־קפה, ש־משכים חתיכים וחתיכות. גם זה נכון, אבל למה יש שם יותר בתי־קפה? ולמה יש שם יותר קיוסקים ודוכנים למכירת עיתונים וסיגריות וכל זה? למה?

וכאן באה התשובה המרעישה.

תל־אביב היא עיר ים־תיכונית, עם אקלים סוב־טרופי אופייני, דהיינו: חם ולח במשך שמונה חודשים בשנה. במצב כזה אנשים אוהבים ללכת בצל. אבל צל יש רק בצד המערבי במשך כל היום. בבוקר ובצהרים ביגלל העצים, ואחר־הצהרים ביגלל השמש הנוטה לשקוע. בצד המיזרחי, לעומת זאת, יש צל רק מוקדם בבוקר, כשהשמש זורחת.

ולמה בצד המיזרחי העצים לא נותנים צל גם בצהרים ואחר־הצהרים? פשוט מאוד. משום שעמודי־החשמל וחוטי־החשמל נמצאים בצד ההוא, ולכן יש לגזום את העצים קצר־קצר, ואין צל. יותר פשוט מפשוט, לא?

סגן שמידט ובני דורו

ערב מילחמת ששת־הימים, בשיא החרדה של ימי־ההמתנה, קיבלתי מיברק מגרמניה. הובעה בו דאגה עמוקה לישראל, והוא נגע מאוד ללבי. היה חתום עליו „רודי".

מי זה רודי?

משפחתי עזבה את גרמניה, סמוך ליום הולדתי ה־10, חצי שנה אחרי עלות אדולף היטלר לשילטון. במשך חצי־שנה זו הייתי תלמיד בכיתה הראשונה של הגימנסיה. הייתי היהודי היחידי בקרב כ־500 תלמידים, ובוודאי בלטתי בנוף שבו החלו משתלטים חגים פטריוטיים ושירים לאומניים. אני, לעומת זאת, כימעט ואיני זוכר איש מבין חברי־ללימודים. בארץ התחילו בשבילי חיים חדשים, נוף חדש, אנשים חדשים. המעבר מהעיר האנובר למושב נהלל היה חד ומוחלט.

הנחתי שרוב הילדים שישבו לידי על ספסל־הלימודים הפסיו לאחר מכן קצינים בוורמאכט ונהרגו — כי זה היה השנתון שהגיע לגיל 16 עם פרוץ מילחמת־העולם, ושהיה בן 22 כשהסתיים הקטל הנורא.

באמצע שנות ה־50' ביקר בארץ כתב של השבועון הגרמני דר שפיגל. שוחחנו על העיתון שלו ועורכו, רודולף אוגשטיין, ואז התברר כי אנחנו בני אותו גיל ושגדלנו בילדותנו באותה עיר. בירור נוסף גילה שלמדנו לא רק באותו בית־הספר — אלא גם באותה כיתה.

זה היה מוזר, מוזר מאוד. כי באותו רגע נמצאנו במצב דומה להפליא: שנינו היינו הבעלים והעורכים הראשיים של שבועונים.

אוגשטיין

גרמנים רבים נהגו להשוות את שני השבועונים הללו זה לזה, ולמצוא ביניהם דמיון רב. באותה עת היה דר שפיגל מסובך במילחמה לחיים־ולמוות עם שר־הביטחון הגרמני, פראנץ־יוזף שטראוס — ורודולף אוגשטיין במילחמה לחיים־ולמוות עם שר־הביטחון דויד בן־גוריון. נגד שנינו הוגשו תביעות פליליות. אצלנו היו פצצות, אצל דר שפיגל נערך חיפוש אלים. שנינו היינו על הכוונת של שרותי־הביטחון שלנו.

אחרי הפסקה של יותר מעשרים שנה חידשנו — אוגשטיין ואני — את היכרותנו. הוא זכר אותי ואת מישפחתי, וגם את העוגות של אמי. מדי פעם יכולנו להשוות את קורותינו. נבחרתי לכנסת ב־1965, וכעבור כמה שנים נבחר הוא לבונדסטאג. (הוא התפטר מייד, כי בניגוד לי, לא מצא עניין בעבודה הפרלמנטרית.) הוא היה חלוץ ההשלמה עם קיום גרמניה המיזרחית והוויתור על רעיון „איחוד גרמניה", אני לחמתי למען ההשלמה עם זכות הפלסטינים למדינה משלהם, וויתור על רעיון „ארץ־ישראל השלמה". הוא הרשמץ כעוכר גרמניה, אני הושמצתי כעוכר ישראל.

היה ביניהם הבדל גדול אחד, כמובן: גרמניה היא מדינה גדולה ועשירה, ורודולף אוגשטיין הפך עשיר מופלג. ישראל היא קטנה ועניה, ואני נאלצתי להסתפק במצב כלכלי צנוע יותר.

בפגישותינו למדתי להכיר את העולם הרוחני המסובך של גרמנים בני גילו לגבי כל הכרוך בזכר השואה וביחס לישראל. רודולף אוגשטיין מעולם לא הפך את אהבת־ישראל לסמל המיסחרי שלו, או לקרדום לחפור בו, כפי שעשה עמיתו, אכסל שפרינגר, בעל העיתון ביל־ד. אך מעולם לא היה לי ספק לגבי מחוייבותו העמוקה ביותר לגורל ישראל, זוהי מחוייבות אמיתית, שקטה, שאינה משתקת את חוש־הביקורת שלו.

אני סבור כי זהו יחסם של גרמנים רבים בני הגיל הזה, שנציגם הבולט ביותר הוא הלמוט שמידט. כל האנשים האלה היו מגוייסי הוורמאכט במילחמת־העולם. רבים מהם היו קציני זוטרים ו„מילאו את חובתם". את דעתם הפרטית על הנאצים הם שמרו לעצמם. הם לא רצחו יהודים, ולא יצאו מגידרם כדי להצילם. אחרי המילחמה ערכו את חשבון נפשם, והחליטו להקדיש את חייהם להקמת גרמניה דמוקרטית, שבה לא תהיה תקומה לגיזענות ולדיקטטורה.

על גרמנים אלה דווקא יצא קיצפו של מנחם בגין. בנאומי־ההשמצה שלו נגד שמידט הכריח אותם לחשוב מחדש על יחסם לישראל ולעבר הגרמני. כתוצאה מכך כתב אוגשטיין מאמר שעורר תשומת־לב רבה, מפני שהוא כתוב בהתרגשות עמוקה, כימעט בדם־ליבו.

הנה כמה קטעים ממנו:

● „ובכן, היה היטלר, והיו גבלס, הימלר ושפר. היו רבבת עוזריהם ועוזרי־עוזריהם. וגם אנחנו עצמנו היינו. גם אנחנו „שיתפנו פעולה", מרצון או שלא־מרצון. „שיתפנו פעולה? מי שהיה לא־נאצי (ביגלל השקפת־עולם, מיקרה או מישפחה) מה יכול היה לעשות? הוא יכול היה להיות גיבור או קדוש, ולעשות את אשר לא עשו גם הקורבנות עצמם — חוץ מהגיבורים והקדושים. הוא יכול היה להקריב את עצמו למען רעו, על פי מיצוות התנ"ך. את זאת לא עשו הגרמנים, ואת זאת גם לא עשו היהודים. אין הבדל מהותי בין הרוב הדומם של הגרמנים והרוב הדומם של היהודים."

שער „דר שפיגל"
„האם כולנו נאצים?"

● „אגב, אין גם הבדל בין הטרוריסטים הפלסטיניים, שפעלו במינכן, ובין הלוחמים למען ישראל, שפוצצו את מלון המלך דויד ב־1946, ושהרגו ב־1948 את מתווך־האו"ם, הרוזן פולקה ברנאדוט. הם לא חסו על נשים וילדים, כאשר הושמד ב־1948 הכפר דיר־יאסין, בלי כל סיבה. האם עמד אז בגין מן הצד?"

● „מה שנאמר על־ידי סוכנות־הידיעות של המיפלגה הסוציאל־דמוקרטית (הגרמנית) היה חסר־טאקט, אך נכון: שבגין הוא פוליטיקאי בעל עבר של מניח־פצצות, פוליטיקאי אשר סיפק ברצון נשק לפושע סומוזה בניקראגואה. הגיע הזמן לשים קץ למוסר הכפול!"

● „הקאנצלר שלנו, הלמוט שמידט, ושר־החוץ שלנו, דיטריך גנשר... התנהגו מבחינה מוסרית כמו הרוב המכריע של הקורבנות היהודיים. הם לא הקריבו את חייהם למען אחיהם היהודיים. זוהי — ורק זוהי — אשמתם (ואשמתנו)."

● „מדוע צריכים (שמידט וגנשר) לסבול שישמיצו אותם פומבית כעוזרי־תליינים וכצאצאיהם של עוזרי־תליינים, כשמדובר בענייני הגיון ופוליטיקה (שאינם תמיד זהים)? הרי אינם עושים את אשר עושים בגין ויצחק שמיר: אין הם מפירים את האמנה לזכויות־האדם, אין הם מענים ואין הם מבצעים פשעים גיזעניים."

● „יתכן כי הישראלים מסוגלים להצדיק ולתרץ את התנהגותם (כלפי הפלסטינים) — אך לא תוך הצבעה על העבר. כי לערבים אין חלק בעבר הזה. הערבים הם כעת קורבנות הישראלים, כשם שהיהודים היו קורבנות הנאצים הגרמניים. אגב, יש להדגיש שאין מקום להשוואה בין היטלר ובגין."

● „מי שהיה בישראל נאלץ לשים לב, בעצב רב, לשחצנות ולריגשי־העליונות של שלושת מיליוני הישראלים כלפי מאה מיליון הערבים. ליתר דיוק: של השיכבה השלטת, שאגב אינה ממוצא יהודי־גרמני."

● „הרי ידוע כי ילדים, שהוכו על־ידי הוריהם, מכים את ילדיהם. בני־ישראל מתנהגים כיום כלפי שכניהם הערביים כפי שהפרוסים והרוסים התנהגו כלפי היהודים הפולניים לפני 1914."

● „לקאנצלר שמידט מגיעה תודת הישראלים על כי הוא מנהל מדיניות העשויה למנוע שואה שניה כלפי היהודים. הוא הולך בעיקבותיו של וילי בראנדט, שהחל חרד באופן גופני להישרדות הפיסית של מדינת־ישראל ותושביה, אחרי שנתקל בסבתת־הברזל, גולדה מאיר."

● „מה הקשר בין עצמות האם התנ"כית, שרה, בחברון הירדנית, ובין המדיניות של המאה ה־20?"

● „איננו יכולים למנוע בעד ישראל מלצעוד אחרי בגין ושמיר לקראת אובדנה... גם בלי בגין ושמיר ישראל היא מדינה התפשטותית, כובשת, מדינה המתוכנתת לכיבושים, בתוך מרחב העולה עליה מבחינת חומרי־הגלם והאוכלוסין."

● „אנו, אזרחי גרמניה, יכולים רק לנהל מדיניות הנראית לנו כסבירה, והעשוייה — אולי! — לשרת את האינטרסים של ישראל יותר מאשר הפוליטיקה של בגין ושמיר."

● „טירוף מוחלט הוא לבסס את המדיניות של מדינת־ישראל על העיקרון התנ"כי של האל יהוה, המעניש בנים עד לדור השלישי והרביעי."

● 75% של אוכלוסיית גרמניה המערבית נולדו אחרי 1933 (עליית היטלר לשילטון), או שהיו אז בני עשר ופחות."

● „אין לנו עניין בארץ־ישראל השלמה. אולם איננו רוצים שהאוכלוסיה היהודית, שהתקבצה בישראל, תושמד... ישראל צריכה לחיות. כולנו, וזה כולל את בגין ושמיר, צריכים למנוע שואה שניה!"

את מאמרו הכתיר אוגשטיין במילים „אנא, בל תהיה שואה שנייה!" ועל שער הגליון שהכיל את המאמר הופיעה הכותרת „האם כולנו נאצים?" — לצד תמונות של בנין הזועם וסגן הלמוט שמידט בעת חתונתו ב־1942.

LADIES FIRST?

חידון: מהו ההבדל בין שינוי ור"ץ?

אין לי תשובה. בשנתיים שבהן ישבתי בכנסת זו תשיעית לא היתה — עד כמה שזכור לי — אף לא הצבעה אחת שבה היה הבדל בין אופן־ההצבעה של אמנון רובינשטיין ושולמית אלוני. שניהם הצביעו בהצבעה הראשונה בעד חוק־ירושלים של גאולה כהן, והצביעו נגדו בהצבעה האחרונה. לשניהם עמדות שוות בענייני דמוקרטיה, זכויות־האדם, המילחמה בשחיתות והכפייה הדתית (עמדות שנקבעו כולן, אם מותר לי להיות בלתי־צנוע, על־ידי סיעתי עוד בכנסת הששית.) גם בענייני השלום יש להם אותה הגישה המטושטשת והבלתי־מרגיזה.

קראתי ששתי הרשימות האלה כרתו ביניהן הסכם־עודפים. זה טוב, כי בכך יצילו, אולי, מנדאט אחד, שהיה עלול להגיע אחרת לליכוד.

אך בלבי עלתה השאלה: מדוע ביכלל היה צורך בשתי רשימות? מדוע לא יכלו רובינשטיין ואלוני לדחוק ברשימה אחת, ובכך להציל, אולי, מנדאט נוסף? האם רק מפני שרובינשטיין הוא פרופסור ואלוני אשה? האם לא יכלו להסכים על המקום הראשון? האם אי־אפשר היה להכריע על כך בהטלת מטבע, למשל?

(מכיוון שרשימה כזאת היתה צריכה לדגול גם בשוויון־האשה, אי־אפשר היה להנהיג בה את הכלל השוביניסטי־גברי העתיק: ליידיס פירסט!").

הירהורים של מאחר קום

מזון למחשבה:

באחד הימים, סמוך לביאת המשיח, ייושבו כל הסיכסוכים.

הישראלים יסתדרו עם הפלסטינים, והיהודים עם האנטי־שמים, והלבנים עם השחורים, והקומוניסטים עם הקאפיטאליסטים, וגם — הפלא ופלא! — הגברים עם הנשים.

ואז יישאר סיכסוך אחד בלתי־מיושב, מאבק־איתנים שאין לו הכרעה: הקרב בין המשכימים־קום והמאחרים־קום.

כי זהו מאבק הנוגע לשורשי ההווייה האנושית, לערכי־היסוד של האדם.

המשכימים־קום מאמינים שהם בעלי כל המידות הטובות. הם החרוצים, הם העובדים, הם הבונים עלי אדמות.

המאחרים־קום מאמינים שהם השאור שבעיסה, כוח־היצירה בכל השטחים, פורצי־הדרכים, הממציאים והאמנים והמשוררים ובעלי־החזון.

המשכימים־קום שונאים את המאחרים־קום, מפני שהם משחיתים את המידות.

המאחרים־קום בזים למשכימים־קום, וסבורים שהם פרימיטיביים וחסרי־נשמה.

ופיתרון אין. ולעולם לא יהיה.

אורי אבנרי מנתח את משמעות השבר העדתי

פדרציה של עדות?

ה פסוק שהפריט אהרן אוזן, המועמד מס' 2 ברשימת תמ"ר, שטען כי „קיבוץ־גלויות נכשל" — מכיל מידה רבה מאוד של אמת. גם אם אוזן לא ידע בדיוק מה הוא אומר, הוא שימש פה לאמת היסטורית.

„קיבוץ גלויות (או „מיזוג גלויות") הוא רעיון ציוני מרכזי. אם נכשל רעיון זה, האם פירוש הדבר הוא שהציונות כולה נכשלה?

יתכן מאוד שיש להשיב על שאלה זו בחיוב.

אך יתכן שאפשר לסייג תשובה זו. דגם אחד של הציונות נכשל, הדגם אשר נוסה במדינת־ישראל (ובייישוב שקדם לה).

האם יתכן דגם ציוני אחר?

ארים חכולי־עיניים

ה רעיון הציוני, שעליו התחנכנו משחר נעורינו, אמר: יש עם יהודי אחד בארץ־ישראל. כל עולה חדש מצטרף אליו. הוא משאיר בחוץ את התרבויות הזרות, ובא לקבל את התרבות שלנו.

(אנשים מתוחכמים יותר דיברו על „אומה יהודית", או „אומה עברית" או „אומה ישראלית", אך התכוונו, בעצם, לאותו הדבר. יש אומה חדשה, ואליה יש להצטרף.)

האומה נתפסה כיחידה אחת — כמו האומה הצרפתית, למשל.

יש רק אומה צרפתית אחת, מונוליטית ואחידה. יש אומה צרפתית, רפובליקה צרפתית, שפה צרפתית, תרבות צרפתית, מיטבח צרפתי. אין מקום לחריגים. מי שרוצה להיות צרפתי, צריך לקבל על עצמו את הכל — החל במולייר וכלה בלחם הלבן הארוך, הבאגט.

מהי דמותה של האומה היהודית החדשה (או המתחדשת) בארץ־ישראל? את זאת קבע המימסד המדיני־התרבותי־החברתי שלה, שבא כימעט כולו ממיזרח־אירופה.

האידיאל לא היה „אשכנזי" כלבד. יהודי אירופה היו עם מרוכא. כך עם מרוכא נוטה לאמץ לעצמו את הסטראוטיפים של מדכאיו, ולחי־לום להיות כמוהם.

האידיאל הציוני היה „ארי". לא במיקרה נולד הסטראוטיפ של הצבר גבה־הקומה, הבלונדי, תכול־העיניים. איכשהו נוצר הרעיון שהיהודי המשתחרר במולדתו יהיה כמו הפאן הפולני או האציל הגרמני — שהרי כך נראה אדם משוחרר, שהוא אדון לגורלו. משהו מהתפיסה הזאת התגנב, לפחות מתחת לסף ההכרה, גם לרעיון ה„הדר" של זאב ז'בוטינסקי. הציונות הושפעה לא מעט מהסטראוטיפים של האנטי־שמים האירופיים, ואימצה אותם לעצמה.

היה ברור כי בארץ־ישראל נהווה חברה אירופית, מערבית. מהרצל ועד בן־גוריון, מז'בוטינסקי ועד בגין, עובר רעיון זה כחוט־השני במחשבה הציונית. אין זה רק רעיון מדיני. זוהי פילוסופיה בסיסית, המבטאת את ראיית־עצמנו על המפה המדינית־תרבותית.

היה תמיר משהו מגוחך בתפיסה זו — אלא שבעליה לא יכלו, כמובן, לחוש בגיחוך זה.

פולין ורוסיה חיו בשולי התרבות האירופית. היהודים חיו בשולי החברה והתר־בות של פולין ורוסיה. הרעיון שהיהודים האלה דווקא הם נושאי־הדגל של התרבות האירופית, שיהיו מעין נושאי־צלב של תרבות המערב (כמו בגין בלבנון) הוא כימעט גרוטסקי. אך זה לא הפריע לבעליו במאומה.

הכנענים לא היו אלא הצד השני של אותו המטבע. יונתן רטוש וחבריו אימצו לעצמם את התפיסה הלאומנית־הקיצונית שהיתה אופנתית באירופה של שנות ה־30', והעתיקו דגם זה ל„ארץ־עבר", בתוספת כמה קישוטים מקומיים. הרעיון נשאר „ארי",

ריבאט, בירת מארוקו: היכל הקבורה של המלך מוחמד ה־5, אביו של חסן

פדרציה של עדות

(המשך מעמוד 35)

גם אם שם את העברים הקדומים במקום הטבטונים הקדומים. אהרון אמיר, יליד פולין, אימץ לעצמו את החי"ת והע"ין של השפה השמית, אך העברי החדש שלו דמה באופן חשוד לפולני החדש של המרשל יוזף פילסודסקי.

לאומה החדשה הזאת, בעלת התרמיות האירופיות, נדרש העולה מקאואבלנקה ומתונים להצטרף.

הוא נדרש להעריץ את לודוויג ואן־בטהובן, להתפעל משיריו של שאול טשרניחובסקי על הנוף של חצי־האי קרים, להוליד צבר בלונדי ותכול־עיניים.

למעשה מת הדגם הציוני הזה כאשר ביציעו גרמנים בלונדיים ותכולי־עיניים את השואה. מרכז־הכובד של העלייה היהודית לארץ עבר לריכוזי היהודים השחומים. אבל התודעה צולעת תמיד אחרי ההוויה.

עברו עשרות שנים עד שהמציאות אחזה בגרונה של הציונות, כדמותו של אהרון אבו־חצירא.

איחרנו את המועד

אפשר לטעון כי לא הדגם של אומה־אחת־ויחידה הוא שמת, אלא רק הדגם של אומה אחידה אירופית־אשכנזית מסויימת זו.

יכול מישהו לטעון: יש לשמור על האידיאל של אומה אחת (יהודית, או עברית, או ישראלית) בארץ־ישראל, בעלת תרבות אחת וזהות אחת, אלא שזו אינה צריכה להיות אשכנזית. יש ליצור אומה אחידה חדשה, אל־עדתית, שבני כל עדות המיזרח והמערב יוכלו וירצו להיטמע בה. (ולא חשוב אם זוהי אומה מסוג גוש־אמונים או מחנה־השלום.)

יכול אותו מישהו להרחיק לכת ולטעון: זה חיוני לעצם הישרדותנו הלאומית בארץ. אם לא נצליח בכך, תתפורר החברה הישראלית, ותוך שניים־שלושה דורות לא יישאר ממנה דבר.

אני סבור כי איחרנו את המועד לכך.

יתכן שזה היה יכול לצמוח לפני דור־או־שניים. יתכן שאילו היו אבות הציונות בעלי־מחשבה, ואלמלא הסתפקו באידיאולוגיות רדודות וחמקניות, ניתן היה להביא לצמיחה כזאת.

אך האם ניתן לעשות זאת כיום, אחרי שנוצרה כאן מציאות אחרת, אחרי כל המישקעים התרבותיים והפסיכולוגיים והחברתיים והכלכליים והפוליטיים שהצטברו זה על גבי זה?

איני מאמין בכך. ובוודאי לא בטווח הקצר והבינוני.

הדגם האמריקאי

האם הדגם של אומה־אחת־ואחידה הוא הדגם היחידי?

למרבה המזל ישנו דגם נגדי — זה של ארצות־הברית, למשל.

יש "אומה" אמריקאית — שבניה קשורים זה בזה בשותפות־גורל מדינית. מצטרפים אליה באמצעות האזרחות. כשאמריקאי מדבר על לאום — NATIONALITY — הוא מתכוון לאזרחות בלבד.

ארצות־הברית מלאה דגלים — הרבה יותר אף מאשר ארץ לאומנית כמו ישראל. דגל הפסים־והכוכבים מתנופף בכל מקום — לפני בית־חרושת ומתחנות־משטרה, בחתנות־בנזין ובבתי־ספר. הוא עומד בפינת־החדר של כל שופט ופקיד בכיר. כי הדגל הוא, למעשה, הסמל המאחד היחידי.

אמריקאי טוב אינו צריך לדבר אנגלית. הוא יכול לדבר ספרדית של פוארטו־ריקו או של מכסיקו, סינית, יפאנית, אידיש. הוא יכול לדבוק במורשה האירית, האיטלקית או הפולנית של הוריו. הוא יכול לחיות בגטו כושי או יהודי. הוא יכול לשמור אמונים — לפחות מבחינה נפשית, וכל עוד אין מילחמה — למולדת הקודמת שלו. אין אונס.

ארצות־הברית היא מעין פדרציה של עדות אתניות, שכה שייך כימעט כל אדם ל"מיעוט" אישהו, או אף לכמה מיעוטים בו־זמנית: אשה, כושית, קאתולית. כל עוד נושא אדם דרכון אמריקאי ושומר אמונים לדגל, הוא אמריקאי לכל דבר.

נכון, כמובן, שהשילטון המעשי הוא בידי ה"אשכנזים". רונלד רגן, אלכסנדר הייג וחבורתם הם כימעט כולם אנגלו־סאכסים־לבנים־פרוטסטנטים (וא"פים, בקיצור), והוא הדין לגבי המיליונרים העומדים מאחוריהם. אך גם זה יכול להשתנות.

פלורליזם לאומה מסוג אחר מתבטא בדגם הסובייטי או היוגוסלבי. בברית־המועצות יש עשרות לאומים מוכרים. אמנם כולם, מלבד הלאום היהודי (המוכר אף הוא ריש־מית) יושבים על אדמתם. אך גם זה משתנה, כנראה, במהירות במציאות המודרנית. יש ניידות רבה. גם בברית־המועצות שולטים ה"אשכנזים" (הרוסים בעיקר, וגם שאר הלאומים האירופיים, ההופכים במהירות מיעוט במדינה). אך זה יכול להשתנות. כבר היה רודן גרוזיני, אחד דז'וגאשווילי. מחר יכול לקום רודן אוזבקי או קירגיזי.

יש דגמים לאומיים רבים בעולם של ימינו. למעשה אין שתי אומות דומות מבחינת הדגם הפנימי שלהן. באיטליה יושבים ה"אשכנזים" בצפון וה"ספרדים" בדרום, ויש הבדלים רבים ביניהם. בגרמניה התפרקה אומה אחת ("רייך אחד, עם אחד, פירר אחד") לשלוש אומות (קומוניסטית, מערבית ואוסטרית). יש אומה שווייצית, המפולגת כדין, בין קנטונים, שפות ותרבויות, המאוחדת להפליא.

לי ברור כי הדגם הציוני הישן נשבר. המהפכה הספרדית, שחלוצה המיקרי־בהחלט הוא אהרון אבו־חצירא, התחילה בהריסתו.

אם הנסיון הציוני יחזיק מעמד, והאומה החדשה שלנו תעמיק את שרשיה בארץ, יהיה עליה להוליד מתוכה דגם לאומי חדש. הוא לא יוכל להיות העתקה של משהו. הוא יצטרך לבטא את המציאות הלאומית שלנו, המורכבת והמסובכת.

יכול להיות שמהפכה הספרדית, כאשר תבוא, תתרום לכך דווקא תרומה חיובית — לפחות מבחינת חשיפתה של מציאות מכאיבה.

לא במיקרה עומדים בראש המהפכה, בשלב הנוכחי, יוצאי־מארוקו.

כל מי שהיה במארוקו יודע שזוהי ארץ יפהפיה, מושכת מאוד, שובה־לבבות. הנוף מגוון ויפה. החברה מושרשת, בעלת מסורת עתיקה. האומה המארוקאית מלאה תפקיד־מפתח בשלבים שונים של ההיסטוריה האנושית בכלל, והיהודית בפרט. יש במארוקו מעמד עליון תרבותי להפליא, השומר על נכסיו התרבותיים בעודו מסגל לעצמו יסודות צרפתיים רבים. יש עוני במארוקו, אך איני סבור שהוא חמור מזה ששרר לפני שלושה דורות בפולונכ או בברסט־ליטובסק.

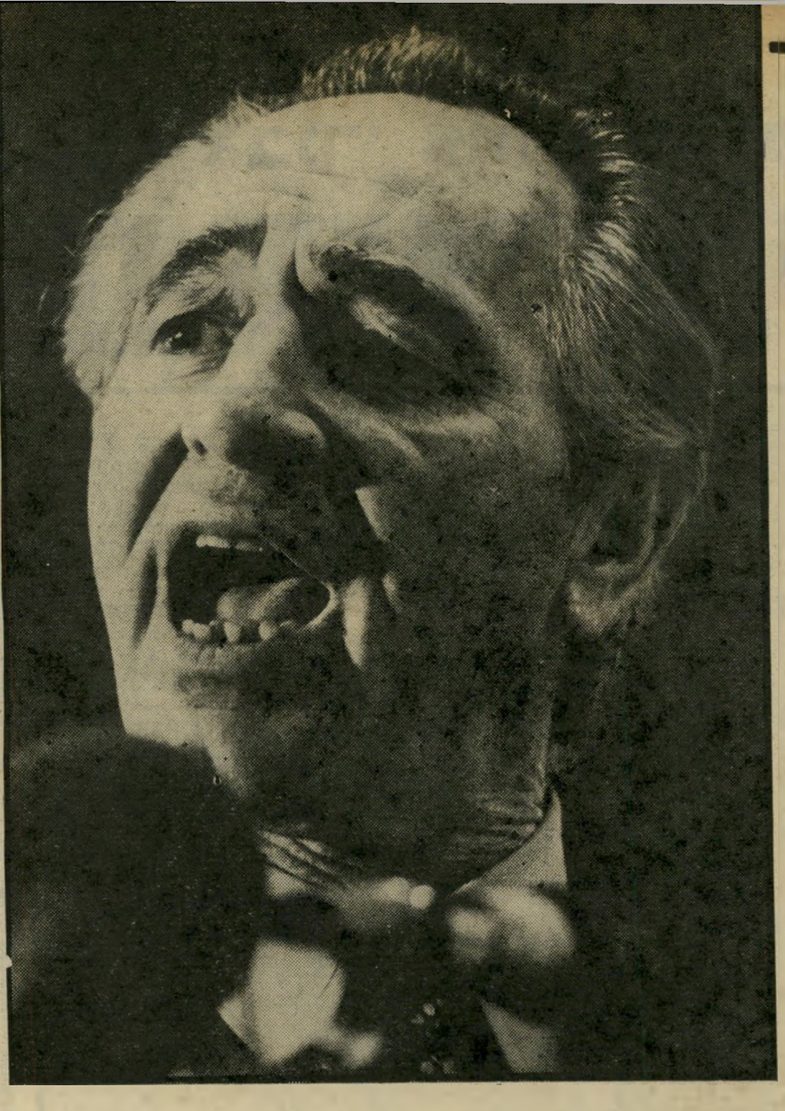
אם כן, מדוע יתגאה יוצא־מארוקו במולדתו ובמוצאו פחות מאשר יהודי מגרמניה, שבני מולדתו ביציעו את גדול הפסיסים של המאה ה־20? או יהודי רוסי, שבני מולדתו חיים עד היום במישטר טוטאליטרי פרימיטיבי? או יהודי פולני, שבני מולדתו נאלצים להאבק כיום על זכויות־אדם יסודיות?

אך זוהי עובדה: רבים מיוצאי־מארוקו מנסים להסתיר את מוצאם.

רבים טוענים שהם "מצרפת" (ומכאן ההלצה האכזרית המגדירה את מארוקו כ"דרום צרפת"). נערות מארוקאיות אינטליגנטיות ויפות מאמינות כי מוצאן מקפח את יכולתן למצוא חתן "מוצלח", לעומת נערות אשכנזיות הנופלות מהן. הבדיחות על דויד לוי לא היו בלתי־קשורות במוצאו.

כאשר ציכור שלם מתבייש במוצאו, כתרבות אבותיו, בעצם זהותו — הרי זה מצב מחפיר, מסוכן, בלתי־נסבל, שום חברה אינה יכולה להחזיק מעמד במצב כזה. היא נושאת בקירבה חומר־נפץ, העלול לחתי־נוצץ בכל רגע, ובכל צורה שהיא.

על התוצאות נשתדל לעמוד בהמשך סידרה זו.

נוער אי־סאדאת הגיע לידי המסקנה כי מנחם בגין ינצח בבחירות, ובא לאופירה כדי לפייס אותו (ראה עמודים 38—39). תוך כדי כך הגביר עוד יותר את סיכוייו של בגין.

העיתונאים הזרים בישראל הסיקו מסקנה דומה, והחלו מדווחים לתחנותיהם ולעיתוניהם ברוח זו.

סיקרי דעת־הקהל הראו שקיימת מגמה מתמדת של עליית הליכוד. אף שסקרים אלה רחוקים מאוד מלהיות מדוייקים, אפשר לסמוך עליהם לגבי המגמות הכלליות.

במטות המערך שרר השבוע דיכאון, שגבל בפאניקה. במטות הליכוד שררו ביטחון־העצמי והשימחה.

הכל עמדו מוכן תופעה, שלא קרה היה להסביר: המישה חודשים אחרי שהסקרים ניבאו ניצחון מוחץ של המערך, כשיעור של 1:2, נעלם הפער בין שני הגושים הגדולים. כשבועות שנותרו עד לבחירות עמדה מגמה זו לחיי משך, ואז עשוי הליכוד לעבור על פני המערך ולעמוד בראש טבלת המנצחים.

האיש שמגמה זו נזקפה לחובתו היה, כמובן, שימעון פרס, ראש רשימת המערך. האם הוא אשם בה?

הליכוד: עלייה ממעמקים

רשנים רבים לא תלו את קולר האחריות להתפתחות זו במערך דווקא, אלא בליכוד בילבד.

כאשר הראו הסקרים כי למערך צפוי ניצחון מכריע, לא הביעו האזרחים, בעצם, אמון במערך ובהנהגתו. הם הביעו אי־אמון מוחץ בממשלת הליכוד, שנראתה או כעלובה וככושלת.

לא היתה זאת הצבעת־אמון באופוזיציה, אלא הצבעת אי־אמון בממשלה.

מאז התחוללו כמה תהליכים בלתי־צפויים, ששינו תמונה זו מעיקרה. בין השאר:

● **התרגילים הכלכליים של יורם אריזור,** מאז שקיבל לידיו את תיק־האוצר. אריזור, עסקן־מיפלגה מנוסה שעמד עד אז בצל, לא השתדל לטפל בכלכלה, אלא בסיכויי מיפלגתו בבחירות. על־ידי שורה של צעדים פופולריים, שינה את מצב־הרוח הכלכלי בארץ, פייס את השכבות המקופחות והחזיר לליכוד את אמון המיגזר האלקטורלי התומך בו באופן מסורתי.

● **ההתאוששות האישית של מנחם בגין.** אחרי תקופה ממושכת, שבה גילה סימנים של אדישות ודיכאון, התעורר בגין לחיים חדשים, והצליח להחזיר לעצמו את התדמית של מנהיג נמרץ, השולט במצב. נאומיו התוקפניים, שעוררו אי־רצון רב בעולם ובשיכבה הישראלית המשכילה, גרמו לתוצאה הפוכה בקרב ההמונים מעוטי־ההשכלה, התומכים בליכוד.

● **המשבר בלבנון,** שחיזק תדמית זו של בגין כאיש המתפקד כראוי, שאפשר לסמוך עליו בעת משבר. העובדה שתוכנית־המילחמה של בגין לא יצאה אל הפועל, מסיבות של מזג־אוויר, חיזקה בדיעבד את בגין עצמו, מאחר שהוא מופיע עתה כאיש שמנע מילחמה.

● **הפצצת הכור** בעיראק, שבוודאי חיזקה את תדמית בגין.

● **התמיכה הגלוייה של נשיאי מצריים וארצות־הברית,** הממטירים על בגין גילויי תמיכה וחיבה, והמוכיחים כי הקו הניצי של בגין אינו מחבל ביחסי ישראל עם שתי המדינות החשובות ביותר שהיא קשורה בהן.

לפני פעולת חיל־האוויר בבגדאד

היו סיכוייו קלושים למדי - אחריה

הם ירדו עוד יותר. מה גרם לכך?

האם עוד יש לו סיכוי להגיע לשילטון?

● **התדמית החדשה של הממשלה**, שחבריה חדלו מלקלל זה את זה ולהדליף השמצות הדדיות. באיחור רב, אך כנראה בעוד מועד, מציגה הממשלה חזות של גוף מלוכד, המתפקד כראוי.

ממשלה, הנמצאת בשילטון בשעה שהמצב נראה כמשביע־רצון, נהנית תמיד מיתרון רב. היא יכולה להשתמש במכשירי השילטון כדי לזכות באהדה ובפירסומת — כפי שהוכח שוב, באופן בולט, במיפגש־אופירה.

כל התהליכים האלה יכולים להסביר את ההתאוששות הרבה של הליכוד בחמשת החודשים האחרונים. מאוכזבי הליכוד חזרו אליו. **הביקורת נחלשה** ואף השתתקה. מכיוון שרוב בני־אדם הם שבויי־השיגרה, ונוטים להצביע בעד מי שהצביעו בעבר — אם אין סיבה חזקה מאוד המונעת זאת — יכול הליכוד לסמוך על הבסיס האלקטורלי הקודם שלו.

אם לא יקרה דבר שדישי בשרשת השבועות הקרובים — וליכד אין כיום כל סימן — יתכן כי יתרונות הליכוד עוד יגברו. הכישרון

● **בשנות ה־50' עלה לגדולה כעוזרו** וכיורשו המיועד של דויד בן־גוריון. „הזקן" עשה את הכל כדי לקדם אותו. כאשר כבר נראתה הדרך כסלולה, התמוטט שילטונו של בן־גוריון בפרשת־לבון. בן־גוריון התפוטר והלך למידבר. פרס נאלץ ללכת אחריו.

● **ב־1965** נחלה רפ"י הישג זעום, הכניסה 10 חברים לכנסת. פרס היה הפעיל המרכזי, עבד ללא־לאות, הקים ובנה. אך כאשר נקראה רפ"י אל השילטון, ערב מילחמת ששת־הימים, היה זה משה דיין שקטף לבדו את כל הפירות. דיין הפך אליל תורני, פרס נשאר בצל, בלי מישרה. רק כעבור שנתיים זכה בתפקיד של שר זוטר בממשלת גולדה, אשר דיין היה הכוכב שלה.

● **ב־1973**, כאשר התמוטט דיין כמו פסל שנותץ לרסיסים, היתה הדרך פנויה לפרס. אך לא הוא, אלא יצחק רבין הוצנח אל ראשות־הממשלה.

● **במשך שלוש שנים** חתר פרס בלי־מנוח תחת מעמדו של רבין, ולבסוף הצליח לשבור אותו. ברגע האחרון קיבל לידיו

פרס — אחרי בגדאד

העיקרי של בגין — דמגוגיה המוצאת חד בכיב ההמונים — בא לידי גילוי מלא דווקא בתקופת־בחירות, ועל כן יש לו יתרון בולט, נוסף.

המערך: אין מסר

א **ך פרשנים** רבים אינם מסתפקים בהסברים, הרואים בליכוד לבדו את האחראי לשינוי המצב. מול הצלחתו של בגין עומד כישלונו של שימעון פרס.

בעוד שהליכוד מתפקד כראוי, אין המערך מתפקד כלל.

הסימנים לכך רבים ומגוונים. מול תעמולת הליכוד, שהיא פשוטה ותכליתית, בעלת קו מרכזי ברור, בולט העדרו של

מועמד פרס
מזל רע או הרס עצמי?

קו כזה בתעמולת המערך. זו מתפזרת בכיוונים שונים, אין לה מסר מרכזי ברור, אין בה תנופה של דימיון.

אנשי הליכוד אינם מוכשרים יותר או פחות מאשר אנשי המערך. הרמה של שתי הקבוצות שווה, בערך. אך במילחמת־התעמולה נכשל המערך.

מדוע?

יש לכך כמה סיבות פוליטיות־פסיכולוגיות יסודיות.

קודם כל, למערך אין באמת מסר מרכזי. הוא לא הצליח לגבש כזה — וזוהי, בלי ספק, אשמתו העיקרית של שימעון פרס.

בשום שטח אין למערך תוכנית אלטרנטיבית סבירה, משכנעת ועיקבית, מול תוכנית הליכוד. בעוד שהליכוד יכול להורים במערכה זו כגוף לאומני־קיצוני ש־הביא את השלום — וכך הוא יכול לאחוז בשני קצוות החבל — אין מסר של המערך. הגישה העיקרית שלו היא „גם אני".

המערך חושש מלנקוט עמדה אנטי־לאומנית, העלולה להרחיק ממנו גושי־בוחרים חשובים. הוא פוחד מלאמר דברים ברורים בעניין הפלסטיני ודבק ב„אופציה הירדנית", שאינה משכנעת איש. התוכנית הכלכלית שלו מורכבת מסיסמות, שאינן משכנעות מול מעשי אריידור. ביודעו שמחר יהיה עליו לרכוש את לב הדתיים, אין הוא יכול לצאת נגד הכפייה הדתית.

אילו עמד בראש המערך מנהיג כאריזמטי, יתכן שהיה מעז להציג לציבור קו מדיני חדש ונועז, שהיה ביכולתו לשבות את הדמיון. יתכן שאיש כמו עזר וייצמן היה מסוגל לכך. פרס, שאין לו תכונות כאלה, העדיף לשחק מישחק זהיר, מבלי להסתכן במאומה. זה לא הספיק מול ה־התאוששות של בגין ואנשיו.

המצב האובייקטיבי והפסיכולוגי אינו לטובת המערך. מחדלי המערך החמירו אותו.

סיבה אחרת טמונה במנטליות של ראשי המערך. אחרי שני דורות בשילטון, לא התרגלו עדיין לתפקד באופוזיציה, כשם כאנשי הליכוד לא התרגלו עדיין למעמדם בשילטון.

כך נוצר מצב פאראדוכסלי: המערך מנחה את התעמולה שלו כאילו נמצא עדיין בשילטון, והליכוד מנחה את התעמולה שלו כאילו היה באופוזיציה, ומאשים את המערך במחדלים מלפני ארבע שנים.

סיפר אחד מאנשי המערך: „כונסה ישיבה לטיפול בבעייה מסויימת. באו מומחים מרשימים מאנשי המערך, דיברו והחליפו דיעות. זה היה דיון מעניין, עד שקם מישהו ואמר: רבותי, אתם שוכחים שאינכם מנהלים את המדינה! הבעייה שלנו כרגע אינה להציע מדיניות לניהול המדינה, אלא להציע קו־הסברה להצגת נושא זה מטעם האופוזיציה בבחירות."

בעייה של אופי

ג **ם הבעייה** האישית של שימעון פרס לא נפתרה. זוהי בעייה של אמינות.

לפני ארבע שנים נוצח פרס בעימות הטלוויזיוני המכריע על־ידי בגין, שלא היה אז אלא מנהיג אופוזיציוני חסר־הישגים. עתה, כשבגין מופיע כראש־הממשלה שניהל את המדינה ושהביא את השלום, מצבו של פרס קשה שיבעתיים.

תועמלני המערך חלוקים בדיעותיהם על המסקנה. יש הסבורים שיש להסתיר את פרס, ולשים את הדגש על הצוות. אחד השידורים המעטים של המערך שהיו מוצלחים הציג את האלופים של המערך סביב שולחן, והראה שמיטב המומחים הביטחוניים נמצאים שם.

לעומת זאת טוענים אחדים כי אבסורד הוא להסתיר את ראש־הרשימה, המועמד לראשות־הממשלה, אם יש בעייה, יש להתמודד עימה — להציג את פרס ולשבור את מחסום אי־האמינות.

ואכן, השבוע הופיע פרס בטלוויזיה בנאום־בחירות שעשה רושם חיובי. הדבר אושר על־ידי סיקרי־בזק מייד אחרי השידור. אך מכאן עדיין רחוקה הדרך ל־השגת קולות, מול פני אריה תעמולתי ותיק ומוכשר כמו בגין.

בעייה נוספת היא אי־יכולת האירגונית של המערך.

במאמץ התעמולתי של המערך עוסקת עתה ביורוקרטיה עצומה, ללא כל הנהגה מרכזית יעילה. מנגנון אדיר עוסק במיגוון עצום של תפקידים — טלוויזיה, רדיו, דוברות, חומר בכתב, הסברה בעל־פה, פעולה בשטח ועוד ועוד — ללא יד מרכזת. כל אבר פועל בנפרד, על דעת עצמו, ולא פעם ברוח הפוכה מזו של חלק אחר.

יש הסבורים שגם בהעדר מסר פוליטי וכלכלי מרכזי, יכול היה המערך לגבש מסר מרכזי מסוג אחר.

המערך יכול היה לבוא אל הציבור ולאמר: היינו בשילטון זמן רב. בנינו הרבה מאוד דברים. אך היו לנו מחדלים, שגיאות, תופעות של שחיתות וביורוקרטיה. על כן סילק אותנו הציבור מן השילטון לפני ארבע שנים. הציבור צדק אז. אך בינתיים ישבנו באופוזיציה, ערכנו חשבון־נפש, למדנו. עכשיו אנחנו הרבה יותר מוכשרים מאשר הליכוד. אנחנו מוכנים לחזור אל השילטון כשאנחנו מאוששים ומטוהרים, בעלי נסיון עשיר ובעלי רוח חדשה.

הצרה היא שכיום אין המערך מסוגל עוד לאמץ לעצמו מסר כזה, מפני שזה מאוחר מדי.

רשימת־המועמדים של המערך, שאין בה פנים חדשות ומעניינות, סותרת אותו. התעמולה של המערך עד כה סותרת אותו אף היא. ויתכן שסותר אותו גם אופיו של שימעון פרס.

גיבור מראגי

ל **ש הרואים** באופיו של פרס את שורש הרע.

אילו היה לפרס עומק נפשי, יכול היה לחיות דמות טראגית. כי כל דרכו עד כה היא ציווף של כישלונות־ברגע־האחרון, מכות־עז־ספק־ההצלחה.

את ראשות־המיפלגה, ובחירתו כראש־הממשלה נראתה כבטוחה — כאשר אירע המהפך הגדול, וההישג נשמט מידיו.

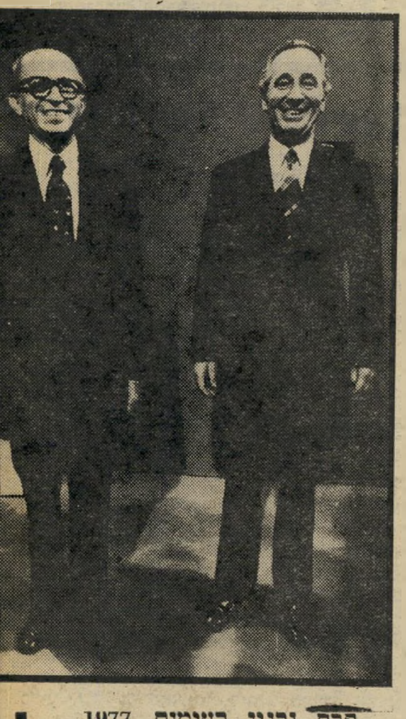
● **מאז, במשך ארבע שנים**, פעל פרס לשיקום מיפלגתו. שוב הגיע אל סף המטרה. הסקרים הוכיחו כי ניצחון המערך בטוח לחלוטין, ושוב לא נותר, כביכול, אלא „לתפור את החליפות". והנה באה ההתאוששות המופלאה של הליכוד, ושוב נראה כאילו היעד המיוחל נעלם.

האם זהו רק עניין של מזל רע? האם מזל רע כל־כך ממושך יכול להיות מיקרי?

יש העוסקים בפסיכולוגיה־בגרוש, הטוענים כי יש לפרס יצר־של־הרס־עצמי, וי־שהוא עצמו שואף, בתת־הכרתו, שלא להצליח. יש המגלים בפרס ליקויים אחרים.

אך עובדה היא כי פרס עומד עתה מול המיבחן הגדול ביותר שלו, כשסיכוייו להי־כשל הולכים וגדלים מדי יום. נדמה שב־עיקבות ההפצצה של הכור ליד בגדאד הפך הכישלון כימעט ודאי.

אם ייכשל גם הפעם, יתכן מאוד ששוב לא תהיה לו תקומה כמנהיג מיפלגתו.

פרס ובגין בעימות 1977
תיקו או תבוסה?

אויפוריה באופירה

חיבוק לנשיא ונשיקה לכלתו- ראשיתו של מיפגש שלא נועד אלא לצרכי צילום

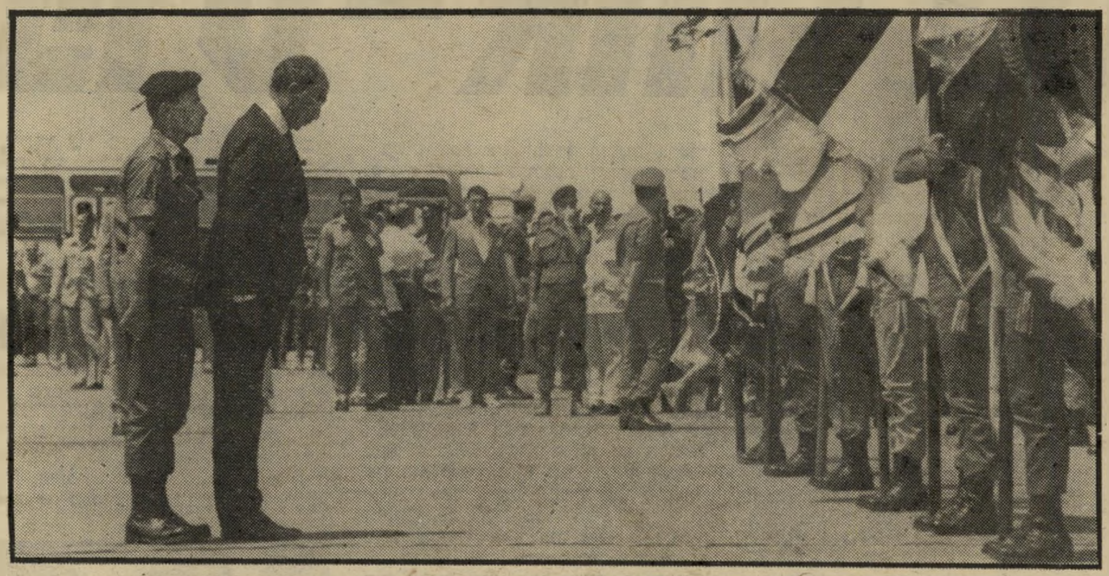
מה היתה מטרת הפגישה באופירה? למחרת האירוע המוזר היתה התשובה ברורה לגמרי: מטרת הפגישה היתה הפגישה עצמה. לא היתה לה שום מטרה אחרת.

ניסו בכוח להכניס בה תוכן כלשהו. אנוור אל־סאדאת הבטיח „לתווך בין ישראל ולבנון" — אחרי שהסורים ייצאו מאותה מדינה אומללה. מכיוון שהסורים אינם מתכוונים לצאת, ומאחר שכל העולם הערבי תומך בנוכחות הסורית שם, כדרך יחידה למניעת שחיטה הדדית, הרי זוהי הבטחת־סרק חסרת תוכן ממשי.

דיברו על הכוח הרב־לאומי אשר יקום בסיני ערב הנסיגה. אולם המשא־ומתן על כך מתנהל בדרג המיקצועי בלא בעיות, ולא היה שום צורך בהתערבות האישים.

האם רצו המצרים לראות את אופירה, כדי להזין את עיניהם בעיר הלבנה היפה שתימסר להם מחר? נראה שלא. כי כאשר הוסעו האורחים המצריים באוטובוס ממוזג־אוויר בעיירה, הם פיהקו, וכימעט נחרו מרוב שיעמום. העיר לא עניינה אותם כלל.

האם רצו הישראלים להפציר בנשיא־

מחווה לדגל: סאדאת קד קידה לדגלים של מישמר־הכבוד

דינה אל־סאדאת רצתה דווקא לבוא לתל־אביב

מאות עיתונאים וצלמים, ישראליים וזרים, נהרו לאופירה כשהם מצויידים בכובעי־קש ענקיים ובביגדיים. בולם חזרו כשבליבם ההרגשה כי היה שם בלגן עצום בגלל סידורי־הביטחון הקפדניים.

שלושה כתבי־חוץ החליטו לנצל את ההזדמנות להיכנס למים ולשחות. כאשר חזרו, לא נתנו להם אנשי־הביטחון לעבור את המחסום, ורק אחרי שידולים רבים מצד הישראלים הם הורשו לבסוף להיכנס לשטח המיפגש.

■ ■ ■

הכל ציפו לכך שהנשיא המצרי יבוא בלוויית שתי נשותיו, אך תחתן הביא את בלתו, **דינה**, אשת בנו הבכור, הקרוי על שמו **גמאל עבד־אל־נאצר**. אנוור אל־סאדאת שלוש בנות ובן. בת אחת, **נוהא**, שרואה לבנו של **סעיד מרעי**. השנייה **לובנה**, נשואה גם היא, והשלישית היא **ג'יהאן**, הנשואה לבנו של **עות'מאן אחמד עות'מאן**, הקבלן העשיר. ספרים כי לפני שנים רבות נשבע אל־סאדאת לעבד־אל־נאצר שאם משהו יקרה לו, הוא יהיה האפוטרופוס על ילדיו. את בנו קרא על שם הנשיא הקודם, כשזה עוד היה בחיים.

ראש־הממשלה, **מנחם בגין**, הביא אתו את אחותו, **יחד הנפרין**, ואת בתו, **חסיה מירוא**. לשתיהן היה זה הביקור הראשון באופירה.

כלתו של אל־סאדאת, דינה, ביקשה להתרחק מן המיפגש ולשוטט באופירה. סיירו עימה חסיה מילוא ומזכירתו האישית של בגין, **יונה קלימוביצקי**. דינה גילתה עניין בתל־אביב דווקא, ואמרה שהיתה רוצה מאוד לבקר שם.

■ ■ ■

העיתונאים הישראליים הירבו לחקור את אנשי המישלחת המצרית על הנושא שריתק אותם: מדוע הסכים אל־סאדאת להיפגש עם בגין לפני הבחירות. אלה מילאו את פיהם מים ולא רצו להשיב על כך. בתום הביקור ניגש השר לענייני־הסברה־ותרבות, **מנצור חסן**, אל העיתונאית הישראלית **סמדר פרי** ואמר לה: „נו, עכשיו את יודעת למה הסכים הנשיא שלנו להיפגש עם בגין?" התלוצצה סמדר ואמרה לו: „גיליתי כי אחד הסעיפים הסודיים במיפגש בין שני המדינאים קובע כי אל־סאדאת יאמר כל חמש דקות ‚בגין ידידי', וזה יתן לבגין בכל פעם שני מנדטים נוספים."

הבדיחה של סמדר נראתה מציאותית ביותר בעת פגישתם של אל־סאדאת ובגין עם העיתונאים. שם אמר בגין: „המיפגש שלי עם הנשיא סאדאת כל־כך הצליח, שאפילו **מתתיהו דרובלס**, הנמצא במקום ה־63 ברשימה שלנו ייכנס לכנסת!" אך בגין טעה, כי דרובלס בכלל אינו כלול ברשימת המועמדים של הליכוד, ובמקום ה־63 ניצב אחד **יצחק אבינועם**.

בתום המיפגש שאלו עיתונאים ישראליים את ערך השבועון המצרי אוקטובר, **אניס מנצור**, מדוע הסכים אל־סאדאת להיפגש עם בגין. התלוצץ מנצור: „הנשיא שלנו נפגש ערב הבחירות באמריקה עם הנשיא **ג'ימי קארטר**, וזה הפסיד בבחירות. אחר־כך נפגש ערב הבחירות בצרפת עם הנשיא **ואלרי ז'יסקאר ד'סטאן**, וגם זה הפסיד את הנשיאות. לכן הוא בא עכשיו להיפגש עם מנחם בגין."

■ ■ ■

את הנשיא המצרי ליוו עורכי־העיתונים המצריים. מלבד אניס מנצור, היו שם גם **איברהים נאפע**, עורך אל־אהראם, שנמנע מפגישות עם ישראלים, **ומוסא סברי**, עורך אל־אח'באר, היחידי שפירסם מדעות־פירסומת של השגרירות הישראלית במצריים. בלטה העיתונאית **מהא עבד אל־פתאח**, הכתבת הדיפלומטית של אל־אח'באר, שלבשה חליפת־מכנסיים לבנה וחולצה שחורה. גם **איברהים סעדה**, עורך השבועון החדש מאיו, ביטאון מיפלגת־השילטון, היה שם.

כתבת העיתון אל גומהוריה, **הודה מאופיק**, הנשואה לכתב המדיני של אל־אהראם, **חמדי פואד**, באה לבושה בשחור. הישראלים חשבו שהיא מפגינה בכך נגד הפגישה, כי היא שייכת לחזית־הסירוב ומתנגדת להסכם־השלום. אך האמת היא שהודה היא באבל. בנה בן ה־25 נהרג לפני שבועות אחדים בתאונת־דרכים בצרפת, עת בילה שם את ירח־הדבש שלו. הודה ובעלה מלווים את אל־סאדאת בכל ביקור שלו בישראל.

מבט אל הים: סאדאת ובגין בשיחת חולין לשם צילום

בין כידונים וחיוכים

מצריים להשאירם שם אחרי הפינוי? הכל ידעו כי זוהי מישאלה שאין לה שמץ של סיכוי להתקבל, וכך גם אמר אל־סאדאת למתיישבים שם, באדיבות רבה.

האם רצה בגין להשיג רשות להשתמש בשדה עציון אחרי החזרתו למצרים? לא היה צורך בכך, כי רשות זו מובטחת בחוזה־השלום.

אם כן, מה היתה מטרת התרגיל?

הדבר היה ברור לגמרי במקום: הוא נועד ליצור „אירוע תיקשורתי", אירוע אשר ייראה בטלוויזיה, יישמע ברדיו ויופיע בכותרות הראשיות של העיתונים בישראל, במצריים ובעולם.

ותו לא.

מאחורי וילון לבן

אחד העיתונאים שליוו את בגין ולא ידע לשם מה, דויד לנדאו מג׳רוסלם פוסט, העז לבטא את הדברים בגלוי. בדיווח ציני שם את הדגש על האופי התקשורתי של המיפגש, שגבל בסאטירה:

● אחרי שאל־סאדאת הגיע לאופירה, עלו שני המנהיגים מייד למסוק לשם סיור — כשלא היה להם מה לסייר. המטרה היחידה של הטיסה היתה לאפשר לעיתונאים להגיע משדה־התעופה אל מקומו של האירוע הבא, מלון מארינה, להתארגן שם ולהציב את מצלמותיהם, לפני ששני האישים הגיעו לשם.

● הצלמים לא הוכנסו לאולם־הדיונים, קבוצות־קבוצות, כמקובל. שני האישים יצאו אליהם, כדי שהצלמים יוכלו לצלם בנחת. היה ברור כי הצילומים חשובים הרבה יותר מאשר השיחות עצמן. אל־סאדאת ובגין ישבו בחוץ, במירפסת, והעמידו פנים כאילו הם מנהלים שיחה כלשהי, לעיני 300 עיתונאים.

● בסוף היום, אחרי מסיבת־עיתונאים משותפת שבה לא נאמר דבר, הודיע דובר ישראלי כי שני המנהיגים ילכו „אל מאחורי הווילון הלבן ההוא" ויחכו שם עד שהעיתונאים יגיעו למסלול שדה־התעופה כדי להנציח את טכס־הפרידה. כאשר כל המצלמות והמיקרופונים היו מוצבים במקום, הופיעו המנהיגים לטכס.

מחיר כבד מאוד

אם כן, מה היה עניינו של אל־סאדאת באירוע שתכליתו היחידה היא לעזור למנחם בגין להיבחר מחדש כראש־הממשלה?

התשובה היתה בולטת וחד־משמעית: לקבל בחזרה את צפון־סיני. נשיא־מצריים הגיע למסקנה כי בגין יוכל לעשות זאת, בעוד שאין לבטוח בשימעון פרס בעניין חיוני זה. הוא גם השתכנע כי בגין ינצח במילא (העולם הזה 2283), ועל כן החליט שכדאי לפייס אותו. וגם אם יפסיד בגין בבחירות — מוטב שכראש־האופוזיציה יעזור בגין לפינוי־סיני ולא יחבל בו.

תמורת סיכוי זה היה אל־סאדאת מוכן לשלם מחיר כבד מאוד. כל תחנות־השידור הערביות בישרו בהרחבה, ובשימחה־לאיד על הודעותיו של אל־סאדאת באופירה — שטח שהוא כבוש בידי ישראל — שבהן הוא הטיל את האשמה הבילעדית למשבר הלבנוני על סוריה וטיהר את בגין. השבוע היה אנוור אל־סאדאת מבודד יותר בעולם הערבי מכפי שהיה אי־פעם, ונחשב כבוגד באחיו הערביים יותר מכפי שנחשב אי־פעם.

„מה בגין עושה לנו?" שאל בשיחה פרטית אחד המצרים שנלוו אל נשיאם, „הוא מרחיב בכוונה את התהום הרובצת כיום בין מצריים ובין העולם הערבי כולו. כמה זמן יכולה מצריים להישאר במצב כזה?" הרמז הברור: אחרי החזרת סיני תצטרך מצריים למהר ולתקן את המצב.

מה יהיה אז גורל היחסים בין ישראל ומצריים?

כעבור ארבעה ימים, כאשר נודע על הפצצת הכור הגרעיני העיראקי בידי צה״ל, הפך מעמדו של אל־סאדאת קשה שיבעתיים. הכל חשדו בו בשותפות למזימה.

אם מחשבה זו הטרידה את בגין, הוא לא גילה זאת. באופירה הוא זרח מאושר. ובצדק: לא יכול היה להיות סיוע חזק יותר לסיכוייו לנחול ניצחון ביום־הבחירות מאשר אישור זה מטעם אנוור אל־סאדאת שמנהיג הליכוד הוא איש־שלום, מדינאי ושותף רצוי, למרות שהוא שולל החזרת שטח כלשהו מן הגדה והרצועה, ודוגל במילחמת חורמה באש״ף ובסיפוח הגולן לישראל.

יחפות בחוף: חסיה בגין ודינה סאדאת (מחזיקה בסנדל׳יה)

תשקיף

הליכוד מכין
הפתעות

הליכוד מכין פירסומן של כמה הפתעות, אשר יפורסמו כמה ימים לפני הבחירות.
נוסף על השמדת הכור האטומי בעיראק, עומד ראש־הממשלה, מנחם בגין, להודיע על הצלחות שזו בדבר חידוש הקשרים עם ארצות אפריקה.

הליכוד מתכנן גם פירסומים על רכש, ועל קידום היחסים עם מצריים.

ביקורת בממשלה
על הוויתורים

כמה שרים העלו בישיבת־הממשלה האחרונה דברי־ביקורת על „הוויתורים" שעשה ראש־הממשלה, מנחם בגין, לנשיא מצריים, אנוור אל־סאדאת, במיפגש אופירה.
לדעת כמה שרים, לא צריך היה בגין להודיע על נכונות ישראל למסור את כל המיתקנים באופירה למצריים, גם אם לפי ההצהרה המצרית יוכלו האמריקאים להשתמש בהם.

הן בגין והן אריק שרון דחו את הביקורת, וטענו שהנושא אינו עומד על סדר־יומה של הממשלה.

יבוטל הביקור
במצריים?

גורמים במיפלגת־העבודה מנסים להשפיע על ח"כ שימעון פרס לבטל את הביקור שלו במצריים. עליפי טענת גורמים אלה, הביקור לא יוסיף מאומה למערך, ואף יכול לגרוע ממנו.

אותם גורמים הביעו את תדהמתם על כך שפרס דחה את ההזמנה של נשיא־צרפת, פרנסואה מיטראן. לדעת גורמים אלה, יכול היה הביקור אצל מיטראן, שבו היה פרס כוכב־יחיד, להוסיף הרבה לאמינות פרס לקראת הבחירות.

פרס
למפקד הנ"מ

מפקד כוחות הג"מ של חיל־האויר, אלוף־מישנה הועלה לדרגת תת־אלוף.
מקורות בצה"ל טוענים שדרגה זו הועלקה בעיקבות הצלחת כוחותיו בהפלת הכיון של המחבלים לפני כמה חודשים.

המערך: קואליציה
בכל מחיר

אם תהיינה תוצאות־הבחירות בבחינת תיקו בין המערך והליכוד, או אם יהיה למערך יתרון זעיר על הליכוד, תהיה האיסטראטגיה של המערך מכוונת למניעת הקמתה של ממשלה חדשה של הליכוד.
המערך ישתדל לקנות במיקרה זה בכל מחיר די קולות בכנסת כדי להקים ממשלה חדשה, שתנהג את המדינה במשך תקופה קצרה בלבד, עד לעריכת בחירות חדשות, שעליהן יוכרז מייד.

במיקרה זה ישלם המערך כל מחיר לסיעות הדתיות, לסיעות אבו־חצירא ודיין, ולא יהסס גם מלהזדקק לקולות של רק"ח, כדי לקיים — במיקרה הצורך — ממשלת־מיעוט.
לדעת ראשי המערך, אסור בשום פנים לאפשר במיקרה כזה לליכוד לנהל את מערכת־הבחירות הבאה כמיפלגת־שילטון.

רבין צופה
לכישלון המערך

ראש־הממשלה לשעבר, יצחק רבין, המוצב במקום הרביעי ברשימת המערך לכנסת הבאה, טוען בשיחות פרטיות שלדעתו לא יריכיב המערך את הממשלה הבאה.

למרות תחזית פסימית זו, יצטרף רבין, ככל הנראה, לצוות המובילי, אחרי שיובטח לו על־ידי פרס תפקיד של סגן־ראש־הממשלה בממשלת פרס, אם תקום כזאת.

קרע
נאור - בגין

יחסים קריריים שוררים באחרונה בין ראש־הממשלה, מנחם בגין, ובין מזכיר־הממשלה, אריה נאור.
נאור טוען בשיחות פרטיות כי יחס ראש־הממשלה אליו השתנה בעיקבות מינויו של העיתונאי אורי פורת כדובר ראש־הממשלה. היחסים בין פורת ובין נאור אינם טובים כבר מזה שנים אחדות.

המערך מכין
פלוגות הפרעה

המערך מארגן פלוגות של בני־קיבוצים, אשר יופיעו בכל האסיפות שבהן ישתתפו אישים מהליכוד, ושיפריעו לנואמים, מתוך כוונה לפוצץ את האסיפות.

צעד זה בא כצעד־תגמול על שליחי הליכוד, המפריעים באורח־קבע לאסיפות פרס.

צ'יבוטרו
מול ריבלין

הקומיקאית השמנמנת, מרים פוקס, שהתפרסמה בעיקבות סירטי־הפירסום לחיסכון בחשמל, שחוקרנו בטלוויזיה, כשזכתה בכינוי „גברת צ'יבוטרו", תופיע, ככל הנראה, כמירטי־התעמולה של המערך, כתשובת המערך לקומיקאי של הליכוד, ספי ריבלין.

צ'יבוטרו מופיעה כבר עכשיו בתעמולת־הבחירות של המערך ברדיו.

פרס מקבל
מאבטחים

מאבחים מחוליית שומרי־האישים של שרות־הביטחון־הכללי מתחילים החל בשבוע זה, לאבטח את ראש האופוזיציה, שימעון פרס.

עד לפני שלוש שנים אובטח פרס על־ידי מאבטחים מחוליית שומרי־האישים, משום שהוא שר־ביטחון לשעבר. כשדרשו גם שימחה ארליך וייגאל ידין מאבטחים כאלה, ויתר פרס על המאבטחים.

מדענים לאבו־חצירא

ראשי רשימת תמ"י של שר־הדתות, אהרון אבו־חצירא, מכינים עתה גרעין של מדענים יוצאי־עדות־המיזרח, שיביעו את תמיכתם ברשימה החדשה. כוונת אנשי תמ"י היא לנסות ולשכנע שיש לרשימת תמ"י פיתרונות במיגזרים שונים בחיי־המדינה, ושלא קמה על רקע עדתי.

בר־לב מכין צוות

מועמד המערך לתפקיד שר־הביטחון, חיים בר־לב, הקים צוות העובד כבר על תוכניות לקבלת מישרד־הביטחון מידיהם של מנחם בגין ומרדכי („מוטקה") ציפורי, אם יעלה המערך לשילטון.
בצוות של בר־לב חברים האלופים (מיל') אהרון („ארץ'ה") יריב, ישעיהו („שייקה") גביש ומאיר עמית. חבר בצוות גם מי שהיה קצין בכיר במישרד דובר צה"ל, זרובבל („בבל") שזו.

הטלוויזיה הלימודית
בשרות הליכוד

הטלוויזיה הלימודית, הנמצאת בפיקוח מישרד־החינוך־והתרבות, עובדת עבור מטה־הבחירות של הליכוד ומספקת למטה זה את ניירת־השדרה שלה ומיתקנים שונים.

גם קריינית הליכוד, רות ושדי, היא עובדת הטלוויזיה הלימודית, ולא התבקשה להתפטר ממקום־עבודתה בעיקבות עבודתה בבחירות.

האלוף דרש
עיתונאי

אלוף פיקוד הצפון, האלוף אביגדור („יאנוש") כן־גל, דרש ממנכ"ל רשות־השידור, יוסף („טומי") לפיד, להחזיר לצפון את הכתב יורם המיזרחי, מי שהיה סגן־אלוף בשרות סדיר, ולחויציא מהצפון את כתב־הטלוויזיה שם, רמי וייץ.

לפיד אכן הורה להחזיר לצפון את המיזרחי, ואילו וייץ חזר למערכת הטלוויזיה בירושלים.

ארוחות בשישה
מליון לירות

הנהלת היכל שלמה בירושלים, מקום מושבה של הרבנות הראשית, חתמה על הסכם עם מלון פלאזה הסמוך, שלפיו יספק המלון ארוחות לראשי היכל שלמה תמורת סכום של 60 אלף דולר, שהם כשישה מיליוני לירות, לשנה.

עליזה
לא דיברה

רעיית ראש־הממשלה, עליזה בגין, סירבה לקבל בבית־החולים שיחת־טלפון מח"כ שימעון פרס.

אחרי שפרס לא הצליח לדבר עם עליזה, הוא התקשר עם ראש־הממשלה עצמו, ודרש בשלום רעייתו.

עוז יחמוך
במערך

המיפקר עמום עוז יכריז השבוע על תמיכתו במערך.

על השמועה שנפוצה במערך, כאילו הבטיח לו שימעון פרס את תפקיד שר־החינוך־והתרבות, הגיב עוז במילים „לא היה ולא נברא".

העם

מאזן האימה

זכך היותר השיג המיבצע הישראלי פסק־זמן של שנתיים־שלוש. בהעדר פירוז גרעיני עד אז, תיתכן שואה 2

אחרי ההתלהבות הראשונה, שכל מיבצע צבאי כזה מעורר בקרב הציבור הישראלי, באו השאלות.

האם זה היה נחוץ? מה המחיר? האם זה יעזור?

ובראש וראשונה: האם זה היה מיבצע־בחירות?

ד"ר סטריינג'לאב. אצל איש כמו בגין, ההבחנה בין המדי־נאי והפוליטיקאי קשה מאוד. קרוב לוודאי שבגין עצמו אינו מודע כלל להבדל שבין אינטרס לאומי והישג אלקטורלי. שני הדברים מעורבים אצלו עד שאי־אפשר להפריד ביניהם. יתכן מאוד שהוא משוכנע לגמרי שקיבל את ההח־לטה על התקפת חיל־האוויר על הכור הגרעיני ליד בגדאד ועל עי־תוייה מבלי להיות מודע לכך ש־זוהי החלטה אלקטורלית מובהקת. אבל התוצאה תהיה, מן הסתם, אלקטורלית (ראה עמודים 36—37).

השאלה המרכזית היא לגבי הטע־נה שהכור נועד לייצור פצצות גר־עיניות, וכי תוך שבועות מיספר היה נוצר מצב ששוב לא היה מאפשר את הפצצתו.

בעניין זה עומדת טענה מול טענה. ועדה מדעית צרפתית, ש־בראשה עומד חתן פרס־נובל הידוע כידיד מובהק ביותר של ישראל, טוענת כי הכור לא יכול היה לשמש לייצור פצצות. ממשלת יש־ראל טוענת את ההיפך.

זוהי שאלה שרק מדען מומחה ואובייקטיבי יכול להשיב עליה — ואין מדען כזה. כל העדויות חשו־דות מראש. יותר מכל חשודה עדו־תו של הפרופסור יובל נאמן, "ד"ר סטריינג'לאב הישראלי", שהוא גם מדען, פיסיקאי וגם לאומן קיצוני.

שינה מתוקה. השאלה העי־קרית היא: האם זה יעזור?

גם לדעת מחייבי ההחלטה, תעכב ההתקפה את הפיתוח הגרעיני ה־עיראקי במשך שנתיים־שלוש, לכל היותר. בעזרת ידידים בינלאומיים, תוכל עיראק לקצר תקופה זו.

אם כן, במה השתנה המצב? מה ייעשה בשנתיים אלה, כדי לשנות אותו?

הדרך היחידה למניעת הסכנה האטומית, המרחפת על ישראל, היא הקמת מישטר מרחבי, אשר ימנע את הכנסתו וקיומו של נשק גר־עיני בכל ארץ שהיא במרחב — ובכלל זה ישראל.

בהעדר פירוז יעיל ומחייב, תהיה פצצה גרעינית בידי הערבים — בעוד שנה או בעוד חמש שנים.

רק פתי יאמין כי במרחב הזה יתכן מצב של "מאזן האימה", כפי שהוא קיים בין ארצות־הברית ובריית־המועצות. אנשים כמו מר־עמר קד'אפי, גאולה כהן, האייתי־אללה רוח־אללה חומייני והרב משה לוינגר, אינם יצורים רציונליים. מאזן־אימה בין אריק שרון וחאפט' אל־אסד לא יאפשר שינה מתוקה בלילות.

בריחה צבאית. לכן דרוש פירוז המרחב מנשק גרעיני, תוך הנהגת סידורי־פיקוח שאינם ני־תנים להפרה. זה יכול רק להיות חלק ממישטר של שלום. בהעדר מאמץ מאסיבי להשגתו תוך זמן קצר, לא ימנע מיבצע־הראווה של מנחם בגין את האפשרות של הש־מדת ישראל בשואה 2 — השואה הגרעינית.

הבחירה האמיתית היא בין נשק גרעיני בידי שני הצדדים — ובין מצב שבו לא יהיה נשק אף בידי צד אחד. הליכוד, כמו המערך, בו־רח מפני בחירה זו. גם התקפה צבאית היא צורה של בריחה.

שטחים מוחזקים

ממזח בבריסל

הצעיר שחונך לחיות כומר, נרצח

הרחק מכפרו ונקבר בגלות

התגובה הראשונה היתה כימעט שיגרתית: דוברי אש"ף הכריזו כי נציג האירגון בבריסל, נעים סלים ח'דר, נרצח בידי שרותי־הביטחון הישראליים.

ישראלי גולה, אורי דייוויס, ה־דוגל בפירוק ישראל, הגדיל לע־שות ופירסם בישראל גילוי־דעת ארוך, שבו האשים את שליחי יש־ראל ברצח, ואף הביא נימוקים פוליטיים לכך.*

אך באותו רגע ידעו יאסר ער־פאת ומומחים אחרים כי זוהי טע־נת־שווא. השבוע הודה יו"ר אש"ף בכך בגלוי. הוא הטיל את האחריות לרצח על "המועצה המהפכנית", קבוצת־פורשים בהנהגת עורך־הדין אבו־ניידל, לשעבר סוכן־עיראק ו־כיום סוכן־סוריה. כפי שגילה הע־לם הזה (2283) היה ידוע לפני שלושה שבועות כי הגיע לאירופה קומנדו־רוצחים של אבו־ניידל, כש־בידיו רשימה של מועמדים־להיר־צח. בראש הרשימה עמד הד"ר עיצאם אל־סרטאווי, האיש שניצח על המגעים עם חברי המועצה ה־ישראלית למען שלום ישראלי־פלס־טיני וראשי של"י. הרשימה כללה גם אישים אחרים שנתנו את ידם לקירוב ישראלי־פלסטיני, כמו ה־קאנצלר האוסטרי ברונו קרייסקי. היעד הסופי של מערכת־הרצח: ערפאת עצמו.

מדוע היה הקורבן הראשון דווקא ח'דר? יש לכך סיבה טכנית פשו־טה. הנציג הסימפאטי בבריסל, ש־

(המשך בעמוד 48)

* כתב דייוויס: „עד כה אין יודעים בוודאות מי ביצע את ה־פשע הזה, אולם אצבע מאשימה מכוונת בעקשנות לכיוון שירותי־הביטחון הישראליים."

מפקד חיל־האוויר עיברי
מדוע?

איך זה קרה?

נושא הכור
יועלה שוב

נראה כי נושא הכור העיראקי יועלה שוב. פרשנים אסטרטגים טוענים כי קיימת אפשרות שעתה, אחרי שככל הנראה העיראקים תיקנו את הנזקים שנגרמו להם בהפצצת הכור על־ידי מטוסים איראניים, הוא שוב מהווה סכנה לישראל.

הכור הנבנה עתה בעיראק שוכן על גדות־החידקל, 17 קילומטרים מהבירה, בגדאד.

הידיעה בתשקיף „העולם הזה" (2280) מה־13 במאי 1981
„הנושא יועלה שוב..."

יוסי ינאי

מאת מאיר תדמור

בנק ישראל

הנגיד וסגניו

נגיד „בנק ישראל" הוא אחד התפקידים היותר יוקרתיים בישראל. הנושא ב־תפקיד זה נחשב גם לבעל השפעה רבה בתחום הכלכלי. מייסדו ומעצבו של ה־בנק הממלכתי המרכזי, דויד הורוביץ, הוא שהקנה לו את חשיבות־היתר. ה־נגיד, בנוסף להיותו מופקד על הבנק, הוא גם יועצה הכלכלי הבכיר של ה־ממשלה בתוקף החוק (חוק בנק ישראל — 1954).

נגיד גפני
הקדנציה מסתיימת בנובמבר

החוק גם קובע מתי על הנגיד להגיש דו"ח לממשלה ולוועדת־הכספים של הכנ־סת. החוק אינו קובע מה יהיה כתוב ב־דו"ח, למרבה הפלא, את זה קובע ה־נגיד בהתאם למימצאיו. הצרה היא ש־השנה נקבעו הבחירות ל־30 ביוני, כאשר חודש לפני מועד זה הגיש הנגיד את הדו"ח השנתי שלו לממשלה. הופעת ה־דו"ח מלווה, בדרך־כלל, במסיבת־עיתונ־אים, שבה אמר הנגיד כמה אמיתות כלכליות, שלא ערבו לאוזניו של שר־האוצר, יורם ארידור, ובדין. אף כי הדב־רים שאמר הנגיד לא היו חדשים, חשיבו־תם היתה בכך שהנגיד אמר אותם; ב־איזו עדינות, כמה נזהר מלפגוע, רק רמ־זים. אבל גם זה לא עזר. ויורם ארידור קצף.

את הנגיד אפשר לפטר רק בנובמבר השנה, כאשר תסתיים תקופת כהונתו. בטוח, הוא כבר נגיד לא יהיה, אף כי לא אחת הביע את מישאלתו להמשיך בתפ־קידו. ספק גם אם ימשיך כאשר הלי־כוד יהפוך לאופוזיציה.

בנק ישראל

לכבוד
הממשלה וועדת הכספים של הכנסת
ירושלים

הריני מתכבד להגיש בזה את הדין־וחשבון של בנק ישראל לשנת 1980, בהתאם לסעיף 59 לחוק בנק ישראל, תשי"ד־1954.

המדיניות הכלכלית בשנת 1980 הציבה שני יעדים מידיים: צמצום עודף היבוא, וריסון התהליך האינפלציוני. כדי להשיג יעדים אלה, ננקטו צעדים לצמצום הביקושים במשק, דרך הגבלת גידולו של האשראי הבנקאי, הקפאה ריאלית של

הקדמת הנגיד לדו"ח „בנק ישראל"
התאריך: 31.5.1981

אבל לנגיד יש שני סגנים, מישנים ל־נגיד, ד"ר אליעזר שפר וד"ר צבי זוסמן. מדי פעם היינו רגילים לשמוע אותם, ואפילו את דעותיהם, ויש להם כאלה. בחודשים האחרונים לא שומעים דבר, הם הפכו חסרי־דיעה? למה? פשוט מאוד; תקופת הכהונה שלהם מסתיימת ביולי, מיד לאחר הבחירות. אז עדיין תש־לוט ממשלת מעבר, עד לכינונה של ממשלה חדשה. כששותקים, הדובים יש־נים, ולמה לדבר ולעורר דובים. אבל ב־מיסדרונות הליכוד מתהלכים כבר כמה מועמדים בכוח, בזכות עצמם, שהתואר מישנה לנגיד והמשכורת ויתר התנאים קוסמים להם. מי יודע, אולי.

מיסים

מסיפורי מע"מ

לפני שלושה שבועות הבטחתי סיפור נוסף על נפלאות מע"מ („העולם הזה" 2281). הנה הוא: מעשה ביהודי שפתח עסק ביולי 1977, ומיד הודיע לשילטונות מע"מ על עיסקו החדש. מאז הוא מדווח מידי חודשיים, על פי החוק, על עיסקו־תיו. לאחרונה החל היהודי שלנו מקבל התראות על „יתרת חוב", אף כי דאג לדווח כהלכה ובזמן. להתראה הראשונה וגם לשניה התייחס קצת בביטול, „בטח בדו"ח הבא העניין יתיישר", חשב. אך האיום בעיקול הוציא אותו משלוותו, והוא אץ רץ למישרדי מע"מ לברר את עניינו. ומה מתברר? שהמחשב צודק! הוא לא הגיש דו"חות מע"מ על התקופה מיולי 1976, שבו נכנס חוק מע"מ לתוקף ועד יולי 1977, שבו פתח את העסק. זה שבאותה תקופה לא היה לו עסק ולא היה לו על מה לדווח, זאת המחשב לא ידע, למה? כי תוכנית המחשב של מע"מ היא „טמבלית". והנה ההוכחה: כדי להסיר את איום ההתראות והעיקו־לים, הוא נתבקש להגיש דו"חות מע"מ על התקופה שבה לא היה לו עסק, ו־לכתוב בהם 0 (אפס).

אז, את ה־0 הזה יקלוט המחשב, ו־ישלח לו הודעה שאינו חייב דבר.

על הטירטור שמטרטרים אזרחים שו־נים על לא מס בכפם, צריך להושיב את המתכנת של תוכנית המחשב בחדר מוסי־קה אלקטרונית, שהוכנה על־ידי מחשב במשך 24 שעות. הוא כבר לא יטעה.

המדד

מדד מאי – 5.2 אחוזים

קשה מאוד לחזות את התנהגות ה־מדד, אך ישנם חודשים שבהם מותר ל־הסתכן. כך עשינו לגבי מדד פברואר ה־שנה, כאשר התחזית שלנו פגעה בול (5.5%). ההערכות השונות של כמה מ־מחלקות המחקר של הבנקים נעות סביב חמישה אחוז. האופטימיסטים טוענים פחות מחמישה, הזהירים אומרים יותר. האמת, כרגיל, תהיה איפה שהוא ב־אמצע. ההערכה שלנו 5.2%.

בנקים

מכות מכאיבות

„בנק המזרחי" ספג לאחרונה כמה מכות מכאיבות, שיהיו להן בוודאי השל־כות על מאזן הבנק ל־1981 ואולי עוד לפני מועד זה.

לפני כמה שנים החליט הבנק להיכנס גם הוא לעסקי מימון היהלומים; ולהתח־רות על נתח מהעוגה שהיתה עד אז בידי „בנק איגוד", „בנק דיסקונט" ו„ברקליס־דיסקונט" ו„הבנק הבינלאומי" (בסדר זה). ואומנם, הוא נחל הצלחה לא מע־טה, מה גם שחלק גדול מהיהלומנים בארץ ובחו"ל הם יהודים דתיים, או לפ־חות שומרי־מסורת. כניסתו של הבנק ל־ענף זה בצורה מאסיבית, בשנות הגאות, גרמה לתחרות גוברת בין הבנקים על חסדי היהלומנים, שהיו גם הנהנים מ־מנה.

בשנה האחרונה, עם גבור המשבר בענף היהלומים, היה „בנק המזרחי" בין ה־ראשונים שנפגע קשה, בעיקר בגלל חוסר אפשרות של כמה יהלומנים לעמוד ב־התחיבויותיהם.

בשבועים האחרונים קרה עוד משהו: קרנות הנאמנות של הבנק הפסידו כמח־צית מנכסיהן. מי שחושב שמנכ"לים של בנקים ישנים תמיד טוב, טועה. תשאלו את אהרון מאיר, מנכ"ל „בנק המזרחי המאוחד".

חקלאות

מה קרה לאפרסק?

הוא נפל מהעץ! כי לא כדאי להוריד אותו משם, וחבל. מי שסבר, שהידיעות בעיתונות היומית על משבר בחקלאות הם תעמולת־בחירות, טועה. יש משבר והוא חמור. אך ראשי אירגוני החקלאים, ב־מקום לדבר לעניין, מדברים על „אשמת הליכוד", במקום על אשמתם הם. שום חקלאי לא יכול, לצערו, להתפרנס מהאש־מות, אפילו לעיתים יש בהן משהו.

ובכן, עבור ק"ג אפרסקים אנחנו משל־מים בין 10—7 שקלים, החקלאי מקבל קדחת; הנהנים הם המתווכים למיניהם: כולל המובילים, בתי־המיון, המשווקים־הסיטונאים, הקמעונאי־הירקן ואנחנו ה־משלמים.

התשומות החקלאיות (ההוצאות הכרו־כות בגידול הפרי) עולות, המחיר שמקבל המגדל יורד. פשוט לא כדאי לשווק; הוא משאיר את הפרי על העץ; שיירקב.

בחירות

כפתורי תעמולה

בין יתר האביזרים שהובאו ארצה ל־קראת הבחירות, מצאנו את סמלי הכפ־תור, העשויים ממתכת, חומר פלסטי או נייר, עם דבק או סיכת־ענידה.

מגיפת כפתורי־התעמולה נפוצה ב־ממדים עצומים, עשרות מיליונים, בבחני־רות האחרונות לנשיאות בארצות־הברית.

מחקרים שנערכו בעת הבחירות, פסיכו־לוגים של המון וסוציולוגים, ניסו למצוא הסבר לשיגעון החדש ששטף את כל אמריקה, הזדהות אישית עם מועמד, או נושא, על־ידי ענידתו על הבגד. בינתיים חלפו הבחירות בארצות־הברית, המחקרים הוטמנו, והכפתורים הגיעו לישראל.

שתי המיפלגות הגדולות עטו על ה־כפתורים: הליכוד בציבעי כחול, תכלת ולבן, המערך בציבעי ירוק, אדום וכחול. המחיר הזול יחסית (שלושה שקלים) הופך את הכפתור לכדאי עוד יותר, מלבד היתיון „לוח מודעות" נייד, שלא צריך לשלם עבורו מס שלטים עירוני. אגב, נוסף על המיפלגות, גם אסירי כלא רמלה נהנים מהם: הם מרכיבים אותם.

הבורסה

מניות הבנקים

ושוב שבוע של ירידות, אף כי יותר מתונות. כמה דברים ראויים לציון: ה־מעבר אל מניות הבנקים נמשך וביתר עוצמה; ביום חמישי האחרון היה חלקם של הבנקים המיסחריים כ־85% מהמחזור הכולל במניות. וזה היה צפוי. ענפי הבי־טוח והמקרקעין הפסידו יותר מ־50%, הפסד ריאלי, בהשוואה לרמת השיא של ינואר. בשוק איגרות החוב הצמודות חל קיפאון, שיפשיר קרוב לוודאי אחרי ה־בחירות. במונחי תשואה לפידיון עמדו הצמודים בתחילת השבוע במחיר הזול ביותר מאז תחילת השנה.

החגיגה האמיתית היתה במט"ח. שוב המשיך לגדול הפער בין המטבעות האי־רופים לדולר; גדל מיספר יחידות ה־מטבע האירופיות שאפשר לקבל עבור דולר. ובאשר לשקל: בסוף חודש מאי היה מחיר הדולר גבוה ב־43.1 אחוז, לעומת סוף חודש דצמבר 1980. המדד עלה (כולל חודש מאי) ב־37.8% בלבד. שער המכירה של הדולר במזומן (בבנקים) היה בסוף השבוע 11.34 שקל.

אם נסדר נתונים נבחרים לסוף מאי ונשווה ביצועים מתחילת השנה, בטור יורד, נקבל את התמונה הבאה: בראש, מניות הבנקים שעלו — אי־די־בי 66%; בל"ל 61.6%; פועלים 56.4%; דולר אמ־ריקאי 43.1%; המדד (כולל מאי) 37.8%; אג"ח צמודות מסדרות 3000 32%; היאן היפאני כ־30%; ליש"ט כ־24%.

קרנות הנאמנות

התופעה של לחץ על קרנות הנאמנות, שהחלה לפני כמה שבועות, תימשך. מיס־פר והיקף הפידיונות בקרנות אלה הוא אדיר, וכל עוד יש הנפקות חדשות, תהיה בריחה מהקרנות. בשבועיים הקרובים צפויות הנפקות בהיקף גדול. הנפקת זקו־יות של פועלים בהיקף של 350 מיליון שקל, אי־די־בי 200 מיליון שקל; הנפ־קות בינוניות בגודלן של „טבע" ו„דנות" וכמה קטנות כמו „התכוף" ו„תיא". ה־כסף להנפקות יבוא מחקיים. והקיים הוא בעיקר קרנות הנאמנות.

מגמת הירידה במניות תימשך, כך גם יקרה לצמודים. על היקף הפידיונות הכבד בקרנות ניתן ללמוד גם על פי סוגי ניי־רות־הערך שהחלו הבנקים למכור, ביני־הם כאלה שבעבר לא נמכרו על ידם „כמעט בכל מחיר".

מה לעשות?

הכלל הוא: להיכנס לניירות טובים שירדו חזק. קובע אחד מהיועצים: „לא ייתכן שלאורך זמן הדולר יעלה והצמו־דים יירדו"; הוא צודק. מי שיש לו תיק של 50 אלף שקל, שיישאר במה שיש לו. אך מי שיש לו 500 אלף שקל, ש־ייכנס עכשיו. קנו מניות תעשיה טובות, קנו „אורדן", „כבלי ציון", אפילו „אלק־טרה". גם „ים־המלח", „פולגת" ו„עלית". הן טובות ותישארנה כאלה.

היזהרו מ„תרו", „מקט" ו„הראל", אחרת סופכם להצטרף למיסדר המפסי־דים של „שמן". זתמיד, לעיתזל, חוזר ה־תרגיל, אבל החברה לא לומדים. ומתפ־תים לקנות במחירים גבוהים, למה? תשאלו אותם. הם יסבירו לכם איך מניה בכמות אפסית קופצת ל־15 אלף נקודות, משום שמישהו דוחף אותה, וכעבור זמן קצר אי־אפשר למכור, ומפסידים עד 60% מההשקעה ויותר.

אתם רוצים לדעת למה „נשואה" מכני־סה ביקושים ל„קיסריה" והיא עולה מידי יום. תשאלו את מיכה אלבין. הוא צריך לדעת. אני מציע להתעלם ממניה זו. ואז גם לא תצטרכו לשאול שאלות ש־אינן במקומן.

יועץ אחר אמר לי: „תשמע, אנחנו עכשיו בתקופת המתנה לעליות. היום ה־סיכוי גדול יותר מהסיכון ואז אנחנו נכנסים". גם הוא צודק. מעניין, כולם יודעים להסביר את מה שקרה, אבל לא תמיד את מה שייקרה. ובאמת מי יודע איזו ממשלה תהיה לנו אחרי הבחירות בעוד שלושה שבועות.

אגב, מישהו טרח להסביר לי, שאם רוצים להטיל מס רווחי הון בבורסה, עכשיו הזמן, כשהבורסה בשפל. אמרתי לו שהתיאוריה בסדר, אבל הוא טועה ב־תאריך.

"פרקר 180" שקבלת לפתיחת המפעל
עולה 1192 שקל*

אר.אל.

קבלת פרקר? אתה יקר למישהו.

PARKER

* המחיר נכון ליום 21.5.81

מבצע

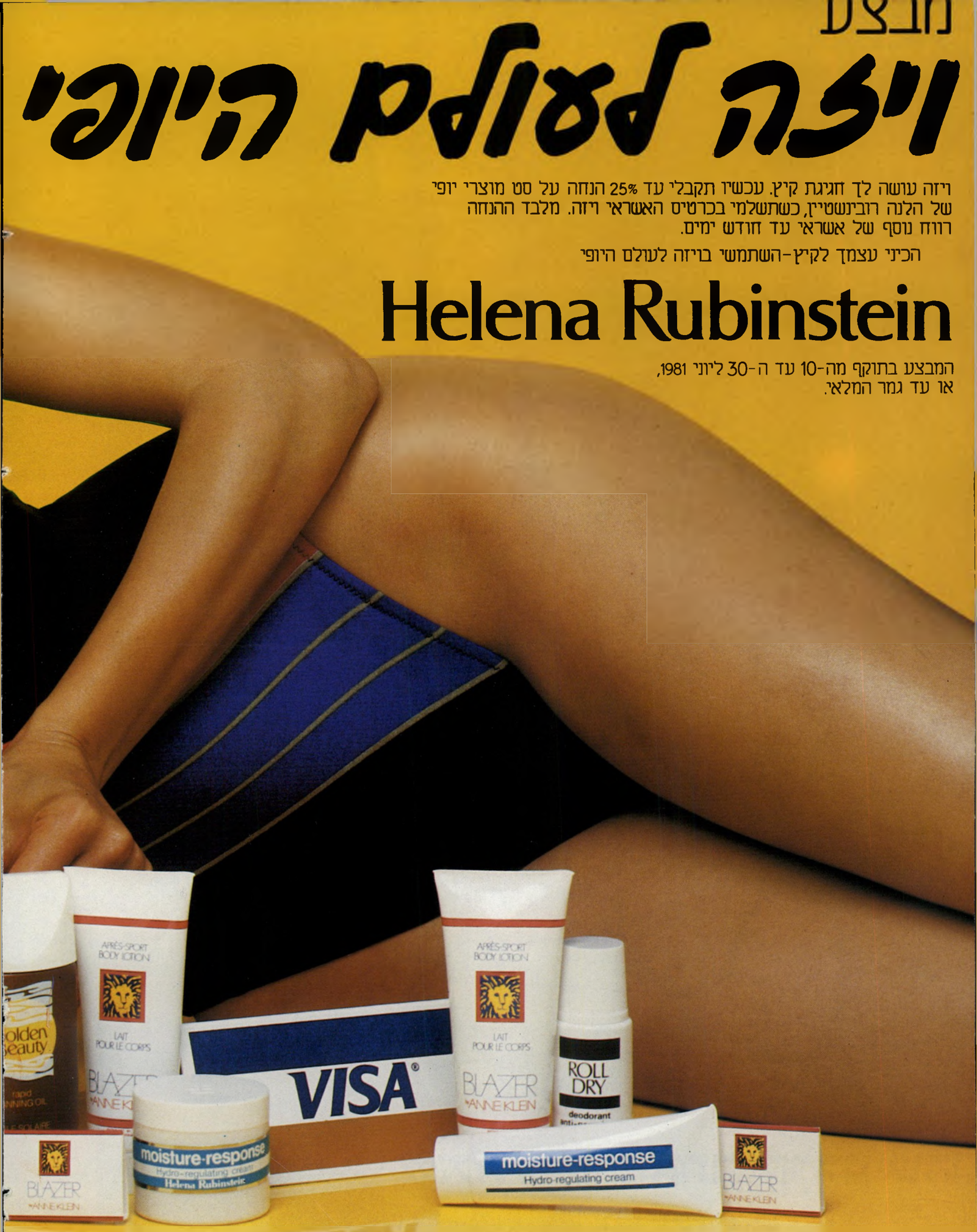
ויזה לעולם היופי

ויזה עושה לך חגיגת קיץ. עכשיו תקבלי עד 25% הנחה על סט מוצרי יופי של הלנה רובינשטיין, כשתשלמי בכרטיס האשראי ויזה. מלבד ההנחה רווח נוסף של אשראי עד חודש ימים.

הכיני עצמך לקיץ-השתמשי בויזה לעולם היופי

Helena Rubinstein

המבצע בתוקף מה-10 עד ה-30 ליוני 1981,
או עד גמר המלאי.

●Blazer Body Lotion 100 ml ●Roll Dry Deodorant 50 ml
●Moisture Response (Tube) 50 ml ●Blazer EDC Sample

מחיר רגיל - **264** ש"ח

למשלמים בכרטיס ויזה - **214** ש"ח

...tion 100 ml ●Moisture Response (Jar) 60 ml
... Sun Oil 125 ml ●Blazer EDC Sample

מחיר רגיל - **322** ש"ח

למשלמים בכרטיס ויזה - **252** ש"ח

●Blazer Body Lotion 150 gr ●Moisture Response (Jar) 60 ml ●Blazer Body Lo
●Hair Care Gentle Shampoo 200 ml ●Golden Beauty Normal 125 ml ●Golden Beauty
●Blazer EDC Sample

מחיר רגיל - 472 שי

למשלמים בכרטיס ויזה - 352 שי

Baby Shampoo

שמפו עדין בעל נוסחה
מיוחדת המונעת גירוי
העיניים ועור הקרקפת.

Baby Powder

טלק מיוחד לספיגת
הלחות המיותרת,
לצינון והרגעת העור.

Baby Lotion

תחליב התינוק הנמכר
ביותר בארצות הברית.
מרכך ומזין את העור.
מונע דלקות וגירויים,
בעל פעולה ממושכת
ומצטיין בניחוח
של רעננות ובריאות.

Baby Oil

שמן תינוק מעולה.
מונע גירוי של
עור התינוק בחיתול.
מונע ייבוש העור
לאחר חשיפתו לשמש.

Baby Bath

תכשיר חדיש המשמש
כתחליף אמבט לתינוק.
צמר הגפן הספוג ב-Baby Bath
מחליק על עורו של
התינוק ומותיר אותו
נקי רענן ורגוע.
ממש כמו לאחר אמבט.

להשיג בבתי המרקחת ובחנויות המובחרות לשרות עצמי.

מה איכפת לתינוק שלך ש־Baby Magic הוא ספור הצלחה באמריקה?

העור שלו יתן לך את התשובה.

להצלחתה חסרת התקדים של סדרת Baby Magic (בֵּייבִּי מָג'יק) נגיעה ישירה במיליוני תינוקות ברחבי ארצות הברית. מוצרי Baby Magic הפכו תוך זמן קצר לנמכרים ביותר בארצות הברית, והכמויות מוכפלות בחלק מהמוצרים מדי שנה.

מהו סוד ההצלחה של Baby Magic?

אנשי המחקר ורופאי הילדים העומדים מאחורי Baby Magic בארצות הברית יצרו מיגוון תכשירי טיפול שהותאמו במיוחד לעורו העדין של התינוק, ולמידת הלחות והשומניות החיוניים לבריאותו ולרעננותו.

מוצרי Baby Magic נמכרים ב־3 גדלי אריזות, והם מצויידים בשסגור חסכוני מיוחד המאפשר לך להוציא מן הבקבוק הפלסטי את הכמות המדוייקת הדרושה לך. היום גם את יכולה להעניק לתינוקך עור בריא, רענן ומלא חיוניות עם סדרת Baby Magic.

כל תינוק יראה בהבדל. Baby Magic

המשקיעים המיסתוריים

מי עומד מאחורי פול גרינוואלד, האיש שנעצר כמה פעמים בחשדות של מירמה, וכמה כסף השיג לאוניה?

של "אודליה"

כך שהוך וגבר הפירסום שניתן לאוניית השידור אודליה, כך התעבה הערפל שאפף את האנשים המשיטים אותה. היחיד אשר נחשף לאמצעי־התיקשורת, פול גרינוולד (35), רק הגדיל את המיס־תורין.

„מי היה מוכן להשקיע הון הנדרש לאוניית־שידור, כאשר בראש המיבצע עו־מד אדם כמו גרינוולד?" שאלו רבים. ואמנם בישראל היה גרינוולד ידוע ומ־פורסם. תוכניות מתוחכמות רבות נולדו במוחו ועמדו לקרום עור וגידים כאשר התפוצצו ברעש גדול בכל אמצעי־התיק־שורת והפכו מרכזן של שערוריות וחקי־רות־משטרה.

במהלך הקאריירה שלו בישראל נעצר גרינוולד כמה פעמים לחקירה, ונחשד במעשי מירמה שונים. אך מעולם לא הועמד לדין. ובכל זאת הצליח להגשים חלום ישן שלו, להקים תחנת טלוויזיה מסחרית בישראל. כיוון שהחוק אינו מאפ־שר הפעלת תחנה כזו מתוך שטחה הט־ריטוריאלי של המדינה בלי רשיון, החליט להתחכם, כפי שעשה אייבי נתן באוניית השלום שלו, ולהפעיל את תחנת הטלוויי־זיה מלב ים.

לתוכנית כזו דרושה, כמובן, אונייה מתאימה, וציוד לשידורי טלוויזיה בצבע, שאפשר להפעילו מתוך האונייה. לפני כשנה החל גרינוולד מגשש בישראל כדי למצוא משקיעים לתוכניתו זו. לבסוף נואש, יצא לחפש אותם בחוץ־לארץ. את המשקיע הראשון, איל־אוניות יווני בשם פיראקוס, מצא ביוון. גרינוולד שיכנע אותו — לדבריו — כי הוא עומד לשתפו במיכרה זהב. תמורת השקעה באונייה ישנה, יוכלו להרוויח 40 אלף שקל לכל דקת שידור.

אחרי כמה שיחות לתוך הלילה הסכים לבסוף פיראקוס. הוא קנה את האונייה אודליה (הנקראת על שם בתו של גרינ־וולד), אונייה בת 13 אלף טון ובעלת שני מנועים. היא שימשה בזמנו כאונייית־משא מהירה, אך מחירו הגואה של הדלק הותירה ללא עבודה. וכך הצליח פיראקוס לקנות אותה בזיל הזול. היא נרשמה בבעלות חברה ליברית בשם פורסיה, ופי־ראקוס החכירה לגרינוולד למשך עשר שנים תמורת 45 אחוזים מהתקבולים ברוטו.

כספי מיסעדות ומועדונים

ה ציוד הבא היה לרכוש את הציוד הטכני. גם כאן התמזל מזלו של גרינ־וולד, וחובב רדיו בישראל גילה את אוזנו כי חברת ג׳נ־רל־סי היפאנית מוכנה למ־כור ציוד כזה במחיר נמוך ביותר. תמורת כ־100 אלף דולר אפשר לקנות את כל הדרוש כדי להקרין סרטי טלוויזיה בצבע בשיטת UHF, ברדיוס של 40 קילומטר.

גישושים נוספים בין בעלי־הון בארץ גילו לגרינוולד כי לא יקבל את מבוקשו כאן, ומילבד סכום של 30 אלף דולר, תמורת אחוז אחד בפרוייקט, שהצליח למ־כור לדייל אל־על, לא מצא משקיעים נוספים.

הוא נסע לאיטליה, לחפש שם ידע מק־צועי ומשקיעים נוספים, ומצא יהודי תו־שב גרמניה, שהשקיע את הכסף הדרוש לקניית ציוד הטלוויזיה. כך יכול היה גרינוולד לצייד את האונייה באנטנה מת־אימה באיטליה ולבוא לישראל כמנצח, על סיפון אוניית־שידור.

הצרות הגדולות התחילו מייד עם כני־סת האונייה לנמל אשדוד. שילטונות הצ־בא עצרו את גרינוולד בטענה כי הוא משתמט משרות מילואים. כבר בעת הפ־לגתה הקצרה של האונייה לישראל נת־גלו בה פגמים טכניים כבדים, שהטילו בספק את המשך תיפעולה. מישרד־התיק־שורת בישראל גילה ברבים, כי דעתו אינה נוחה כלל מהתחרות החדשה.

מייד כאשר שוחרר גרינוולד ממעצרו, החל מחפש כסף לשפץ את האונייה. יש הסוענים כי פנה לכל מי שידוע כבעל ממון במדינה, וכולם, גם בצלאל מזרחי, השיבו את פניו ריקם. אז נתקל בקבוצת אנשי־עסקים צעירים ובלתי ידועים, שע־שו את כספם במיסעדות ובמועדונים. הם היו מוכנים להשקיע כסף באונייה, אבל

(המשך בעמוד 54)

(המשך מעמוד 41)

...יה ידוע כאיש שוחר־שלום, לא ...כול היה לרדת למחתרת, כפי ש־...עשו סרטאווי ועמיתיו. כנציג ה־...דישמי של אירגונו בבירה הבלגית ...ליד מוסדות השוק המשותף, היה ...תוך למישרדו ולתפקידו. על כן ...יה ניתן לתכנן בשקט את רציחתו ...לבצעה בלי קושי ובלי סיכון של ...מש.

...מאותה סיבה רצחו שליחיו של ...ותו אירגון בינואר 1978 את ה־...ציג של אש"ף בלונדון, סעיד ...מאמי, האיש שפתח ב־1974 ב־...ו־שיח עם אורי אבנרי, ושסלל ...כך את הדרך למגעים שבאו לאחר ...כן עם ישראלים ציוניים אחרים.

בין עצי השקר. רקע זה לא ...יה ברור למישפחתו של ח"דר ...גדה המערבית, כאשר קיבלה את ...ידעה על רצח קרובם.

מדווח צבי בראל, כתב העיתים הזה" בגדה, שביקר בכפר:

...חמישה כדורים, אחד בלב ואר־...עה בראש, שמו קץ לחייו של ...ד"ר נעים סלים ח'דר דעיבס, ...ציג אש"ף בבלגיה, שעה שעשה ...רכו לעבר מישרדי האירגון ב־...ריסל.

...מישהו לא אהב, כנראה, את ...דרך שבה קשר נעים קשרים הדו־...ים עם מדינות־אירופה, ובמיוחד ...ם ארצות השוק האירופי המשו־...ף," אמר בן־דודו של נעים, כומר ...איזור ג'נין. "הרי ידוע שעד לפני ...ן לא־רב נטו מדינות־אירופה ל־...ובת ישראל. והנה חל שינוי וה־...גל התהפך. לא עוד תמיכה בל־...י־מסויגת. לא עוד הצהרות־אה־...ה. אלא הסתייגות, קריאה להכרה ...זכויות העם הפלסטיני, לנסיגה ...השטחים הכבושים. אין ספק כי ...רומתו של נעים היתה מכרעת, ...צירת הלך־רוח חדש זה. מישהו

קורבן ח'דר
כימעט כומר

...א אהב את העובדה שכך התגלגלו ...ברים. ולא קשה לנחש מי."

...דרך ארוכה ופתלתלה עבר נעים ...דר עד שהגיע לעמדת־השפעה ...בירה בשורות אש"ף ומונה נציגו ...בריסל. נעים נולד בכפר זבאבדה, ...בנפת ג'נין, ביום האחרון של ...1941. כפר קטן למרגלות הרי ...מרון, על אם הדרך המוליכה ...גומת קבאטיה אל עמק הירדן. ...דות שלף נרחבים, מטעי שקדים, ...זיפים ומשמיש, ושטחי מרעה ל־...ן, מקיפים את בתיו הספורים ...ל הכפר.

..."האגדה מספרת כי בני הכפר ...גו להתפרנס מעשיית סוג מסו־...ם של גבינה, זבדה," סיפר בחיוך ...ד מבני הכפר. "אולם מכיוון ...יה עודף תוצרת, נהגו להשליך ...השאריות לתוך בור. יום אחד ...ל גמל לבור וטבע בערימות־...ינה שהצטברו בתוכו. מאז קראו ...פר זבאבדה, כלומר, עושי ה־...ינה."

מישפחתו של נעים, חמולת דעי־...ה, היגרה אל המקום מן הכפר ...בה שבנפת רמאללה, אחרי ש־התגלע ריב בינם לבין מישפחה אחרת. "בגראה גאולת דם, אך אינ־נו יודעים לבטח," הודה השבוע אחד מצעירי הכפר. השטח היה שייך למישפחת ארשיד עתירת־הנכסים מג'נין, שהעסיקה את בני חמולת דעיבס כאריסים. עם הזמן קנתה המישפחה חזקה במקום ו־השטח הפך רכושה.

בינתיים הגיעו מהגרים נוספים, חלקם ממצריים, חלקם מאיזור אל־שאם והתיישבו במקום. כ־3,000 תושבים חיים היום בזבאבדה, מר־ביתם נוצרים בני כיתות שונות — לאטינים, פרוטסטנטים, יוונים־קתולים ויוונים־אורתודוקסים. כל כת מחזיקה בכנסייה משלה בכפר.

"לא אהיה כומר טוב". כש־היה בן שבע מת עליו אביו, וב־השפעת דודו נשלח ללמוד בסמינר לכמרים בבית־ג'אללה, מייד אחרי שסיים את לימודי היסוד בבית־הספר שבכפר. "במשך כתריסר שנים היינו ידידים קרובים ביותר," סיפר רפיק אל־חורי, המכהן ככומר בכנסייה הלאטינית בירושלים, "ו־מעודי לא פגשתי אדם שהיה כה מוצלח בכל אשר עשה. הוא היה מבריק, פיקח ופרפקציוניסט, אולם לא מן הסוג המתנשא. תמיד אפשר היה לשמוע מפיו עצה טובה, ל־הסתייע בו בהכנת השיעורים וב־הבנת חומר הלימוד. עד היום אני זוכר כיצד טרח להסביר לתלמידים בכיתה חומר מסובך בפיסיקה, ו־הסברו היה בהיר יותר מזה של המורה. לא היה תחום שבו לא התעניין.

"פעם ראיתי אותו שקוע בספר של אנדרה ז'יד. התפלאתי. כיצד אתה קורא ספר שאינו עוסק בדת, שאלתי אותו. ראשו של אדם צריך להיות פתוח לכל," השיב לי: "עלי־נו לדעת דברים שאינם עוסקים במישרין בתחום הלימודים שלנו".

"הוא אהב מוסיקה ונהג לפרוט על הפסנתר שבסמינר יצירות של בטהובן. וכמובן, הצטיין בשחייה ובכדור־רגל. כשראית חבורת תל־מידים עומדת ומתווכחת, היית יכול להיות בטוח שנעים עומד במרכזה. הוא היה מנהיג לכולנו."

אחרי 11 שנים החליט נעים כי זאת אינה דרכו. הכמורה חדלה להיות משאת נפשו. "לא אוכל להיות שלם עם עצמי, ולכן לא אהיה כומר טוב," הסביר לרפיק לפני שעזב את הסמינר. עם זאת, לא נטש לגמרי את נושא הדת והמשיך ללמד בירדן את תולדות הנצרות.

מצוייד בצרפתית, איטלקית וספ־רדית, שלמד בסמינר, בנוסף ל־ערבית ואנגלית, שאותה למד ב־עצמו, החליט נעים לנסוע לבלגיה כדי ללמוד מישפטים ומדעי־המדי־נה.

תוך זמן קצר הפך נעים ליו"ר התאחדות הסטודנטים הזרים באו־ניברסיטת לובאן בבריסל, וב־1972 קיבל תואר דוקטור למיש־פטים. באותה שנה נשא לאשה את ברנדט, נערה בלגית שהיתה עמיתה ללימודים ועבדה בשגרי־רות הסעודית. לרגל נישואיו הח־ליט נעים לבקר בכפר הולדתו ולפגוש את חבריו משכבר.

לא היתה לו כל בעייה לבקר ב־גדה המערבית. הוא נשא תעודת־זיהוי ישראלית, אותה מנפק ה־מימשל הצבאי לתושבי הגדה, אשר חודשה מדי תקופה. באותה עת עדיין לא היה ידוע כפעיל באיר־גון־השחרור הפלסטיני. רק אחרי שחזר לבלגיה החליט להקדיש את עתותיו לבעיה הפלסטינית. הוא פירסם שלושה ספרים על הבעיה הפלסטינית ותולדותיה (אחד מהם, "לקראת רפובליקה פלסטינית סוציאליסטית", נכתב יחד עם אר־רי דייוויס. עותק ממנו הוקדש על־ידי דייוויס למישפחת ח'דר ועליו כתב בערבית "עד הניצחון — אורי דייוויס").

גם גוויות חן קלף פוליטי. פעילותו הספרותית, תרומתו ה־עיתונאית העניפה לכמה עיתונים באירופה, כישרונותיו וכישוריו הדיפלומטיים לא נעלמו מראשי אש"ף, וב־1976 התמנה כנציג ה־אירגון בבלגיה. מינוי זה איפשר לו לקיים מגעים חצי־רשמיים עם נציגי ארצות השוק האירופי ה־משותף, שאותם שאף לשכנע כי יכירו בזכויות העם הפלסטיני. "סיגנונו היה מבוסס על הוויכוח הדיפלומטי," סיפר רפיק אל־חורי. "הוא דיבר בהגיון, בשקט ובת־בונה. לא צעק ברגשנות. כפי שנוהגים מרבית המנהיגים הער־ביים, ולא נקט לשון אויומים. הוא גם לא נמנע מפגישות עם ישרא־לים, ואף כתב מאמרים משותפים עם כמה מהם."

"פתיחותו לשמוע אחרים, גם אם היו יריביו, הכריזמה שלו ו־הגיונו היו הסיבות להצלחתו וגם למותו," הפטיר דודו. "ניסינו לע־רוך בכפר מעין הלווייה סמלית. משום שאין מקוננים אצלנו על אדם שנהרג למען המטרה, אלא שרים לכבודו ומספרים בשבחו. מכונית צבאית שעברה במקום חשבה כי אנו מפגינים ומייד הוז־עקו לכפר חיילים רבים שירו ב־אוויר והיכו כל מי שנפל לידיהם, וגם ילדים, למרות שהסברנו להם שאין מדובר בהפגנה אלא בהל־וויה. חבל שגם גוויות הופכות להיות קלף במיקוח פוליטי. אבל אללה כרים, אנו יודעים כי כל מטרה דורשת את קורבנותיה ו־אנו מוכנים לכך. גם מחמוד אל־המשרי (פאריס, 1972), חוסיין בשיר אבו־אל־חיר (קפריסין, 1973), סעיד חמאמי (לונדון, 1978) ידעו כי זה עלול להיות גורלם*. נעים ח'דר נמצא בשו־רה אחת עם גיבורי האומה הפלס־טינית. בין אם ייקבר בכפרנו ובין אם ייקבר במקום אחר, הריהו נע־רץ על־ידי כל אחד מבני עמנו."

השבוע נקבר ח'דר, לפחות זמ־נית, בירדן. הנסיון להביא לקבו־רתו בכפר מולדתו בגדה, תמורת החזרת עצמותיהם של ארבעה חללים ישראליים שנשארו בשטח אש"ף בדרום־לבנון מאז מיבצע־ליטאני, נכשל לפי שעה (ראה במדינה).

* מקובל להניח כי מחמוד אל־המשרי וחוסיין בשיר אבו־אל־חיר נהרגו על־ידי סוכנים ישראליים. ואילו חמאמי נרצח על־ידי אירגונו של אבו־נידאל, בשליחות עיראק.

זבנג וגמרנו

יחסים מרחביים

פיקוח נפש דוחה לאו

אם מותר לנהל משא־ומתן למען המתים — מדוע אסור לנהלו למען החיים?

השבוע ניהלה מדינת־ישראל משא־ומתן עם אירגון־השיחרור־הפלסטיני.

המטרה היתה חיובית ואנושית: להביא לידי עיסקה שעל פיה תו־חזר קבורתו של נעים ח'דר, שליח־אש"ף שנורצח בבריסל, בכפר־מו־לדתו בגדה המערבית, תמורת החז־רתן לישראל של עצמות ארבעה החללים הישראליים, שנהרגו ב־היתקלות עם כוחות־אש"ף בדרום־לבנון בשלהי מיבצע־ליטאני *. ה־ארבעה נקברו בשטח המוחזק בידי כוחות־אש"ף בדרום לבנון (ראה מיסגרת).

המשא־ומתן לא היה ישיר, פנים־אל־פנים. הוא התנהל באמ־צעות מתווכים. אך הצורה לא היתה חשובה. נקבע תקדים של משא־ומתן בין ממשלת ישראל ו־הנהגת אש"ף.

הדבר סותר "לאו" מוחלט, ש־נקבע על־ידי ממשלת־ישראל: לא לנהל לעולם משא־ומתן עם אש"ף. זהו אחד מארבעת־הלאווים המ־שותפים לליכוד ולמערך, המהווים את "הקונסנזוס הלאומי". (שלו־שת האחרים: לא נסיגה לגבולות 1967, לא מדינה פלסטינית, לא שינוי הסטאטוס קוו בירושלים.) מותר לממשלה לשבור עיקרון שקבעה לעצמה, אם המטרה היא הומאניטרית. אך יכול אדם תמים לשאול: האם החזרת גופות היא מטרה הומאניטרית יותר מאשר מניעת הרג?

אם מותר לנהל משא־ומתן עם אש"ף למען עצמותיהם של מתים — האם אין היתר זה חל פי אלף על משא־ומתן למען הצלת חייהם של מאות ואלפי צעירים משני ה־צדדים, שהם עדיין חיים?

האם העיקרון היהודי התקיע של „פיקוח נפש דוחה שבת" אינו חל על חיית מדיניות שאינה מו־בילה אלא לשפיכות־דמים בלתי־פוסקת?

* באותה היתקלות נשבה ישרא־לי חמישי, שהוחזר כעבור זמן תמורת שיחרורם מן הכלא הישי־ראלי של 74 „אסירים ביטחוניים", אנשי אש"ף.

הטוב, הרע והמת

אם הם טובים כשהם מתים — מדוע אינם טובים כשהם חיים?

אימרה אמריקאית מפורסמת, מימי מילחמות־האינדיאנים, קבעה כי „האינדיאני הטוב הוא האינדי־אני המת".

כלל דומה נהוג באמצעי־התיק־שורת הישראליים לגבי אנשי־אש"ף. הם הופכים טובים ברגע שהם מתים — או לפחות מתפט־רים.

„ראו־נא!" אמת זו הוכחה לראשונה כאשר נודע כי עיצאם אל־סרטאווי התפטר במהלך המו־שב של המועצה הלאומית הפלס־טינית („הפרלמנט בדרך" של אש"ף) בדמשק. אל־סרטאווי הת־פטר באופן הפגנתי מפני שלא ניתן לו לדווח בישיבת־המליאה של המועצה על מגעים עם אי־שים ישראליים, רובם ציונים, חב־רי המועצה הישראלית למען שלום פלסטיני, של"ר, שלום עכשיו ו־מערכת ניו אוטלוק.

עד אותו רגע הושמץ אל־סר־טאווי באמצעי־התיקשורת הישר־אליים כסוכן חורש־מזימות, כמנהל מחלקה סודית ללוחמה פסיכולו־גית נגד ישראל, או כהרפתקן תימהוני שאין מאחוריו דבר.

אך ברגע שהתפטר הופיע ב־כותרות הראשיות בישראל. הטל־ויזיה והעיתונות הציגה אותו כ־איש חשוב, שוחר־שלום אמיתי. המסקנה: ראו־נא מה קורה לאיש שוחר־שלום באש"ף. הוא מחוסל.

השבוע קרה דבר דומה לנעים ח'דר, הנציג הרישמי של אש"ף בבריסל (ראה לעיל). עד לרגע שבו נרצח בידי פורשים קיצוניים, אנשי חזית־הסירוב באש"ף, לא היה אלא שליח של אירגון־מרצ־חים, אחד מחורשי־המזימות ב־אירופה המנסים לחבל ביחסי יש־ראל עם מדינות השוק המשותף. כל הנציגויות הדיפלומטיות של ישראל בעולם פועלות נגד ההי־תר שניתן לשליחי אש"ף במדי־נות השונות לקיים מעין־שגרי־רויות מסוג זה.

משנרצח ח'דר, השתנתה דמיותו באמצעי־התיקשורת הישראליים כהרף־עין. פורסמו בהרחבה דיוו־חים של פרשנים מקומיים וזרים, שתיארו את האיש כאדם אהוד, תרבותי, שוחר־שלום מדופלם, ש־פעל באש"ף ללא־הרף למען עמ־דות מתונות. המסקנה: ראו־נא מה קורה לאיש כזה. רוצחים או־תו.

מסקנה אחרת. המסקנה ה־אמיתית יכולה להיות הפוכה. אם יש באש"ף אנשים כמו ח'דר; סעיד חמאמי, שגרצח בנסיבות דו־מות ביגלל אותן הסיבות; ועיצאם אל־סרטאווי, המסכן יום־יום את חייו למען עניין השלום — אולי יש בו אישים מתונים רבים אח־רים? אולי ניתן להגביר את כוחם על־ידי מדיניות ישראלית, שתעודד את בעלי הקו המתון באש"ף? או־לי מחייב הדבר את החלפת המ־דיניות הנוקשה הנוכחית של הלי־כוד והמערך בנוסחת יריב־שם־טוב, למשל?

שאלה זו לא נשאלה השבוע אף באחד מאמצעי־התיקשורת בישר־אל — לא בטלוויזיה, לא ברדיו ולא בכל עיתון שהוא.

בחירות

עשו אהבה, לא מילחמה

את מי ריצה מוטה גור לדפוק?

אין אדם נתפס בכעסו. ואין כעס גדול יותר מאשר זה של פוליטי־

קאי, המבקש לנאום באסיפה ש־נקראה על־ידי מיפלגתו, ושחבורה של ברינונים, שליחי המיפלגה ה־יריבה, מונעת ממנו בכוח מלשאת את דבריו.

גם פוליטיקאי משופשף ומנוסה עלול לאבד את השליטה העצמית במצב כזה ולהפליט קללה עסיסית. רב־אלוף (מיל') מרדכי („מוטה") גור, שאינו פוליטיקאי משופשף, מצא את עצמו במצב כזה בירוש־לים, והפליט פסוק ברוח „אנחנו נדפוק אתכם, כמו שדפקנו את הערבים!"

למחרת היום התאושש מוטה גור מכעסו, מה גם שהפסוק שלו הפך בינתיים נשק־בחירות בידי הליכוד. הליכוד ביקש להוכיח כי ראשי המערך מתייחסים לבני עדות־המיזרח כמו אל הערבים.

גור מיהר להכחיש זאת. ראשית, הסביר, לא התכוון לכך. שנית, הוא השתמש בסלאנג צבאי. השו־רש העברי „דפק" אינו בעל משמ־עות מילחמתית בילבד, אלא גם מינית. והוא התכוון דווקא למש־מעות המינית. בקיצור, הוא לא ביקש להעליב את בני עדות־המיז־רח.

העוקץ שבהסבר זה הוא דווקא במה ש ל א נאמר בו. גור לא סבר כי הוא חייב להתנצל גם לפני הערבים, המהווים כשביעית מ־אוכלוסיית המדינה. אותם, כך מס־תבר, הוא רוצה להמשיך ו„לדפוק" גם להבא.

נכים

עיוורים ועקשן

מנהל בית־המזון התאהב בעיוורים, נכי־צה"ל, וממשיך לטפל בהם, למרות הסכנה לפרנסתו

קולו הרועם של מיקי יעקובסון נשמע בכל הלובי של מלון מרינה בתל־אביב. יעקובסון, גבה־הקומה, מנהל המלון, ניצב מול בעליו של

נכה גרשוני ומנהל יעקובסון
הפגנה מול הכינרת

מלון מרינה, חיים שיף. במשך כמה שנים ניהל יעקובסון את ה־מלון לשביעות־רצונו של שיף, אך נראה היה שהקרע בין השניים, ש־התגלע באותו היום, היה בלתי־ניתן לאיחוי.

ימים אחדים קודם לכן ערך יעקובסון נשף לעיוורים, נכי צה"ל. לנמרי במיקרה פגש יעקוב־סון בבית ידידים שני עיוורים, ש־נפגעו במילחמת־ההתשה. „קשה היה שלא להתאהב בהם," סיפר אחר־כך יעקובסון, „חוש־ההומור שלהם, ההתייחסות הנהדרת שלהם לחיים והגבורה שלהם ושל ה־נשים שלהם, גבוהה המתבטאת ב־המשך החיים, כימעט וכאילו לא קרה להם שום דבר, היא שכבשה אותי."

מיקי יעקובסון החליט לערוך במלון שאותו הוא ניהל נשף ל־עיוורים. הוא גייס תרומות מגור־מים שונים, ערך הגרלת־פרסים, ואפילו הצליח להשיג סוס־רכיבה כתרומה לנכים. מי שמכיר את מאה נכי־צה"ל העיוורים, יודע שכל מה שנראה כאילו בלתי־מת־אים לעיוור, הוא דווקא המוצא־חן בעיניהם. רכיבה על סוס מהווה עבורם אתגר של ממש.

את המזון, המשקאות והמקום תרם מלון מרינה. שיף לא היה מאושר מכך, ודרש מיעקובסון למצוא גם תורם לכסף זה. יעקוב־סון נעלב, או כפי שהוא אומר, „נעלב מהנכים", ואמר לשיף מי־לים, שאיש מעובדי מלונאי זה לא העז לאמר לו קודם לכן. התוצאה היתה בלתי־נמנעת. יעקובסון נא־לץ לעזוב את עבודתו.

„הרגישנו כמה שהכינרת יפה". כעבור כמה ימים מצא יעקובסון מלון אחר לנהל, מלון ידלון, השוכן מעל לטבריה. המלון בן שלושת הכוכבים נרכש כמה חודשים קודם לכן על־ידי קופת־חולים לעובדים לאומיים. הוא היה במצב מוזנח, ללא לקוחות קבו־עים ובהפסדים עצומים. תוך כמה חודשי עבודה הצליח יעקובסון להקים את המלון על רגליו, לשפץ אותו, לאמן צוות־עובדים מעולה, ולהביא את סוכני־הנסיעות לשלוח לשם אורחים, ישראלים ותיירים.

כשסיים את מלאכת הקמת ה־מלון, נפנה יעקובסון לנכים שלו. הפעם היה לו ברור שבעלי־הבית החדשים שלו לא ידרשו כסף מ־עיוורים, נכי־צה"ל. הוא הזמין את הנכים לבוא ולהתארח לסוף־שבוע במלונו, יחד עם נשותיהם ובני־מישפחתם.

כשהגיעו הנכים לבית־המלון התברר להם שההזמנה אינה כו־ללת רק אירוח בבית־המלון, אלא סוף־שבוע עמוס באירועים ובחוו־יות. נשותיהם ידעו לדווח להם על שלט גדול המוצב בחזית המלון ומברכם. בערב הם הוזמנו לפיק־ניק על שפת הכינרת, שבו הוגשו סטייקים ומיני מאכלים, עד ש־אי־אפשר היה לאכול יותר. עובדי מלון יאלון נדבקו בהתלהבות של הבוס שלהם, והנכים הצליחו בקו־שי לאמר „לא" לעוד מנה ועוד מנה של סטייק, לבבות, או כוסית ויסקי.

כשמצב־הרוח היה מעולה והב־טן מלאה, הזמין יעקובסון את ה־נכים שלו לשייט על הכינרת. אמר אחד מהם: „אנחנו הרגשנו כמה שהכינרת יפה, ממש ראינו כמה שהיא יפה."

אולם ההפתעה האמיתית היתה רק למחרת. יעקובסון הצליח לקבל מקיבוץ דגניה א' כ־15 זו־גות אוני דואל, אופניים בעלי שני מושבים. הנכים יצאו למסע בן 50 קילומטרים, מטבריה לעין־גב, כשבמושב הקידמי יושב מלווה ואילו במושב האחורי יושב הנכה־העיוור. אפילו ד"ר קוטי גרשוני, שהוא קטוע־ידיים בנוסף לעיוו־רון שלו, השתתף במסע זה, ש־היה מעייף גם פיקח בעל שתי ידיים. לתשומת־לב מיוחדת זכו הצמד אורי ונגה כהן — הוא עי־וור, נכה־צה"ל והיא, אשתו — שרכבו ביחד על אותו זוג אופ־ניים לאורך המסלול כולו.

מיקי, כדרכו, דאג לכל הפר־טים. בראש המסע נסעה מכונית־משיטרה, שפינתה את הדרך ה־הומה ממטיילי החג, ואילו במאסף נסעה מכונית של המלון, שסיפקה משקאות קרים לרוכבים. בעין־גב המתינה לרוכבים ארוחת־דגים, ש־אותה הסכים הקיבוץ להעניק ל־נכי־צה"ל.

בסיומו של סוף־השבוע היו ה־נכים מאושרים, אך האושר שלהם לא הגיע לאושרו של מיקי יעקוב־סון, המתכנן כבר עתה את המיב־צע הבא של העיוורים, נכי־צה"ל.

כדורגל

חיפה ממשיכה

פרשת החשדות על הטיית מיש־חקים של הפועל חיפה ירדה כבר מהכותרות הראשיות, אבל לא הס־תיימה. לאחרונה חקרה המישטרה שני עורכי־דין ידועים בחיפה, **יוסף ליכנה**, ו**כרוך שיפמן**. ליבנה היה חבר הנהלת הכדור־סל של הפועל חיפה, והוא גם ידידו של **עזרד אייך**, מ ש־הקליט את השיחה המפורסמת שבה דיבר **דובי שטיין**, אחד מעסקניה של הפועל על קניית המישחק. לאחר שנערכה ההקלטה ניסה ליב־נה להגיא את **אמנון צידון**, מנהלה לשעבר של הקבוצה, ש־החזיק בסרט, לא לפרסם אותו. הגיעו הדברים לידי כך, שליבנה טילפן לשיפמן, עורך־הדין של צידון, ואמר לו, בשם שטיין, שלא

עורך־דין שיפמן
עצות ידידותיות

לפרסם את התמליל, אחרת תיפ־תח תיבת פנדורה של צידון.

מדוע חקרה המישטרה פרשה זו?

המטרה היתה לקשור את הקצ־וות של החקירה. שטיין טען, ש־כל מה שאמר והוקלט היה בצחוק. אם כך, שאלה המישטרה, מדוע ניסה שטיין לגרום לכך שהתמליל לא יפורסם?

פרשה אחרת, שעדיין לא הס־תיימה, היא הפרשה שדנה במנהל לשעבר של הפועל חיפה, **יעקב גור**. („קוקו") זה הודיע על נכו־נותו לשמש עד־מדינה בפרשת הטיית מישחק בעונת המישחקים של 1976. אבל לא לקח בחשבון, שלמישטרה תהיינה די ראיות גם בילעדיו.

השאלה שנשאלת היום היא, אם יצליח קוקו למצוא מידע שאינו ידוע למישטרה, ובכך יסיר מעלין את האיום של כתב־האשמה, שיו־גש נגדו בהיעדר עזרה מצידו.

עד עתה חקרה המישטרה, ללא תוצאות, חשד בדבר עיסקה בין עיתונאי חיפאי לעסקן ציבורי, ש־חרגה מהמיסגרת המקובלת. אבל חקירה זו הופסקה כי לא היו די הוכחות. אגב, קוקו היה זה שמסר את המידע שהוביל לפתיחתה של חקירה זו. השאלה ששואלים את עצמם חיפאים רבים, הקשורים בפרשה במישרין או בעקיפין, היא מתי יגיע תורם.

מי יכוע ראשון?

הפשרת ההקפאה של שוק ה־כדורגלנים עוררה התלהבות בק־רב אותם שיש להם כבר שיחרור מן הקבוצה. כל השחקנים שהחזיה שלהם הסתיים מהפשים קבוצה, וכל המרבה לשלם הרי זה משו־בח.

ביניתיים נודע על כמה שחקנים **כשלמה קירט וירון אביב**, שאינם מבולטים ביותר, **שהציגו** דרישות כספיות בסכומים של שניים עד ארבעה מיליון לירות לעונה.

הנהלות הקבוצות דחו את הצ־

קפטן דמתי
רק 700 דולר

עותיהם על הסף. השאלה **היא** מי יחזיק מעמד זמן רב **יותר** — השחקנים או הקבוצות. **השאלה** ה־שנייה היא כמה יבקשו השחקנים הטובים באמת בליגה.

גדעון דמתי והגיזענות

בופוטוזואנה היא מדינה דרום־אפריקאית, הנמצאת סמוך ליוהנ־סבורג. היא עלתה לאחרונה לכו־תרות העיתונים בישראל, **בעיקבות** מישחקים שקיימה שם **קבוצת** כדורגלנים מישראל.

מתברר שלמדינה זו יש נציג מיסחרי בארץ בשם **רפי לזקין**. הוא האיש שאירגן את המסע, ב־שיתוף עם צמד המאמנים **הוותיק יוסף מירמוביץ' ואמציה לבקוביץ'**. דרום־אפריקה המוח־רמת אינה חברה בהתאחדות ה־כדורגל הבינלאומית פיפ"א, ואין מרשים לחברי פיפ"א לשחק בת־חומיה.

בין היוצאים היה גם קפטן ה־נבחרת הלאומית **גידעון** („גי־די") **דמתי**. הובטח לו **שיקבל** 15 אלף דולר, שהם כמיליון וחצי לירות ישראליות. **בעיקבות הבי־קורת** על המסע, החליט **דמתי לא** להסתבך בדין מישמעתי וסירב לי־טול חלק בהתמודדויות. **לכן סיר־בו** המארגנים לשלם את **הסכום** המובטח, והוא קיבל רק **דמי־קדי־מה** בסך 700 דולר, שהם **85** אלף לירות.

בינתיים יצא „משכנע" **מטעם** קבוצת שימשון תל־אביב **להחזיר** אותו לישראל. **דמתי הודיע שב־כוונתו להמשיך לארצות־הברית**, ולנסות **להתקבל לקבוצת היוקרה** קוסמוס. הכדורגלנים **לא נשמעו** מוטרדים במייחד ממה **שצפוי להם בישראל**. „אם יישב־ראש **התי־אחדות הכדורגל**, מיכאל **אלמוג**, וסגנו, עזריקם מילצ'ן היו **מת־**

בקשים להגיע לבופוטוזואנה ל־מן הקבוצה. כל השחקנים שהחזיה שלהם הסתיים מהפשים **קבוצה**, וכל המרבה לשלם הרי **זה משו־בח**.

ביניתיים נודע על כמה שחקנים **כשלמה קירט וירון אביב**, שאינם מבולטים ביותר, **שהציגו** דרישות כספיות בסכומים של שניים עד ארבעה מיליון לירות לעונה.

הנהלות הקבוצות דחו את הצ־

קפטן דמתי
רק 700 דולר

עותיהם על הסף. השאלה **היא** מי יחזיק מעמד זמן רב **יותר** — השחקנים או הקבוצות. **השאלה** ה־שנייה היא כמה יבקשו **השחקנים** הטובים באמת בליגה.

גדעון דמתי והגיזענות

בופוטוזואנה היא מדינה **דרום־**אפריקאית, הנמצאת סמוך ל**יוהנ־**סבורג. היא עלתה לאחרונה **לכו־תר**רות העיתונים בישראל, **בעיקבות** משחקים שקיימה שם **קבוצת** כדורגלנים מישראל.

מתברר שלמדינה זו **יש נציג** מיסחרי בארץ בשם **רפי לזקין**. הוא האיש שאירגן את המסע, ב־שיתוף עם צמד המאמנים **הוותיק יוסף מירמוביץ' ואמציה לבקוביץ'**. דרום־אפריקה המוח־רמת אינה חברה בהתאחדות ה־כדורגל הבינלאומית פיפ"א, ואין מרשים לחברי פיפ"א לשחק בת־חומיה.

בין היוצאים היה גם קפטן ה־נבחרת הלאומית **גידעון** („גי־די") **דמתי**. הובטח לו **שיקבל** 15 אלף דולר, שהם כמיליון וחצי לירות ישראליות. **בעיקבות הבי־**קורת על המסע, החליט **דמתי לא** להסתבך בדין מישמעתי וסירב לי־טול חלק בהתמודדויות. **לכן סיר־**בו המארגנים לשלם את **הסכום** המובטח, והוא קיבל רק **דמי־קדי־**מה בסך 700 דולר, שהם **85** אלף לירות.

בינתיים יצא „משכנע" **מטעם** קבוצת שימשון תל־אביב **להחזיר** אותו לישראל. **דמתי הודיע שב־**כוונתו **להמשיך לארצות־הברית**, ולנסות **להתקבל לקבוצת היוקרה** קוסמוס. הכדורגלנים **לא נשמעו** מוטרדים במייחד ממה **שצפוי להם בישראל**. „אם יישב־ראש **התי־אחדות הכדורגל**, מיכאל **אלמוג**, וסגנו, עזריקם מילצ'ן היו **מת־**

בין שתי קבוצות

שניים וחצי מיליון לירות תו־בע הכדורגלן **אברהם לב** מ־קבוצת מכבי יפו, עבור הופעתו בקבוצה בעונה הבאה. יחד עם זאת נודע, שהכדורגלן הג'ינג'י הנמרץ לוטש עיניים לעבר קבו־צת הפועל רמת־גן, שהיא קבוצת האם שלו. אם תציע לו הפועל סכום, שלפחות שווה לכסף שהוא דורש מיפו, יעדיף לב את קבוצתו לשעבר, למרות שירידה לליגה ה־ארצית. „אני חושב שיש לי מד־לתרום לרמת־גן," אומר לב, „ו־הייתי רוצה להיות שותף לעליי־תה לליגה הלאומית בעונה הבאה."

מכביה

קודם כל תחבורה

גשר, שהובא מחוץ־לארץ, ייב־נה מעל הירקון, במייוחד לקראת טקס הפתיחה של המכביה ה־11, שיתקיים ב־6 ביולי באיצטדיון רמת־גן. הגשר יקשר בין פארק הירקון ובין רחבת הכניסה של האיצטדיון.

עיריית רמת־גן, שמקימה אותו, מקווה שהוא יאפשר גישה נוחה ל־53 אלף הצופים שאמורים להגיע לטקס.

הקמת הגשר באה גם לפתור את בעיית הנעתם של 150 אוטובוסים, שיביאו את 8000 המשתתפים ב־טקס הפתיחה, שכן הדרכים הרג־לות יהיו סתומות, כנראה, באלפי כלי־רכב פרטיים.

גם רכבת ישראל משתתפת ב־מאמץ הכללי, היא תפעיל רכבת מייוחדת, שתצא מחיפה, ושתע־צור בדיוק ליד האיצטדיון.

מטה־המכביה טוען שיש התע־ניינות שיא בכרטיסים. תושבי־חוץ הזמינו כבר כרטיסים בסכום של 50 אלף דולר, שהם כשישה מיליון לירות ישראליות.

עבודות נוספות נעשות גם ב־איצטדיון הכדורגל של הכוח מכבי רמת־גן, שליד פארק הספארי ב־רמת־חן, כדי להשלימו למישח־קים. אלה מתרכזות בעיקר בהש־למת בניית המושבים, שבסיומם יהיו באיצטדיון עשרת אלפים מקומות־ישיבה. בינתיים סיימו כבר את בנייתם של חדרי־ההלב־שה והשירותים, כאשר תאורת־הלילה נמצאת בשלבי סיום. דבר זה חשוב במיוחד, היות וכל מישח־קי הכדורגל יתקיימו בשעות אחר־הצהריים המאוחרות.

באיצטדיון האתלטיקה בהדר־יוסף ייבנו 2500 מקומות־ישיבה מיוחדים וזמניים, ובכפר־המכביה הולך ומוקם מישטח־דשא למישח־קי כדורת, כאשר בסמוך נבנים שני אולמות חדשים לכנסים ול־ישיבות.

במטה המכביה מקווים, שהכל יהיה מוכן לפתיחה. השאלה ש־נותרת ללא־מענה היא — מדוע יש לחכות למיפעל מסוג זה, כדי לשפר את הדרוש תיקון. הספורט־אים הישראליים משוועים לתאו־רה טובה, לחדרי־הלשבה ולאו־למות. לפני ואחרי מישחק כדורגל מסקרן נגרמים בכבישים שסביב איצטדיון רמת־גן פקקי־תנועה אדירים, דבר שמונע מקהל רב להגיע אליו, ומוריד את מיספר הצופים המשלמים כסף לקופות ה־ריקות.

מלכת האיים

מזמינה את המועמדות הסופיות בתחרות

מלכת המים 81

לחגיגה של נופש באי האושר

כרתים

מציעה לכם את כל תענוגות יוון באי אחד!

בחסות

דיזנהויז

נסיעות ותיירות

ימים משגעים ולילות לוהטים בשבוע של נופש וכף בכרתים

הגדול היפה המעניין והמגוון – שבכל איי הנופש של יוון!

דיזנהויז

חברה מספר 1 לנסיעות, תיירות
יולים מאורגנים וחופשות נופש

טרנס־אירופה
26 יום, איטליה, שוויץ, צרפת, הולנד, אנגליה ובלגיה.
בתי־מלון דרגה א׳
חצי פנסיון (למעט לונדון)
הטיול המפורט והמושלם ביותר לאירופה ובנוחות מכסימלית
$1,872

סקוטנוביה
25 יום, סקנדינביה וסקוטלנד. דנמרק, שוודיה נורבגיה, סקוטלנד ואנגליה.
חצי פנסיון (למעט לונדון)
$2,230

מיני אירופה
16־יום: איטליה, שוויץ
הרביירה האיטלקית.
חצי פנסיון, בתי מלון דרגה א׳
$1,197

גוון רחב של הצעות לטיולים

הכנס לאחד מסניפינו:

ת״א, רח׳ בן יהודה 21 טל. 652140

ת״א, רח׳ בן יהודה 33 טל. 654676

ר״ג, בורסת היהלומים טל. 266222/3

ירושלים, רח׳ שמאי 9 טל. 246868/9

„המחיר לא שווה את זה!" אומרת נערת הזוהר אירים דוידסקו בווידוי אישי על הידרדרותה לסמים - ונסיונותיה הנואשים להחלץ מהם

לגיהינום ובחזרה

אירים דויזקן עצמי*
„אני לא מדברת!"

ישה שוטרים, מלווים בכלב זאב אימתני, פרצו לדירה הממוקמת ב־אחד מרחובותיה הראשיים של תל־אביב. הם העיפו את המשקוף והחלו להרוס כל חפץ שנקלע בדרכם. בעלת הדירה הצעי־רה, שידעה בדיוק לשם מה פרצה המיש־טרה, נטלה את כל כמות הסמים שהיו אותה שעה בביתה ובלעה אותם. ברגע שהבחינה בכלב המישטרה, שאיים להת־נפל עליה, חתכה ידה לכיס שימלתה, הו־ציאה משם חתיכת חשיש, ובלעה גם אותה.

בעוד השוטרים הורסים כל פינה בביתה, בחיפוש אחרי סמים, התמוטטה לפתע ה־נערה. הסמים התישו את גופה. היא איבדה את הכרתה, נלקחה מייד באמבולנס לבית־החולים איכילוב, כשהיא על סף המוות. רק בנס עלה בידי הרופאים להצילה.

הנערה, אירים דוידסקו, היא אחת ה־בחורות היפות ביותר של ישראל. בהיותה בת 16 הוכתרה כמלכת הסמים, ובמשך שנים ארוכות, לא ירד שמה מכותרות העיתונים. יופיה המדהים, גובהה, עור פניה הצח כשלג, כישרונותיה הרבים כציירת, משו־ררת, דוגמנית־צמרת ושחקנית, היקנו לה שם. עיתונים ומפרסמים חפצו ביקרה, ו־תמונותיה פיארו לא פעם שערי עיתונים.

עתה עברה את התקופה הקשה ביותר בחייה, כאשר בחרה להישאר בחיים ולהי־גמל מן הסם שפיעפע כרעל בעורקיה ואיים לחסלה בעודה בת 25.

■ ■ ■

ה שבוע החיטה אירים לספר, בפעם הראשונה, את סיפורה.

יפה ותמירה, על הספה שבבי־תה המטופה, כשציורים פרי מכ־חולה מעטרים את קירות החדר ומקיפים אותה מכף צד, גוילה את סיפורה:

הכל התחיל כשהייתי בת 16, ואהוב חיי, אורי גלר, עזב אותי ואת הארץ, שהפכה לפתע קטנה עליו. אורי ואני גדלנו יחד. מגיל 12 לא נפרדנו. היינו צמד בלתי־נפרד. לא חיינו כמו גבר ואשה, היינו כמו רומיאו ויוליה. כשהיכרנו, אורי היה כלום־ניק ונוכל, בעל זריזות־ידיים מדהימה. אני, שהייתי מבוקשת אצל צלמים, הכנסתי לכל צילום שלי גם את אורי. זה היה התנאי שלי לצלמים, וכך הכנסתי אותו לעסקי־השעשועים. אני גם נתתי לו את הרעיון לנצל את כישרונו וזריזות־ידיו ולעשות מהם משהו מועיל.

עשינו הכל יחד. הפכנו לאגדת אורי גלר ואירים דוידסקו. כשאורי החליט לעזוב את הארץ, הייתי כימעט בת 16, ולא קיבלתי את הסכמת הורי לעזוב איתו. אורי נאלץ לעזוב אותי והבטיח שתוך שנתיים יקח אותי אליו. ככה נפרדנו.

קודם הייתי רגילה שאנחנו עושים הכל יחד, ולפתע נותרתי לבדי, כשאהובי רחוק ממני. אורי לא קיים את הבטחתו ואילץ אותי לחכות שנתיים תמימות, תוך מתח ואשליה.

תמיד צחקנו על כל העולם, לפתע נא־לצתי לחיות לבדי, עם כל אלה שצחקנו עליהם. נפגעתי מאוד, לא היתה לי יותר מוטיבציה לחיי, והכל נראה לי שחור. התחלתי להסתובב בכל מיני מסיבות עם חברים, שם תמיד עישנו חשיש. התחלתי כמו כל הנרקומנים, משאכטה (מציצה) אחת בילבד, תוך ביטחון עצמי רב, שלי לא יקרה מזה דבר ושאני לא אתדרדר לעולם.

יום אחד ידידים השאירו לי על השולחן בדירתי „פס" (שורה של אבקת הרואין) ואמרו לי בתמימות: „השארנו לך מתנה." התפתיתי באותו הלילה וטעמתי מן הסם. למחרת הגיעו אותם ידידים וחגגנו כל הלילה. החברים החלו להשפיע עלי לא להתעסק עם חשיש, כי זה משאיר אפר ובדלים, וצריך לגלגל את זה, ולמישטרה קל לגלות עקבות. בו בזמן שפס של הירו־אין עושה אותך מסטולה מייד, וקל להעלים את זה מעיני המישטרה.

נכנסתי לעניין יותר ויותר, ולפתע זה מצא חן בעיני. אמנם בהתחלה מקיאים, אולם אחר כך משתלטת עליך הרגשה טובה ואז, מבלי להרגיש, התחילה ההת־מכרות הנוראה — החיפוש המתמיד אחרי הסם, ההשתעבדות הנוראה אליו, להיות מסטול כל היום. המחיר הנוראי שמשלמים לא שווה את זה. כשהשפעת הסם עוברת, נמצאים במצב נואש. הגוף וכל החושים דורשים את זה עד לאובדן חושים. ההש־פעה עוברת ושוב לוקחים סם, עד טימטום מוחלט.

לברוח מהמישטרה כל הזמן, לברוח מ־מלשינים. הבושה הגדולה ביותר היא עם מי את עומדת ומדברת, מי החברים שלך. חרי אלה אנשים שבחיים לא הייתי חולמת להביט לעברם, ולפתע מצאתי את עצמי יושבת בחברתם, מעשנת איתם סמים, כשהגושא סביבו מתרכזים חיינו הוא משו־תף. כל כך התביישתי, אבל לא היתה לי ברירה.

כשקמים בבוקר, המחשבה הראשונה לפני ציחצוח השיניים ורחיצת הפנים זה איפה הסם — לקחת אותו ולהיות מסטולה כל היום. אין שום דבר אחר בראש. לא רצון לעבוד, לא לאכול, לא ליצור — שום דבר. הסם דורש ממך לוותר על כל הנאות החיים האחרות. אין תיאבון לאוכל, אין תשוקה מינית. הסם הורס את כל המה־לכים. אתה הופך לסתם בן־אדם, כמו צמח. המחשבות היחידות שעוברות במשך ה־יום בראש, זה איך לדאוג למחר, לקום בלי קריזה.

יופי, הצלחה ומחזרים

כ יצד כשיגים את הסם? הו, זה פשוט מאוד. מחירי הסם הם גבוהים מאוד, לכן ישנן כמה דרכים להשגתו. יש בחורות שהופכות לזונות ומוכרות את גופן בשביל זה, אבל אני בחרתי בדרך השניה. קונים בשביל מישהו אחר, וגונבים קצת מכל אחד. אין דרך אחרת. כל מי שמש־תמש בסמים, גם מוכר אותם, כדי להשיג סם בשביל עצמו. חייבים לסחור ולמכור, כדי שיספיק קצת כסף לקנות עוד מנה יקרה.

זה בעצם לא סחר בסמים, זה פשוט חוסר ברירה של נרקומנים משועבדים. אני, תודה לאל, לא התפתיתי ולא הפכתי לזונה. עד היום לא התפתיתי בשביל דב־רים יותר חזקים מסם. היתה לי ילדות, שהכניסה אותי לפרינציפ — נגד ללכת עם מישהו בשביל כסף. אמא שלי היתה מח־ליפה גברים בשרשרת. כשהיתה מביאה גבר הביתה, ואני עוד הייתי ילדה קטנה, היתה אומרת לי: „תהיי נחמדה לגבר הזה, אירים, אולי הוא יקנה לנו ארוחת צהריים." הרגשתי בליבי תועבה נוראית. אמא שלי היתה סמל בשבילי, מה לא להיות בחיים.

לכאורה, חשבו תמיד שהיה לי הכל. יופי, הצלחה, מחזרים. אבל את הדבר העיקרי בחיים לא היה לי, ואת האהבה שכה חשובה עבורי. היא סם־חיים בשבילי. תמיד הייתי מוקפת מחזרים. תמיד הסתו־פפו בחברתי, במטרה להתפרסם ולהתגאות בפני חבריהם, שהם יצאו בחברת דוגמנית הצמרת אירים דוידסקו. אולם אף אחד מהם לא השקיע בעניין רגש כלשהו. הכל היה חיצוני ומוזייף. הו, כמה רגש אני השקעתי באנשים מבלי לקבל מאומה.

תמיד רצו להפיק ממני תועלת ונעלמו לאחר מכן. כשראיתי את הניכור והזרות והניצול, לא היתה לי יותר מוטיבציה לי־

* שצוייר על־ידה בשעה שהיתה בגמי־לה בבית־החולים.

(המשך מעמוד 51)

חיים. אנשים וחברים איכזבו אותי. ה־אהבה, שנותנת לי את הכוח, והיא החשובה לי ביותר בחיים, לא הגיעה אלי. אהבה היא כוח אדיר, שאפילו הסמים חלשים על־ידו. לבסוף נותרתי לבדי לבדי.

„אני הורסת את גופי"

כנסתי עוד יותר חזק לסמים. לקח־תי סמים קשים מאוד, ואז נכנסה ה־משטרה לתמונה והחלה להפיץ, בעזרת המלשינים שלה, שאני המלשינה של העולם התחתון. איש לא יודע איזו הרגשה היא לחיות בפחד הזה, שחושביש שאני מלשי־נה. כינוי הגנאי הוא „מניאקית". המיש־טרה רצתה שיהיה לי קשה להשיג את הסם, ושהסוחרים יפחדו למכור לי. המיש־טרה הדביקה לי בלש, שהתחפש לנרקומן ועבד עלי שבועיים. הוא ניצל את העובדה שהייתי באותה תקופה בהירואין וקוקה נואשות לסם. למעשה השתמשו בי כדי לגלות אחרים. בעצם העובדה, שהפיצו שאני מלשינה גזרו עלי גזר־דין מוות.

איריס דווידסקו עם אורי גזר
„אהבה היא כוח אדיר —

איריס עם אביה ועם אמה בעת הכתרתה כ„מלכת־הסמים"
— אפילו הסמים חלשים על־ידו"

החלו לחפש אותי והייתי נאלצת להתחבא. אני מכירה הרבה מניאקים, שעובדים בשביל המישטרה ומלשינים מחוסר ברי־רה, כי הם עבריינים בעלי עבר פלילי והמישטרה לוחצת עליהם בדרך זו. אבל איזו סיבה היתה לי להלשין? תמיד קל מאוד ללכלך אדם, ובפרט למישטרה, שלא איכפת לה. במקום להוציא אותי מזה, חיפשו דרכים איך לחסל אותי, שמישהו אחר יעשה עבורם את המלאכה וידיהם לא תהיינה במעש.

הייתי מסתכלת יום יום בראי ומתבישת, ואני לא אדם שרגיל להתבייש. לא היה איכפת לי מכלום. ראיתי שאני נכנסת לדרך ללא מוצא, ולא ידעתי אם יהיה לי אי־פעם את הכוח לצאת מזה. הסיפורים של החברה, על תהליך הגמילה ועל ה־גיהינום המתלווה אליו, הפחידו אותי עד מוות. כל יום שנאתי את עצמי מחדש. כל יום אומרים מחר ומחר ולא מעיזים.

אף פעם לא הייתי שלמה עם הסמים. עובדה, בשנים האחרונות החלפתי את ההרואין בכדורי אדולן. ידעתי שאני הורסת את גופי ועוד משלמת בשביל זה המון כסף. ידעתי שהחברים שלי ימכרו אותי בשביל חתיכת סם.

והנה, הגיע היום שבו פרצה המישטרה אל ביתי ומרוב פחד בלעתי את כל כמות הסם שנמצאה בו. כל הנרקומנים עושים את זה ברגע שהמישטרה תופסת אותם. קרה הדבר לי והסמים התפוצצו לי בגוף.

לא פעם גרמה בכך המישטרה למותם של נרקומנים, שהסם התפוצץ בגופם. הפעם איבדתי את ההכרה והתעוררתי כעבור כמה ימים בבית־החולים כשידי מחוברות לאינפוזיה. אח, שטיפל בי בבית־החולים, אמר לי שאני נמצאת בסכנת מוות אם לא אתחיל לעבור מייד תהליך גמילה. הוא פירט באוזני את כל העיניים המצפים לי.

הסכמתי לעבור לבית־החולים לחולי־נפש אברבנאל ולנסות להיגמל. אמרתי לעצמי: יותר גרוע ממצבי כבר לא יכול להיות. היתה לי ברירה — או למות או לחיות. בחרתי בחיים.

הייתי חלשה, לא ידעתי מה קורה לי. בימים הראשונים כל הגוף כואב, בקושי אפשר לזוז. שרירי הבטן כואבים ואין אפשרות לקום לחדר האוכל או לנוחיות. קיבלתי זריקות הרגעה, כי היה קשה לי ללכת לישון לא מסטולה.

במחלקה עם משוגעים

לאט לאט ויתרתי גם על כדורי ה־הרגעה וגם על כדורים נגד תופעות־לוואי, כמו הקאות ושילשולים. כל הגוף שלי היה הרעלה אחת גדולה. רציתי לטהר אותו. הקאתי בלי סוף ושילשלתי כל היום. הרגשתי כאילו השטן יוצא מתוכי. היו לי תופעות־לוואי קשות. לא יכולתי לעשן סיגריה פשוטה, לא הרגשתי טעם, התחלתי קצת לגמגם. לא צעקתי, רק אכלתי את עצמי בשקט. כל נרקומן מגיב אחרת. ישנם שצועקים ובוכים.

במצב כזה העצבים עובדים. הייתי על סף התמוטטות. כל דבר קטן מעצבן ואין סבלנות לאף אחד. הכרחתי את עצמי לאכול. כשהגעתי לבית־החולים שקלתי 44 קילוגרם, ונראתי כמו צל חיוור. היום אני שוקלת 55 קילוגרם. הייתי במחלקה עם משוגעים, ורק דבר אחד ניחם אותי וחיזק אותי: ההרגשה שאני לא כמוהם. זה מה שנתן לי את הכוח להמשיך.

ידעתי שהתחנה הבאה שלי לפני המוות תהיה שיגעון, אם לא אגמל. בבית־החולים קיבלתי יחס נהדר, מהמנהל ומהפסיכולוג שטיפל בי. אם הייתי יודעת מקודם מה זאת גמילה הייתי נכנסת לטיפול לפני הרבה זמן. היות והייתי בבית־החולים ב־מחלקה פתוחה, הורשיתי לצאת לגינה.

תהליך הגמילה בבית־החולים נמשך שי־שה שבועות. את השלב הקשה כבר עברתי, אולם ההתמודדות הקשה היא אחר כך, כשאתה נמצא לפתע עם עצמך, ללא מיס־גרת. אני מאמינה שאוכל להתגבר ולהצ־ליח.

בבית־החולים היתה איתי בחורה, שגם היא עברה את אותו התהליך. עזרנו אחת לשניה. היום אני רוצה שקט, שאוכל לצייר ולכתוב שירים. אני מאמינה שעם רצון אפשר להתגבר על כל המשברים.

פעם הייתי מציירת רק תחת השפעה של סמים, היום אני רואה שאני מספיקה ביומיים מה שלקח לי פעם שנה. היום אני מתכוננת לתערוכה, ונוסעת לחוץ־לארץ ואחזור רק לפתיחת התערוכה. אין לי יותר כוח להיות כאן. עברתי גיהינום. העיתונות עשתה ממני מטעמים. במקום להבין אותי ולעזור לי, ליכלכו אותי בלי סוף והשתמשו בי. נמאס לי להיות סנ־סציה, אני רוצה שקט.

צוחקים עד דימעה

טוב שיש לי את אבא שלי. הוא זה שעודד אותי והיה איתי במצבים ה־קשים ביותר. אני יודעת איזה סבל גרמתי לו. תסביך־אשמה, שאני גוררת את אבא שלי ובכך אני הורסת אותו, רדף אחרי כל הזמן. רציתי לצאת מהסמים בגלל אבי, שסבל כה רבות. אמא הרסה את הבית ואותנו, ועכשיו גרמתי נזק כה רב לאבי. אני מקווה שגמרתי לאכזב אותו.

עד כאן דבריה של איריס.

באחד מרגעי המשבר, בבית־החולים, ישבה איריס בחדרה, התבוננה סביבה ו־כתבה על פתק קטן את השורות הבאות:

המשוגעים מתפללים ומברכים עד קללה; צוחקים עד דמעה ובוכים עד שמחה. הם עייפים מלהיות אסירי תודה כל החיים. הם עייפים מלהקשיב, להאמין ולבסוף להיפגע. הם סגורים, כי הם פתוחים עד צעקה. אך אמור לי אתה: הלא לפעמים כל אחד קצת משוגע?

נירה גל

איריס עם מוקיון שציירה
„נותרתי לבדי לבדי"

רחל מרחלת של כל העולם

הצרה של עירית

על הבמה היא אהובתו של אותלו, הלא הוא **יוסי פולק**. בחיים היא אהובתו של מישהו אחר. בסרט לא לשידור היא היתה אהובתו של המפיק הראשי בתחנה הצבאית. זוהי הבלונדית הגבוהה, **עירית שלג**, ששיגעה את כולכם בתצלומי הערום שלה בסרט.

אז כמו שאמרתי, על הבמה היא אהובתו של אותלו ובחיים הפרטיים היא אהובתו של מישהו אחר. המישהו הזה הוא **שחקן צעיר**.

עירית שלג
למה הוא נשוי?

בעבר היה קוטף היפהפיות הזה שחקן של תיאטרון באר־שבע. עקב סיכסוכים אישיים עם מנהל התיאטרון עזב, והגיע אל בית הקאמרי.

הצרה של עירית היא שהוא גם נשוי ואב לילדים. אבל עירית כבר התגברה על צרות גדולות מאלה.

מר אפרופו מתגרש

נחי לאור, שהיה אחד מרווקיה המבוקשים ביותר של העיר תל־אביב, גרם להמון כאבי־לב לכל הנערות, שרצו בו כשנשא את **רחל** לאשה. נחי, שהוא הבעלים של רשת בתי־הקפה אפרופו, חי לו בטוב עם אשתו במשך שנתיים תמימות. עכשיו אני יכולה להודיע לכן, ציידות הרווקים הבבוקשים, שבקרוב מאוד שוב יהיה נחי רווק, ואתן תוכלנה לנסות ולצוד אותו.

כן, נחי מתגרש מרחל. היא חזרה לפני כמה שבועות מאמריקה, והפרידה הזמנית מצאה־חן בעיני אחד מהם, או בעיני שניהם, והם החליטו להפוך את העניין למוחלט.

נחי לאור (עם אחותו עדנה)
הנסיון הצליח יותר מדי

חווה אלברשטיין מכחישה

אחרי שכל העיר דיברה ודשה בנושא, וכולם רצו שזה יקרה, כדי לנפץ לחווה **אלברשטיין** את תדמית אשת־המישפחה המושלמת, ואחרי שאחד העיתונים גם רמז על זה, אני רוצה להרגיע אתכם. אין סנסציות בבית מישפחת אלברשטיין־טננבוים. הסדר הושב על כנו, כמימים ימימה. חווה ובעלה, **עמירם** לא מתגרשים ולא רבים.

„כל הרכילויות סביבי מבחילות אותי וגורמות לי לאי־שקט תמידי. אנחנו אנשים שקטים ושלווים, החיים הרחק מן ההמון הסואן, ואין לנו כל ענין בליכלוכים ש־כאלה," אמרה לי השבוע חווה.

אבל מה אגיד לכם: אם הרבה אנשים מדברים, יתכן ויש בכל זאת מעט מן האמת בכל ההתלחשויות. אני מקווה ש־הפעם זה לא יהיה כך.

חווה אלברשטיין ועמירם
לא נכון

טושי השמנה מתחתנת

מי שהיתה דוגמנית עירום מפורסמת מאוד, בעיקר בשל משמניה הרבים, והיתה ידועה גם כבת־דודתו של האברך **אורי זוהר**, הלכה בדרכו, הפכה לאברכית ו־למדה את מקצוע ההוראה. עתה מצאה סוף־סוף גם את אהבת חייה.

טושי פרבר שמחה מאוד בחלקה. היא תצעד בקרוב מאוד אל מתחת לחופה עם אברך ירושלמי מכובד, שכמובן, נחבא אל הכלים.

ירדנה שוב לבד

כמה שאני אוהבת אותם, את המרוכלים הטובים שלי, הם תמיד מספקים לי עניין בסיפורי.

ירדנה גורביץ
בלי איש עסקים

ירדנה גורביץ היא כזאת מרוכלת טובה, שתמיד מספקת לי סיפורים. בזמן האחרון ניהלה ירדנה רומן סוער עם איש־העסקים **יורם אלרועי**, אך השבוע נפרדו השניים.

ירדנה כרגע לבד, אך יורם אלרועי כבר מנהל רומן עם אשת־החברה **מוריאל צוויג**, דוגמנית־צמרת, שהיתה נשואה לתכשיטן **רוז'ה צוויג**. אני חייבת לציין שיורם הוא בחור זריז מאוד, עכשיו נותר לנו לחכות ולראות מה יהיה עם ירדנה.

איריס הפסיקה להשתולל

רק לפני שבוע גיליתי לכם ש**איריס שמי** מסקסטה מציגה לעיני כל את ה־אוריגינל הפרטי שלה, קבלן התיאטרון **יוסי מזור**. והנה חלף שבוע והם כבר לא ביחד. לאיריס כבר אין סיבה למסיבה. היא כבר אינה משתוללת. הדרך פנויה, אלא אם כן שוב תפתיע איריס את כולנו ותמצא לה אוריגינל חדש.

כתר פז לראשו של בני אמדורסקי

זוכרים אותה, את **אביבה פז**? זו שפירסמה את שם ישראל באירופה, ובעיקר בצרפת, יחד עם בן זוגה לצמד ולחיים **שוקי לוי**? אז קראו להם שוקי ואביבה. אחרי הגירושין ופירוק הצמד חזרה אביבה לישראל.

אביבה, שתמיד התגאתה בעיני החתול היפות שלה, החליטה שזה לא מספיק לה. היא גמרה אומר לחשוף את שאר חלקי גופה בהצגת־עירום חדשה.

אביבה אמנם חיפשה קאריירה חדשה, אבל ביניתיים תפסה ציפור נוספת, אהבה חדשה. המאושר הוא החצי השני של צמד הדודאים, **בני אמדורסקי**, החי בנפרד מ**מיקי אמדורסקי**, אחרי שהת־חתן איתה פעמיים.

(המשך מעמוד 47)

בצורה שתבטיח אותם היטב. הם לא הסכימו לקנות אחוזים במחירים המפולפלים שדרש גרינוולד, אבל הסכימו לשלם את כל חובותיו של גרינוולד לנושים ישראליים, שהסתכמו במיליון וחצי לירות, ולהוסיף על כך עוד מיליון לירות כדי לשפץ ולתחזק את האונייה.

שידורי מיפלגות על פני הגלים

כספים אלה תיקנו את המנוע הישני של האונייה, אשר שבק חיים בדרך לישראל. חיזקו את כנגת העוגן, ושיפצו את הגנרטור שלא סיפק זרם יציב.

בשלב זה נדמה היה כי האונייה יכולה להתחיל לשדר, ובגלל הבחירות בישראל היא עשויה אפילו להפוך מיכרה־זהב, עליו חלם גרינוולד. התברר כי כמה וכמה מפלגות התעניינו באפשרות לשדר באמצעותה תעמולת בחירות לציבור הישראל ולעקוף בעזרתה את החוק המקציב דקות שידור למפלגות. אולם כאשר החלו השידורים בפועל התברר כי האונייה אינה די יציבה על פני הים, וכאשר מתעוררים אפילו גלים קלילים היא מתנועעת והאנטנה שלה משנה זווית ואיכות השידורים הנקלטים בחוף היא גרועה. התקנה לכך היא בנסיעה איטית לאורך החוף בעת השידור. מתברר כי האונייה יציבה בנסיעה יותר מאשר בעמידה. אולם נסיעה כזו מצריכה דלק, ומייקרת את התחשיב.

ייתכן שגם על תקלה זו היתה האונייה מתגברת, כאשר התרגשה עליה לפתע סכנה חדשה, סכנת החוק הישראלי. חברי הקואליציה העבירו בקריאה ראשונה בכנסת תיקון לפקודת הטלגרף האלחוטי המתייחס לאודליה בלבד. החוק אינו קובע דבר באשר לשידורי רדיו מן הים, אלא אוסר באיסורים חמורים, כמעט דראקוניים, כל שידור טלוויזיה לארץ. החוק עבר את הקריאה הראשונה ביומה האחרון של הכנסת התשיעית, הועבר לוועדת הכלכלה ושם הוקפא. אם יכנס חוק זה לתוקף, הוא יאסור על פול גרינוולד, שהוא אזרח ישראלי, להפעיל את אוניית הטלוויזיה. הוא יאסור על אזרחים ישראלים לעבוד בה, ויאסור על כל אונייה הרשומה בישראל להפוך לתחנת טלוויזיה.

החוק לא מסתפק באיסורים החלים על מפעילי התחנה. הוא אוסר על כל אדם לעזור לה בתחזוקה, לספק לה חדשות או ידיעות או תשדירי פירסומת, ומעניש גם את מי שמייצג את התחנה. אפילו העיתונים שיפרסמו את מועדי השידורים של התחנה יהיו צפויים לעונש.

שיקופית של צבע

הפעיף החמור ביותר, המסכן כל תחנת־שידור מסחרית, הוא דווקא זה המתייחס לאי הכרה בתשלומים לפירסומת בתחנת הטלוויזיה, כהוצאות מוכרות לצורך מס־הכנסה. סעיף זה עלול להרוס כל אפשרות למפרסמים ישראלים להשתמש בשירותי התחנה, ושקשה להאמין כי היא תוכל להתקיים על פירסומים של חברות זרות בילבד.

אך בעוד החוק קבור בוועדת־הכלכלה, נפל על אודליה רוגזו של משרד־התיקשורת, שהחל משבש את שידוריה. הוא הקרין עליהם את שיקופית הצבע של ישראל, והוסיף על כך הפרעות קוליניות.

לדברי המשקיעים עולה הפעלת משדרי השיבוב למדינת־ישראל כחצי מיליון שקל ליום. דבר המורה, כי סגירת התחנה שווה למדינה הרבה מאוד כסף.

אדם הקרוב לפרוייקט והמבקש להישאר בעילום שם מסכם ואומר: „אודליה כנראה תיכשל. היא אינה ממומנת מספיק, ולא הכינו מראש את הרקע המתאים להפעלתה. אבל כשלונה של אודליה יכול להוות שיעור טוב מאוד למי שיחליט להקים את תחנת הטלוויזיה הימית הבאה. בסכום של כ־200 אלף דולר אפשר יהיה לקנות מיכלית ישנה, בגודל של כ־30 אלף טון, שתהיה יציבה על פני הגלים, ושתוכל להכיל ציוד כבד יותר, מסוג VFH. זהו אמנם ציוד ישן יותר, אבל מתאים לשידורים כאלה, ואי־אפשר לשבש אותו מהחוף. ציוד כזה הוא גם זול יותר. אם יהיה בכנסת לובי לאונייה כזו, היא תתגבר אז על כל הקשיים.“

אבל גורלה של אודליה, החלוצה, נחרץ.

שידור

צל"ש

נאצים באמריקה

● **לדן רביב**, כתב הטלוויזיה בוושינגטון, על דיווח אמיץ ומרתק על פעולות הקו־קלוקס־קלאן, האירגון האנטי־שמי והכימעט־נאצי בארצות־הברית, במיסגרת השבוע — יומן אירועים.

כלכלני צה"ל

● **לשמואל (אקון) נחושתן**, מפיק התוכנית השבועית של גלי צה"ל „שעה קלה לכלכלה“, תוכנית הדיווח והפרשנות הטובה ביותר לענייני כלכלה על גלי האתר (כולל הטלוויזיה). התוכנית השומרת על אי־תלות בבנקים ובמפרסמי־מודעות, חושפת את הכלכלה הישראלית, הבנקים ומערכת הצרכנות לפני צוות משתתפים, שעימו נמנים, בין השאר, **איתן ליפשיץ, דוב גנחובסקי, אברהם טל ולאה פורת**, המצליחים להעניק לתוכנית מימד מרתק.

מאחרי הקלעים

מסע־ההפחדה מאורגן

למיתקפה חסרת־תקדים על מוסדות רשות־השידור יצא הכתב־הצבאי לשעבר של הטלוויזיה, שדר מערכת הבחירות של מיפלגת־העבודה (בטלוויזיה), **עמירם ניר**, בערב ראיונות של המראיין **איתן רבניצקי**, שנערך ברמת־אביב, סיפר ניר, בין השאר, בתשובה לשאלות המראיין:

● „נדמה לי שהטלוויזיה נמצאת מול מסע־הפחדה מאורגן ושיטתי. היא הוכנסה לסד, היא כבולה באזיקים. הרבה מאוד נושאים, שהיו מטופלים בימים כתיקונם, אינם מטופלים כלל כיום, ואני לא חושב שזה מיקרה. נושאים רבים שהיו מטופלים באיזון דיווחי, ובצורה הוגנת ביותר, מטופלים כיום במימד צר, כאשר קשת הדיעות, שהטלוויזיה מופקדת על הבאתה, השאירה רק את הקו"ף מתוך הקשת. וכשאמרתי שזה לא מיקרה, התייחסתי למסע־ההפחדה שאני מניח, כי מתנהל כלפי העובדים...

„את המסע מנהלת ממשלת ישראל. זה התחיל בשידור יורם ארידור, שהיה נאום־בחירות מובהק, וזה נמשך בהתנכלויות לכתב **רפיק חלבי**, שנמנע ממנו כימעט באופן שיטתי, במשך כחודשיים, לסקר את המתרחש בשטחים המוחזקים, והמשיך בהתנפלות על רפיק חלבי, כאשר זה פירסם את סיפורו. המסע עבר לכתב לענייני התנחלויות (**יגאל גורן**), שחדל לסקר את המתרחש שם במשך תקופה ארוכה. בקיצור יש בטלוויזיה מסע הפחדה.“

קריינית מזור
אצלה הפנים צרות

„איני רואה שזה נכון מהבחינה הציבורית והאישית. אני חושב שזה לא רצוי.“

באותו ערב ראיונות השתתפה גם הקריינית **דליה מזור**, שסיפרה מעט על הווי הקריינים: „בחדר־האיפור גיליתי כי **חיים (יבין), יעקוב (אחימאיר)** ו־**עוזי (בן־עמי)** יש להם פנים מלאות ורחבות, ומאפרים אותם כדי להצר את פניהם, בעוד שאצלי זה הפוך לגמרי, אצלי הפנים צרות, ויש לאפר כך שהן תהיינה מלאות ועגולות...“

כפייה דתית גוסח ינון

נציגם הישיר של שר־החינוך־והתרבות בתביעתו של ינון לעבות ולהגדיל את הזמן המוקדש לדת ולמסורת במישדרי הטלוויזיה, תוך פיזורם בתוך כלל מישדרי הטלוויזיה, ולא רק במיסגרות הקבועות והמוגדרות של תוכניות הדת.

מילבד חברי הוועד־המנהל השתתפו בדיון גם מנהל הטלוויזיה **יצחק שימעוני**, מנהלת מחלקת התוכניות **אסתר סופר** והרב **מרדכי צביאלי**, המופקד על תוכניות הדת והמסורת. בעוד ששימעוני ו־סופר הציגו את הצדדים העקרוניים של נושא הדת בטלוויזיה, ואת חפצם להרחיב את קשת הנושאים ואת איכותם, הציג צביאלי את הצד הרעיוני ואת הצורך להפוך את תוכניות־הדת למכשיר אשר יפיץ את הרעיונות הדתיים, בעלי מגמה של שמירת מסורת, באמצעות המסך הקטן.

קואליציה מוזרה קמה במהלך ישיבה זו בין נציג המערך, **דניאל בלוך**, ובין מציע ההצעה, מיכה ינון. הם תמכו ברעיון שהעלה מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף הפיר**, „לשקול אפשרות לרענן את שידורי הדת והמסורת ולהחליף את מיסגרת מורשה באמצע השבוע בסרטי־תעודה ברמה גבוהה, שישתלבו בתיכנון הרגיל של תוכניות הטלוויזיה...“

מראיין דניציג טופח על גבו של ניר
הטלוויזיה הוכנסה בסד

● „אני הולך עכשיו לדרך־חיים אחרת, שאין חזרה ממנה, מתיקשורת לפוליטיקה. בלי כל כוונה לחזור לטלוויזיה...“

● (בתשובה לשאלה אם היה מוכן לקבל בטלוויזיה תפקיד בעל גוון פוליטי): „אינני רואה שזה נכון מהבחינה הציבורית והאישית. אני חושב שזה לא רצוי.“

פסקול

קדוש מעונה

מרירות רבה שוררת באחרונה במיסדרונות בניין־הטלוויזיה. הסיבה: מישלוח הסרט הפולקלורי מישל עזרא ספרא ובניו של הבמאי **ניסים דיין** כמייצג של סירטי הטלוויזיה לתחרות פרס איטליה, תחרות־הצמרת של תחנות־השידור שהן חברות באיגוד השידור האירופי. לדעת רבים בטלוויזיה, אין זה מכובד לשלוח לתחרות חלק ראשון מתוך טרילוגיה, ששני חלקיה האחרים טרם הוסרטו, וייתכן שלא יוסרטו. סיבה אחרת: רמתו של הסרט. ● במיתקפתו חסרת־המעצורים של ראש־הממשלה **מנחם בגין** על שדר הטלוויזיה, מי שהיה מנהל מחלקת־החדשות שלה, **חיים יבין**, נשמט מישפט אחד שאמר ראש־הממשלה. את המישפט הזה שמעו המקליטים וטכנאי־התיקשורת, שהיו בקירבת ראש־הממשלה. המישפט: „מילה שלי היא קדושה, וזה לא משנה אם אני מדבר ארבע דקות, או עשר דקות. כל מישפט שלי קדוש...“

זבולון המר ושל המפד"ל בוועד־המנהל של רשות־השידור הוא עורך־הדין **מיכה ינון**. הוא תבע באחרונה דיון מקיף בוועד־המנהל על תוכניות דת ומסורת בטלוויזיה. בשבוע שעבר נערך דיון כזה, שהתמקד

יום רביעי

10. 6

● **מגזין: איזה קטע (5.30 — שחור־לבן):** מגזין לילדים בעיניני אקטואליה, תרבות, הווי ובידור, המוגש בשידור־חי. קיטעי מישחק והומור: צרוייה להב ומנחם עיני.

● **בידור: ספינת האהבה (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** פרק נוסף בסידרה הבידורית, המביאה סיפורים רומאנטיים, המתרחשים על סיפונה של ספינת־שעשועים.

● **נוף: נקודת חן (8.53 — שידור בצבע, מדבר עברית):** מגזין בהנחיית פרופ' ברוך לב, הסוקר את המתחולל בשוק ההון. מפיק: חנינא אמוץ.

יום שישי

12. 6

● **בידור: שעה טובה עם מני פאר וידידיו (9.15 — שחור־לבן, מדבר ומבדר בעברית).**

● **סידרה בהמשכים: קידמת עדן (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** פרק רביעי ובו מספר כיצד שני התאומים שגדלו דומים לאביהם ולדודם. גם מערכת־היחסים שבין התאומים זהה כמעט למערכת היחסים שהיו בעבר בין אדם לבין צ'ארלס. כלב מגלה את האמת אודות אמו, ומחליט להסתיר זאת מאחיו.

בארי וקיז: אמור לי מה שמי
יום רביעי, שעה 10.06

מדבר עברית): פרק נוסף בסידרת הטיולים עם אורי דביר, באתרי־נוף שונים בארץ.

● **פוליטיקה: שידורי תעמולה (9.30 — שידור בצבע, מדבר עברית):** שידורי תעמולה של המיפלגות לקראת הבחירות לכנסת העשירית.

● **סרט עלילתי: אמור לי מה שמי (10.06 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** דראמה בת זמננו, המתארת חיפוש של נערה מארמצת בגיל העשרה אחר אמה הטיבעית. האם לא סיפרה מעולם לבעלה, מרצה בקולג', ולשני בניה הבוגרים על הבת הבלתי־חוקית שנולדה כאשר היתה בת 18, ושמסרה אותה לאימוץ. בסרט משתתפים: ארתור היל, ברברה בארי, ברנארד יוז, וואלרי מייהאפי.

יום חמישי

11. 6

● **ילדים: מרציפר (5.30 — שידור בצבע):** סרטים מצוירים מוגשים בידי פילים בלוך.

● **צרכנות: בין הזאזרח לרשות (7.00 — שחור־לבן, מדבר ערבית):** תוכנית המטפלת בתלונות של אזרחים ערביים נגד הרשויות השונות.

● **פוליטיקה: שידורי תעמולה (9.30).**

● **סידרת־מתח: וונאם (10.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** סידרת מותחנים חדשה, שעלילותיה מתרחשות בעיר ההימורים הנוצצת לאס־וגאס. בהשתתפות רוברט אוריק וטוני קורטיס בתפקידים הראשיים.

● **בורסה: מחון לחון** שוכן ליד ארצות־הברית. הסרט מספר גם על כמה מבעיות העולם השלישי ועל ההתערבות של קובה באפריקה.

● **פוליטיקה: שידורי תעמולה לבחירות (10.05).**

● **סידרה: דאלאס (10.40 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** לבובי יינג נכונה פגישה מחודשת עם אלילו מימי לימודיו בקולג', טיילור "גלאזר" בנט (ריצ'ארד קלטון). כשזה מופיע העירה, מחדשים השניים את ימיהם כקדם. לאחר שבובי מציע לגלאזר להצטרף אליו כשותף בחברת־הבנייה שלו.

מקלין: ב"פורום", טורונטו
יום שלישי, שעה 10.30

שבת

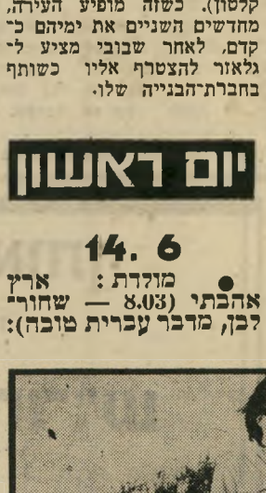
13. 6

● **פרט־תעודה: פנורמה על קובה (6.30 — שחור־לבן, מדבר אנגלית):** על 20 שנה לשילטונו של קאסטרו, על הבעיות הכלכליות, החברתיות והפוליטיות של האי הקומוניסטי הקרוב ביותר לחופי ארצות־הברית. הסרט מספר גם על כמה מבעיות העולם השלישי ועל ההתערבות של קובה באפריקה.

● **פוליטיקה: שידורי תעמולה לבחירות (9.30).**

● **סידרה: לו גראנט (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** הפרק "מישחק לילה", המתאר עוד אפיזודה במערכת של יומון מקומי בלוס אנג'לס.

● **דיון: שיחה בשניים (11.20 — שחור־לבן, מדבר עברית וספרדית):** סרט שאותו ייצר חורחה יונחנן, על מצבם של האסירים הפוליטיים בארגנטינה. אנשי שגרירות ארגנטינה בישראל הפעילו לחצים, כדי שהסרט לא יוקרן.

בוקסלייטנר: קידמת עדן
יום שישי, שעה 10.06

תוכנית המתמקדת בנושאים ארצישראליים, בהנחייתו של מאיר שליו.

● **פוליטיקה: שידורי תעמולה לבחירות (9.30).**

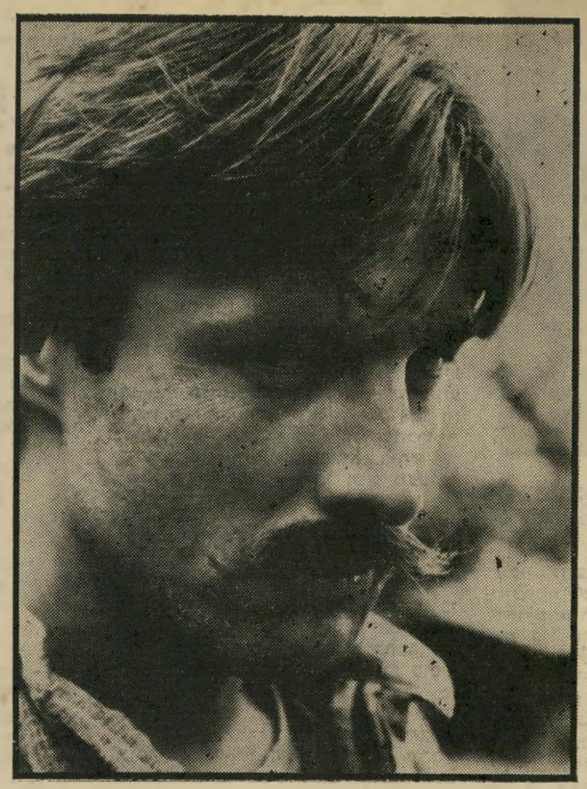
● **סידרה: לו גראנט (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** הפרק "מישחק לילה", המתאר עוד אפיזודה במערכת של יומון מקומי בלוס אנג'לס.

● **דיון: שיחה בשניים (11.20 — שחור־לבן, מדבר עברית):** עיכוב ניכר בהגשת הסרט "אחרי הגשם" (שהיה אמור להיות מוקרן בשבוע שעבר) גרם לכך שהוא יוקרן רק השבוע. הסרט, שהוא הראשון שהפיק הבמאי יוסי יזרעאלי, מתאר את מסעם של שני חברים, שהתגייסו לצבא ביום פקודת־המילואים, ברכב־שטח מן הצפון לדרום. בדרך הם עוברים חוויות שונות, ומגלים שהם אינם מכירים כלל את עצמם ואת חבריהם.

יום ראשון

14. 6

● **מוזרת: ארץ אהבתי (8.03 — שחור־לבן, מדבר עברית טובה):** שוחרי הסרטים הישנים יכולים לראות השבוע את "ארץ אהבתי", שהיה אחד הסרטים הראשונים שהופקו בישראל, ובו משחקים דן עמרני, יוסי יזרעאלי, יוסי בנאי, יוסי גרין ואחרים. הסרט מתאר את חייהם של שני חברים, שאחד מהם מתגייס לצבא הבריטי, ואילו השני נשאר בארץ ומצטרף לפלמ"ח. הסרט מסתיים בסצינת־קרב בין שני החברים, שנפגשים בשדה־הקרב כשהם נמצאים בשני צידי המתרס.

קאסטרו: פנורמה, קובה
מוצאי־שבת, שעה 6.30

לבן, שיחה בעברית): אורחי התוכנית: אורה ומרדכי ארדון.

יום שני

15. 6

● **בידור: זה הסוד שלי (8.03 — שחור־לבן, מדבר ומנסה לשעשע בעברית).**

● **בידור: שמונה וחצי (8.30 — שחור־לבן, מדבר עברית).**

● **דת: שורת־הדין (9.30 — שחור־לבן, מדבר עברית):** עיכוב ניכר בהגשת הסרט "אחרי הגשם" (שהיה אמור להיות מוקרן בשבוע שעבר) גרם לכך שהוא יוקרן רק השבוע. הסרט, שהוא הראשון שהפיק הבמאי יוסי יזרעאלי, מתאר את מסעם של שני חברים, שהתגייסו לצבא ביום פקודת־המילואים, ברכב־שטח מן הצפון לדרום. בדרך הם עוברים חוויות שונות, ומגלים שהם אינם מכירים כלל את עצמם ואת חבריהם. פשטידה אמריקאית, ליל כוכבים ועוד שירים רבים אחרים.

● **סידרת מתח: שרוק הולמס ודוקטור וטסון (11.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** הפרק "ארבע פחות ארבע שווה אחד", המבוסס על דמותו של הבלש הבריטי הנודע.

שואין של עולה חדשה מרוסיה, שבעלה עזב אותה ורוצה להתחתן עם אחרת.

● **סידרה: סטרסקי והאץ' (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** שידור חד־פעמי של פרק מסידרה שהוקרנה בעבר בטלוויזיה הישראלית.

● **סרט קצר: ארנסטו (11.20 — שידור בצבע,**

סוף: סטארסקי והאץ'
יום שני, שעה 10.30

מדבר עברית וספרדית): סרט שאותו ייצר חורחה יונחנן, על מצבם של האסירים הפוליטיים בארגנטינה. אנשי שגרירות ארגנטינה בישראל הפעילו לחצים, כדי שהסרט לא יוקרן.

יום שלישי

16. 6

● **דת: מורשת (8.03 — שחור־לבן, מדבר עברית).**

● **צרכנות: בוקבוטק (8.30 — שחור־לבן, מדבר עברית).**

● **פוליטיקה: שידורי תעמולה לבחירות (9.30).**

● **בידור: דון מקלין (10.30 — שידור בצבע, מדבר ומזמר באנגלית):** הקלטה של תוכנית פומבית אשר התקיימה בפורום, טורונטו, בקנדה. בתוכנית מגיש הזמר מלהיטיו הידועים וביניהם: פשטידה אמריקאית, ליל כוכבים ועוד שירים רבים אחרים.

● **סידרת מתח: שרוק הולמס ודוקטור וטסון (11.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** הפרק "ארבע פחות ארבע שווה אחד", המבוסס על דמותו של הבלש הבריטי הנודע.

מיבחרדיו

אשנב למוסיקה חדשה

במיסגרת התוכנית "אשנב למוסיקה החדשה" (יום שלישי, 11.00 בלילה, ברשת א'), שבעריכת ג'ואן פרנקס־וויל־יאמס, יובאו הקלטות מפסטיבל דונאו־אשינגן, וביניהן היצירות פרידלהם דל, פראגמנט לאורגן; גוס יאנסן, "טונו" לתיזמורת קאמרית, ופיטר־מיכאל האמל, "גשטאלט" לתיזמורת סימפונית. התוכנית תובא בשידור סטראו.

הצנזור מגלה את הכל

(המשך מעמוד 24)

גמרנו בינינו את הבקבוק, ואולי שניים. בסוף, אחרי חצות, אמר לי פטוק שנחרת בזיכרוני: „אתה צודק במאה אחוז. אני מסכים איתך לגמרי. אבל קודם כל צריכים לכבוש את הגדה המערבית. אחר־כך אפשר לבצע את הרעיונות שלך."

ברבות הימים, כאשר הפך וייצמן אחד האדריכלים של קמפ־דייוויד והחל מדבר על עתידה של ישראל בתוך כלכלה מיזרח־תיכונית מאוחדת, נזכרתי לא פעם באותה שיחה. ידעתי כי עזר לא שינה את דעתו לפתע, כפי שנדמה לרבים, אלא שהניצנים לגישתו הנוכחית כבר היו טמונים בו מזמן.

על כל פנים, גם בשיא המילחמה בינינו ובין בן־גוריון, דיין ופרס, הקפיד עזר וייצמן לקיים עימנו יחסים ידידותיים וגלויים, ולא פעם היתה לי ההרגשה שהוא מפגין אותם בכוונה, בצורה כימעט פרובוקטיבית, כדי להוכיח שאינו „נותן DAMN".

● נתיבי נפט

באוקטובר 1971 פירסם העולם הזה כתבה סנסאציונית על גילויי שחיתות ב־שדה־הנפט באבו־רודס ובחברת נתיבי נפט המפעילה אותו.

אותה עת עדיין היה בתוקף הצו ה־ממשלתי שהטיל איפול כולל על כל נושא הנפט ובמסגרת צו זה פסלתי בעבר עשרות ידיעות על כמויות הנפט שהופקו בשדה, רמזים על כך שאנו „חולבים" אותו עד קצה גבול היכולת ופרסים על זהות ה־חברות הזרות ששיתפו פעולה עם ישראל בהפעלת השדה. אולם כשהגיעה לידי ה־כתבה של העולם הזה לא ראיתי סיבה למנוע את הפרסום.

לאחר שהתפרסמה הכתבה הצטרפו כל העיתונים אל המקרה, מי לשבט ומי ל־לחסד, ובסופו של דבר הורה היועץ המשפטי לפתוח בחקירה ונגד מנהלי נתיבי נפט הוגש משפט, שהעסיק את ישראל במשך חודשים ארוכים (המנכ"ל נמצא חייב בדין ונשפט למאסר).

כביכול, השיג השבועון הישג עיתונאי הראוי להתפאר בו. אבל הצלחתו עוררה קנאה וקנאת עיתונאים — לא תמיד מרבה חכמה. נמצאו עיתונים שראו צורך „להס־ביר" לקוראים מדוע דווקא העולם הזה, ולא הם, זכה ב„סקופ" והם עשו זאת — בהטלת האשמה על הצנזור. „אם הנושא לא העסיק עד כה את הציבור", כתב אחד מהם, „הרי זה בשל הצנזורה שדאגה כי על המתרחש בסיני יוטל פרגוד של סודיות." ועיתון אחר: „הצנזורה פסלה כל ידיעה על נושא הנפט וכך לא יכולנו לדווח על הנעשה באבו־רודס."

היה בטענות אלה עיוות מכוון של המציאות. במרוצת השנים התפרסמו, ב־אישור הצנזורה, מאות ידיעות בנושא הנפט — על ציונר אילת־חיפה, על מי־כליות שהביאו נפט לאילת וגם על השדה באבו־רודס. לפעמים פסלנו מה שנראה לנו ראוי לפסילה. אולם מעולם לא פסלנו אף רמז על מעשי־שחיתות, משום שידיעות כאלה לא הוגשו לנו, עד שעשה זאת העולם הזה.

מעיר אורי אבנרי:

יפה מצידו של בר־און שהוא זוכר לנו את הישגנו העיתונאי החשוב הזה.

„העולם הזה" הוא שפוצץ את פרשת „נתיבי נפט". אחרי שעשינו זאת, תוך הסתכנות רבה במישפט של הוצאת־דיבה, דבו הקופצים על המציאה. כימעט כל עיתון במדינה טען לסקופ, חצביע על איזשהו פסוק מובלע שפירסם אי־פעם, וטען: „אנחנו גילינו!"

עלה על כולם שמואל תמיר, שהפקיע את ההישג הזה כולו לעצמו, כפי שהפקיע הרבה מהישגי „העולם הזה" במרוצת ה־שנים. אולי זוהי הסיבה התת־הכרתית לשינאה הפאתולוגית שהוא רוחש ל־„שבועון המסוס", שאותו הוא ניצל ב־משך שנים באופן יומיומי ממש.

● „מילחמת הגנרלים"

הראיון שנתן אריק שרון, בעודו ב־שירות, לכתב ה„ניו־יורק טיימס" (ובו מתח ביקורת על דרך ניהול המלחמה על־ידי האלוף גונן ורב־אלוף בר־לב) מוסיף להכות גלים. למרות שאריק טוען כי העיתונאי האמריקאי בא אליו עם קצין־ליווי מטעם דובר צה"ל, ועל כן האמין לתומו כי הראיון הותר, דורשים יריביו לסלק אותו גם משירות־המילואים. והריב מתלהם.

ב־27 בינואר פונה אלי מזכיר הממשלה ומספר כי בישיבת הממשלה האחרונה דרשו כמה שרים להפעיל את הצנזורה על מנת לשים קץ ל„מלחמת הגנרלים", לפחות זו הפומבית, המתנהלת מעל דפי העיתונים. אולם בטרם תקבל החלטה, ביקשה ראש הממשלה לשמוע מה דעתי. אמרתי שאין אפשרות לסגור ברז לאחר שהיה פתוח זמן כה ממושך, מה גם שחילוקי־הדעות גלשו בינתיים אף לעיתו־נות בחו"ל. לא את הצנזורה צריך להס־עיל, אמרתי, כי אם את המשמעת בקרב הקצונה הבכירה. צריך להבהיר לקצינים שאין הם יכולים להוסיף ולנהוג כפי שנהגו במלחמה, כאשר כל אחד מהם ניהל מדיניות פרסום עצמאית ועצמית, להאדרת שמו.

מעיר אורי אבנרי:

אף שבר־און אינו מזכיר זאת במפורש, „העולם הזה" הוא שתרם תרומה מכרעת לפתיחת „מילחמת הגנרלים".

לא יכולנו לעשות זאת בלי עזרתו הפעילה של אריק שרון, שפיקד אז על אוגדה בדרום.

לא פעם שאלו אותנו מדוע מצאנו אז לנכון להסתייע באריק, ולסייע לו ב־מילחמתו שהיתה אנוכית. התשובה היא שאריק היה הראשון שהיה מוכן לפתוח את פיו. סברנו כי חובה לאומית היא להביא לחשיפת כל פרטי המחדל, בשעה שאוזנו של הציבור הנדהם כרוויה עדיין לשמוע. לא היה איכפת לנו מהם מניעיו של אריק — בעקיפין תרם תרומה חשובה להבראת המדינה (או לפחות לאפשרות שניתן למדינה להבריא את עצמה) על־ידי כך שפתח במטח ההאשמות שלו, ו־הכריח את קורבנותיו להשיב במטחים משלהם.

● פרשת לבון

רק פרשה חשובה אחת נשמטה מזיכרונו של בר־און — התרומה המכרעת של העולם הזה בחשיפתה של פרשת העסק־ביש במצריים.

ליתר דיוק: שתי תרומותינו.

כאשר אך התפוצצה פרשת־לבון, בראש־השנה 1960, ידע רק קומץ אנשים את הסוד הכמוס ביותר במדינה: על מה נטוש ה־וויכוח. החלטנו כי חובתנו היא להנחיל ידיעה זו לקוראינו — אף שהצנזורה מחקה כל מילה וכל רמז.

עשינו זאת בצורת תרגיל מחוכם: פיר־סמנו כתבה שפורסמה כמה שנים לפני כן בשבועון מיצרי. היה זה דיווח על מישפט קאהיר, והוא הכיל את העדויות של ה־שוטרים והנאשמים במישפט. לא הגשנו חומר זה לצנזורה, שהרי לא היה אלא חזרה על חומר שפורסם בעיתון מצרי, ו־שגם העולם הזה פירסם אותו בשעתו.

באותו עמוד עצמו פירסמנו תמונה גדולה של פינחס לבון, בליווי סיפור סתמי כלשהו, שבא להצדיק, כביכול, את פירסום ה־תמונה (העולם הזה 1201).

כמו בפעמים אחרות, סמכנו על ה־אינטליגנציה של קוראינו, שיידעו לקשור את הדברים. בעלי החוש המפותח, על כל פנים, הבינו אז לראשונה כי „פרשת לבון" המיסתורית קשורה באותה פרשה בקאהיר משנת 1955, שנחשבה, עד אז, כעלילה מצרית זדונית.

הפרשה הוסיפה להכות גלים במדינה מדי יום, מבלי שפרטיה הותרו לפירסום. כל הגיבורים העגומים, שהוזכרו במהלך הוויכוח בין בן־גוריון ויריביו, זכו בעי־תונות בשמות־צופן, מאחר שאסור היה לזהותם.

באחד השבועות לא יכולתי להתאפק, והתחכמתי. כפי שמזכיר בר־און, זכה אז העולם הזה ביחס מייוחד: הוא היה ה־עיתון היחידי במדינה שהצטווה להגיש לצנזורה את כ־ל החומר המתפרסם בו, ולא רק חומר הנוגע לנושאים מסויימים. כעיתונים האחרים. אך אז עדיין לא נהגנו להגיש גם את התשבצים לצנזורה מוקדמת.

חיברתי בעצמי תשבץ. הכנסתי לתוכו את שמותיהם האמיתיים של כל גיבורי הפרשה: אברי זיידנוורק, בנימין גיבלי, בן־צור, הראל ועוד. אך חיברתי תשבץ כך שרק מי שידע את השמות ממילא יכול היה לפתור אותו. לא היתה כל אפשרות לפיענוח אחר.

היה זה יותר מעשה־מחאה מאשר גילוי־סודות, ועל כן הסתפקה בצנזורה בסנקציה אחת: מאותו יום הצטווינו להגיש לבי־קורת מוקדמת גם את התשבצים שלנו. יתכן שעד היום יושבת בחורה מיסכנה במישרדו של הצנזור ומנסה לפתור את כל התשבצים לפני הופעת הגליון.

אך תרומתנו העיקרית היתה כלולה ב־מעשה שאני מתגאה בו ביותר — יותר מאשר בכל פעולה אחרת של העולם הזה, מילבד גילוי פרשת כפר־קאסם.

באחד הימים בא אלי, בתנאי מחתרת, גיבור־המילחמה צבי סובייט, איש־הקומנדו קטוע־הרגליים. הוא הביא לי סיפור מדהים.

אשתו של סובייט היא אחותו של אברי, ראש הרשת במצריים, שהיה ידוע אז רק בכינוי „האדם השלישי". היא היתה משוכ־נעת שנעשה לאחיה עוול נורא, והחליטה להביא לפירסום הדברים בדרך האחת ו־היחידה שהיתה אפשרית: על־ידי העולם הזה. היא סמכה על אומץ־ליבנו.

בשורה של פגישות, שכולן התנהלו לפי מיטב הכללים של קונספיראציה מחתרתית, הביאו לי צבי סובייט ואשתו את פרטי־הפרטים של העסק־הביש — על פי גירסתו של אברי, כמובן. מילבד חצי־תריסר ראשי השילטון ושרותי־הביטחון, הייתי באותו רגע האיש היחידי במדינה שידע מה

אפירי העסק־הביש *
מה הפריע לשיחרור

* רוברט דסה ומרסל ניניו, בחתונתה.

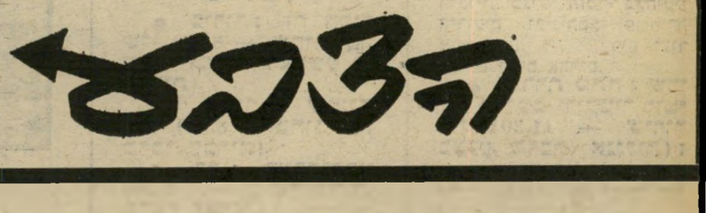
בגימניה מפחידה אותך

יגעת ולא מצאת הבדלים בין הליכוד, המערך וכל השאר?

בוא לשמוע את חד"ש

* ח"כ צ'רלי ביטון
* ח"כ תופיק זאיד
* בנימין גונן
* ד"ר בנימין כהן

יום ג' 16.6.81, ב־8.00 בערב
אולם „בית הרופא", הפטמן 1 תל־אביב

חג שבוע הספר העברי

במרתף ליריק, דיזינגוף 190, ת"א

חנות הספרים „הנמוכה ביותר בעיר" — „מרתף ליריק" מציעה לך את המחירים הנמוכים ביותר בעיר

הנחות „שבוע הספר"
במרתף „ליריק" בדיזינגוף 190
מבחר אינסופי (כמעט) של ספרים,
תקליטים, ציורים והדפסים.
צבע לעיניים, מוסיקה לאוזניים, תרבות לנשמה
והעיקר — האווירה!
בוא למרתף ליריק.
חנות הספרים הנמוכה ביותר בעיר —
המחירים הנמוכים ביותר בעיר

ספר ותקליט לכל אחד

מרתף ליריק — פתוח יום יום
(כולל מוצ"ש) עד 11.00 בערב.

התרחש במצריים באמת.

ולא יכולתי לפרסם. היה ברור כי הצנזורה תמחק כל מילה.

התלבטתי יומם ולילה, עד שבאה עצה. הממציא הגאוני היה אברהם („אברשה") אהרונסון, אדם ססגוני שהתפרסם לאחר מכן בפרשות שונות, ולא תמיד חיוביות. אברשה, שהיה מקורב לכמה מראשי מפא"י, היה אחד ממודיעי העולם הזה. הוא זרק לי רעיון: „מדוע שלא תכתוב סיפור דמיוני?"

עטתי על המציאה. ישבתי וכתבתי סיפור דמיוני על פרשת ריגול וחבלה של רשת יוונית בתורכיה. הסוויתי את זהות הגיבורים בקושי (דיין שטום־העין הפך רמטכ"ל יווני גידם) וכתבתי סיפור שהכיל את הפרטים הקטנים והכמוסים ביותר של ה־עסק־ביש, תיכנונו, ביצועו, גילויו, טיש־טרשו וזיוף העדויות והמיסמכים לאחר מכן. זה היה סקופ עולמי.

וכך, בערב חג־הפסח 1964 פתחו קוראי העולם הזה את השבועון ונכחו לדעת שיש בו דבר חריג לגמרי: סיפור דמיוני של אחד ניקוס קאזאנצאקיס (אני), על קורותיו של שר־הביטחון היווני אלכסיס (לבון). שם הסיפור: „פרשת אלכסיס", הוא פורסם בשני המשכים.

החוברת עד כפר־קאסם
וגם הצלת מצפון הצנזור

איני יודע כמה קוראים הבינו מייד במה המדובר. עברו ימים ושבועות עד שהעניין עבר מפה לאוזן.

אחד שהבין מייד היה הצנזור הראשי בתל־אביב, ידידי הטוב. למחרת ההופעה של הגליון צילצל אלי ופתח את השיחה במילים: „אורי, מה עשית לי?"

השבתי בתמיהה. „מה עשיתי לך?"

„אל תיתמם!" זעם. „חשפת את הסוד הכמוס ביותר של המדינה!"

השבתי לו ברצינות שאין הדבר כך. הרי הסיבה לאיסור הפירסום, כפי שהוא עצמו הסביר לי (ובסיפרו חוזר בר־און על גירסה זו) היתה שחשיפת הפרטים עלולה להביא להרעת היחס לאסירי־הפרשה בכלא המצרי, ולחבלה במאמצים לשחרורם. החשש היה שחסידי הקו הנוקשה בעולם הערבי ישתמשו בפירסום ישראלי, המזהה את המעשים שביגללם נידונו האסירים, כדי להפעיל לחץ על גמאל עבד־אל־נאצר, נשיא מצריים, שנטה לשיחרור.

„אם כן," אמרתי לצנזור, „אין כל מניעה לפירסום סיפור דמיוני, המדבר על יוונים ותורכים. איש לא יוכל להשתמש בו כדי למנוע את שיחרור האסירים!"

בלית־ברירה נכנע הצנזור. הוא רק ביקש לראות את החלק השני של הסיפור, שטרם פורסם.

„אגיש לך אותו לביקורת," אמרתי.

„חלילה!" הוא נרתע. „אם תגיש לי אותו רישמית, יהיה בכך אישור שאני מסכים לפירסום!"

„אם כן," השבתי, „אראה לך את ה־חומר כידיד, ואתה תרשום בשוליים הערות, כידיד."

וכך היה. הגשתי לו את החומר, הוא ביקש להכניס בו כמה תיקונים כדי למנוע חשיפת סודות מיבצעיים, וגם החלק השני פורסם.

אולי לא נעים לבר־און להיזכר בכך.

יעקב שרת / איש ממאדים
הקש בעץ מרידור

ברגע זה קיבלתי מהשטינקר החכם שלי באוסטרליה תשובה לשאלתי, ובה מידע מהימן על העצים המסתוריים של יעקב מרידור, אשר כפי שנמסר בעיתונות הישראלית אומרים לפתור כליל כמעט את בעיית האנרגיה בישראל.

ובכן, הנה הדו"ח על סעיפיו:

א. רבים משערים, אפילו באוסטרליה, כי למרידור ושות' נגלה זן מיוחד של עצים בעלי מקדם־בעירה או ערך קלורי, או תקראו לזה מה שתקראו, גבוה במיוחד, וכי הם גילו דרך להצמיחם במהירות עצומה, ותיכננו מיתקנים מיוחדים לדחוס אחר־כך כל עץ בתוך קופסת גפרורים רגילה, כך שלא תהיה שום בעיה לשלוח אותם ארצה עם תיירים, שליחים וסתם נוסעים מאוסטרליה, וישראל לא תוציא פרוטה על יבוא האנרגיה המהפכנית ארצה.

ב. זה פשוט לא נכון.

ג. ההשערה הנ"ל מצביעה על חשיבה שמרנית שבשמ־רנית, שכמובן אין בה כדי לפתור בעיה כה נוראה כבעיית הדלק הדרוש לישראל ואיננו, מפני שעד היום לא נמצא ברחבי ישראל מקום נאות להקמת כור כוח גרעיני, בגלל סיבות שלא זה המקום הראוי לאזכרן. במלים אחרות, תנאי ראשון להקמת כורי כוח גרעיניים בישראל הוא שלום, כלומר ביטחון מפני הפצצתם בדרך מן הדרכים, שלא לדבר על כך, שמרוב עודפי אנרגיה ישראל יכולה להרשות לעצמה עיכוב תהליך השלום מזה ואי־חתימה על אמנת אי־הפצת נ ש ק גרעיני בעולם מזה, אמנה שהיא תנאי לקבלת כורים מארה"ב, למשל.

ד. לעצם עניין העץ, זו האמת במערומיה: מדובר בעץ אקליפטוס תמיר, שפותחו בו שתי תכונות מופלאות:

1. בזמן העברת השתיל מהמשתלה לאיזור הגידול, מרכיבים בראשו גלגלת עם חבל. עם צמיחת העץ, הגלגלת מתרוממת ונשארת בראש הצמרת, ואילו סיבי החבל יונקים מוהל מהעץ, והחבל גדל עם העץ.
2. גזע העץ מוציא ענפים מכל הצדדים, למעט צד אחד — זה שפונה לירושלים.

ה. ואיך העץ הזה תורם משהו מיוחד לפיתרון בעיית האנרגיה? פשוט מאוד — זה עץ החוסך כמויות ענקיות, כמויות בל יישוערו אל אנרגיה! תארו לכם, שאתם עומדים למרגלות עץ שכזה, למשל בלבנון, ופיתאום מתחשק לכם לטפס עליו, נניח בגלל איזה יצר אטאוויסטי שניעור בכם. אתם מטפסים על העץ, מטפסים, מטפסים ומגיעים עד האמיר העליון. איזה נוף נהדר משתרע לפניכם! איזה יופי מסביב! איזו ארץ כבירה! כך אתם נהנים שם למעלה שעה, שעתיים, שלוש, ופיתאום מתחשק לכם לרדת בגלל איזה כורח מציאותי (צמא, רעב, שתן, או פשוט חשק ללכת הביתה). אהה! לרדת מעץ, ובייחוד במצב של לחץ, זה לא כל כך פשוט כמו לעלות! זה הרבה יותר קשה ומסוכן, ולפעמים אפילו בלתי־אפשרי — מה אם פיתאום, נניח, הגיח לו איזה עננצ'יק! מה עושים? אוויווי, מה עושים? חנה מה עושים: ניתלים בחבל הכורך על הגלגלת שבצמרת — ומחליקים מטה בצד הפנוי מענפים — זה שפונה לירושלים שחוברה לה יחדיו!

ו. אתם מסוגלים לתאר לעצמכם כמה אנרגיה תחסוך מדינת־ישראל הודות לעץ של מרידור? מה עץ, מי עץ! עצים, יערות שלמים יתחילו לעבוד אצלנו מייד בלי הרף!

ז. ולכן נוטעים אותם באוסטרליה הענקית.

קיבלתי את הדו"ח הזה ותיכף ומיד ישבתי וכתבתי למרידור מיברק: „אס־או־אס דרוש עץ אחד מיידית, לשגר ישר לשדה מחניים."

ראש בריא בממשלה בריאה

זה הכל.

מיסתרי הנשמה היהודית

אני מודה ומתוודה, כי בקיאותי ביהדות אינה מגעת עד כדי ידיעה אם הרב עובדיה יוסף, רב ראשי בישראל ליהודים הספרדים, הוא איש קדוש, ומצדי, שיהיה. בתור מי שמוגדר כיהודי אשכנזי, אני מסתפק בהרגשה הברורה, שהרב הממונה עלי, שלמה גורן, אינו נחשב לקדוש. כזכור לי, בשעתו התרוצץ הרב הראשי שלי מזויין בשופר ותקע בו על יד הכותל ובראש הר־סיני — ולא יצא מזה כלום חוץ מהדף אוויר מסויים וקולות מוזרים, שמשום־מה נחשבים קדושים, כלומר בעלי השפעה מאגית, בעיני, או נכון יותר באוזני יהודים אדוקים.

אבל נחזור נא אל הרב עובדיה יוסף. איש מופלג בתורה זה נדרש בימים אלה לפיתרון בעייה גורלית: המותר ליהודי לטוס מעל הר־הבית או לא? ובכן, הפסק הוא שאסור באיסור חמור, שכן הר הבית נשאר קדוש עד עצם היום הזה ולנצח נצחים, והקדושה, כידוע למי שכבר יודע, עולה הישר השמימה ומתקשרת שם עם הכוחות העליונים הנקראים אלוהים, וכך מיתמר אל על מן מרחבת הר־הבית מין עמוד בלתי־נראה של קדושה, שאסור ליהודי לחצותו פן יבולע לקדושה, לו או לשניהם גם יחד. אני משער, שהרב הדגול יכול להסביר על נקלה, אייככה זה טייס גוי שטס מעל הר־הבית אינו פוגע בשלמות העמוד הבלתי־נראה של קדושה, הניצב באותו מקום.

כאשר נפגשתי בימים אלה עם אדריכל נודע, המתמחה בבניית מיבנים ציבוריים גדולים, וסחתי לו באותה פרשה של עמוד קדושה בלתי־נראה, אבל שריר וקיים, המעסיקה בשעה זו רב ראשי בישראל, פקח עלי הלה עיניים תמהות ואמר לי, כי אותו הדבר אינו מפליא כלל. האם אתה יודע — שאלני — כי כאשר בונים בית־חולים בישראל חייב האדריכל לקבל אישורו של רב למיבנה חדר־המתים, וכי אם לא ייקבע צוהר מסויים בתקרת־החדר הזה — צוהר שיש לו מידות מיוצריות, שאסור לפי ההלכה להמעיט מהן — לא יתן הרב אישורו וחבנייה לא תצא לפועל!

אה, בשביל מה אותו צוהר, אתם שואלים? נו, כמובן, בשביל הנשמות העוזבות את הגוויה ואת הבלי העולם הזה בכלל, ועולות חישר למעלה, השמימה, אל אותו מקום, שהעמוד הקדוש המתרומם מעל הר־הבית מגיע!

מול שכנים רחוקים

יש אסכולה שלמה הטוענת כי הערבים, מטבע ברייתם, אינם לוחמים מעולים, שכן הם אינם נכונים להקריב את עצמם על מיזבח רעיון, ומה גם שהערבים אינם עשויים מעור אחד, ויקשה למצוא רעיון רב־עוצמה אחד, או אפילו אינטרס מובחק אחד, שבשמו ולמענו יצאו להילחם.

אני סבור, שמילחמת 1973 היבדתה את התורה הזאת בעליל, אבל מכיוון שיש רבים הטוענים כי אותה מילחמה נסתיימה בנצחוננו, כפי שהעידו היטב הסכסוי ההפרדה ואחר־כך הוויתור על כל חצי־האי־סיני, מסתמן דווקא חיזוק של האסכולה הנ"ל, ומה גם שהנה, לעינינו, מצריים עומדת מנגד, שעה שסוריה עלולה להסתבך במילחמה עם ישראל.

לו יהיה כך. אבל אי־אפשר שלא לשאול, האם כאשר יש לך עסק עם כך וכך עשרות מיליוני ערבים, ועם כך וכך מאות מיליוני מוסלמים, לא יימצאו ביניהם מטפיק מטורפים וחריגים, שפשוט משתוקקים למות בצעירותם ולקצר את דרכם אל גן־עדן המובטח הודות, נניח, להתנדבות למל־חמה בישראל.

איני חושב שאפשר לזלזל באפשרות הזאת, ואם כך, נשאלת שאלה שנייה: האם אנו עושים ככל יכולתנו לזרז ולקדם את הנשמתה? כמובן, אין לנו שום שליטה על המנטליות של עשרות מיליוני ערבים ומאות מיליוני מוסלמים. אבל אם מישהו אצלנו חושב לא רק את מחשבת השעה והיום, אלא למרחוק, כי אז אין הוא יכול להרשות לעצמו להתעלם מהעובדה הניצחת, שבתהליך האנטי־שלום שממשלות ישראל צעדו במסלולו בעבר, וממשלת־ישראל הנוכחית מס־שיכה לצעוד בו עוד ביתר שאת, אנו לא רק מרחיקים ידידים. אנו מוסיפים אויבים, ובפועל ממש, והרי זו סיבה טובה להשתבח, כמובן.

אילו הצביעו שלוש עשרות שנות מדינת־ישראל על תהליך גובר והולך של שלום והשלמה עם הערבים, היה כל זה מגוחך ואוויולי. מכיוון שאי־אפשר לומר היום, כי בעיית הביטחון של ישראל נעשתה מישנית, ואפשר לומר רק ההיפך, אין מנוס מבירור תפקידה של ישראל כ מ א י ץ בתהליך זה של אי־ביטחון. אולי לא צריך להתרגש, למשל, מכך וכך מאות לובים המתגודדים נגדנו בלבנון. כמה הפצצות פה ופשיטה נועזת אי־שם בחופי לוב בוודאי יפתרו את הבעיה אחת ולתמיד, כרגיל. השאלה היא התהליך וכיוונו, התהליך ועוצמתו, התהליך ומחירו.

בגין, צפורי, איתן, ארנס ושות' בוודאי דשים בשאלה זו יומם ולילה, עד שבקושי נותר להם זמן בשביל הפקידונצ'יק חביב, הקרב ומתרחק כמין לוויין־שביט, ומאפשר לממשלה לאפשר לאמריקאים לאפשר לנו להרגע.

הלאה ירדן

בימים אלה, אם איני טועה, ממשיכות כמויות מים ניכרות לזרום מן הכינרת דרך סכר דגניה המוגבה, כדי להמשיך ללכת לאיבוד בים המלח, אף על פי שקיים מחסור חמור במי־תחום בכל אזורי קידוחי הבארות בארץ.

הסיבה? ספיקת משאבות המוביל קטנה מכמויות המים חנכנסות לכינרת ברמת מימיה הגבוהה ביותר, שבה היא מצויה היום.

אם אין ברירה, ומוכרחים להסכין עם הכינרת הנמוכה כמאגר המים העיליים של מדינת־ישראל, ואם אי־אפשר להגדיל את קיבולתו של מאגר חיוני זה על־ידי הגבהת רמת מימיו, נשאלת השאלה מדוע אי־אפשר להגדיל, לפחות, את ספיקת המשאבות. למומחי המים שלנו יש בוודאי תשובה סבירה לכל אחת משאלות החדיוט הללו, אבל שום תשובה לא תשנה את העובדה הפשוטה, ששעה שאותם מומחים מקוננים על מיפלס מי־התהום הנמוך מדי בשפלה, על כל הנזקים הארעיים והתמידיים הכרוכים בכך, גולשים להם מי־חירדן הלאה אל ים המלח בכמויות אדירות.

אגב, לא רק מי־הירדן. גם מי־הירמוך, שבשנים דלות־משקעים מוזרמים עודפיהם אל אותה כינרת, והשנה, הודות לברכת הגשמים, אף הם אינם מנוצלים, למרבה חוסר היעילות.

במדינה

משפט

כסף מזומן

הסניגור הניח מזומנים על השולחן, והנאשם יצא בעונש קל

עורך־הדין דרור מקרין ידוע כי פרקליט ממולח. אך כאשר הציץ בכתב־האישום, שהוגש נגד רח־מים סבה, כמעט והרים ידיים. לנאשם היו המון הרשעות קודמות, והוא נאשם שוב בשתי פרי־צות ובגניבות. מאחת הדירות ש־אליהן פרץ, גנב כלי־כסף ברבע מיליון לירות. מהשנייה רוקן חפ־צים בשווי של 30 אלף לירות.

כל קו־הגנה אפשרי נסתם בפ־ניו, כאשר התברר, כי בידי הת־ביעה נמצאת סביעת אצבעו של הנאשם, אותה הותיר באחת הדי־רות הפרוצות.

כאשר התברר כי השופט היו־שב לדין הוא דויד בר־אופיר, ה־נחשב אחד המחמירים ביותר ב־בית־המישפט בתל־אביב, חשבו הנאשם וסניגורו על דרך כלשהי כדי להיחלץ בעונש קל.

המסקנה שאליה הגיעו היתה, כי יש "לקנות את בית־הסוהר בכ־סף". כאשר סיימה התובעת אלה ויינברג את טיעוניה לעונש, ביק־שה כי יוטל על סבח עונש מאסר ממושך. אז גם הסניגור על רג־ליו, ובתנועה דרמאתית הטיל על השולחן סכום של 280 אלף לירות. "זהו סכום הנזק שנגרם למתלו־נניס," אמר מקרין, ו"הנאשם מח־זיר כל אגורה שנגנבה, ומבקש מבית־המישפט לשקול זאת לקולא בעת הטלת העונש."

התרגיל הצליח. בית־המישפט הטיל על הנאשם שתי שנות־מא־סר על־תנאי, וקבע כי מיקרה כזה לא אירע בבית־המישפט מזה זמן רב.

פסל תמורת חוב

האמן שאינו יכול לשלם חוב לעירייה הציע פסל כתשלום

בתקופת הרנסנס היו אמנים רבים שעבדו עבור הנסיכים וה־מלכים באירופה. הם ביצעו עבור דות אמנות — ציורים, פסלים ומיבני־ציבור, וכל מחסורם שולם על־ידי השילטונות. יתכן מאוד כי זכר השיטה הזו עמד מאחרי הצ־עתו של ולארי שרב לעירייית תל־אביב.

כאשר התברר לשרב, צייר ופסל תל־אביבי, כי העיריה הגישה נג־דו תביעת־חוב בסך 1500 שקל, בגלל ארנונה ואגרת־מים, ידע כי אין בידו לשלם את חובו. הוא פנה לעורך־הדין צבי לידסקי, ו־יחד שקלו להציע לעיריית תל־אביב שהאמן ישלם חובו במעשה ידיו.

"מר שרב אינו יכול לחלוק על התביעה", כתב עורך־הדין בשם לקוחו לראש העיר, "אך עם זאת אין באפשרותו לשלם את הסכום הנתבע, כי אין לו נכסים או רכוש והוא אדם תחי על אמנות, ול־מענה בילבד."

דעתו הוסיף לידסקי: "מר שרב מילא את ידי להציע, כי עיריית תל־אביב תגבה את חובה בדרך של קבלת פסל מעשה ידיו. מחד גיסא, זו הדרך היחידה, הריאלית מבחינתו, לשלם חובו לעיריה, מאידך גיסא תצא העיריה נשכרת ממעשה אמנות בעל ערך, להנאתם של תושבי העיר."

אם תקבל העיריה את ההצעה האורי־גינלית, ייפתח דף חדש ו־אפשרויות בלתי נדלות לתשלום חובותיהם של תושבים חסרי־אמצעים.

מחטרת לכנסת?

שמואל פלאטו־שרון לא יהיה היחיד הרץ לכנסת העשירית כאשר עונש מאסר תלוי על ראשו. גם מנהיג האוהלים מירושלים, ימין סוויסה, רץ לכנסת בעודו מסובך במישפט פלילי.

בספטמבר 1980 נידון סוויסה למאסר ששה חודשים על עבירה של סחר בסמים מסוכנים. כבר אז היה סוויסה מעורב בפוליטיקה, וכאשר עמד דינו החליט להסתתר במקום מחבוא, ולא להתייצב ל־ריצוי עונשו בכלא. חודש וחצי חיפשה אחריו המישטרה עד ש־מצאה אותו, ומאז ישב בכלא. על בריחתו מן המאסר הוגש נגדו כתב־אישום נוסף.

פרקליט בר־חיים
„אני זוכר את הלוך הנפש..."

סוויסה טען במהלך מישפט ה־בריחה, בפני השופט דב איתן, בבית־המישפט המחוזי בירושלים, כי בתקופה שבה נעלם מהמיש־טרה היה במצב נפשי קשה עקב מחלת בנו ולא זכר את מועד ההתייצבות למאסר. אך אחד מעדי ההגנה סיפר כי סוויסה היה משוכ־נע כי הוא חף מפשע, וירידתו למחתרת היתה חלק ממאבק פוליטי מתוכנן בתנועת האוהלים. השופט איתן מצא את סוויסה אשם בעבירה שיוחסה לו, ולמרות טענותיו ה־מלומדות של הסניגור ראובן בר־מאסר, היה ברור לכל כי לא יזכה לניכוי שליש מעונשו.

באופן מפתיע, החליטה ועדת השיחרורים לנכות לסוויסה את השליש, ולמעשה יכול היה להיות משוחרר, לולא פקודת־המעצר ב־בייסקי הקושר אותי."

הירהר השופט בכל הנימוקים אותם שקל בעת המעצר הראשון ואמר: „אם כי לכאורה עלול להיראות כאילו הבאתי כבר בחש־בון בפעם הקודמת את כל השיקו־לים המלאים לעניין המעצר, הרי לעיצומו של דבר אין הדברים כך. אני זוכר עדיין את הלוך נפשי באותו יום, והוא אינו מוצא את ביטויו המלא בהחלטה שנתתי. אני זוכר שהייתי מושפע במידה גדולה ביותר מחוסר המעשיות של הדיון וההחלטה בשלב ההוא. אני הייתי תחת הרושם כי עניינו של הנאשם כבר נידון בוועדת השיחרורים וכי אין כל סיכוי שיהיה שינוי בהח־לטה של ועדת השיחרורים. לאור זאת ראיתי את מתן ההחלטה למעצר עד תום ההליכים כעניין פורמלי בעיקרו."

על כן קבע השופט כי ניכוי השליש לנאשם הוא נסיבה חדשה, המצדיקה בדיקת הנושא מחדש. ואמנם, אחרי הירהורים קבע ה־שופט כי למרות שהעבירה הנוכחית היא בריחה ממאסר, אין חומרתה מצדיקה את מעצרו מחדש של סוויסה. „אמנם נכון כי העבירה עליה נידון מראה על זילזול במע־רכת החוק, אולם בכך יש להתחשב בעת קביעת העונש," אמר השופט ממאסר, היה ברור לכל כי לא

ימין סוויסה החעקש ושוחרר ממעצר בדרכו לכנסת

חיים על עבירת הבריחה ממאסר, הרשיע אותו.

נועז ופתוח

כאשר הגיע המועד לג־זור עונש על הנאשם, החליט השופט לדחות את הדיון עד למתן תסקיר קצין־מיבחן. בינתיים הסכים לבקשת התביעה לעצור את סוויסה עד תום ההלי־כים. למעצר בשלב זה היתה רק משמעות טכנית פורמלית, כיוון שהנאשם היה עדיין אסיר, בגלל תיק הסמים הראשון. בגלל בריחתו תיק החדש. סניגורו ביקש עיון נוסף של בית־המישפט העליון בהחלטתו של השופט איתן, בגלל שינוי הנסיבות. אבל גם בקשה זו נדחתה על־ידי השופט משה בייסקי.

אך נראה כי גם סוויסה וגם סניגוריו הם אנשים עקשנים הדב־קים במטרה, והם הגישו בקשה חדשה לשופט איתן. גם השופט היה נועז ופתוח לשמיעת הבקשה ואמר: „מאז זמן ההחלטה (על המעצר עד תום המישפט) ועד היום, הספיק כבר בית־המישפט העליון להזקק לעניין לפי בקשת הנאשם, ואינני סבור, בכל הכבוד, כי יש משהו בבקשתו של השופט ובדק רק את השאלה הנוספת — אם אין סכנה שהנאשם יחזור על בריחתו.

„הסכנה היחידה שקיימת היא כי הנאשם יעשה שוב טעות, וברוב טיפשותו ישלה את עצמו שירידה למחתרת יש בה כדי להועיל לו בשאיפתו הפוליטית," אמר השופט. „שמעתי מפי עורך־הדין בר־חיים, כי בדעת הנאשם להשתלב שוב במערכת הבחירות הממשמשת ו־באה, ואם אמנם זאת כוונתו של הנאשם, ברור כשמש כי לא יוכל לממש את הכוונה הזו מהמחתרת."

בינתיים שוחרר סוויסה עד ל־גזר־הדין והשתלב במערכת ה־בחירות.

מה שקורה

שאין ממחטה

קטטה ואילמות על התנהגות חסרת נימוס

„לבן־אדם יש נימוסים גרועים וטעם טוב," חשב יעקב פטרוש־קה (35), כאשר ראה את אבשלום פראצברגר מקנח את אפו ברעש, ומנקה את ידו על חלוק־הראוה של בית־האופנה אוברזון.

פטרושקה, צנחן לשעבר ו־כיום מנהל הגלריה הלבנה, יצא בשעת לילה מהמועדון שברחוב הירקון בתל־אביב, ונסע במכוניתו. לפתע ראה דבר שפגע בחוש האס־תטי שלו. הוא הוציא את ראשו מבעד לחלון הג'יפ שלו וקרא לע־בר שני הזוגות שעברו ליד חנות אוברזון: „היית בן־אדם, נהיית בהמה."

המילים הקשות הרגיזו את פריצ־ברגר ואת ידידו יגאל אליהו, והם קפצו לעבר פטרושקה. הקטטה ש־התפתחה במקום היתה רעשנית ו־אלימה, ובסופה נמצא אליהו שכוב מעולף על המידרכה. המיש־טרה שהופיעה במקום החליטה כי פטרושקה הוא האשם, והגישה נגדו כתב־אישום על תקיפה.

בפני בית־המישפט לא היתה מחלוקת. הסניגור שימחה זיו ו־שולחו פטרושקה הודו כי הוא אמר את המילים הפוגעות, ופריצברגר הודה כי קינח את אפו על חלוק־הראווה. אך לדבריו עשה זאת כיוון שלא היתה לו ממחטה.

המעגל סגור

מוען שנשרד לפני שנים — וגם השנה, בידי אותו אדם

צפירת מכונית חדה פילחה את דממת הלילה. שוטר מתחנת לוד הוציא את ראשו מהחלון וגילה לתדהמתו כי לפני התחנה חונה מכונית, ועל ההגה שכוב אדם מחוסר הכרה. הצפירה נמשכה, עד שאחד השוטרים חילץ את דויד דהאן מעל ההגה, ושלח אותו ל־בית־חולים. בטנו של האחן היתה מפולחת בכמה יריות.

למרבה המזל לא נפטר דהאן מפצעיו, אלא התאושש וגילה ל־מישטרה כי מי שירה בו היה „משה התורכי". הלה נכנס, לדב־ריו, למכוניתו, ובעזרת אקדח דרש ממנו כסף. „ואין זו הפעם הראשונה שהוא מנסה לשדוד או־תי," סיפר הפצוע, „גם לפני שש שנים פרצו לביתי שני רעולי־פנים וסחטו ממני 40 אלף לירות במזומן." לדברי דהאן היה משה („התורכי") יהודה, אחד מאותם רעולי־פנים.

התביעה הגישה כתב־אישום נגד יהודה, על נסיון לרצח ונס־יון לשוד, וביקשה מעצר עד תום ההליכים. הסניגור משה מירוז העלה טענה מעניינת. לדבריו מעליל הפצוע את סיפור הפציעה על שולחן, כיוון שהוא נוטר לו טינה על המיקרה שקרה לפני שש שנים. אז אמנם לא התנגד דהאן לשוד, נתן את הכסף ואפילו לא התלונן במישטרה. אך הפעם הח־ליט להעליל על יהודה, אשר לדברי הסניגור לא היה לו כל קשר למיקרה הנוכחי.

השופט אורי שטרוזמן לא קיבל את טענת הסניגור. הוא עצר את משה התורכי עד לסיום ההליכים, וציין, כי יתכן שהמתלונן נעשה אמיץ יותר במשך השנים שעברו. אז אפילו לא התגונן, הפעם היה מוכן לספוג יריות ולא נכנע לס־חיטה.

סמים

בדרך למסד הסגור

בקוריאה הצפונית הורגים אותם, בישראל מפקירים אותם למוות איטי

חבורה של נערים כיסתה את המכונית סובארו סטיישן הלבנה, שחנתה בגמל השומם של יפו. נהגה, הווארד רייס, רוקח תל־אביבי בחליפה לבנה, ישב בתוכה.

בארגז האחורי של המכונית איכסן הרוקח ארגזי־קרטון גדו־שים בתרופות, שכן הוא נאלץ למ־כור לנרקומנים את הסמים מ־מכוניתו. הצריף בגמל יפו, ששי־מש כתחנה למימכר סמים, עלה באש בל"ג בעומר.

רייס הוא הרוקח היחידי ה־מספק תחליפי־סמים לנרקומנים, על פי המירשמים שאותם מקבלים המכורים מרופאיהם. כל הרוקחים האחרים מסרבים לעסוק בכך. הם פשוט חוששים מחוג זה של לקו־חות. אך רייס אינו נרתע כלל.

הוא עלה לישראל מאנגליה לפ־ני עשר שנים, וגם באנגליה עסק בטיפול בנרקומנים. מילבד זאת הוא גם בעל חנורה שחורה בגו־דו, דבר המקנה לו ביטחון בעיי־סוק הנחשב מסוכן. הוא אינו זוכר אירוע מייוחד, שאילץ אותו להש־תמש בכוחו. "יש ביני וביניהם יחס של כבוד," הוא מסביר. "אני יודע איך להרגיע אותם והם יוד־עים שבילעדי יהיו אבודים."

מוקד הסמים. בבעלותו שני בתי־מירקחת בתל־אביב. האחד ב־כיכר המדינה, השני בפינת הרחו־בות דיזנגוף־גורדון. בית־מירקחת זה פועל כל היום, ללא הפסקת צהריים. מחזה שיגרתי, החוזר כימעט מדי יום ביומו: נרקומנים יוצאים מבית־המירקחת עם שקית לבנה, מלאה בתרופות, בידם. בנ־קל אפשר לזהותם. עיניהם מרצ־דות בחוריהם והם עושים מאמץ, בצעדים כושלים, להתחמק מן ה־עיניים הבוחנות אותם.

ראש עיריית תל־אביב, שלמה („צ'יצ'") להט, החליט להרחיק את מוקד הסמים הזה מצפון ה־עיר. לכן נאלץ רייס להפסיק את הספקת תחליפי־הסמים מבית־המרקחת שלו. בשטח של נמל יפו הוא מצא צריף נטוש, וקיבל את אישור העיריה למכור בו את סחורתו. שם, בנמל הנטוש, נותר עדיין כביש סלול, המוביל אל ה־צריף הבודד. בגיבעה המרוחקת, ממול, שוכנים בתי יפו הגבוהים, שדייריהם משקיפים אל הנמל ה־שומם ואל הים הכחול. רייס היה פוקד את הצריף שעתיים בכל יום, בשעות הצהריים. הוא לא בא לשם לבדו. שוטר אחד יושב קרוב מאוד אליו, ואחרים אינם מסירים עין בוחנת מרחוק.

הווארד רייס משלם לשוטרים עבור הגיוב. הם שכיריו, כמו ה־שוטרים שבמיגרשי הכדורגל. אלא שאצלו במיגרש איש לא משחק. אל הצריף שלו מגיעים הלקוחות בצעדים כושלים, בהיחבא, כדי ש־איש לא יראה אותם במצוקתם.

לחיות בכבוד. "בקוריאה ה־צפונית הורגים אותם, ובישראל לא מוצאים פיתרון לבעייתם," מסביר רייס. "אך אני מתכוון למ־צוא פיתרון לשיקום הנרקומנים."

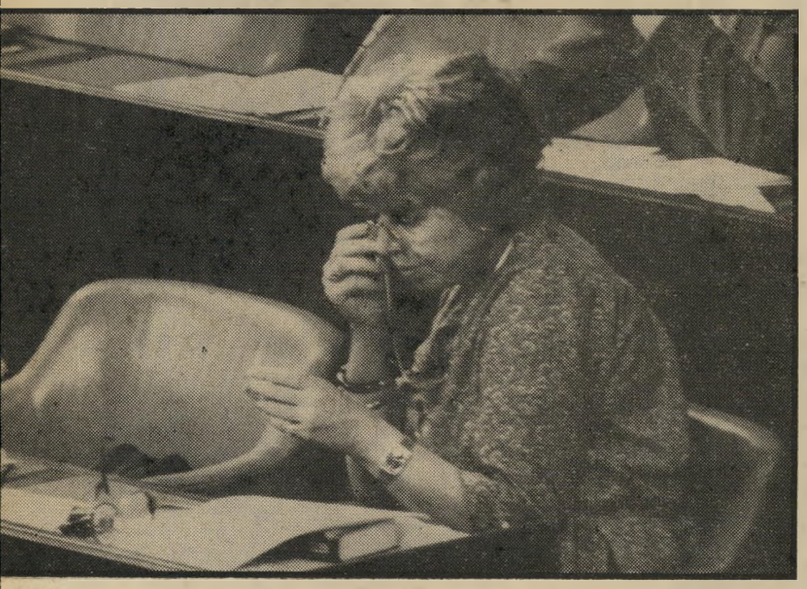
הוא מתכנן להקים מרכז שיקו־מי גדול, שב ירוכזו רופאים, פסי־כאטרים ועובדים סוציאליים. מל־בד הטיפול הרפואי והעזרה הנפ־שית שהמכן יעניק לנרקומנים, הוא גם ידאג להם למקום עבודה. רייס מקווה שהם יוכלו לחיות בכבוד מהמשכורת שירוויחו, ושאיש לא יפטר אתם מהעבודה רק בשל הכ־תם החברתי שדבק הם. "הנרקומ־נים הם אנשים רגישים מאוד," הוא מסביר, "הם זקוקים להגנה."

לו עצמו אין סבלנות. הוא כבר גייס את כל סכום הכסף הדרוש, ותוכניות המיבנה, שיוקם מאלמנ־

(המשך בעמוד 61)

„השלישה בשטחים הוא הכרח"! נאמר במיכתב שנשלח על־ידי ר"צ לתורמים אמריקאים. שולמית אלוני אומרת שלא חתמה על מיכתב זה, ושהתירגום הוא „קלוקל"

חתימה מזויפת

ב־**16 במרס 81**," נאמר במיכתב, „נוצרה קואליציה פוליטית חדשה בין שולמית אלוני, חברת־כנסת שייצגה את התנועה לזכויות האזרח בכנסת בשמונה השנים האחרונות, מירון בנבנישתי, סגן ראש־עיריית ירושלים במשך 12 שנים, וחברים של שלום עכשיו. חברים אחדים של תנועת־השלום חשו בצורך להביא את עמדותיהם על עתיד הגדה והשלום לזירה הפוליטית."

קואליציה זו מייצגת, אליבא דכותבי המיכתב, את „מצע־השלום הברור, העיקבי וההגיוני ביותר, כשם שהוא מציג את העמדה הברורה ביותר לגבי זכויות־האדם בקשת הפוליטית הישראלית, ור"צ מודיעה שהיא „תצטרף עם מיפלגת־העבודה מיד אחרי הבחירות הקרובות...* על־מנת לחזק את האגף היוני של־ תנועת־העבודה."

הקוראים האוהדים התבקשו לתרום מ־15 ועד 1000 דולאר, כדי לעזור לתנועה לעשות שימוש נרחב יותר באמצעי־הפירסומת ולהגיע לישראלים רבים יותר.

„השילטון בגדה" הכרחי"

ב**סוף המיכתב** התבקש הקורא לעיין בנספחים למיכתב, והראשון שבהם נקרא „העקרונות הפוליטיים הבסיסיים של התנועה לזכויות־האזרח ולשלום".

הפצצה האמיתית של המצע חבויה בסעיף 3. נאמר בו ש„שילטון על השטחים הוא הכרח. הסיבה היחידה להמשך השליטה הוא האפשרות להשיג שלום וביטחון". בסעיף אחר נאמר: „ייעשו ויתורים מרחיקי־לכת לגבי התביעות לריבונות בשטחים המוחזקים".

הנספח השני שצורף למיכתב הוא צילום קטע־עיתון של ג'רוסלם פוסט מחודש מרס, שבו ריאיין הכתב הפוליטי של פוסט, מרק סגל, את שולמית אלוני ואת מירון בנבנישתי. בכותרת־המישנה של המאמר נאמר שהשניים עדיין מחזיקים בפינקסי־החבר של מיפלגת־העבודה הישראלית.

המיכתב ונספחיו עורר סערה בקרב תומכי ר"צ בארצות־הברית. הללו פנו לשולמית אלוני וביקשו הסברים למיסמך הסיפוחיסטי המוזר. כשהגיעה אלוני לאמריקה באמצע אפריל, כבר היה ברור לה שהמיכתב מצוי אצל אחדים מהישראלים השוהים שם. אחד מהם היפנה את תשומת־ליבה למצע הניצי שהציגו אנשי שלום עכשיו במיסמך.

להפתעתו הודיעה אלוני שהמיכתב נושא חתימה מזוייפת שלה, ושהמצע המצורף אינו המצע של ר"צ. הישראלי הציע לה להשתמש בשירותי המישרד שלו ולהודיע למי שנשלח אליהם המיכתב שהוא אינו תופס מבחינת ר"צ, ואינו מייצג את חברת־הכנסת הישראלית שולמית אלוני. אלוני סירבה, ועד עתה לא ברור אם מקבלי המיכתב יודעים מה דעת אלוני עליו.

המצע הניצי ומיכתב־הבקשה לתרומות, שנשלח ליהדות הפרוגרסיבית באמריקה, בא אחרי כמה התרחשויות ברשימת ר"צ בחודשים האחרונים. הצבתו של מירון בנבנישתי במקום השני ברשימת ר"צ לכנסת בבחירות הקרובות לוותה בפירסום מיסמך שהציג בנבנישתי. הוא הציע „מישטר נאמנות" ישראלי בגדה המערבית — שהוא מירשם להמשך הכיבוש בשטחים המוחזקים.

מהלכיה של אלוני לא התקבלו בעין יפה על־ידי פעילי ר"צ ו„חוג ה' באייר", גוף בעל זיקה לתנועה לזכויות האזרח. היו שטענו שהרשימה לא נבחרה באופן דמוקרטי, ובזה נכללו גם פעילי שלום עכשיו, שהוצבו בחמישיה הראשונה. הפרופ' יוסף אגסי, פרש מהתנועה תוך כדי טריקת־דלת, בטענה שתוכניתו של בנבנישתי, כפי שפורטה במיסמך שהגיש, מכוונת למעשה לסיפוח הגדה המערבית לישראל.

פעילה מרכזית אחרת, יואלה הר־שפי, טענה במיכתבים לעיתונים שהרכב ר"צ לכנסת אינו מייצג את דעתם של פעילים מרכזיים ברשימת־ר"צ המקורית. אלוני התגברה על המשברון, ויחד עם שני פעילי שלום־עכשיו לשעבר נתנה כתף למערך בבחירות להסתדרות וקראה לתומכיה ל־הצביע עבור ירוחם משל.

השבוע, כשנשארה שולמית אלוני מה עלה בגורל המיכתב בעל החתימה ה־מזויפת, מיהרה לומר שהעניין נופח מעבר לכל פרופורציה על־ידי יריבים פוליטיים שלה בארץ ובחו"ל. החתימה היא אומנם חתימתה שלה, אך היא הועתקה, ללא ידיעתה, ממיסמך אחר, שהיתה חתומה עליו, על־ידי הסוכן שלה בארצות־הברית, לאו. לדבריה, ברגע שהתברר לה שהיא מעולם לא חתמה על מיכתב־פניה לתרומה, הורתה לבטלו ואסרה את ה־שימוש בו.

כשנשאלה כיצד מתיישב המצע שפורסם באנגלית עם עקרונות ר"צ, לא חזרה אלוני על הטענה שאין זה מצע ר"צ. היא האשימה את המתרגם האלמוני באחריות לתירגום קלוקל. את כתב העולם הזה היפנתה חברת־הכנסת למצע ר"צ בעברית, ושטענה שסעיף 3, שפורסם במצע באנגלית, הוא תירגום גרוע של המישפט הבא: „השליטה בשטחים המותקים היא תוצאה של מלחמה. היה ויש מקום להחזיק בהם כחוזות־ביטחון ישראליים — רק כערובה לשלום."

„כשהגעתי לארצות־הברית," אומרת אלוני, „אמרתי למפיץ המצע להימנע מהפצתו, שהרי סעיף 3 עלול להציג את התנועה לזכויות־האזרח ולשלום כגוף המציע המשך הישיבה הישראלית בגדה."

אלא שהתירגום האנגלי אינו דומה כלל לנוסח הישראלי, ואינו מהווה כלל תרגום שלו, קלוקל או שאינו קלוקל. אלה הם שני ניסוחים שונים לגמרי.

אלוני טוענת שהמיכתב הבעייתי על נספחיו נשלח לכ־20 איש, ואחר־כך הוא נגנז בהוראתה. אך מיכתבים מסוג זה נשלחים בכמויות גדולות וקשה להניח שאלוני מגייסת את שירותי הסוכן, הרשום במישרד־המישפטים האמריקאי, אך ורק למען 20 אוהדים.

בכתבה שפורסמה ב־ג'רוסלם פוסט, וש־צילום ממנה הופיע כנספח שני למיכתב־ההתרמה, נכתב שאלוני ומירון בנבנישתי הם עדיין חברי מיפלגת־העבודה, בהיותם מחזיקי פינקסי־החבר של המיפלגה. „תשים לב שעניין זה אינו מובא במרכאות כפרוש," אומרת אלוני בביטול. לדבריה, היא ציינה באוזני הכתב שבאיזשהו מקום בביתה נמצא כרטיס־החבר שלה ממיפלגת־העבודה, וברור לה שלכותרת שפורסמה בפוסט יש משמעות של אפיזודה בילבד.

בכתבה של הפוסט, שרק חלקה העליון שלה צולם ונשלח, מובלט הקשר של בנבנישתי ואלוני למיפלגת־העבודה. הפצת הכתבה בקרב יהודים אמריקאיים שאינם מכירים את המפה המיפלגתית בישראל עשוייה ליצור את הרושם שמדובר ברשימה הקשורה למערך, והמופיעה באופן נפרד בבחירות לצרכים טאקטיים בילבד.

„זה לא חומר לעיתונות"

ה**מועמד מס' 2** ברשימת ר"צ לכנסת התעלם לחלוטין מן הפרשה.

אלוני טענה שפירסום הפרשה, ערב ה־בחירות, הוא מרושע, מאחר והפרשה באה על פיתרונה כבר לפני חודשיים. כיום, הוסיפה אלוני, שוקדים בר"צ על תירגום מדוייק של מצע־ר"צ לכנסת לאנגלית, כך שכל המעוניין יוכל לקבל את הנוסח ה־מדוייק כפי שמציגה ר"צ אותו בארץ.

שולמית אלוני טוענת כי יריביה הפו־ליטיים מנסים להיתלות בפרשה זו כדי להשמיצה, כשם שהם מאשימים אותה שהצביעה בעד חוק ירושלים בהצבעה הראשונה, ואינם מזכירים שהצביעה נגדו בקריאה השניה והשלישית.

עיון במצע ר"צ מגלה שהצבעתה של אלוני נגד החוק בקריאות המאוחרות נבעה ככל הנראה בסיבות טאקטיות. במצע נאמר, בפתיח לסעיף הנוגע למעמד ירושלים: „ירושלים המאוחדת היא בירת־ישראל", וזהו בדיוק מה שביקש לקבוע חוק ירושלים של תנועת התחייה: שסיפוח חלקה הערבי של העיר הוא עובדה מוגמרת וסופית.

ALL THOSE fiercely loyal Shulamit Aloni supporters will be gratified to know that their heroine has at long last found herself a political cohort, in the person of Mario Benvenisti.

Benvenisti, the bearer of an ancient Sephardi name, promises to be an equal partner with the fiery Aloni — known universally as Shula — from his No. 2 post on her Civil Rights Movement Knesset list. Indeed, the former Jerusalem deputy mayor has emerged as a tough politician after his years at Teddy Kollek's side. He broad with the father-figure Jerusalem mayor may have provided him with the opportunity to make his own place in our political life, just as Shula Aloni established herself after she was forced out of the Labour Party Knesset list by the late Golda Meir.

Aloni, who is also one of the Knesset's better sexologists, has gone a long way since the formed her own CRM back in 1973. Her three seats in the 8th Knesset entitled her to a brief turn at the Rabin cabinet, as minister without portfolio. And even though the Democratic Movement for Change's initial wave swept away two of the CRM's seats at the last election, Aloni did survive as a single member faction in the 9th Knesset.

Now, in addition to Benvenisti, her movement has acquired some impressive reinforcements. She has been joined by members of the Fifth of Iyar Circle, a group of intellectuals, academics and writers who

He was apprehensive about the situation of a Labour government in April 1982 when the evacuation of Sinai settlements would have to take place under the peace treaty timetable. "I'm not sure how the military wing of the Labour Knesset faction might vote, what with a vocal Peace Now faction in the house," she told Arab Knesset members in the Likud in opposition, and the NRP is itself in the throes of Gush Emunim settlement movement fervor. So here to see change the settlements is the Labour movement," Benvenisti declared.

Both he and Aloni have contemplated the dark developments that may occur in such times of national commotion with Gush Emunim settlers possessing huge arsenals.

WHEN I MENTIONED the subject of Peace Now activists and enthusiastic students into the CRM campaign, Aloni referred enthusiastically to a January opinion poll to ascertain "the Jewish world" of Israeli students. Eighty-eight per cent were for the separation of religion and state, 33 per cent opposed, 6 per cent didn't care, and 3 per cent couldn't say. On the question of civil marriage and divorce, 63 per cent were for, 14 per cent were against, 11 per cent did not care, and 12 per cent were undecided.

The polarization of the younger voters was apparent when it came to support for the two opposing camps

Mixed doubles

Shulamit Aloni and Meron Benvenisti still both hold Labour Party membership cards. But they're running together on the Citizens Rights ticket in the June 30 Knesset elections. They explain their new partnership to Post Political Correspondent MARK SEGAL.

המאמר מ„ג'רוסלם פוסט" שצורף למיכתב

„אלוני ובנבנישתי מחזיקים עדיין בכרטיסי־חבר של מיפלגת העבודה..."

* הדיקדוק אינו כרור גם במקור האנגלי.

יעקב מרידור היה פועל בניין אצל הקבלן רובינשטיין והוא לא שוכח את זה.

כן, מאז הוא בנה אימפריה כלכלית בינלאומית אדירה, אבל יעקב מרידור זוכר היטב מה זה להיות פועל.
הוא גם יודע היטב שהכל צומח מעבודה.
יעקב מרידור מאמין, שצריך להחזיר לאדם העובד את הרצון לעבוד ואת האמונה כי עבודתו תאפשר חיי רווחה וכבוד לו ולמשפחתו. זה חשוב לעובד — וחיוני לכלכלה.
מחר, כאשר יעקב מרידור יקח חלק בניווט משק המדינה, יהיה הרבה יותר כדאי לעבוד במדינה הזאת.

מרידור. כדי שהכלכלה תצליח.

תומכי מרידור

(המשך מעמוד 58)

טים טרומיים, מונחות כבר על שולחנו. עתה הוא רק יושב וממתין לרשיון של העיריה, כדי להתחיל לבנות.

ב"לג בעומר, לפני כשלושה שבועות, בחרו כמה פרחחים בצריף, כיעד מתאים להצתה. הצריף עלה בלהבות, ודוכן המכירה של תחליפי הסמים הפך גחלים לוחשות. הנרקומנים ששבו אל נקודת המיפגש, הביטו בצריף בדאגה ורייס היה חסר־אונים.

אחרי החג הוא חזר אל הצריף המפויח, החנה את מכוניתו הלבנה באותו המקום, כאילו דבר לא קרה. הוא פתח את חלון המכונית והתחיל לקבל את המירשמים מידי לקוחותיו. הסידור החדש לא הפריע לאיש. אין שכנים, וגלים אינם מתלוננים. למי, בעצם, צריך להיות איכפת שיש משוגעים לדבר, המוכן לעוד בתנאים כאלה.

לשוטרים קל יותר לפקח מרחוק על המתרחש. עד שייבנה המיבנה הטרומי החדש, על שרידי הצריף השרוף, ימשיך רייס למכור סמים ממכוניתו. הוא דוחס לתוכה קרטונים מלאים בכדורי אדולן ו־קומנים ימשיך רייס בפעולתו, בתחומי הנמל הנטוש. אלא שמעתה הם לא ישווק כדורים, אלא רק סירופ בבקבוקים.

דרכי אדם

פרשת „השוחד המיני"

דויד שימעוני הגיע בזינוק מסיאורי אל כותרות העיתונים, כחשוד באספקת שירותים מיניים לאישי־ציבור — וגם מאחרי הסיפור הזה צריך לחפש את האשה

„באחד מימי השבת, לפני חודש, אני יושב לי בבית, נח מכל השבוע הפרוע שעבר עלי בעסק, ושבע מכל הבילויים הנשים שבחיי," סיפר דויד שימעוני. „פתאום מצלצל הטלפון, והמפקח ברוך ישכיל, מהיחידה של תת־ניצב בנימין זיגל מזמין אותי אליו. למחרת הגעתי למישטרה, והודיעו לי שרוצים לעצור אותי ביגלל שכאילו סיפקתי בחורות לאישי־ציבור, חברים שלי, בתור שוחד מיני, וכאילו קיבלתי מהם עבודות בלי מיכרז תמורת הבחורות."

זו לא היתה הפגישה הראשונה של איש־העסקים הצעיר עם אנשי מחלקתו של זיגל. הוא כבר הכיר אותם מפרשה קודמת, שבה הוא עצמו משמש עד־מדינה.

שימעוני (34), יליד פרס, הוא בעל חברה בשם דקו־לייט, העוסקת בהתקנת תאורת־רחוב. יש לו עסקים עם רשויות מקומיות, אך דווקא ענייניו עם מס־הכנסה הביאו אותו למעצר.

סחורה מעוקלת. כל הפרשה החלה משום שמזכירתו של שימעוני, ג'ודי כדיר, עבדה אצל שני אדונים. בשעות היום היתה המזכירה של דקו־לייט, ובערבים שימשה כשמרטפית לילדיו של איש־עסקים תל־אביבי.

המזכירה היתה מאוהבת בבוס של שעות הבוקר. „היא הוקסמה מהעוצמה הפיסית ומהגבריות שהקרנתי עליה," הוא מספר. היא רצתה לעזור לו, וכאשר הסתבך שימעוני עם שילטונות המס, סייע לו מעבידה של המזכירה־שמרטפית בשעות הערב לצאת מן המיצר, ואף הציע לו עיסקה חדשה: קניית סחורה מעוקלת.

סיפר שימעוני: „שאלתי אותו מה הוא רוצה בשביל עצמו, והוא השיב שהוא לא רוצה כלום. אני צריך לשלם 150 אלף לירות, בשביל פקיד אחד, חבר שלו, שידאג שהסחורה תגיע אלי. אחר־כך, כשהכל התחיל להסתדר, הוא פתאום בא לי ורצה 600 אלף. ראיתי שיש לי כאן עסק עם סחיטה, אז הלכתי לעשות את העסק בדרך ישרה, וזכיתי במיכרז."

שימעוני פיטר את המזכירה בעלת הנאמנות הכפולה, ופנה לתת־ניצב זיגל. הוא קיבל חסינות כעד־מדינה, ואנשי זיגל חקרו את הפרשה. איש־העסקים, שותפו של שימעוני, נעצר, ועימו גם הפקיד המיסתורי.

אלא שפיטוריה של המזכירה לא עברו בשלום, לדברי שימעוני:

„לי לא היה איכפת ממנה, אבל היא נדבקה אלי כמו עלוקה. היא חזרה וטענה שהיא אוהבת אותי, וחשבה לתפוס אותי באיזה שהוא שלב. אני ריחמתי עליה, אבל לא יכולתי לעזור לה. כשפיטרתי אותה, היא יצאה ממני עם מיטען מרירות גדול והדביקה לי את הסיפור הזה. היא טענה, למשל, שהצעתי לה לשכב עם כמה קליינטים שבאו למישרד שלי. האמת היא שהיא יצרה קשר עם כמה, אבל אם יצא מזה מין אני לא יודע בדיוק. הסברתי למישטרה שמדובר בבחורה פצועה וקנאית, שרצתה להכפיש את שמי בתור נקמה, ובמישטרה באמת הבינו שאין שום ממש בפרשה."

החצי השני. שימעוני מכחיש את כל סיפור השוחד המיני: „אנשי הציבור האלה, שאיתם ביליתי, הם חברים שלי. היינו ביחד במועדון הים־התיכון, אבל כל אחד שילם את חלקו. אני הבאתי להם בחורות לשם? למועדון כזה צריך לבוא עם בחורה? זה כמו לבוא למיסעדה עם סנדוויץ'. הרי המקום מוצף נשים מכל העולם, שמחפשות בדיוק מה שאנחנו הגברים מחפשים. יש שם מצבור עצום של נשים זרות, משוחררות ונעימות לעין, שאורבות לנו, הישראלים, בכל פינה. בטח שהיכרתי שם בחורות. שתיים היו צרפתיות ואחת ישראלית. עשיתי אורגיה עם כולן ביחד, ונהניתי מאוד. גם החברים שלי הכירו בחורות, אבל אני לא יודע מה עשו איתן. אני לא ראיתי כלום."

והמסקנה שהוציא שימעוני מכל הפרשה: „די לי מכלאלף הנשים שידעתי בחיי. היו לי כבר נשים בכל הגדלים, המינים והצבעים. ניצלתי את ימי רווקותי עד תום. עכשיו נמאסה עלי ההוללות. עכשיו אתחיל לחפש ברצינות את החצי השני שלי."

שטחים מוחזקים

הפרי האסור

בשבוע הספר העברי אסר המימשל הצבאי על רשימה אריכה של ספרים

על המאות הרבות של הספרים האסורים למכירה ולהפצה בשטחים המוחזקים נוספו לפני שבועיים 72 ספרים. כל עותק של הספרים הללו יכול להיות מוחרם על־ידי המימשל הצבאי, ומי שמחזיק בידו עותק של אחד הספרים הללו יכול להוציאו מידו ולהעבירו לקריאה רק אם הוא מקבל לכך רשות מפורשת מרשויות השילטון הישראלי.

הספרים הללו, שהצנזור הישראלי אוסר על הפלסטינים החיים תחת השילטון הישראלי לקראם, אינם ספרים פוליטיים דווקא: הם מכסים מיגוון רחב של נושאים תרבותיים, כלכליים וחברתיים. יש ביניהם סיפרי שירה ופרוזה, והעיתונים היוצאים לאור בגדה המערבית מהמרים לפרסם את שמותיהם. פירסום זה מסייע להפוך דווקא את הספרים הללו ללהיט מבוקש.

בין הספרים שנאסרו הפעם יש שניים של ר'סאן כנאפני, מי שהיה מראשי החזית העממית של ג'ורג' חבאש. אחד מספריו של כנאפני — גברים בשמש כבר יצא לאור בעברית בהוצאת מיפרש, וזכה לביקורת במדורי הספרות בעיתונות העברית. הספרים שנאסרו: החרש והעיוור, ועולם שאינו בשבילנו.

אהובתי מליסה. כך נאסר גם ספר שיריו של מחמוד דרוויש, המשורר, איש רק"ח לשעבר, שלאחר צאתו למוסקבה, לפני כמה שנים, חזר לביירות, ועורר בכך סערה במיפלגה הקומוניסטית הישראלית. דרוויש עובד עתה במחלקה התרבותית של אש"ף.

משורר ידוע אחר, שסיפרו, עבודות תיאורטיות, נאסר על־ידי הצנזורה, הוא מועיין בסייסיולוגיה של המשוררים הפלסטינים, בן למישפחה ידועה בעזה. נאסר גם סיפרו של תאופיק פאייאד אהובתי מליסה. פאייאד הוא סופר פלסטיני, הידוע בסיפוריו הקצרים.

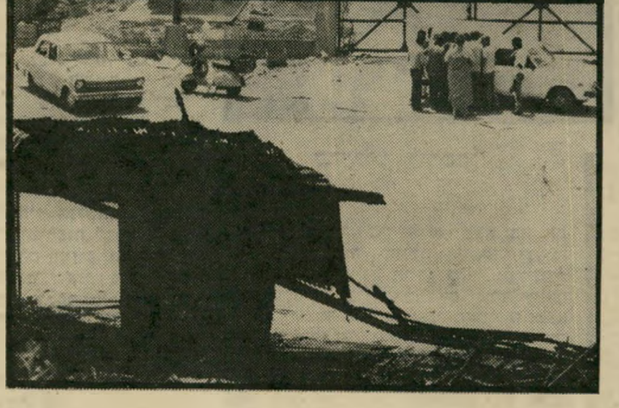
לא חסרים גם קוריוזים ברשימת הספרים האסורים. הצנזורה הישראלית החליטה לאסור למכירה ולהפצה קובץ משיריו של המשורר הערבי הידוע עבדולה אל־קורשי. אל־קורשי ידוע לקוראי השירה הערבית כבר זמן רב. הוא איש ימי

חשוד שימעוני וידידה (שאינה קשורה בפרשה)
אורגיה עם כולן

חלוקת הסמים בית־המירקחת של ריים בתל־אביב
במרכז דיזנגוף

חלוקת הסמים ליד הצריף השרוף של ריים ביפו
מתוך מכונית

הביניים, בן־זמנו של אבן־גבירול קשה להבין מה, לדעת המימשל הצבאי, יכול לערער את השילטון הישראלי בשטחים המוחזקים.

כל הספרים שנאסרו — מלבד אחד — הם משל מחברים ערביים. יוצא־הדופן הוא סיפרו של היהודי והאנטי־ציוני אלפרד ליליינטל התמנון הציוני.

ניזר קבאני, שקובץ משיריו נאסר לפירסום, הוא אחד הידועים שבמשוררי המרחב. קבאני הוא משורר סורי־נוצרי, החי בלבנון. הוא נחשב כמגלם הגישה הליברלית־מערבית בשירה הערבית, מרבה לעסוק בזכויות האישה, וריבים משיריו הולחנו ובוצעו על־ידי זמרים ידועים כפיירוז, הלבנונית ועבדול חלים, המצרי.

14 מבין הספרים שנאסרו הוצאו על־ידי המכון למחקר של אש"ף שמקום־מושבו בביירות. שלושה מהם עוסקים ישירות בישראל ובציונות: חינוך בישראל, ישראל והציונות ומחקרים בכלכלה הישראלית. יש בכך כדי להעיד כי הפלסטינים מתעניינים בנעשה בישראל הרבה יותר משמתעניינים הישראלים במתרחש בתוככי העולם הפלסטיני.

רבים מהספרים שנאסרו — במיוחד אלה הכוללים מחקרים מדעיים בנושאי דת, סיפרות וחברה — נמצאים בסיפריות האוניברסיטות במכוני המחקר בישראל, לעיונם של הסטודנטים והחוקרים הישראלים.

רבים מאוד מהספרים שנאסרו לפירסום לא נכתבו על־ידי מחברים פלסטינים, וחלקם אינם עוסקים כמעט בעניינים פוליטיים. ספרים אחרים, שמותיהם עשויים להעיד על תוכנם. אלה הם: זו הסיבה לשינאתי את ישראל מאת אמי סמי אל־גאמארווי, או ציונות ונאציזם מאת מועיין אחמד מחמוד. אך בשעה שהרב מאיר כהנא מפרסם באין מפריע בעיתונות הישראלית מודעות־הסתה בנוסח נאצי מובהק, קשה לסנגר על צנזורה הלזה רק על סיפרות ערבית.

„אם נירה רוצה להכחיד את עצמה כמלכה, אני מאחל לה שתמצא גבר כלבבה" אומר בעלה לשעבר, הפרקליט צבי לידסקי, המשיב ל„נאום התביעה" של אשתו

„משולם לא יצאתי עם פריחה!"

אופנאית מיכל
לא פריחה —

דוגמנית גלזן
לא פריחה —

עקרת־בית הילפר
לא פריחה

פקידה מיכלין
לא פריחה

עו"ד־הדין הנודע צבי לידסקי נטל בשבוע שעבר את גיליון העולם הזה, תוספתע לקרוא בו שורה של השמצות, לדבריו, שהטיחה בו אשתו לשעבר, עורכת־הדין נירה לידסקי.

קיצפה של נירה יצא על הסיפור „אגדות האחים גרים", אותו פירסם צבי בשבועון שבו הוא נוהג לכתוב. נירה הסיקה מייד, שהגמשל בסיפור מכוון אליה ולחייה המשותפים עם צבי.

צבי לידסקי רגיל, לדבריו, להשמצותיה של אשתו ולמילחמת החורמה שהיא מנהלת נגדו מזה שנים. אולם הוא לא תיאר לעצמו שתעשה זאת מעל דפי העיתון, ותהפוך את סיפורם לנחלת כלל־ישראל. צבי, שרגיל לתקוף ולהגן בבית־המישפט מדי יום ביומו, עושה זאת גם הפעם.

מגיב צבי על דברי נירה, שפורסמו ב„העולם הזה" בשבוע שעבר:

אני גאה מאוד על כך שהעולם הזה הקדיש עמוד שלם לסיפור שכתבתי, תוך ציטוט ארוך מן הסיפור. מעטים הסופרים הזוכים לכך. יחד עם זאת הצטערתי מאוד על כך שנירה, אשתי לשעבר, מצאה לנכון לנסות להכפיש את שמי בהשמצות שלוחות־רסן. חבל, שאשה שחיתה במחיצתי שנים כה רבות, כאשר דחפתי אותה לעשות את בחינות הבגרות וכפיתי עליה ללמוד מישפטים, נוהגת בשיטות שכאלה. יצר הקינאה והתאווה לפגוע בי, משכיח ממנה שיש לנו שלושה ילדים, וביניהם שתי בנות בוגרות וחכמות, שבוודאי קוראות את דבריה, שאינם מוסיפים לה לא גאווה ולא כבוד.

אני בטוח שבנותי, גלית ואוסנת, אילו עמדו ליד אימן שעה שאמרה את דבריה, היו מונעות ממנה מלעשות כן. אבל אני מוכן למחול ולסלוח, מכיוון שאין אדם נתפס על צערו. ואין לי ספק שדבריה נאמרו בעידנא דריתחא, כפי שהם נאמרים לעיתים כה קרובות. מכיוון שיש לנו שלושה ילדים משותפים, וגם בגלל אופיי וסיגנוני — והסיגנון, כידוע, הוא האדם — איני יכול לרדת לרמה של הדברים שנאמרו על־ידי נירה, למרות שהם מחולקים לשני חלקים. חציים מעוותים מבחינת העובדות, וחציים מכפישים. אלא שעל אף האיפוק שאני נוקט בו, כדרכי, פטור בלא כלום אי אפשר.

יפהפיה, תוססת ואלגנטית

אני מבין את חמתה הבוערת־להשחית של אשתי לשעבר, על הבחורות שיצאתי איתן בעבר. אבל למה הקצף והתחרון היום? הרי כבר התגרשנו. מדוע יצא קיצפה דווקא עכשיו? מזה שנים רבות היא נהגה לספר לכל אדם, וגם באוזני הבנות שהיו קטנות, חזור וספר שאבא עוזב את אמא והולך עם „פריחות". כי לגביה כל אשה אחרת שאינה היא עצמה מוגדרת כ„פריחה". האם אלה שפירא, עורכת־הדין היפה והמוזהירה, היא „פריחה"? האם אריאלה מיכלין, הנאה והאלגנטית, היא „פריחה"? האם אורנה גלזן, הדוגמנית היפהפיה והנבונה, היא „פריחה"? האם שרה מילר, האופנאית התוססת והנאה, היא „פריחה"? האם אוש הילפר, היפה והמאופקת, היא „פריחה"? נירה טוענת בתוקף, שכל הנשים האלה הן „פריחות" למעט, אולי, אלה שפירא, שהפכה לחברתה, למרות הרומן שניהלתי עם אלה כששתיהן עבדו במישרדי.

אינני רוצה לכתור לעצמי כתרים, ולא באתי להאריך כאן ברשימה של נשים כדי לפאר את שמי — אולי זה עושה את ההיפך. אבל כולם יודעים שאינני נזיר ואין לי שום סיכוי להיבחר במקומו של הקרדינאל וישינסקי, שנפטר זה עתה בפולין. יחד עם זאת, לא צריך לעוות את המציאות ולסלף את העובדות. כשקראתי את הראיון „המזהיר" שנתנה נירה לעולם הזה, כימעט ותמהתי שהיא לא טענה שאני הייתי המתמחה שלה. אחרי הכל, כאשר היא באה למישרדי, כפקידה ב־1961, אחרי שכפיתי עליה לעזוב מישרה כסגן מזכיר של בית־מישפט לתעבורה, מישרה שאותה לא רצתה לעזוב, היא עבדה במישרדי כמזכירה. אני עשיתי אז את כל המאמצים, ללא לאות, כדי להאיץ בה יום־יום ללמוד מישפטים ולהתמחות. הלוואי שאצליח להשפיע על ילדינו, כפי שהשפעתי לטובה עליה, בניגוד לרצונה, ללמוד, ללמוד ולהתפתח. בשעה שהיא טענה השכם והערב: „מספיק עורך־דין אחד במישפחה". לכן חבל וכואב שהגענו למילחמת עיתונות.

קשה לי לעמוד מנגד, כשאני רואה שיורקים לתוך באר ממנה שתו, במיקרה זה, אני הבאר. במשך כל השנים — חיי הנישואין שלנו עלו על שירטון לפני כשבע שנים — עשיתי תמיד מעל ומעבר, כדי שהכניסה המלוכלכת לא תכנס בפומבי. אבל אני בשיטתי, ונירה בשיטתה.

כבר כשהתפוצצו חיי הנישואין שלנו, היא הרעישה עולמות וטילפנה לכמה מאות ידידים כדי לקבל מהם חיזוק ותנחומים, דבר שלא היה לטעמי. אני נוצר את לשוני, למטה מרמתי לספר סיפורים שהקוראים ילקקו מהם את השפתיים. אני חושב שכל הפוסל, במומו פוסל, ואני זוכר תמיד שמדובר בשלושה ילדים, שאם אשמיץ את אימם אפגע בהם קשות. חבל רק שנירה לא חושבת כך.

כנראה שאופיה האימפולסיבי והמתפרץ מתגבר על כל חישוב, בעיקר כשלנגד עיניה מסע־עונשין, ומגמתה לפגוע בגבר שכה אהבה, ושממנו קיבלה הכל — את השם, את הילדים, את הבית ברמת־חן ואפילו את המקצוע שלא רצתה בו.

בעצם זה מאוד עצוב. כשבאים להיכלם למרגלות בית הרוס, כאשר כל הלבנים פזורות, העמודים נפלו, ומתוך הבית עולים תמרות עשן. להילחם במצב כזה זה לא רק עצוב, זה גם מיותר. אבל גם ירושלים חרבה בגלל ריב של קמצא ובר קמצא.

„לא איכפת לי להתחתן עם זבלן"

ב שעה זו אני מאוד נזהר בלשוני, מפני שאני חושש מקשיים בהתראות עם בני האהוב עופר בן השמונה, או מהשפעות שליליות עליו. אבל אני שמח שנירה קוראת קבועה ונאמנה של סיפורי. כשאני שואל אותה מדי פעם „איך הסיפור"? היא מעקמת את אפה בבוז. אבל כנראה שבמסתרים היא קוראת את סיפורי בשקיקה, ואפילו מחפשת בין השיטין דברים שלא נכתבו.

הסיפור „אגדות האחים גרים", עליו יצא קיצפה של נירה, הוא אגדה למבוגרים.

פרקליט לידסקי
מדוע היא פוגעת בילדינו?

כמו בכל אגדה, כל קורא ימצא בה את מבוקשו. כנראה שנירה דימתה עצמה למלכה. אבל בעיני, היום, אחרי גירושינו, הרי אין לה כל כתר. אם נירה רוצה להכתיר עצמה למלכה, אני מאחל שתמצא לה מלך כלבבה, ואפילו אם יהיה ששוטה העם היא בוודאי תשכיל להפכו למלך.

תמיד היתה אימרת־שפר שגורה בפיה: „לא היה איכפת לי להתחתן עם זבלן, העיקר שיהיה בעל טוב". אני מאחל לה, מכל ליבי, שתמצא במהרה חבר או בעל ושהיא תניח את עטרת המלכות לראשו.

אמרתי לה ביום הראשון להתפוצצות יחסינו, ביוני 1974: אל תספרי לבנות, אל תכניסי אותן לסוד העניינים. זה ביני לבינך, את הבעיות בינינו נפתור שנינו לבד. הדבר הכואב לי ביותר זו הפגיעה בילדי.

אני מקווה שזה לא יקרה יותר, כי המילחמה נגמרה. אולי אין שלום, אבל יש הפסקת־אש. נירה גם הפכה אותי למאותת. אף פעם לא הייתי טוב בסימני מורס. אבל אני חייב להתוודות, כי אם אני כותב במשך שש שנים סיפורים מן החיים, הרי מטבע הדברים, שגם אם אני כותב סיפוריהם של אחרים, כפי שסופרו לי, אני מכניס הרבה מאוד מן הנימה האישית שלי. רק מעורבות ריגשית אמיתית, שמתבטאת בסיפור, מולידה סיפור טוב. אני מקווה שסיפורי הם כאלה. מה לעשות, שהקינאה מעבירה אדם על דעתו; ואשה מקנאה — פגיעתה רעה.

כל העיר מחייכת טרופי

זה לא כתוב בהורוסקופים
זה לא ענין לפסיכולוגים
אך כל העיר מחייכת טרופי.

מיץ וגזוז בעשרה טעמים
משאיר אחריו עיר מלאה חיוכים.
כך, עם טרופי ביד מחייך כל אחד
כל העיר מחייכת טרופי.

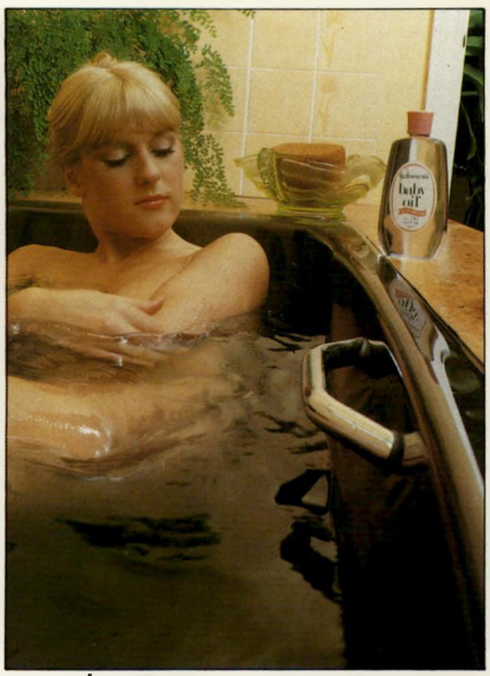
תשלובת תבורי

השתמשי בו כמרכך עור במיוחד אם עורך מתקלף.

השתמשי בו להסרת האיפור.

הוסיפי כמה טיפות באמבטיה כדי להעניק לעורך מגע חלק ורכות נעימה.

השמש מיבשת את עורך.

תני ל-Johnson's baby oil לעשות אותו שוב רך ועדין.

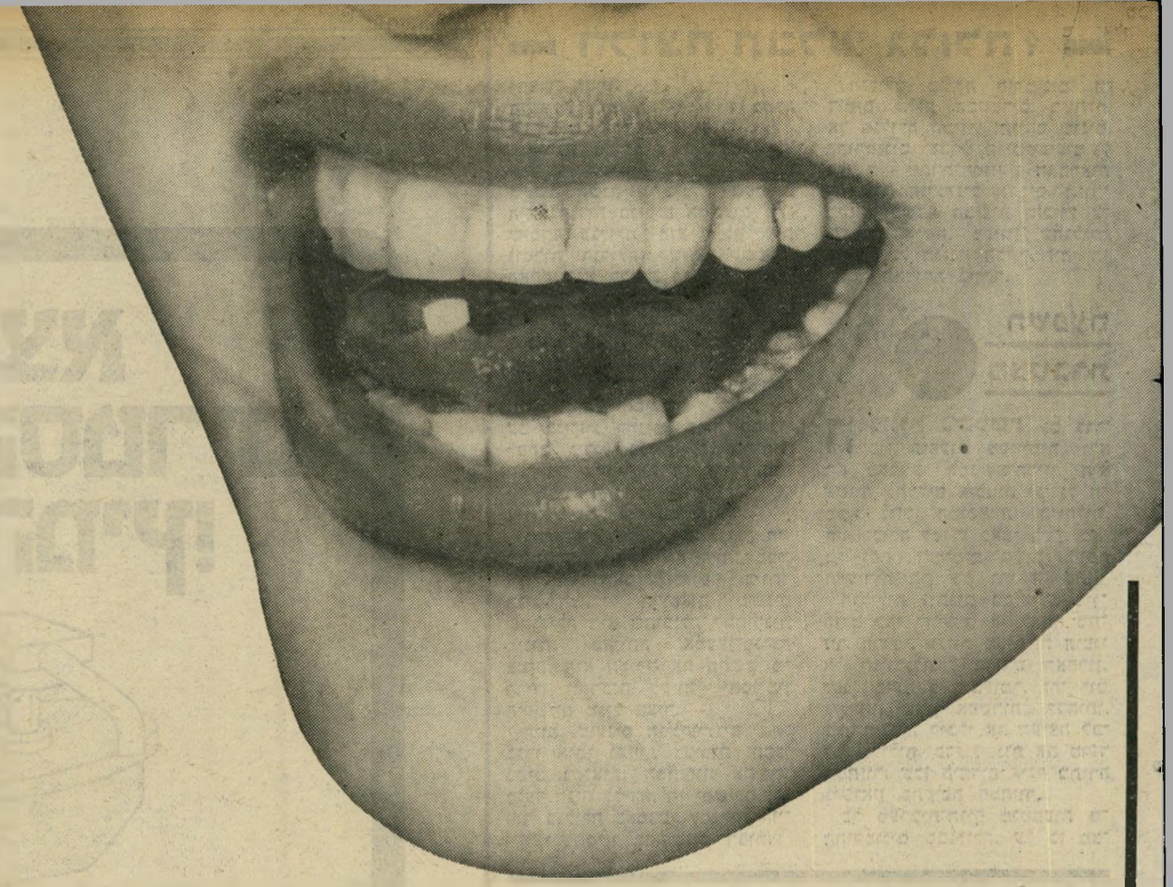
השמש אולי מוסיפה לך צבע משגע אבל באותה עת היא גובה ממך מס יקר – היא לוקחת את הלחות החיונית כל-כך לרעננות העור.
שמן לתינוק של ג'ונסון הינו הפיתרון המושלם לשמירה מאוזנת על הלחות הטבעית שבעורך. בנוסף, כל יום אחרי השמש, תני לעורך את הטיפול של שמן לתינוק של ג'ונסון.
שמן לתינוק של ג'ונסון מרכך בעדינות את העור ומסתיר כל קילוף, והוא בהחלט עשוי להגן על עורך מהתיבשות.
הקפידי להשתמש בו ותוכלי לחשוף בהנאה את המראה השזוף של עורך העדין והרענן.

Johnson's baby oil

הטוב ביותר לתינוק-הטוב ביותר עבורך.

©1981 Johnson-Johnson LIMITED *TRADEMARK

היבואן: חב' רנדי, ארלוזורוב 145 ת"א, טל. 256815, 253286

לאשה בת יותר מ־30 אסור בהחלט להשתמש בגלולה ועל"ה לעבור לאמצעים אחרים למניעת הריון בלת"ר צו'

הנצח חבגי גלולה?

80 מיליון נשים ברחבי־העולם בולעות מידי יום גלולה נגד הריון. הן מהוות 56 אחוז מהנשים אשר משתמשות באמצעים שונים למניעת הר־יון. כלומר, רוב הנשים משתמשות ב־גלולה, למרות כל הפירסומים הרפואיים המתריעים מפני הנזקים שהיא גורמת.

כל הנזקים שבהם מדובר נותנים אותו־תיהם בנשים המתקרבות לגיל 30. זהו הגיל הקריטי שאליו הגיעו הנשים, אחרי תקופה ממושכת של לקיחת גלולות כ־אמצעי למניעת־ההריון. בגיל זה מצויות הנשים בשיא פוריותן, והן אינן מייחסות חשיבות להשפעה המזיקה מחומר הגלו־לה, המצטבר עם השנים בגופן, ומעלה בהן את הסיכון לנזקים.

כל עוד מצוייה הגלולה, הן יעדיפו אותה על פני כל אמצעי־מניעה אחר. כל תירוץ שבו תנקוט האישה, כדי להצדיק את בחירתה, נובע מחוסר־מודעות, או אולי חתעלמות מהנזק הנגרם.

„אין תחליף לגלולה, גם לא בשנת 1981," קובעים הגינקולוגים, „למרות ה־נזקים שהיא גורמת, נמשיך להמליץ עליה כעל האמצעי הטוב והבטוח ביותר למני־עת־הריון."

הן ניגשות לגינקולוג, כדי שימליץ בפ־ניהן על אמצעי־המניעה המתאים. מבין כל התכשירים והאביזרים הקיימים היום ניצבת הגלולה בראש. בהיותה האמצעי הבטוח ביותר, היא מבטיחה הגנה מפני הריון ב־99.9 אחוז מהמיקרים, והיא גם האמצעי הנוח ביותר, מה שהופך אותה פופולארית מאוד.

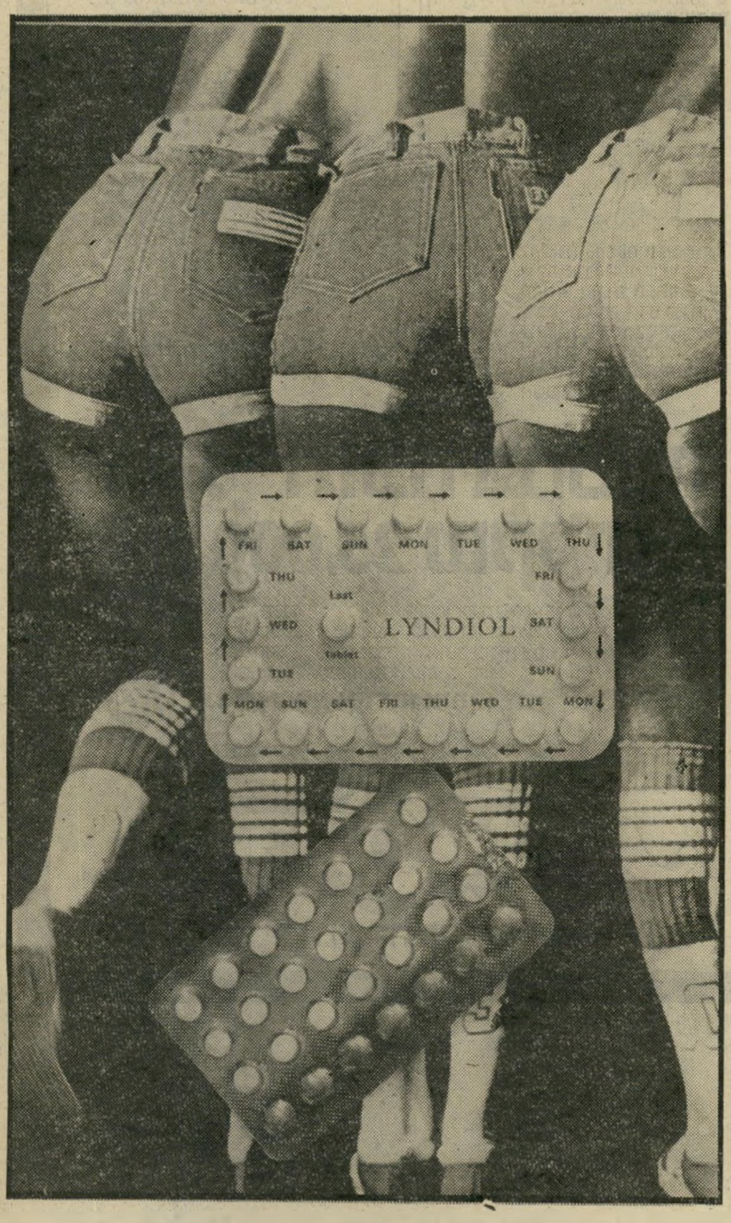
גלולת העתיד

הגינקולוגים עיקבים כבר במשך 20 שנה אחר הנשים המשתמשות בגלולה, ומימצאיהם אינם מעודדים. שוב־ושוב שומעים שהגלולה מזיקה לגוף ה־אישה, נזק המצטבר עם חלוף השנים. אך האם הופסק בשל כך השימוש בגלולה? האם העז אירגון בריאות כלשהו לאסור את השימוש בה? התשובה שלילית.

בינתיים שוקדים החוקרים במעבדותי־הם על חומר אשר יוכל להוות תחליף להורמונים המצויים בגלולה. אך חומר תחליפי עדיין לא נמצא.

החוקרים הישראליים אינם מפגרים ב־מירוץ אחר התחליף. בבית־החולים איכי־לוב ניסתה קבוצת רופאים להפיק גלולה שתימנע הריון. מכיוון שבקרב הגינקולו־גים קיימת תמימות־דעים — שהחשיש מונע ביוץ, ניסתה קבוצת המומחים ה־ישראלית להפיק מחומר זה את התחליף לגלולה.

אולם, השימחה מוקדמת מדי. גלולת־חשיש זו לא תעניק לאישה מצב־רוח מרומם מידי בוקר, מכיוון שזו לא תהייה גלולת־העתיד. לדיבריהם, הניסוי ייפסק, בשל תופעות־הלוואי הנגרמות מנטילת

גלולות ומחירנות

הגלולה, בהיותה תכשיר למניעת־הריון הבטוח ביותר, סייעה לנערות להגיע לקיום יחסי־מין בגיל צעיר, עם בני זוג שונים. הן ממשיכות לבלוע אותה שנים רבות מטעמי נוחיות.

הלינצח חבלעי גלולה?

(המשך מעמוד 65)

החשיש. תופעות החמורות מאלה שגורמים ההורמונים בגלולה.

אירגון הבריאות העולמי לא אסר על השימוש בגלולה. כל מה שעשה השנה ברשימות שפירסם היה להודות בנזקים הנובעים מה־שימוש בגלולה. הוא חילק את נוטלות הגלולה לשתי קבוצות. האחת היא קבוצת הנערות הצעי־רות המשתמשות בגלולה, והש־נייה היא נשים מגיל 30 עד 35.

מהנתונים שנאספו על־ידי איר־גון הבריאות העולמי למדו הגינ־קולוגים שבקרב נערות אשר הת־חילו לקיים יחסי־מין מגיל צעיר, עם בני־זוג שונים, עולה הסיכוי לפתח גידול ממאיר בצוואר־הר־חם. הם ציינו את העובדה שסר־טן בצוואר־הרחם הינו תופעה ש־אינה מוכרת בין נזירות.

כשהתגלה מימצא זה, נורו חי־צי־הביקורת לעבר הגלולה, מכי־וון שהיא האמצעי הנפוץ ביותר בגיל הצעיר. הרופאים טוענים שהגלולה היא שהובילה למתירנות מינית. בהיותה אמצעי־מניעה בטוח, היא הסירה את החשש מ־הריון ודירבנה לקיום יחסי־מין חופשיים מגיל צעיר.

היום, טוענים הגינקולוגים, הת־בגרו אותן נערות צעירות והפכו נשים נשואות, הבוחרות את ה־מועד הנוח ללידה. הן ימשיכו לב־חור בגלולה כאמצעי למניעת הר־יון, וישתמשו בה שנים רבות.

הגלולה מכילה הורמונים, ה־דומים לאלה המיוצרים בשחלה, אך בגלולה המינון והייחס שונים. ההורמונים שבגלולה משפיעים על בלוטת יותרת־המוח, האחראית להפרשת הורמונים אחרים, הגור־מים להבשלת הביצית והביוץ ב־שחלת האישה. מכיוון שהגלולה פועלת על מנגנון הביוץ, זהי ה־שיטה הבטוחה ביותר.

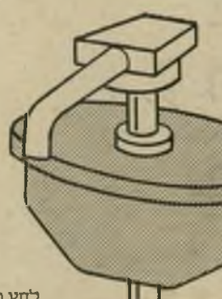
השפעה מצטברת

ה גלולה **משמשת** גם לרי־פוי תופעות מסויימות, ולא רק כאמצעי למניעת־הריון. היא עשויה להעלים ציסטות (גידול ה־מכיל נוזל) המופיעות בשחלות, היא יכולה למנוע כאבי ביוץ, כא־בי וסת, דימומים קשים בווסת ושעירות־יתר של גוף האישה.

הגלולות ניתנות במיקרים מיר־חדים כדי להקדים או לאחר מח־זור חודשי. פניות מסוג זה הופנו אל הגינקולוגים בחודש האחרון, לפני מועד ל"ג בעומר. זהו יום נישואין שאין אפשרות לדחותו. נערות אלה קיבלו את העיצה לב־לוע גלולות, כדי לשנות את מועד המחזור, שכן היהדות אינה מתירה נישואין בתקופת המחזור.

כל מערכות־הגוף מושפעות מ־ההורמונים שבגלולה, על כן מצ־

הוצא לסודהסטרים את המיץ!

פמפם לימון, פמפם קרם סודה, פמפם תות. השתמש ב"פם־פם", מד הטעם הפלאי הינוק לסודהסטרים את הטעם המרוכז עד לטיפה האחרונה.
לרשותך **16 טעמים** שלא מן העולם הזה, באריזה חסכונית!

לחץ פעם, פעמיים, שלוש, מלא את כוסך בסודה של סודהסטרים בטעם הנכון — **ואל תשכחו** שמור את פסי הכסף מהאריזה!

לרשותך 16 טעמים נדירים: קולה, ענבי שועל שחורים, תפוזים, ענבים, תפוחים, לימונדה, פסל, קרם סודה, קוקסייל פירות, ליים, תות־שדה, ג'ינגר ביר, ג'ינג'ר אייל, אננס, אניסיד, אשכוליות.

גזור את פס הכסף מדאש האריזה והכנס את "פם־פם", מד הטעם הגאוני.

ואולי תזכה במטמון 25,000 שקלים.

3 פסי הכסף יובילו אותך למטמון הגדול: 25,000 שקלים ביריד אדם ומעונו. גש בתקופת המבצע לקופת היריד, שם תקבל את מפת המטמון ואת כתב החידה. עם צירוף 3 פסי הכסף — תוכל להשתתף ב"קופצים על המטמון".

רוץ! שלא יקדימו אותך!

דגם 201

סודהסטרים

סודה סטרים: משקה קל בשלוש לחיצות.

אבנת | קרמון | שיפרין | נשמן

„תרונות הגלולה עולים על חסרונותיה, שאותם ניתן לגלות על־ידי ביקורת רפואית תקופתית"

במחקרים נוספים הוכיחו קיום נזקים חמורים לכבד אצל נשים מגיל 30, שלקחו גלולה יותר מ־שלוש שנים. היום ימליץ הגינקו־לוג לכל אישה מגיל 35 להפסיק לקחת גלולה. איסור המור, בגלל הסכנות הרבות הכרוכות בכך.

ביטחון ממה?

ב פירסומיו **הדגיש** אירגון הבריאות העולמי שני נז־קים עיקריים: האחד, הסיכוי לפ־תח גידולים ממאירים. מחקרים הוכיחו שנשים מעשנות הנוטלות גלולות גוטות לפתח גידולים ממאירים בשיעור העולה פי שיב־עה על השיעור בקרב הנשים ש־אינן מעשנות ונוטלות גלולה.

הנזק השני, **שהודגש בדו"חות** השנה, הוא יצירת טרומבוזות — קרישי־דם. קרישי־דם אלה ניתּ־קים ממקומם על־ידי זרם־הדם, ונודדים אל איברים אחרים. ב־מקום שהם נעצרים הם גורמים ל־נזק. במיקרה החמור ביותר עלול הדבר להביא למוות.

הגינקולוגים נבוכים. נשים ה־מצויות במימצאי המחקרים, מבו־הלות, אולם הגלולות עדיין צוע־דות בראש. אמצעים אחרים כמו: התקן תוך ריחמי, דיאפרגמה, או אמצעים כימיים שונים, נחשבים לטובים, אולם אינם בטוחים כמו הגלולה. מישגל־נסוג, או קיום יחסי־מין בימים בטוחים, הן שיי־טות המקובלות אצל מיעוט, יח־סית, ואינן נחשבות כבטוחות. אף אחת מהשיטות אינה מתקרבת אל אחוז הבטיחות של הגלולה.

למרות תופעות־הלוואי הרבות שיש לגלולה, אומרים הגינקולו־גים, צריך לזכור שתופעות־הל־וואי של הפסקת הריון — במיוחד לפני לידה ראשונה — יכולות להיות חמורות יותר. מכיוון ש־אחוז הנשים שייפגעו מנזקי הגלו־לה עדיין נמוך יותר מאחוז ה־נשים שייפגעו מביצוע הפלה.

ריך השימוש בה מירשם רפואי, שניתן רק לאחר בדיקה רפואית מדוקדקת, מעקב ופיקוח רפואי בתקופה שבה לוקחים את הגלולה.

בקרב הרופאים ובקרב הנשים מקובל להפסיק את לקיחת הגלו־לה אחת למיספר חודשים. השיטה הזו — הפסקה לחודש בכל חצי שנה — אינה מקובלת יותר. היא באה רק כדי לגרום לאישה לג־שת לבדיקה גינקולוגית. היום גורסים הגינקולוגים שאין צורך לערוך הפסקה בלקיחת הגלולה, אך הם מדגישים את הצורך בבי־קורת רפואית קבועה מידי שישה חודשים. אישה הנמצאת תחת בי־קורת רפואית יכולה לקחת גלו־לות במשך שלוש שנים רצופות ולא יותר! המחקרים הרפואיים מצביעים על השפעה מצטברת ב־נשים המשתמשות בגלולה יותר מעשר שנים רצופות.

בארצות־הברית מוכרת התופ־עה, שרופאים לא מדווחים על ה־נזק הנגרם מהגלולה, בשל הח־שש מתביעה מישפטית. בארץ ידועים מיקרים של צהבת כתוצאה מפגיעה בכבד, איבוד ההכרה, או שיתוקים חלקיים, כתוצאה מתס־חיף קרישי־דם למוח, גידולים מס־אירים בשד ובכבד, ארוזיה ב־צוואר־הרחם ועוד תופעות, המוכ־רות כנגרמות מהגלולה. נהוג לדווח למישרד־הבריאות על תופ־עות אלה, אולם רופא לא יאמר לאישה שהגלולה גרמה לה לנזק.

התור הארוך לפני דלת הרופא במירפאה מאלץ את הרופא וה־אישה לוותר על הבדיקה, אולם לא על ריישום הרצפט המיוחל. כך מתעלמים שניהם, בצורה מודעת, מהסיכונים ומהסיבוכים הקשורים בלקיחת הגלולה.

למרות החשש מגלולה, היא אמצעי־המניעה הבטוח והנוח ביו־תר. לכן לא פחתו המלצות הגינ־קולוגים על הגלולה בפני הנשים. הם אומרים: היתרונות של הגלו־לה עולים על חסרונותיה, שאותם ניתן לגלות מוקדם על־ידי ביקורת רפואית תקופתית.

גילה רזין

עליה

פליטת עליה

שני עוזים שפתחו מכון לקליטת עולים אקדמאים, נאשמו וזכו, ובית־המישפט חביע את צערו

יש נאשמים החושבים כי השופט דויד בר־אופיר הוא שופט מחמיר. לא כך חשב הנאשם מיכאל לוטן, שזוכה על־ידו השבוע מכל אשמה.

שופט בר־אופיר
„בסיס מציאותי״

הנאשם לא עבר עבירה כלשהי ולא סטה באופן כלשהו מדרך הישר במגעיו עם רשויות הקליטה,״ אמר השופט. „אני מביע צער רב על שהנאשם מצא את עצמו על ספסל הנאשמים והואשם בעבירות שיש עימן קלון. קשה יהיה להשיב לו את הפיצוי המגיע לו על עגמת הנפש ועינוי־הדין שעמד בהן בשנים האחרונות.״

לוטן, שיוצג על־ידי עורך־הדין הנמרץ יהודה וינשטיין, יצא מבית־המישפט נקי וללא רבב, ועוד זכה לשבחים מפיו של השופט על מעשיו ועל רצונו לקלוט עליה. לוטן וחברו אורי שפריר, עולים חדשים, חזו בשרם את קשיי הקליטה ומציאת עבודה בתחומים של מדעי הרוח והחברה. הם החליטו לעזור לעולים אקדמאים אחרים, והקימו חברה בשם מכון לקידום גלויות בע״מ (ממל״ג) שעזרה למדענים וקלטה אותם בעבודה בפרוייקטים בארבעה תחומים: תיכנון אורבני, שירותי מידע לממשלה, חישוב ביטוח סיכונים ותחום נוסף.

לוטן ושפריר הגישו לרשות הקליטה במדינה תוכנית פעולה לקליטת מדענים, וב־1975 אושרה תוכניתם על־ידי ועדה ציבורית נכבדה. נקבעו ארבעת תחומי העיסוק, אך לא נחתם כל חוזה בכתב בין ממל״ג לבין מרכז הקליטה. הסוכנות העניקה סובסידיה לממל״ג עבור כל מדען שהועסק על־ידה בסכומים שנקבעו.

צדיק בסדום. החברה פעלה וקלטה עולים מארצות הרווחה. שילמה להם משכורות ופיצויים כאשר מצאו מקומות עבודה אחרים ועברו לעבוד בהם.

לוטן ושפריר ביקשו כי הכספים שקיבלו ממרכז הקליטה יהיו להלוואות לזמן ארוך. הם התכוונו להחזיר את הכספים במועד מאוחר יותר. אך למרבה הפלא כפו עליהם השלטונות לקבל את הכספים כמענקים מלאים. קבע בית־המישפט: „מצב דברים זה מצביע על כך שלא מדובר כאן על אדם העט על כספי ציבור כמוצא שלל רב, אלא על מי שמוכן לתת כתף למשימות קליטה, תוך ניצול ידע מקצועי רחב ומיסגרות אירגוניות שבשליטתו, תוך רצון כנה להיעזר אמנם בכספי ציבור, אבל על מנת להחזירם. אדם כזה אינו פועל על פי מניעים פסולים, ואין לייחס לו מירמה או תחבולה בקשר מגעו עם רשויות הציבור.״

בעיות תקציב. התביעה טענה כי חברת ממל״ג, באמצעות שני מנהליה, קיבלה במירמה 15 אלף לירות, לחודש אוגוסט 1976 עבור מדען בשם דדלי קסל. למעשה סיים קסל את עבודתו בחברה בחודש יולי של אותה שנה. סעיף האישום השני דיבר בעובדת בשם קרול אלטשוק, עולה חדשה מארצות־הברית, שהועסקה על־ידי ממל״ג בפרוייקט שחרג מאלה שאושרו על־ידי מישרד־הקליטה.

הסניגור ויינשטיין הביא עדים שהוכיחו, כי הנאשמים כלל לא טענו אי פעם שקסל עבד בחודש

פרקליט וינשטיין
— אנושי וסוציאלי״

אוגוסט. להיפך, לוטן עצמו מסר כי עבודת קסל נסתיימה ביולי. ואמנם נתברר כי הכסף שהתקבל לא היה עבור החודש שנטען, אלא נרשם כך בסוכנות בגלל בעיות התקציב שלה. למעשה היה זה סכום הפיצויים שהגיעו לקסל.

אנושי וסוציאלי. „נראה לי,״ אמר השופט, „כי בהקימו את ממל״ג התכוון באופן כן ואמיתי לסייע בקליטת מדענים עולים, בתחום קשה ופרובלמטי של מדעי הרוח והחברה. הקשיים שמדענים העוסקים בתחום זה נתקלים בהם, במהלך קליטתם, הם ברורים ומובנים. לא לכל מדען כזה ניתן למצוא עיסוק מתאים במקצועו — אם בגלל קשיי השפה, אם בגלל הצורך בהשתלמויות נוספות לשם קידומו ושיפור רמתו; אם מחמת קשיים תקציביים הכרוכים בהעסקתו...״

גם במיקרה השני קבע השופט, כי למרות שקרול לא עבדה ממש בדל״ת אמות הפרוייקטים שאושרו מראש, נעשה הדבר בתום לב, ובמטרה לעזור לפתור בעיות.

השופט ראה את המעשה לא רק מצידו המישפטי, אלא פקח את עיניו גם לצד הציבורי־חברתי של המעשה ואמר: „מוצא זה נמצא על בסיס מציאותי, אנושי וסוציאלי איתן, שהעמיד במרכזו את הצורך בהמשך העסקתה של אלטשוק ובמציאת פרוייקט מתאים עבורה. זהו מוצא נכון ואנושי, ואני סומך עליו את שתי ידי.״

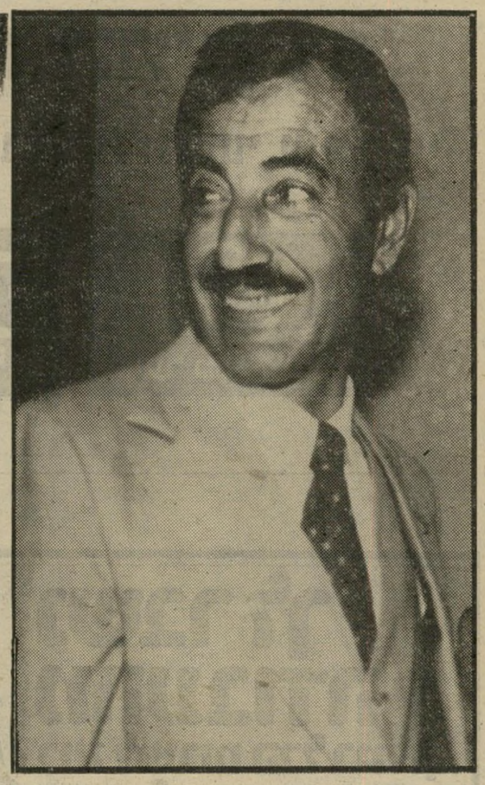
מישפטו של שפריר, המיוצג על־ידי עורך־הדין הוותיק יעקב הגלר, טרם הסתיים.

תביעה כזו טוב לה שלא הוגשה משהוגשה וגרמה נזק רב כל כך.

כל המתמודדות הסופיות
על כתר
מלכת המים '81
תיזכנה בחבילות שי של
L'ORÉAL DE PARIS
תכשירי טיפול וצבעי שיער מס' 1 בעולם

נשבר לך מהעבודה?
בוא לשכוח הכל במלון הסלע האדום
אילת, טל. 059-73171
מחיר מיוחד: -.395 ש' (לפני מע"מ)
חצי פנסיון לאדם בחדר זוגי.

המתחרות על כתר
מלכת המים '81
שותות את המשקה
שכבש את העולם
COCKTAILS FOR TWO
PINA COLADA
„פינה קולדה״ האמיתית
של „קוקטיילס־פור־טו״

ואליד חאג'־יחיא:

„לא נסעתי בתור דקורציה!"

חבר־הכנסת ואליד צאדק חאג' יחיא יכנס להיסטוריה בתור חבר־הכנסת הערבי הראשון מזה אלפיים שנה, שנסע למצריים במיסגרת משלחת פרלמנטרית מישראל. חבר־הכנסת מטעם של"י, שהוא תושב הכפר טייבה, חזר מלא רשמים.

● כיצד התרשמת מביקורך במצריים?

אני חושב ששיניתי את התדמית שהיתה לי על מצריים. נסעתי לבדוק את מידת מחוייבותה של מצריים לבעייה הפלסטינית, ומצאתי שבניגוד למה שמדווח פה באמצעי־התיקשורת, המצרים סבורים כי הסכם נפרד אינו בא בחשבון והם מחפשים פתרון כולל. המצרים רואים עצמם חלק מהעולם הערבי, אך הם דבקים במהלכי השלום.

● מה היה יחס המצרים אליך? אחרי הכל אתה חבר־כנסת ערבי.

בהתחלה קצת חששו, כאילו באתי מטעם. אחרי ששמעו אותי מדבר על מצעה של של"י, האומר כי שלום צודק אינו בר־קיימא אלא אם תוקם מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, בגבולות 67', שינו דעתם.

● כיצד הגיבו כששמעו את המצע?

הם נדהמו, ובתחילה לא עיכלו את הרעיון של ערבי פלסטיני חבר הפרלמנט הישראלי. אולם לאחר מכן זכיתי לכותרות בעיתונים המצריים.

● מה דעתך על מצריים הארץ?

אני חושב שהמילחמה הקפיאה מאוד את המצב הכלכלי והחברתי. כיום יש סימני התאוששות. מקימים רשתות טלפונים, חשמל, ביוב. מקימים בניינים. זה אמנם מקשה מאוד את השהייה בקאהיר, בגלל תנועת הבנייה המוגברת, הגורמת לחפירות ולגלי אבנים, אך רואים תנופת עבודה.

● ממה התרשמת במיוחד?

מקבלת הפנים האצילית הערבית, לפי כל כללי הטכס שאפשר לחלום עליהם. המצרים עשו מה שאפשר, כדי שנרגיש בנוח ונבלה ימים נעימים.

● האם אינך סבור כי צורפת למישלחת הפרלמנטרית על תקן של דקורציה?

יכול להיות שהייתי הופך לדקורציה, לו הייתי שלם עם אנשי המישלחת. אך היו לי כל הזמן עימותים עם חייקה גרוסמן וכמובן, עם ראש המישלחת, משה ארנס. כך שלא נסעתי למצריים בתור דקורציה.

מרדכי פופיק ארנון:

„לא ברשימת רפאל הלפרין!"

בשבוע שעבר התקיים מופע אמ"י ב„היכל התרבות". חנן גולדבלט ואושיק לוי עלו על הבמה, ומישהו צעק להם איפה פופיק? וחנן השיב: חלק, חזר לנו בתשובה. כשסיפרתי את זה לרב מרדכי ארנון, הוא אמר: „הם היו צריכים להגיד שהתגיירתי."

בשבוע שעבר פורסם, כאילו מרדכי ארנון נמצא במקום השני ברשימת עוצמה, רשימתו של רפאל הלפרין.

● פופיק, מה פתאום פוליטיקה?

אני לא מתעסק בפוליטיקה, אני לא ברשימה של רפאל הלפרין. אחרי ששלמה נקדימון פירסם את הידיעה בידיעות אחרונות, פניתי אליו וביקשתי שיכחיש. הוא שמח מאוד, אבל לא הכחיש.

● האם אתה מתכוון לאמר שלא היה כל משא־ומתן בינך לבין רפאל הלפרין?

היה בינינו דין ודברים. הוא בא אלי, ואמר לי שהוא רוצה לנצל את המנוף השילטוני כדי להציל נוער מסמים ומהידרדרות, וכי הוא נפגש עם כ־350 אלף בני נוער, והוא מאמין שחלק יתמכו בו. הוא ניסה לשכנע אותי ולהראות לי את גודל סיכוייו. אמרתי לו שאני לא יודע, ואני צריך להתייעץ. הוא אמר: תראה, תראה, תתייעץ, תשאל. ואני השיבותי לו שאיני רוצה לעסוק בפוליטיקה.

● האם אין זה כך קשר לפוליטיקה?

חוץ מזה שאני יושב כל יום שישי עם חברים שלי, ואנחנו מעלים ומורידים ממשלות. העניין שלי בפוליטיקה הוא עם יורם ארידור. הוא קובע מחירים, הוא קובע אורח־חיים, אז יש לי עניין איתו.

● ממה אתה מתפרנס?

אני לומד באור־יהודה ומתפרנס מהרצאות ומהעבודה עם נוער.

● אינך מתגעגע לחייך הקודמים כאיש בוהימה?

חס ושלום. מה שיש שם אני יודע, הייתי שם 34 שנים. פה אני יושב בחדר עם אלפיים ספרים ועדיין אינני יודע כלום.

אורנה בן־אברהם:

„לא ברא נשות תמ"י!"

אורנה בן־אברהם היא בחורה אינטליגנטית, שחזרה בתשובה אחרי שחיתה עורכת סרטים וגרושתו ואם בנו של הגשש גברי בנאי. אורנה חזרה לכותרות כאשר נטען, כאילו ניסתה להדיח את ישראל גוטליב, עד־המדינה בפרשת אהרון אבו־חצירא. קטעי השיחות בינה לבין השר אבו־חצירא, שצותתו על־ידי המישטרה, שודרו בכל אמצעי־התיקשורת. אורנה, מנהלת מוסד של חוזרות־בתשובה, חזרה שוב לכותרות כאשר פורסם כאילו היא עומדת בראש חוג הנשים של תמ"י. הידיעה כבשה כותרות לא רק בגלל העובדה שאורנת היא גרושת הגשש וחוזרת־בתשובה, כי אם גם בגלל היותה אשכנזיה מבטן ומלידה. כשפניתי אלית, רציתי לדעת מת עושה אשכנזיה כמותה ברשימה ספרדית.

● מה ערשה אשכנזיה כמוך ברשימה ספרדית?

כשראיתי את השם שלי בעיתון, זאת היתה לי הפתעה. אני לא עומדת בראש חוג הנשים של תמ"י. באמת, אבו־חצירא ואלי רונן פנו אלי, אבל לא סיכמתי איתם שום דבר.

אני מאוד מתפלאה שהם פירסמו דבר שאינו קיים.

● נמסר לי ממטה הבחירות של תמ"י, כאילו נסעת לישראם אל־ישיוח' לגיים קולות?

לא היו דברים מעולם. נסעתי להרצות על יהדות ביחידות צה"ל. אני לא מזדהה עם מיפלגה עדתית. מה אני, בעד פילוג העם? הם עשו שימוש בשם שלי ובשם של הגשש החיוור. כמה עולה היום עמוד פירסומת, 300 אלף לירות? הידיעה הזאת היתה שווה שני עמודי פירסומת, לא בגללי כמו בגלל הגשש.

● האם את מעוניינת לחיות מעורבת מבחינה פוליטית עם גוף אחר?

אחרי שראיתי מה זו פוליטיקה, אני לא מעוניינת אפילו להיות קרובה לפוליטיקה. מוסר ופוליטיקה לא הולכים ביחד, ואם אני צריכה לבחור בין שני העולמות, אני בוחרת במוסר. מכל הפרשה של אבו־חצירא יצאתי נפגעת. לא נעים לי. היו כל מיני תגובות לפרשה. אי־בדתי מהאמינות שלי בציבור. אנשים שהיו קרובים אלי, התרחקו ממני. קורים לי ומסביבי דברים משונים, שאין לי חלק בהם. את הפרק שלי בפוליטיקה סיימתי. אני לא יכולה לחיות בעולם הזה. אני טיפוס יותר מדי כן וישר מכדי לשחק את המישחק הזה. אני איני שקרנית. אני דוברת אמת. אני עוזבת הכל. אילו הייתי צריכה לצאת למסע השמצות ולדפוק אנשים, לא היה לזה סוף. לא כדאי לי כל העסק, לא בשבילי.

ריבקה רובינשטיין:

„נכשלתי פעמיים. זו בעיה!"

רבקה'לה רובינשטיין היתה מורה לספרות וללשון בגימנסיה הרצליה. היא גם היתה נשואה פעמיים — פעם לאהוד גביש ופעם לאדי כץ. רבקה'לה הבלונדית היא דמות ידועה בחוגי הבוהימה ועל חבריה הקרובים נמנים אנשי תיאטרון, קולנוע ובידור ידועים. בימים אלה היא מציגה את תערוכתה הראשונה, הנקראת בפשטות „חתונה". בתערוכה תמונות מטכס החתונה, המתחיל בשינוי השם והמצב המישפחתי בתעודת הזיהוי (אצלה שונה השם פעמיים; היא תמיד חוזרת לשם נעוריה רובינשטיין), תמונה של חתן וכלה עם המישפחות מכל צד. אך התמונה המרשימה מכולן היא קולאז' ענק ובו ציוריהן של נשים מפורסמות, כמו ליהי חנוך, טליה שפירא, אסתי זבקו, יהודית סולה, סימה אליהו, שרה מור, נורית ברונשטיין, כולן כלות, רובן גרושות.

● למה בחרת דווקא בנושא החתונה?

זה מאוד אישי. התחתנתי פעמיים והתגרשתי פעמיים. החתונה היא מאוד משמעותית בחיים שלי. התרבות שגדלתי עליה אומרת שאשה מוכרחה להתחתן.

● וזה לא נכון בעיניך?

זה נכון מאוד. לדעתי הדרך האחת והנכונה לחיות. זה שאני נכשלתי פעמיים זו הבעייה שלי. החתונה היא נושא מרכזי בחיי. בתערוכה אני מסכמת אותו. מעין סכום של שני כישלונות. הכישלון הראשון נמשך שנתיים והשני שבע שנים.

● מדוע, לדעתך, נכשלת פעמיים בנישואין?

כי לא השקעתי מספיק. אחרי הכל הייתי נשואה לשני בחורים טובים.

● הנושא כל כך יומיומי, ועם זאת כל כך מסוכך וקשה. האם יש לך מפר כבד הנוגע לחתונה?

אין לי מסר. אני לא באה להגיד שאני נגד נישואין ושהנישואין הם דבר מיותר, מיושן. התערוכה היא אישית. מעין תמונת־מצב. רציתי להוציא החוצה את מה שקורה בתוכי.

● מדוע שיתפת בתמונת־מצב זו את כל החברות שלך?

זהו מחזור הכלות שלי. הייתי פחות או יותר בחתונה של כולן. זהו בעצם משהו השייך לחיפוש זהות, לחיפוש המקום אליו אני שייכת. זה מתחיל בתעודת־הזיהוי שלי ובתמונת החתן־כלה, וזה נגמר במחזור הכלות. כל כמה שנים יוצא מחזור כזה לשוק.

● האם זה מיקרי שהרוב במחזור הכלות שלך כבר לא נשואות?

את חושבת שזה מיקרי?

יצחק לאור:

„אני לא צחי הנגבי!"

יצחק לאור ידוע בתור פוליטיקאי, אחד מאנשי השמאל הבולטים ביותר בקמפוס התל־אביבי, מרצה בחוג לתיאטרון, עיתונאי ומבקר סרטים. בימים אלה יצא לאור סיפורו הראשון „מחוץ לגדר", המורכב, בניגוד למצופה, מסיפורים לא־פוליטיים.

● במה מתבטאת כיום הפעילות הפוליטית שלך בקמפוס התל־אביבי?

אני מארגן פורום מרצים, שיכלול את הד"ר אבי עוז, טניה ריינהארט, יהודה („ג'אד") נאמן ובנצי מוניץ. המטרה של הפורום היא להקים גוף שיבלום את ההליכה ימינה. סטודנטים עוזבים את האוניברסיטה ומפסיקים לעסוק בפוליטיקה. מרצים תמיד מסתובבים באוניברסיטה.

● מה דעתך על צחי הנגבי?

הוא מבחיל. סיגנונו חלקלק וכאילו ליברלי. לכן הוא יותר מסוכן מהרב כהנא, כי כהנא הוא משוגע עם קבלות.

● אתה מתרגז כשמשווים אותך איתו?

אני לא יכול לקבל את זה. זוהי השוואה נוחה בשביל הסוסים. צחי הנגבי רוצה להשמיד ערבים, פשוטו כמשמעו, אני רוצה לחיות עם ערבים. כל השוואה בין אנשי שמאל וימין בגלל הקיצוניות היא שיקרית.

● לאור מה שקורה היום באוניברסיטות, אינך חושב שהשמאל נלחם בטחנות־רוח?

המטרה שלנו היא מינימאלית. אין שמאל באוניברסיטה, בטח שלא בצד היהודי של המפה הפוליטית. המטרה צריכה להיות מצב שבו בפקולטה זו יהיו עשרה אנשי שמאל, באחרת שנים־עשר, בעוד אחת עשרים — ולכולם יהיה גוף פוליטי לשבת לדבר ולהקים תוך חמש שנים תנועה. זה יהיה הישג עצום.

● איך קורה שאיש פוליטי כמוך כותב ספר לא־פוליטי?

הדבר היחיד שקשור לפוליטיקה בספר שלי הוא, שכל־כך הרבה שנים של פעילות פוליטית מנוכרת נתנו לי אפשרות להסתכל במשחקים לפנינו. בספר אני לא מביע דיעות, אני מספר מעשיות. דרך המעשיות האלה אני רוצה לספר את המציאות המטורפת שאנו חיים בה. בתקופות שאני עוסק בפוליטיקה, אני לא כותב. כשאני כותב אני מבקש רחמים, שיעזבו אותי מהפוליטיקה, שיתנו לי לכתוב בשקט.

שימחה שירמן:

„פני הדור כפני הטלוויזיה!"

ב„גלריה הקיבוץ" מוצגת בימים אלה תערוכת צילומים של הצלם והמורה לצילום שימחה שירמן — בוגר תוויו'אל ארט הניו־יורקי. שירמן מציג צילומים של אנשי ציבור מתוך הטלוויזיה. אישים שהם אורחים קבועים בחדרי־האורחים שלנו.

● למה לא צילמת את נבחרי העם בכנסים ?מיניהם ? למה דווקא מתוך הטלוויזיה

הטלוויזיה היא מכשיר מאוד מאוד מרכזי בחיינו. אנחנו יושבים הרבה שעות מול הטלוויזיה. האנשים האלה, שאת רואה בתערוכה, מופיעים כל הזמן והופכים לאנשים המוכרים לך ביותר, וזה די מרגיז. בהפיכת הקולנוע לסטילס נוצרים הקשרים מאוד מעניינים, שנותנים לי שליטה אבסולוטית על האנשים. כשאת יושבת מול הטלוויזיה, ורואה את הדברים ברצף, זה מתקשר עם המציאות. כשאת מקפיאה את התמונה, יש אפשרות להסתכל בכל דמות והדמויות יוצאות קריקטוריסטיות.

● איזו דמות ציבורית יצאה קריקטורית ביותר בציורים שלך?

באיזשהו מקום ההתייחסות היא די שווה. בגין הוא דמות דומיננטית בטלוויזיה, בייחוד כשאני מקפיא תמונה עם טכסט. יש כאן תמונה של בגין ומתחתיה כתוב: הוא נראה טוב? טוב מאוד, רגוע מאוד. זה מאוד מצחיק וזה מאוד עצוב. זה קריקטוריסטי.

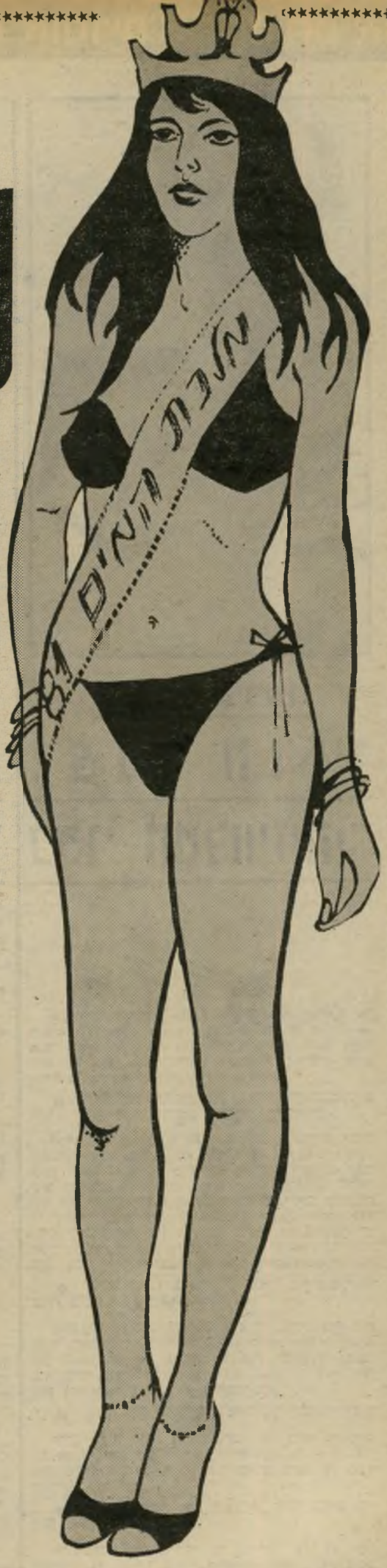
● כמה זמן אתה מצלם מתוך הטלוויזיה?

קרוב לשנה וחצי. על התערוכה אני עובד חודשיים. יש פה צילומים של היומיים האחרונים. את יכולה לראות את פה איך נראה אהרון אבו־חצירא נישא על כתפי מעריציו ליד הכותל.

● אתה מכנה את הציורים הזה בשם ציורים פוליטי?

אי אפשר להתעלם מההקשר הפוליטי. אני לא רוצה להצביע על נקיטת עמדה ספציפית, אבל יוצא מתוך התמונות שאני מטפל במיפלגה השולטת עכשיו באופן לא כל־כך מעודן.

מלכת המים 1981

מטעם **העולם הזה**

בחסות:

עץ הזית בע"מ

יצרני זברה, סבון קאפרי, שמפו רויאל והשמפו החדש בריח תפוחים

ובשיתוף מנכ"ל חברת „א. גינדי",

אברהם גינדי, אשר יעניק למלכה

הנחה של 500.000.- ל"י

לרכישת דירה בחברתו

א. גינדי

הדרכת המועמדות: אולפן לאה פלטשר ● עיצוב תיסרוקות: סלון ג'ימי חיפה ● איפור: „נייטש

מועמדות המעוניינות להשתתף בתחרות מתבקשות להתקשר עם מירי זכרוני 03-230856, 03-247428, כדי לקבוע תור לראיון

המלכה

...תציג את בגדי־הים והחוף של „גוטקס"

GOTTEX

...תדגמן את דגמי הקו החדש של ניבה אופנת הנשים היפות לאביב / קייץ 1981

ניבה
אפנת הנשים היפות

תציג את המשקה שכבש את העולם פינה קולדה אין תחליף לפינה קולדה אמיתית של „קוקטיילס־פור־טו"

COCKTAILS FOR TWO
PINA COLADA

...תטפל בשערה בתכשירי לוריאל דה פריס תכשירי טיפול וצבעי שיער מיספר אחד בעולם

L'ORÉAL
תכשירי טיפול וצבעי שיער מס' 1 בעולם

...תזכה בתעודת 50 אחוז הנחה לחתונה באולמי אמבר המפוארים בחולון

אולמי אמבר

...תציג את הדגמים החדשים של נעלי מרנו שעוצבו על־ידי חיקי סימן־טוב

נעלי מרנו
Merano

...תגיע לנשפים בכל רחבי הארץ באוטובוס של דן תיור, יונייטד טורס

אוטובוסים מפוארים לכל המקומות
יונייטד טורס

„תאופר במוצרי NATURE BEAUTY יופי אינו מיקרי עם מוצרי הקוסמטיקה של „נייטשר ביוטי"

שלי ברלינסקי
מלכת המים 80'
מי תהיה
מלכת המים
1981 ?

...תשלב את יופיה הנשי בתצוגת חולצות הגברים של הווי 2000 חו"ל־צות הווי 2000 אופנת העולם

הווי 2000

...תענוד את הכתרים שהכינה עבורה אנדין חברת התכשיטים הגדולה בישראל שתציג בתחרויות את קולקציית הקיץ החדשה שלה. תכשיטי „אנדין" בשק"ם, במשביר לצרכן, בכל בו שלום ובבורסה לתכשיטים ברחוב ריינס 6 ת"א

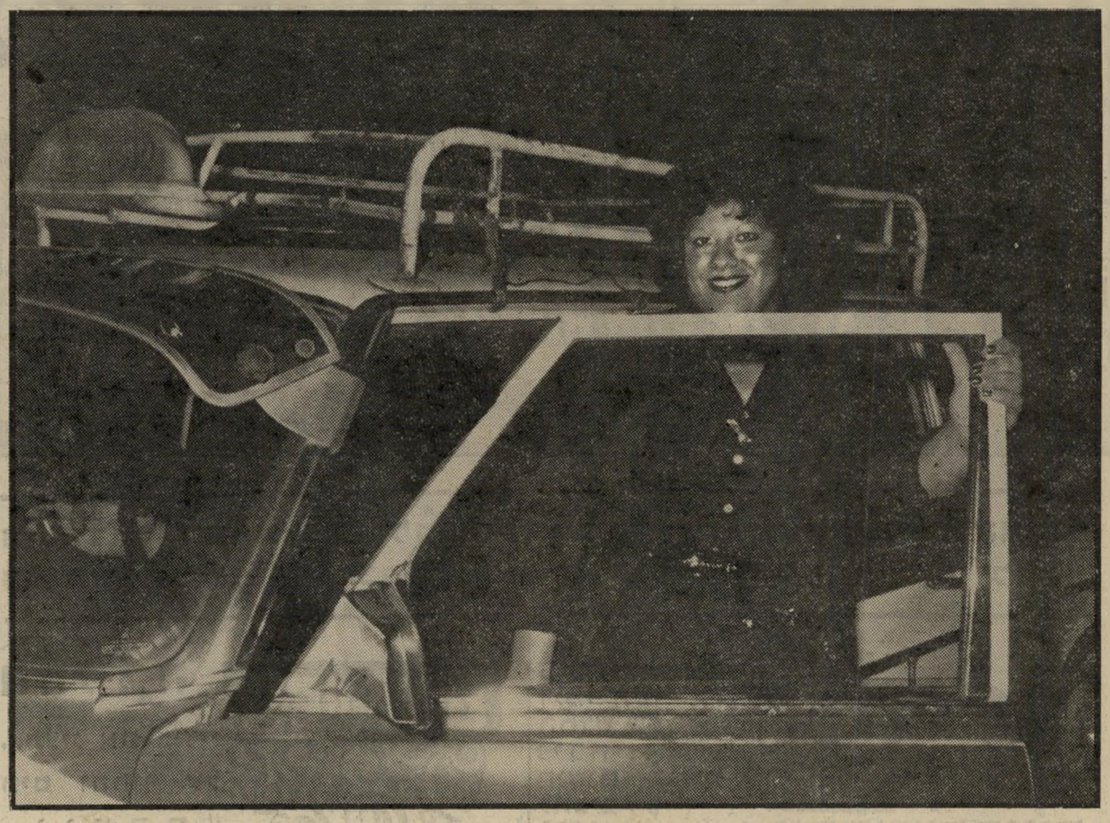
ANDIN

...תטוס ותתארח בכרתים על־ידי חברת דיזנהויז לנסיעות ותיירות — בכירת חברות התיירות בישראל המספקת שירותיה לעשרות אלפי נופשים ומטיילים

דיזנהויז

ביוטי" ● עיצוב הכתרים: „אנדין" ● טיפול בשיער: תכשירי „לוריאל" ● אירגון: מירי ורפי זכרוני

הזונה שנעלמה

יצאנית עזרא
„הייתי בעצבים ולקחתי לבן...״

שופט החיפאי יצחק יעקובי־שוילי היתה בעייה קשה. הוא עמד להכריע במישפט שבו נאשם מקס עמרה בסרסרות לזונות, אך הוא לא שמע מעולם את המת־לוננת. גם הסניגור וגם התובע, אשר הופיעו בתיק זה, העוסק בעבירה חמורה שעונשה חמש שנות מאסר, לא ראו את המתלוננת — פנינה עזרא.

הכל התחיל בכך שפנינה, המכונה פני, הגיעה בחודש פברואר 1980 לתחנת־המישטרה בחיפה, וסיפרה לשוטר כי במשך השנה האחרונה היתה מועסקת על־ידי מקס בזונות, והיתה מוסרת לו מדי ערב את רווחיה, שהסתכמו בכ־4000 לירות ליום. כאשר סירבה לצאת לעבודה, היה מקס מכה אותה ומאיים עליה.

פנינה סיפרה במישטרה כי הכירה את מקס אצל חברה בתל־אביב, כאשר עבדה כמארחת בבאר ארמונד ברחוב הירקון. חודשיים אחרי שהכירה את מקס, הוא ציווה עליה לצאת לעבוד עבורו בזונות. אחרי איומים מצידו ומרוב פחד, יצאה פנינה לעבודה, והיתה מביאה את כל כספה לגבר. „כמעט כל יום הייתי עובדת בזונות בבתי־המלון ומרוויחה לו כסף, וכאשר לא עבדתי, היה מכה אותי באכזריות,״ סיפרה. היא המשיכה ואמרה כי לפני ארבעה חודשים „הוא נתן לי מכות בראש ובפנים, וכתוצאה מכך עשו לי תפרים בראש בבית־חולים איכילוב, ואני פחדתי להתלונן נגדו, כי איים עלי שיגמור אותי. לפני כחודשיים שוב לא עבדתי ולא הבאתי לו כסף, אז מקס נתן לי מכות וגרם לי צלקת בצד ממאפרה.״

פנינה הסבירה לשוטר, כי כאשר מלאה סאת־יסוריה, החליטה לעזוב את תל־אביב, בתיקווה להיחלץ מידיו של הסרסור, ברחה לחיפה, והתחילה לעבוד בבאר של פנחס ברחוב הגמל. פחות משבוע אחרי בריחתה הופיע מקס בפתח הבאר שבו עבדה פני בחיפה. הוא הוציא אותה החוצה, הכניסה למכוניתו, וביקש ממנה כסף. כאשר אמרה לו שלא היתה לה עבודה, ולכן אין בידה כסף עבורו, הוא פתח את ארנקה ולקח מתוכו 6000 לירות ועוד 350 פרנקים צרפתים. ואז איים עליה כי תלך לעבוד ברחוב, אחרת ירצח אותה. אחר כך החזירה לבאר, ונתן לה כמה מכות אחרונות, שמרה לעצמה ולא נתנה לעמרה. היא סיפרה כי אמנם הכירה את הנאשם אצל חברה בתל־אביב, ו„התחלנו לאהוב אחד את השני.״ היא גם זכרה כי התלוננה במישטרה, אולם טענה כי כיוון שבעת עדותה במישטרה היתה מסוממת, אין היא זוכרת דבר מכל מה שאמרה לשוטר.

היא נימקה את הליכתה למישטרה בכך שחמישה ימים מאז ברחה לחיפה לא ראתה את עמרה, היא היתה בחיפה והוא נשאר בתל־אביב עם אשתו. „בעצבים שלא ראיתיו, לקחתי סמים והתלוננתי במישטרה.״

סניגור צנג
„בציציות ראשה...״

התובע ביקש מבית־המישפט להכריז על פנינה כעל עדה עויינת, כדי שיוכל לחקור אותה בחקירה נגדית, והגיש לבית־המישפט את עדותה במישטרה, לפי התיקון החדש לפקודת הראיות.

סיפורה של פנינה על דוכן־העדים היה שונה לחלוטין מקודמו. היא סיפרה כי היא אוהבת את מקס, אולם הוא העדיף עליה את אשתו. כדי להרחיקו מאשתו ניסתה לעבור לחיפה, אבל הוא נשאר בתל־אביב. היא היתה מיואשת ולכן לקחה סמים: „הירואין, לבן וגם שתיתי.״ וכיוון שהיתה מוכנה לעשות הכל, כדי להפריד בין עמרה ואשתו, הלכה להתלונן במישטרה.

פנינה חששה, כנראה — כי השופט לא יאמין גם לגירסה זו והסבירה: „יש לי בעיות בבית־חולים פסיכיאטרי בגהה. שם נשארתי במשך 12 שנה. אני שכבתי שם לפני כשנתיים, הייתי בבתי־חולים אצל הפסי־כולוג ד״ר רפאלי. באותו יום שנתתי את העדות, דיברו אתי יפה בתחנת־המישטרה. חיפשתי חמימות ומצאתי אותה במישטרה.״

מעשה מרכבה

עד זמן מה, כתב־האישום על סר־סרות לזונות הוגש נגד עמרה, והתחילה שמיעת מישפטו בפני השופט יצחק יעקבי־שוילי, אשר לא שמע ולא ראה את פנינה. בפניו היו שתי גירסותיה כפי שנגבו על־ידי השוטר ועל־ידי השופט שקדם לו. הוא שמע את כל יתר העדים, ואת הכחשתו של הנאשם, וכאשר ראה כי עליו לפסוק את הדין, ביקש מן המישטרה שתביא בפניו שנית את פנינה.

„חיפושי המישטרה העלו חרס ולא פני־נה,״ כלשונו הציורית של השופט, והגיע זמן להוציא פסק־דין ולסיים את המישפט.

„יש בפני עדות מוקדמת, אשר סותרת לחלוטין את הודעתה של פנינה, אשר לא ראיתיה מעולם מעידה, ואשר ידוע לי מסיכום מחלה שהוצג בפני כראיה, כי היא רחוקה מאוד מלהיות בריאה בנפשה, ושהיא היתה הוזה הזיות (או „ממציאה דברים״ כלשון אחותה),״ אמר השופט. התובע הציע כי בית־המישפט יאמץ את הודעתה של פנינה במישטרה, כיוון שהיא נשמעה הגיונית ואמינה. ואילו התירוצים שנתנה כאשר חזרה־בה מהו־דעתה היו מגוחכים.

לעומתו טען הסניגור, שמואל צנג, כי כאשר יש בפני בית־המישפט שתי גירסות של עד, אשר השופט לא שמע אותו במו־אוזניו, חייב הוא להעדיף את הגירסה הנוחה לנאשם, כדי לתת לו אפשרות ליהנות מספק. השופט אמנם קבע כי לא הוכח בפניו שפנינה ועמרה אמנם חיו יחדיו במלון מגדל־דויד, וכי יתכן ונכונה גירסתו של עמרה, כי פגש את פנינה בתקופה שבה היתה אשתו בשמירת הריון, „מצב שמנע ממנו לבוא אל אשתו, וכיוון שגם הוא וגם פנינה שניהם חשקו במגע המיני, המשיכו להיפגש. הם נפגשו עוד כשבע פעמים אחרי שנולד בנו. ואחר כך רצה לנתק את הקשר עם פנינה, כאשר נודע לו כי היא אשת־איש ולא גרושה, כפי שפנינה סיפרה לו קודם. הוא בא לבקר את פנינה בחיפה, כאשר נודע לו שהיא מחפשת אותו, וכי תתנכל לו אם לא יבוא אליה... הוא רצה להקיץ הקץ על יחסיהם בדרכי שלום, שמא תזיק לו, כפי שאיימה.״

„אינני סבור שנכון יהיה, במעשה מר־כבה׳ זה שלפנינו להחזיק דווקא בציציית־ראשה של הודעת פנינה, ואריש אותה ואסמוך עליה,״ סיכם השופט וזיכה את עמרה מחמת הספק.

איתנה אזון

השופט זיכה מחמת הספק את הנאשם בסרסרות,

מפני שלא יכול היה לסמוך על עדותה של היצאנית שלא ראה מימיו

בנוכחות חברותיה לעבודה. „ואני רוצה שיעצרו אותו, ונמאס לי לעבוד בשבילו בזונות,״ סיימה פנינה את דבריה.

טכניקה נדירה

מישטרה יש נסיון רב עם סיפורים כאלה. זונות רבות אוזרות אומץ ורצות להתלונן על סרסוריהן אחרי מריבה קשה. אולם מיד לאחר ההתפייסות חוזרת־בה הזונה מכל דבריה במישטרה. היא אפילו מוכנה ללכת לכלא על עדותה הסותרת, ולא להעיד נגד הסרסור בבית־המישפט.

כדי למגוע אפשרות כזו, החליטה ה־מישטרה הפעם לנקוט בטכניקה נדירה, ולהעיד את פנינה בבית־המישפט עוד לפני הגשת כתב־האישום נגד עמרה. זוהי פרו־צדורה האפשרית במיקרים שבהם יש חשש כי העד יחזור־בו מדבריו, או כאשר יש איומים על חייו. הדבר נהוג לגבי עדי־מדינה, תיירות העובדות את הארץ וזונות המתלוננות על סרסוריהן. וכך, שבוע לאחר שהתלוננה פנינה במישטרה, כבר עמדה בפני השופט המחוזי אליהו כהן בחיפה, ומסרה בפניו את עדותה.

אולם גם התחבולה המישטרתית הזו לא הצליחה למגוע את הצפוי. עלתה פנינה על דוכן־העדים והציצה בפניו של עמרה, שישב בתא־הנאשמים מולה, חזרה־בה מכל מילה שאמרה נגדו במישטרה. היא לא הכחישה כי עסקה בזונות, אבל ציינה כי עשתה זאת כעובדת עצמאית, ואת הכסף

שמפו פינוק. השיער אוהב, האקלים מחייב.

שמש
לחות
רוחות
מליחות

הושיטי יד וגעי בשיערך. האם את לגמרי מרוצה? אין ספק שבתנאי האקלים של הארץ קשה לשמור על שיער גמיש ורך. האקלים הישראלי מאיץ את הרס השיער. השמש הישירה, הלחות הגבוהה, הרוחות, המליחות והאבק פוגעים במידת הלחות הטבעית של השיער וגורמים לו נזק.

לכן את זקוקה לשמפו משובח— שמפו פינוק. פיתחנו אותו במעבדות ויטקו במיוחד כדי להגן על שיערך בתנאי אקלים אלה. פינוק משלב מרכיבים מיוחדים ו-CONDITIONER טבעי המעניקים לשיערך ברק, רכות, קלות סידור וריח רענן שילוו אותך לאורך זמן.

את מה שהאקלים לוקח משיערך, שמפו פינוק מחזיר—ויותר.

לבחירתך שמפו פינוק לשיער רגיל, יבש או שמן, ושמפו פינוק + N לטיפול בקשקשים.

השיער זקוק לטיפה של פינוק

מפעם לפעם מגיע לי...

KENT
שווה כל מחיר.

מפעם לפעם אני מרשה לעצמי
משהו מיוחד. כמו קנט למשל.
אני מדליק לי קנט ונהנה מהשילוב
הנפלא של רעננות וטעם עדין, נקי ורך.
הטעם המיוחד של תערובת הטבק
האמריקאית ופילטר המיקרונייט
המפורסם. קנט.
מפעם לפעם מגיע לי.

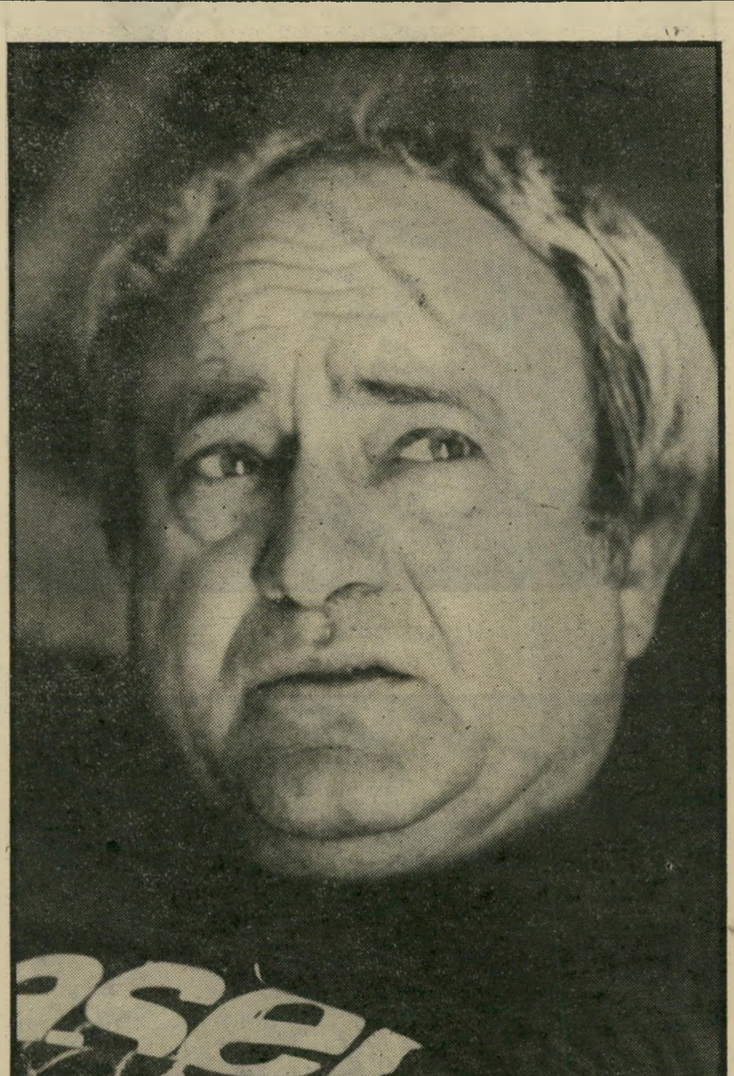
אזהרת הבריאות: עישון מזיק

יגאל תומרקין מספר על יחסיו עם אביו הגרמני, אביו הישראלי, על אשתו והנשים בחייו, אמו ואחותו, יחסו לאמנות ולפוליטיקה

אבי הגרמני היה קומוניסט, ואחיו, שהוא הרבה יותר סימפאטי, היה קצין באס־אס

תקופות־השיכרות שלי באות כתוצאה מאנטי־קליימקס בעבודה. אז אני שונא את עצמי שיצאת־מזה

האלימות שלי נובעת מתוך הטימטום של החברה. אני משיב לאנשים באותו מטבע

מי שהתחתן עם אמא שלי היה מזוכיסט פר־אקסלנס. היא טיפוס של מדליקה ובורחת

לאנשים בארץ יש מנטליות של מחנה־ריכוז. כל המדינה נמצאת מאחורי גדר־תיל

אף פעם לא היתה לי תחושה של מישפחתיות. לא עזבתי את הבית, כדי ללכת לבית פחות טוב

בנו של אב גרמני

איש מלא הפתעות יגאל תומרקין, מדי פעם הוא שולף מתוך השרוול את השפן. איש של קצוות: מן הצד האחד איש מישפחה, נשוי במשך שנים ארוכות לנעמי, אב לאורנה בת ה־22. מהעבר השני איש של בילויים, לילות של שיכרות ושוטטות בבארים. מצד אחד מודעות פוליטית עמוקה, שאינה מתבטאת רק בהבעת־דיעה, כי אם גם במעשים, כמו הקמת פסלים ללא תמורה. לעומת זאת עשרות רפרודוקציות, הנמכרות כלחמניות בשוק והמקשטות כמעט כל חדר־אורחים ישראלי, מתחרות ברישומיו של יורם לוקוב.

אומרים שהוא גס, מחוספס, אלים, אומרים שהוא רגיש, כמעט פייטן. בימי שישי אחר־הצהריים בכסית הוא ראש לחוגגים. כעת לא רואים אותו, הוא יושב בסטודיו שלו שברחוב מנדלי ב־תל־אביב ומכין סקיצות לפסלים. מארחים לו לחברה שלושת כלבי הסטפורד־שייר בולטרייר, דור ראשון בארץ, ממוצא אנגלי. הכלבים טרח, סקיפיו ובו הולכים איתו לכל מקום. תומרקין מספר שהכלבים נועדו למילחמות כלבים, מרגישים בחוש לא ברור מי בעדו ומי נגדו. כשהם מרגישים כי בסביבה הקרובה מישהו עויין אותו, הם מתחילים לגרגר.

הוא פתוח, חופשי וגלוי, אינו נרתע משאלות מביכות ביותר, אינו דורש לקרוא את החומר לפני שהוא יורד לדפוס, אין אצלו און דה רקורד, או אוף דה רקורד, הוא מבקש לא לנגוע בנושאים מסויימים — כמו כל האנשים „החושפים את עצמם", גם הוא חושף רק את מה שהוא רוצה. במישפחתו הקרובה כמעט שאינו נוגע, „יש לי אשה תורכייה, אני פוחד ממנה," הוא אומר. יחד עם זאת הוא מדבר בגלוי על יחסים מסויימים שהיו לו עם אשה מפורסמת, שעליה הוא אומר: „החן שלה הוא בכך שעד היום לא פסקה מלהיות ילדה בת 17 מבית טוב. היחסים שלה איתי היו בגדר של מעשה אסור, לא נקי. אישפרו לה קצת להתלכלך."

לאמו ולאחותו אינו עושה חשבון וקורא להן בכל שם אפשרי. הוא אינו חוסך את חרצובות־לשונו גם מאביו הגרמני, שהתגרש מאמו בגרמניה הנאצית, לפני שברחה עם הילד התינוק, יגאל, לישראל.

יגאל תומרקין הקים בשבוע שעבר פסל מול התנחלות קדום. עוד אקט פוליטי שזכה לכיסוי באמצעי־התיקשורת בארץ ובעולם. אמנים אומרים שהוא הופך את אמנותו קרדום לחפור בו. טו־

(המשך מעמוד 75)

ענים כנגדו, שהוא, הטוען נגד מיסחור האמנות, הוא בעצם הסוחר הגדול מ־כולם. טוענים שהוא עושה מפוליטיקה אמנות ומאמנות פוליטיקה. יגאל תומר־קין אומר שאם רוצים לחיות בישראל צריכים לחיות פוליטיקה.

● ביום שישי שעבר העמדת פסל מוזז התנחלות קדום, מי מממן את הפסלים שלך?

רצון טוב. היו מיבצעים שבהם עזרו לי באירגון של"י, או רק"ח. קיבלתי תרומה מידיד אמריקאי בשם איירה לאו, התרו־

> **אמי ואחותי ד'יכאו אותי ארבעים שנה. כעת הן ד' מבוגרות ואני יכול לחשוף אותן**

מה בסך אלפיים דולר ניתנה לי דרך קרן התרבות אמריקה ישראל.

● "קרן התרבות אמריקה ישראל" מסרה לך תרומה כדי להקים פסל מחאה מוזז קדום?

לא, הכסף ניתן לי לצורך הקמת פסל בכפר ערבי בגליל. עשיתי מהכסף עיס־קת־חבילה והקמתי גם את הפסל בקדום. הקמתי שני פסלים בכפרים הערביים דיר חנא וערבה, פסל אחד נהרס ושיקמתי אותו.

● מי הרס את הפסל?

יש להניח שאנשי המיצפים מסביב. כש־הקמתי את הפסל בא אלי קצין צה"ל אחד ואמר לי: מה אתה בא להרגיז, אנח־נו נהרוס לך את כל מה שתיבנה.

● הגשת תלונה למישטרה?

הפסל יצא מידי, עכשיו הוא ברשות המועצה. ידוע לי שהם דיברו עם המיש־טרה, אבל מה יוצא מזה? בתל־אביב הם בקושי מצליחים לטפל בוואנדליזם.

● מהו יחסך לפסל השואה ותת־קומה שבכיכר מלכי ישראל בתל־אביב?

הפסל נראה כמו הפרצוף של צ'יצ'.

● למה אתה מתכוון?

כפי שהפסל נראה, זה מה שמגיע לאנ־

האשה נעמי
תורכייה

שים. אם צ'יצ' היה מעוניין לטפח אותו, הוא לא היה נראה כך.

● זה לא איכפת לך שהפסל שלך מוזנח ונהרס?

מאוד איכפת לי, אבל מה אני יכול לעשות? כמה אני יכול להתפצל? אני בניתי את הפסל, אני לא יכול להיות רשות שומרת.

● שמעתי מאנשים, כי העובדה שאנשים נכנסים לפסל, חורטים בתוכו ועושים בו שימוש, משמשת את המטרה שלשמה בנית אותו: משהו עממי, שכל אחד יוכל לגעת בו.

יש שימוש ויש שימוש. אם כל אחד היה ניגש אלייך, צובט אותך, אונס אותך ומזיין אותך, היית מרוצה מזה? לעומת זאת אם מישהו היה ניגש אלייך, משוחח איתך, מתייחס אליך בנימוס, מזמין אותך לקפה, זה נשמע אחרת. פני הדור כפני הכלב. ככה אנחנו נראים. אני נוסע באו־טובוס ומקבל קריזה מעצבים, כולם מס־ריחים כאן! זה מתחיל מהריח של בתי־השחי, מהדחיפות, מהצעקות. אז למה ש־הפסל יהיה תלוש מהמציאות. בסקנדינביה זה לא ככה.

● אתה נשמע כאיזו אתה משלים עם עם זה.

יש לי ברירה? את הפסל בערבה הרי־סו. לאנשים בארץ יש מנטאליות של מחנה־ריכוז, הם חיים מאחרי גדר, המדי־

האב הגרמני (1947)
„למה עזבתני?"

האב (ימין), האב החורג והאם (1978)
צביעות מקובלת

עות מקובלת. אני זוכר שכשהיא הפילה, אמרו לי שהיא סובלת מהתקפת־כליות, הכליות נשפכו לה דרך הפיפי.

● האם התקשית לאתר את אביך האמיתי?

לא. אבי היה בקשר מכתבים סמוי עם אמי ועם דודי. לא נזקקתי לעזרת המדור לחיפוש קרובים.

● האם הוריך התגרשו בעיקבות עליית הנאצים לשילטון?

אבי אמר לי שאמי התחתנה איתו עקב חרדתה מהנאצים, היא כמובן מכחישה זאת. הם התחתנו שש שנים לפני עליית הנאצים. אבי היה קומוניסט ואחיו היה קצין באס־אס. אבי עבד כשחקן בתיא־טרון, ועבר מפרובינציה אחת לשניה. ב־שנת 1943 גוייס לחזית הרוסית. הורי התגרשו ב־1935.

● האם אמך נרדפה בגלל היותה יהודיה והנשואה לגרמני נוצרי?

לא, היא לא נרדפה בגלל היותה יהו־דיה, יתכן לא התגרשו בגלל שהוא היה נאצי והיא יהודיה, הם פשוט לא הס־תדרו ביניהם, עם האמא שלי לא מס־תדרים. כיום אבי נשוי בפעם החמישית, ויש לי אחיות צעירות מהבת שלי.

● כשנפגשת עם אביך, כעבור שנים, האם היו לך עימותים איתו, בעיקבות היותו אזרח גרמני בת־קופת הנאצים?

כן, הוא אמר לי בזמנו שהוא היה נגד הנאציזם. שאלתי אותו: אם היית גיבור כזה, למה נשארת בגרמניה? והוא השיב לי, שמכיוון שהוא שחקן, השפה היתה המכשיר שלו. לא קיבלתי את הטענה

> **כשאני נוסע באוטובוס, אני מקבל קריזה מעצבים. אנשים מסריחים כאן**

שלו, הוא עשה מהאמנות שלו פוליטיקה ומהפוליטיקה אמנות.

● זו הטענה שטוענים נגדך.

ההבדל בינו וביני הוא, שאבי היה תמיד בצד הנוח של המימסד ואני לא. הייתי צריך לקבל עבודה גדולה מבנק

נה כולה מאחרי תייל, היחסים שלנו מ־אחרי תייל, צריך לשנות את הסמל של המדינה ממגן־דויד לתייל. תייל זו ה־מילה. אנשים מכבדים רק מה שנמצא מאחרי תייל.

● כוא נדבר עליך. יגאל תומרקין אינו שמך האמיתי.

לא, נולדתי בשנת 1933 בגרמניה, בשם פטר גרגורי מרטין הייינריך היילברג, ל־אב נוצרי ולאם יהודיה.

● מדוע הסתרת את העובדה הזאת במשך שנים ארוכות?

לא דיברתי על זה מתוך מעצורים של התכחשות. לא דיברו על דברים כאלה, שיחקו בנדמה לי. אמרו לי שתומרקין הוא האבא שלי.

● מתי נודע לך שתומרקין אינו אביך האמיתי?

אני חושב שבגיל תשע, בן כיתה שלי אמר לי שאני גוי. אבא שלו עבד במיר־שם־התושבים, ודיברו על זה אצלם ב־בית. זה הדליק אצלי נורה אדומה, שאלתי את אמא שלי, והיא כמובן הכחישה. ערכ־תי מחקר קטן וגיליתי, שתומרקין עלה ארצה בשנת 1921, אני נולדתי בגרמניה ב־1933. אני זוכר שראיתי פתק והיה כתוב בו: לנעמי והרצל תומרקין מתנת נישו־אין מעובדי חברת־חשמל, שבה עבד תו־מרקין. הפתק היה משנת 1936, שלוש שנים אחרי שנולדתי. אמא שלי, כמובן, המשיכה לשקר לי, אבל זו היתה צבי־

הבת אורנה
דודתה צעירה ממנה

ישראל, ופוצצו לי את העניין. מה יוצא לי מהפוליטיקה? הנפש יוצאת נשכרת והכיס לא כל־כך.

● מתי נפגשת עם אביך מזיידך בפעם הראשונה?

באוגוסט 1955 בגרמניה. ביקשתי ממנו שיישלח לי כרטיס.

נולדתי בגרמניה הנאצית לאב נוצרי ולאם יהודיה, ושמי היה פטר גרגור מרטין היילברג. הרבה שנים לא דיברתי על זה מתוך מעצורים

● איך היתה הפגישה ביניכם?

הוא שתק.

● מה זה אומר?

הכל. הסתכל עלי, באתי בג'ינס למיזרח גרמנייה, לא ראו שם דברים כאלה, הם מיכנסיים שם היו עם מגנ'טים. פגשתי גם את דודי, אונקל הלמוט, הוא היה טייס תובלה באס־אס. הוא יותר סימפטי מאבי, כיום הוא ארכיטקט במינכן.

● האם הפגישה עם האיש שהוליד איתך היתה משמעותית, היתה לה חשיבות מכרעת בחייך?

הפגישה היתה מבגרת. תמיד הייתי ב־אשלייה ובצימאון לראות את מי שיצר אותי, לקרוא אותו לדין — למה עזבתני? אחר כך פגשתי את אחי הצעיר ממני בשנתיים, וראיתי את תסביכיו, הייתי די מבסוט שאבי עזב אותי בגיל צעיר.

● מתי התחתנת?

התחתנתי עם נעמי ב־1957 בהולנד.

יגאל בפוריס
שיהיה מסריח

הכרתי אותה בבת־ים, גדלתי בבת־ים, חייתי שם מ־1940 עד שהתגייסתי. יש לנו ילדה אחת, אורנה, בת 22.

● איך אתה מסביר את תקופת השיכרות שלך?

תמיד אפשר להמציא לזה סיבות. אני מניח שהשיכרות היא איזה אנטי־קליימקס בעבודה. ככה אני די מתבודד ולא איש חברה, לא אוהב יציאות ומסיבות. יש לי די פחד־קהל, היום התגברתי על כך, פעם כל הופעה בפומבי היתה קשורה לבקבוק ויסקי, ככל שאני מתבגר, אני יוצא מזה, כשאגיע לגיל 120 אשתכר מצינצנת נב־טים.

אתה מגיע לקליימקס, ואחר כך הדרך הבטוחה והמיידית היא לשתות. הדרך ה־שניה היא לנסוע לבד לארצות רחוקות, ללכת בהודו, או באפריקה, זו תרופה ל־דיכאון. כשלא הייתי יכול לנסוע לפורטו־ריקו, הייתי שותה בבאר פורטו ריקו, ומדמה לעצמי שאני נוסע לשם. ככל ש־אני יותר מתבגר, ההפסקות בין תקופות השיכרות גדלות יותר. הנפש לעיתים חפ־צה, אבל הגוף לא משלים.

● מה היחס שלך לעצמך כת־קופות של שיכרות?

שונא את עצמי שיגאת מוות, הרי זה מזכיזם פר־אקסלנס להיות שיכור. אין דרגה יותר נמוכה מאשר שיכור בקיא של עצמו לקראת הזריחה, בפרט בתל־אביב עם השמש הבהירה.

● וממה נובעת האיומות שלך,

יגאל (1956)
פגישה מבגרת

האם היא תוצאה של תיסכול אמנותי?

זה לא שייך לאמנות. האלימות שלי היא חברתית, ונובעת מהטימטום של החברה, אני משיב לאנשים באותו מטבע. אף פעם לא הרמתי יד ראשון. יתכן שאני מאבד את חרצובות־הלשון והידיים הולכות אח־רי זה. אבל האלימות שלי היא תמיד תגובה לאלימות ולטימטום.

בזיכרונותיו, כותב סאלין, שהיו לו דו־דות שפינקו אותו וכל היום היו אומרות לו פוציניו ממיניו, מטרידות אותו באהב־תן וחודרות לפרטיות שלו. הוא היה מחר־בן במיכנסיו, כדי שיהיה מסריח והן לא תיגשנה אליו בגלל הסירחון.

● התדמית הזו שלך, של איש שיכור, גם ואיים לא מפריעה לך?

יכול להיות שזה מפריע לי, יתכן ש־אין לי מקום בחברה הממוסדת, כמו ש־הרקורד שלי מחייב. מי שמכיר אותי, יש לו דיעה אחרת עלי, ובשבילי זו נחמה פורתא. אני לא יכול ללבוש פיאה־נוכ־רית כשיש לי קרחת.

● האם אתה עושה כסף מי האמנות שלך, האם הציורים, הפסלים והרפרודוקציות הפכו איתך איש עשיר?

לא.

● אתה אמן מפורסם וחשוב, יחד עם זאת מעין „יד נוראי", מה הם יחסיך עם המימסד החב־רתי?

מאז שהקמתי את האנדרטה לשואה ול־תקומה אנשים נזהרים ממני, פעם היה להם יותר נוח להיראות בחברתי. היום שואיסטים וביטחוניסטים מעדיפים להגיד לי שלום רק כשאנחנו נפגשים בסימטה צדדית.

● זה איכפת לך?

אם אני גר פה, איכפת לי. יש לי טראומות של צלבנים. יש דברים שמר־גיזים אותי, אני בארץ ואני צריך לח־יות פה.

● אתה מקורב לחוגי הספרדים, יש לך חברים כמו גזי חקק, כוכבי שמש וצ'רלי ביטון, מה דעתך על הקמת רשימה של ספרדים דפו־קים מהסוג של רשימת אבו־חצירא?

אנחנו חיים בעולם מלא בעיות, יותר ויותר אנשים פחות ופחות מבינים מה מתרחש סביבם, אנשים לוקחים דברים „פור גרנטד". הבעיה היא שכל אותה חב־רה, הכוללת את שכנינו הערבים וידידינו הפרנקים באשר הם, נמצאת בתהליך של התהוות, ואנחנו לא עוזרים לחברה הזו להתהוות.

היותר רגישים, אלה שמכנים אותם מא־פיה שמאלנית, מכים על חטא, אבל כל האחרים עסוקים בלטפח נוסטלגייה לחמו־לות במרוקו. במרוקו המימונה היתה מי־מונה, חגיגה שכל המישפחה השתתפה בה. פה המימונה זה לזרוק תירס על שימ־עון פרס ולהמליך קוף כמו דויד לוי, חברות בהתהוות מהוות בעייה. השפה שונה, הז'ארגון שונה, אפילו עם אנגלו־סאכסים יש בעיות, אז שלא יהיו בע־יות עם המרוקאים? אני לא מבין מה עושים מהרשימה של אבו־חצירא עניין, בסך הכל נוסף שבט של אורגנוסנגים לגן־החיות.

● אינך סבור שרשימה עדתית מסוכנת, שהיא עשוייה לפרק את המדינה לשני מחנות?

מסוכן, הכל מסוכן, אנחנו חיים על אבק־שריפה. לפחות אבו־חצירא עשה מעשה אחד טוב, הוא דפק את המפד"ל. המערך שיחק כאן הכי נכון, הם עשו צעד נבון והשתילו אצל אבו־חצירא את אוון, בדיוק כמו שהליכוד השתיל אצ־לם את ז'ורבין.

יגאל ואמו (1942)
אמא המשיכה לשקר

אני חושף את אמי ואת אחותי כי הן מספיק מבוגרות. הן עצמן דיכאו אותי ארבעים שנה.

● למה אתה עושה את זה?

לא מתוך אקט של גבורה, כי אם מתוך אקט של נוחיות, כך אני גומר חשבונות. הן עיקמו את האף לפה ולשם, אבל זה עובר, זה בסך הכל נייד. כבר אמרו דב־רים יותר איומים על אנשים חיים, ואין לי כל יסורי־מצפון, זהו יחס הדדי, מה שהן עשו לנפש שלי אינו ניתן לתיקון.

● מה היה יחסך לתומרקין, אביך החורג?

הוא היה אדם מסוגר, עם סייגים של אל תגידו בגת. הוא נהג איתי פר, אבל לא יותר מזה.

● הוא נשא את אמך לאשה כשהיית כמעט תינוק, האם לא חשת חייב לו על שהעניק לך את שמו וגידל אותך ככך?

לשאת את אמא שלי זה מאוכזיום פר־אקסלנס. הוא כנראה אהב שיתנהגו אליו רע, הייתי רע אם לא הייתי אליו רע. אמא שלי החזיקה את כל הסביבה קצר. תמיד הסתובבו סביבה גברים, חשבתי ש־יש לה רומנים סוערים, אבל הם בסך הכל סחבו לה את הסלים. היא היתה מה שנקרא בצרפתית „אלומז", מדליקה וב־סוף בורחת.

● גם אחותך היא כזאת?

לא, אבל היא מדכאת את בעלה. זוהי מסורת בת שלושה דורות במישפחה שלי־נו, סבתי היתה כזאת, אמי היתה כזאת ואחותי היא כזאת.

● ואשתך?

אשתי תורכייה, אני פוחד מתורכיות.

● אתה נוהג חירות כמה שי־אתה אומר על הנשים בחייך.

אולי מפני שאף פעם לא היתה לי תחושה של מישפחתיות, אף פעם לא הייי־תה לי תחושה של שייכות, לא הלכתי מהבית שלי כדי לא ללכת לבית פחות טוב.

● האם לנשים היתה השפעה על האמנות שלך?

לא, לנשים לא היתה השפעה.

● מה אם כך מניע את הגי־רויים שלך, את האמנות שלך?

אירועים, סקרנויות באשר הן, לאר־דווקא הרפתקה של מין. הגרוי לגבי הוא הרבה יותר חזק ונובע מדברים שביני לבין עצמי.

כשאני חושף אנשים הקרובים אלי, זה לא מתוך אקט של גבורה. זה מתוך אקט של נוחיות. כך אני גומר אתם חשבונות

● ברשותך נחזור אל יגאל תו־מרקין, אתה נהנה להשוף את עצמך?

יש דברים שאני מוכן להיחשף להם, יש דברים שלא. אדם אינו חושף מה שאינו רוצה. בדרך־כלל אני מעדיף לה־גיד את הדברים ככלי ראשון, שלא ירננו מאחורי גבי. כמובן שהחשיפות שלי הן במידה, כדי שהסביבה הקרובה לא תיפגע.

● כשכתבת על אמך ועל אחותך בירחון „מוניטין" הן לא נפגעו?

ב"גחלת" — חסכון לחינוך גבוה (ולכל מטרה)

לכל תושבי הארץ

7% ריבית נצברת וצמודה

התשואה הגבוהה ביותר מכל תכניות החסכון

ומעל לכל — רווח של 3 מדדים בממוצע!

★ כל תשלומיך החודשיים בין 16 באוגוסט לבין 15 בפברואר, יחושבו לצרכי הצמדה כאילו הופקדו ב־16 באוגוסט!!!

★ כל תשלומיך החודשיים בין ה־16 בפברואר ועד 15 באוגוסט, יחושבו לצרכי הצמדה כאילו הופקדו ב־16 בפברואר!!!

כל הרווחים מהחסכון לחינוך לגבוה — פטורים ממס.

לצורך מילוי הספח שלהלן, יעמוד לרשותך צוות עובדי **"גחלת"** בימים א' — ה', בין השעות 14.00 עד 19.00 **בטלפון: 3 — 2 — 294631 (03)**

תוכל(י) גם לקבל פרטים במשרדי "גחלת", בשעות הקבלה: א' — ה' 8.30 — 12.00.

ההרשמה לחסכון לחינוך גבוה:

ב"גחלת", אלנבי 91, ת"א (מיקוד: 65174) ובאמצעות הדואר

בקשה להצטרף לחסכון לחינוך גבוה (ממולא לאחר בירור הפרטים בטלפון)

שם החוסק _____ (המשפחה) _____ (השם הפרטי) מס' ת.ז. _____

הכתובת _____ (רח') _____ (מספר) _____ (מיקוד)

שם הנהנה _____ תאריך לידה _____ מס' ת.ז. _____

שם הנהנה _____ תאריך לידה _____ מס' ת.ז. _____

טלפון _____

מצורפת בזאת המחאה ע"ס _____ שקל עבור 9/80 — 8/81 (12 חודשים)

תאריך _____ חתימה _____

לכבוד
"גחלת" בע"מ
רח' אלנבי 91, תל־אביב, מיקוד 65174

"לא טוב היות האדם לבדו"

רעים

הכרויות למטרת נישואין
19 שנות מוניטין
העסק הנבחר לשנת 1981

תל אביב, רח' בן יהודה 58 טל: 03 282932

מועדון 5
לתרבות חדשה
רח' הס 5, תל־אביב
טל' 297263

בריזה

מוסיקפה
הרברט סמואל 80, טל. 656992

בלוז, פולק,
כל יום א' ג'ז

מנה כל יום כולל יום א' משעה 21.00

יום שלישי 16.6.81
סרט של
רומן פולנסקי

המועדון פתוח בימי שלישי משעה 8.30 בערב. התוכניות מתחילות בשעה 9.00 בערב.

תן טרמפ
לחייל

למדו קצרנות

עברית ו/או אנגלית
במהירות ובהצלחה מכובחת
בשיטת "גרג" (בר־קמא)
ת"א: וייצמן 22, טל. 254826
(באזורים אחרים — לפי פניה)
קורס חדש נפתח ב־14.6.81

תן טרמפ לחייל

אמנות

היא הלכה בשדות

גלריה מבט — שהתאפיינה עד לשנתיים האחרונות בתערוכות איכותיות, שרובן היו חדשניות ו־מעוררות דיעות שונות, שהציגה אמנים **כינאל תומרקין, טובה ברזינסקי, יעקב דורציין** ו־אחרים — שינתה את הקו שלה מאז שנערך בה שיפוץ, וחללה הוכפל. יותר ויותר תערוכות ב־סיגנון ריאליסטי, היפר־ריאליס־טי, ועד לתערוכות המחקות את סיגנון הציור של ימי־הביניים, עם נופים דימיוניים, תופסים את מקום האוונגרד והחידוש. נכון, בעולם כולו חזר הריאליזם למקום בולט, אך לא השתלט על כל השטח.

תערוכה ברוח הקו החדש של הגלריה מוצגת בימים אלה במבט.

ציירת ברק
בהשפעת ארנסט פוקס

אופירה ברק, צעירה מוכשרת, שלמדה במיכללה של תל־חי (היא גרה בקיבוץ גונן שבאצבע הג־ליל), ושהושפעה בעיקר מהמורה־הצייר **אברהם אילת,** מציגה נופים בסיגנון פוטו ריאליזם. אמ־נם, היא לא השתמשה בטכניקות הסינטטיות של הקרנת שיקופיות והתזת צבע, אלא בחרה להשתמש בטכניקה מייגעת ומסובכת, ש־לאחרונה הפכה פופולרית מאוד בארץ — השימוש בטמפרה.

את סוד השימוש בטמפרה למ־דה אופירה במכון של הצייר **ארנסט פוקס** בוויגה. לשם הגיעה, לפי הזמנת **וולפגנג מאנר,** שביקר אצלה בארץ ו־התפעל מעבודותיה. באותה תקו־פה היתה אופירה נתונה בהתלב־טויות. הדרך של הציור המתאר, האכספרסיבי, לא סיפקה אותה. היא חיפשה משהו חדש, והצעתו של מאנר באה בעיתה.

אופירה לא נולדה בקיבוץ, כי אם בחיפה. שם, מגיל 15 כבר הסתופפה בבתי־אולפנא של ציי־רים ידועים בחיפה. „תמיד רצי־תי לצייר, ומגיל זה כבר צייר־תי," היא מספרת. לאחר השירות הצבאי הצטרפה למשק גונן, ש־היה אז ממש בחיתוליו, והיא נאה להימנות על ראשוניו. למרות ש־החליפה בעל — נשארה במשק.

הנופים הניבטים אליה והמראות האופייניים לחבל ארץ יפהפה זה, משפיעים על ציורה מאוד. וכך, אם רואים בתערוכתה ציורים ש־הגוון הירוק שולט בהם — סימן שציירה באביב. בקיץ, עת השדות טובלים בזהב הקמה, יצרה את הציור הצהבהב, שבו נראה ילד בעל שיער זהוב־אדמוני, הטמ־אר את בנה הקטן בין השיבולים. בעת החורף היא מציירת נופים שהגמא שלהם מזכירה ציורים אירופאים לחלוטין. קשה להאמין שצבעים סגריריים כאלה אכן נמ־צאים בישראל. אבל זוהי עובדה, היא טוענת.

את חלקה בעבודה במשק תרמה במשך שנים אחדות בתפירה. אפי־לו את חדר־האוכל היתה מקש־טת. לאט־לאט רכשה את הכרת חברי המשק בעבודותיה, וכיום היא ציירת ב„פול טיים גיוב". תערוכתה בגלריה מבט תעורר ודאי את התפעלת רוב הקהל, אך ראוי, הוזהרתם: הציירת המוכש־רת מציירת ויודעת גם אחרת! יש לה יכולת ביטוי שונה ומעולה יותר, ללא ספק, וזהו רק קצה הקרחון! את רישומיה המקסימים ביופיים ובעוז ביטויים לא הציגה הפעם, ויש לצפות להם בתערוכה נוספת. הם ראויים לכך.

הג'וק של ג'וקי

יוכבד (ג'וקי) **וינפרד** אינה פוחדת יותר מכלום. עברו הימים, שבהם היתה ילדה קטנה בפולין שהגויים בזים לה, לועגים לה ו־מעירים לה הערות אנטישמיות. על היות ילדותה טבולה בזיכרונות מרים, שהטביעו את חותמם עליה, ניתן היה ללמוד בביקור בתערו־כתה במוסיאון ישראל לפני שנ־תיים. שם הוסיפה, כהרגלה, טקסט כתוב בצד ציוריה, או בתוכם, ש־הסביר מה פתאום היא משתמשת בדימויים כה אכזריים ובוטים. הס־תבר שקשה להיפטר מפחדי הילד־דות, והדרך הטובה להשתחרר מהם במידת־מה, היא להחצין או־תם בעזרת האמנות.

כשנבחרה יוכבד על־ידי הצייר **שמואל בק** להימנות על קבו־צת הציירים הסוריאליסטים בתע־רוכה אמנים בוחרים אמנים ב־מוסיאון תל־אביב לפני כשנתיים וחצי, עוררו עבודותיה תדהמה מלווה בבחילה. לא כל אחד היה מסוגל לעכל תחבושות הגיניות ספוגות בצבע אדום כיצירה אמ־נותית. ברור שהיצירה שלה הבי־עה בעיות פנימיות של האמנית הצעירה עם עצמה, או עם סביב־תה. כיום, היא פותחת את קלפיה עוד יותר, ומציגה בגלריה גורדון תערוכה הכוללת אלמנטים מבד, הנראים כדימוי ברור לאיבר־המין הנשי. במאונך לפתח האיבר היא תלתה צינור פלסטי, שהוצמד ב־קצהו לבד, כאילו אמר: לא עוד מין, או משהו בדומה לזה.

יוכבד נשארה לאחרונה בניו־יורק לצייר, ומבקר אמנות בשם **סטיבן כשר,** הבחור הממושקף ונעים־ההליכות, נראה כבן־זוג אידיאלי לציירת כחולת־העין, ה־נאה. יש לקוות שלאחר תקופה נוספת של אושר הדדי, תפוג מעט המרירות של האמנית, ועימה יימוגו רגשי־התיסכול, והיא תת־חיל ליצור יצירות שלא בהכרח קשורות לחוויות טראומטיות כה עזות שעברו עליה, ושמעטים מסוגלים להזדהות עימן.

לאחר שהות של שנתיים בניו־יורק חזרה ווינפלד לישראל, עם בעלה האמן, ויש לקוות שביקורה יהפוך ישיבת־קבע. יש לאמנית הצעירה מה לומר, אם כי בדרך מאוד מיוחדת ולא תמיד מהנה. עובדה, תערוכתה תלויה בצורה מאוד אסטתית, כשכל עבודה כו־ללת קטע מצוייר, כמה צילומים, שבהם היא משחזרת תמונות מעב־רה בצירוף טקסט מסביר, וחלקים דגול **שטרייכמן,** אך לפתע קרה משבר, ומכון אבני עמד בפ־ני סערה. פרידה היתה בין ה־אמיצים שהעזו לצאת נגד המימ־סד הרקוב של המכון, ותבעו הח־זרת מורים מעולים שפוטרו, פתי־חת הדו"ח הכספי לעיניים צי־בוריות ועוד. ברגע האחרון, הצ־ליחה ההנהלה הכושלת לשכנע את רוב נושאי הדגל לוותר על דרישותיהם, ועדת־חקירה מטעם מישרד־החינוך (קרי, לאה פורת ז"ל) לא הוקמה, על אף שהוכרז על כך, והכל השתתק. התוצאה

ציור פיטוריאליסטי של אופירה ברק
גוון משתנה כמו עונות השנה

„אימי המיילחמה" של הציירת יוכבד וינפרד
אלמנטים מבד וצינורות פלסטיק

— מכון אבני כיום הוא צל חיוור ואומלל של מה שסימל העבר ה־מפואר שלו.

למזלה של פרידה, היא הספיקה לסיים את הלימודים, אך תביע־תה שיש לחתור לכך שבוגרי ה־מכון יזכו בתעודה אקדמאית מוכ־רת, זכתה בקיתון של צוננים. „מה את חושבת, שבגלל אי אלו שגמרו בחינות־בגרות, נקלקל לכל היתר את האפשרות ללמוד כאן?" שאל מנהל המכון.

כיום מדובר על האפשרות שה־אקדמיה בצלאל תפתח סניף בתל־אביב. בכך יהרגו שתי צפורים — תיפתרנה בעיות מצוקת הדיור ב־ירושלים של הסטודנטים לאמנות, ששכניהם בשכונה הדתית גרמו במזיד נזקים למכוניותיהם, בטע־גה שהם מפעילים מוסיקה רוע־שת, ויתאפשר לתל־אביבים לקבל השכלה עם תואר בשטח האמנות.

למרות שפרידה התחילה לי־צור כאמנית בצורה המקובלת, ב־צבע, רישום וכו', היא עברה מהר מאוד, בעידוד מוריה, ליצירה יר־תר רעיונית, מה שנקרא אמנות מושגית. את רעיונותיה, כמו אה־בתה לארץ, היא מבטאת תוך שי־מוש בכל החומרים המאפיינים את הארץ — חול, קש, חצץ, אבנים וקוצים. הסך הכל נראה כציור ריאליסטי, בעוד שהטכניקה שונה מהמקובל.

כתמים

שתי הציירות המייצגות את יש־ראל בביאנלה במונטה קארלו הן **עפרה צימבליסטה** ו**זיווה ויכלין.** אוצר האמנות של חלקן בתערוכה, שתוצג בארמון ליד קאן במשך חודשי הקיץ, הוא **פוֹל קניאר,** היועץ האמנותי של עי־ריית תל־אביב. עבודות השתיים עוסקות בשימוש בחול בסיגנון מופשט.

●

הצייר המחונן **אוזיאש הופ־שטטר** מציג ברמת־גן במוסיאון העירוני, תערוכה מרישומיו המופ־לאים. לכל אוהבי הרישום המעו־לה, בנוסח המזכיר את רישומי **פרנסיסקו גויה** האגדי, מזומ־נת חוויה בלתי־רגילה.

●

הצייר שהתחיל את הקאריירה רק לפני שנים ספורות, **מנחם ארן,** בסיגנון גיאומטרי־קר, מפ־תיע את הקהל בתערוכתו בי־ד לבנים בחלון. הפעם הוא מוכיח את שליטתו המצויינת במיכחול גם בצבע ובסיגנון אכספרסיבי־ריאליסטי. יחד עימו מציג גם ה־צייר **חנני המעגל.** השניים שיתפו כבר פעולה בעבר, עת הציגו יחדיו באגודת הציירים.

ציירת כרמלי
חול, קש, חצץ וקוצים

ארץ אהבתה של פרידה

תערוכתה של **פרידה כרמלי** בגלריה דוגית בתל־אביב מזכירה, ברעיון שלה, את תערוכת הציירת **אלימה** לפני זמן לא רב. שתיהן כואבות את העוול הנעשה לארץ־ישראל האהובה עליהן. את זעקתן הן בחרו להשמיע לא במניפסטים, צעדות או הפגנות. פשוט במעשה אמנות.

פרידה כרמלי היא נערה מתול־תלת־שיער, בשלב זה, שמאחוריה שנתיים לימוד בבית־הספר הגבוה לציור, משם עברה למכון אבני, עת קיוותה לשפר את רמת־לימו־דיה. היא הספיקה לספוג תרבות ואסטתיקה מכמה מורים, שאז עדיין לימדו שם, כמו הצייר ה־מושגיים מחומרים שונים. הפחד מהגויים חלף, עובדה, היא מסוג־לת לספר עליו. נשאר רק הצורך ליצור, וליצור טוב.

טסנועי גארלי
עכשיו מתאימים גם לכיסך

אימפקט - חיפה

טסנוע גארלי-זה יפה, זה חזק וזה שלך

יבואן בלעדי ומוסך מרכזי: אזור התעשיה, ק. ביאליק 31071 , ת.ד. 7175, חיפה, טל. 731291

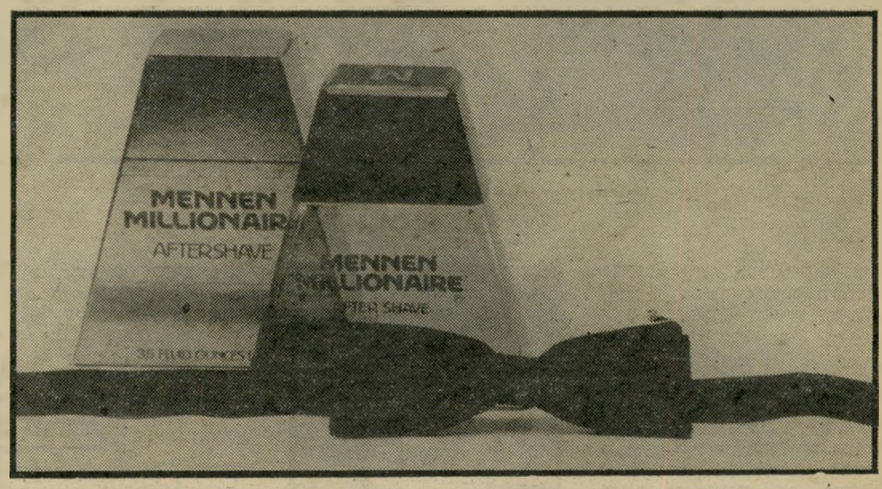
בואו לראות את גראלי באחד הסוכנים המורשים:
חיפה: אופן, ש. קרביץ, רח' הרצל 92, טל. 04-664885, מוסך יאב, רח' אלנבי 44, טל. 04-521813. ת"א: אבי מוסך הונדה, דרך פתח תקוה 35, טל. 03-613879, מוסך המהיר, דרך פתח-תקוה 110 , טל. 03-253641. חולון: רונקו, סוקולוב 67, טל. 03-845743. ירושלים: נתן מוסך הונדה, רח' חרשי ברזל 1 ליד משרד הרישוי תלפיות, טל. 02-713748, גסנר צבי שרותי רכב, אהליאב 4, רוממה, טל. 02-523222. באר שבע: מוסך מלכה בני עין חרוד 65, טל. 057-31614, מוטכול, רח' טרומפלדור 84, טל. 057-76388, החלק, דרך חברון 7, טל. 057-36663. רחובות: סוכנות ראשית, פרידל, הרצל 138, טל. 054-52074. ראשון לציון: אופנית, הרצל 86, טל. 03-953914. הוד השרון: מוסך דאום, דרך השרון 35, טל. 052-24295. נתניה: וייס שמעון, הרצל 38, טל. 053-22697. חדרה: פלדמן, הנשיא 42, טל. 063-22670. טבריה: כהן אשר, רח' כנרת 6, טל. 067-20830. אשקלון: סוכנות אופניים ואופנועים אמיר, ככר העצמאות 107, טל. 051-23183. נהריה: וולפוביץ, הרצל 63, טל. 04-920543, מוסך הקטנוע, אזור התעשיה, טל. 04-923616. ק. שמונה: בית ספר לנהיגה נמרוד טל. 067-35359. אילת: מוסך הקטנוע, היימן גדעון, אזור התעשיה, טל. 059-73408.

מנון מליונר - מושג חדש בתחום הטיפוח לגבר

צריך הרבה דמיון וזכרון טוב על מנת להזכר בדמות הגבר הישראלי, המרושל, חסר המודעות לאופנה ולטיפוח, שלא הסיר מעליו את זוג המכנסיים הקצרים, חזהו החשוף והשיער פרץ מבעד לחולצה בעלת כפתורים פרופים וקשר העניבה האחרון שלו נקשר ביום חתונתו.
הגברים הישראלים עברו מהפכה של ממש והמראה האירופאי הספורטיבי-קלאסי, המאופק והמעונב הולך וכובש את הרחוב הישראלי. ניכר כי סממני הגבריות המחוספסת של פעם פינו את מקומם לסממנים של ליטוש, עידון וטיפוח.

אפטר שייב ודיאודורנט בשימוש יומיומי

גבר בעל מודעות גבוהה לאופנה וטעם מסוגנן בלבוש יודע כי גם לריח תפקיד דומיננטי ביותר בהשלמת כל תדמית גברית מלוטשת; אפטר שייב ודיאודורנט הפכו, לכן, להיות חלק בלתי נפרד ממערכת טיפוח יומיומית לגבר היודע להעריך הופעה אסתטית מרשימה.

אם בתחילה השתמשו רוב הגברים בסוג מקובל של אפטר שייב בעל ניחוח ובושם שמרניים ופשוטים, מסתמן כיום בקרב הצרכנים כושר אבחנה וסלקציה בין סוגי האפטר שייב השונים, תוך הכרה בתרומה ובנופך שמוסיפים ריחות אפטר שייב מעודנים ויוקרתיים, לתדמית הגברית המכובדת.

יותר ויותר נשים „עוברות" ל„מנן מליונר"...

„מנן מליונר" הוא אפטר שייב חדש שהוציאה לשוק חברת מנן האמריקאית הנודעת, וכבר כבש לו מקום נכבד בשורה הראשונה של מוצרים מסוגו בשוק העולמי ובעיקר בישראל.
אפטר שייב „מנן מליונר" הוא בעל ניחוח גברי מרשים ומעודן, ו„הולך" היטב עם סיגרים משובחים ואופנה ספורטיבית-אלגנטית. אנשי עסקים, גברים מהודרים והרבה אחרים היודעים „להריח" יוקרה וסטייל, מעדיפים את „מנן מליונר". עובדה זו עולה מתוצאות המחקרים השוואתיים שנערכו בארה"ב והמצביעים על העדפה ברורה של „מנן מליונר" על פני מוצרים מוכרים אחרים.
גם הנשים קיבלו בהתלהבות את הופעתו של „מנן מליונר" בשוק ויש להן חלק נכבד בעידוד צריכתו של המוצר בקרב הגברים שלהן.
את „מנן מליונר", אפטר שייב ודיאודורנט ניתן להשיג בכל רשתות השיווק הגדולות ובפרפומריות מובחרות, באריזות מתנה של אפטר שייב ודיאודורנט ובאריזה נפרדת של אפטר שייב „מנן מליונר".

כבר ביום שלישי
תוכל להשיג את
העולם הזה
גם בחנות ל י ר י ק
רח' דיזנגוף 190 ת"א
פתוח עד חצות

וידיאוסרט
הסרטת ארועים בוידיאו!
צילום חתונות, בר מצווה וארועים מיוחדים
סרט בן 3 שעות: 299$ כולל מע"מ וקסטה
רח' רוזנבאום 5, ת"א, טל. 296662

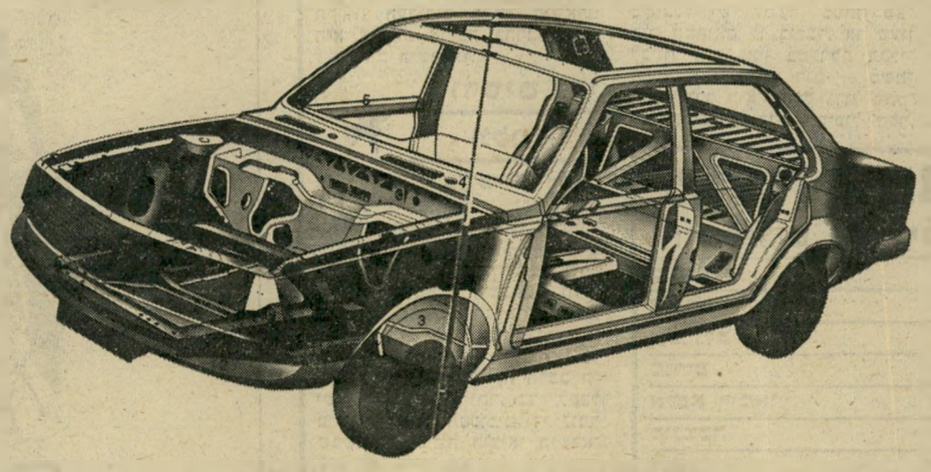
תן טרמפ לחייל
טלפונים 736138 · 726394

איציק דנין, מומחה לרכב, מסביר בסידרה זו מה רקוב בממלכת הרכב בישראל, ומה על בעל המכונית לדעת כאשר הוא הולך למוסך

הון־עתק מושקע ברחבי העולם בתיכנון מכוניות חדשות ובייצורן. הטכנולוגיה המת־

תחזוקת המכונית עולה לישראלי ב־20% עד 30% יותר מכפי שעולה מכונית מקבילה באירופה

קדמת ביותר נרתמת לתחום מיסחרי זה, שהתחרות בו קשה ביותר. במדינות כארצות־הברית, אי־

ניות פרטיות, ול־80 אלף טנדרים ומשאיות.
על כל חסרונותיהם — הטיפול

תחת לעסוק בשיפור השירות ללקוח, עוסקים רוב בעלי המוסכים בפיקוח על עובדיהם, כדי למנוע גניבת חלפים וסחיבת לקוחות

במוסכים המורשים הוא בטוח יחסית. לצידם של אלה פועלים היום בישראל כ־1,000 מוסכים המע־

מוסכים בלי תקן

מוסך אופייני עמודים, סככה ועבודה. תקנים, מיכשור ומיבנה הן זוטות השייכות לחוק בלבד. השקעה במוסך תיקני מינימאלי היא בסדר גודל של 200 אלף דולר, ועם בירכת החוק, למה להתאמץ ולתת ללקוח יותר?

טליה או יפאן, נובע נתח נכבד מהתוצר הלאומי מתעשיית המכוניות. התעשיינים אינם מסתפקים עוד ב„סתם" מכונית חדשה. הם מבקשים ליצור דגמים בני־תחרות, בעלי ביצועים מעולים, בטיחות רבה, תצרוכת דלק נמוכה, נוחיות פנים וקווים חיצוניים מושכים.

עד לשנים האחרונות, היו היצרנים האירופים המובילים בענף. הם הצליחו לייצר מכוניות בעלות ביצועים מעולים. מכוניות אלה יציבות גם במהירויות גבוהות. תיכנון הפנים שלהן, הכולל מושבים אורטופדיים, מבטיח נוחיות בעת נסיעות ארוכות, ומערכת הבלימה משופרת. אולם ביצועים מעולים אלה באים על־

חשבון אורך חייה של המכונית, וגורמים לעלות־החזקה גבוהה — במיוחד בארץ.

הסיבה לכך פשוטה: השאיפה להגיע לביצועים מעולים הולידה מיבנה מסובך ומורכב של המכונית על כל חלקיה. מערכות הניטרול, ההילוכים והבלימה בנויות בעדינות רבה, מורכבות מחלקים רבים ופגיעים, ולעתים אף ממוחשבות. מערכות אלה זקוקות לטיפול מיקצועי ביותר, סדיר ודייקני. בהיעדרו — הופכות המערכות העדינות והמדוייקות למעמסה. לדוגמה: תיקונו של קילקול ב־מערכת ההגה של מכונית אמריקאית הוא פשוט וזול יחסית, שכן המערכת היא פשוטה. במכוניות האירופיות המשוכללות, תיקון כ־

זה יכול להיות יקר ביותר; ו־כאשר מדובר בתנאים השוררים בארץ — יקר מדי.

במדינה מתוקנת מגיעה כל מכונית לטיפול ותיקונים במוסך מורשה מטעם יצרן המכונית, או הפועל מטעמו. מוסך כזה מצוייד במיכשור ובכלים הספציפיים לטיפול במכונית המסויימת, ועובדים בו פועלים מיקצועיים המכירים את הדגם שבו הם מטפלים.

בארץ, כל זה כימעט שאינו קיים.

רופאי שיניים ומוכרי גזוז

כ־3,000 יום פועלים בישראל כ־3,000 מוסכים מורשים. אך רובם אינם תיקניים. חשוב להבין

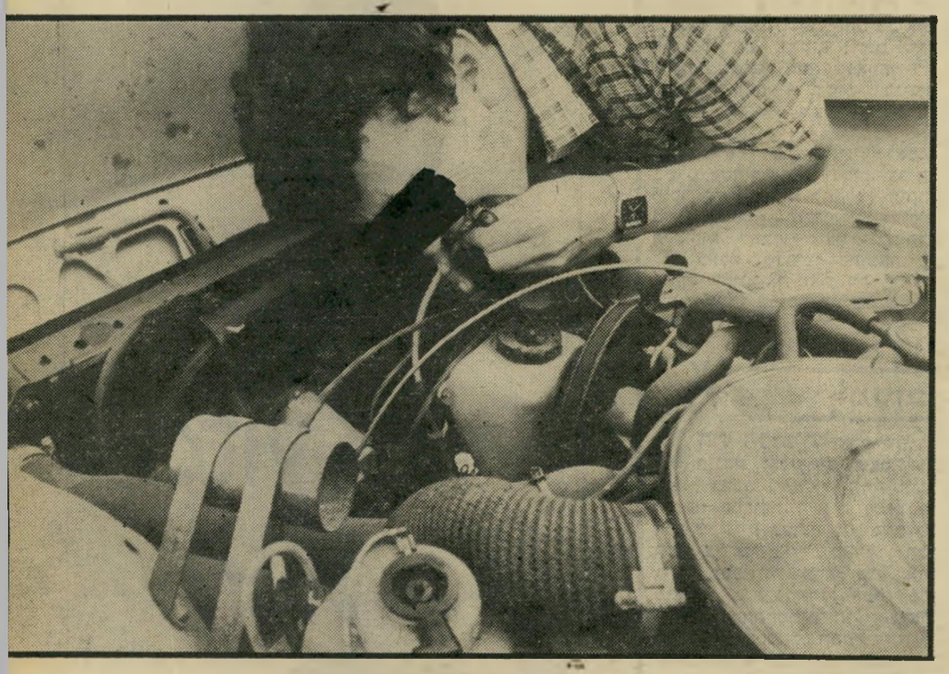
את ההבדל שבין מוסך מורשה ומוסך תיקני. הרישיון ניתן על־ידי הרשויות — מישרד־התחבורה ואיגוד המוסכים. אך כדי שהמוסך יהיה תיקני, עליו להיות מצוייד במיכשור ובכלים המיוחדים לכל דגם, ולהעסיק פועלים שהשתלמו בקורסים מיוחדים, ושיודעים לטפל במכונית באורח מיקצועי. רבים מאוד מבין המוסכים המורשים בארץ מטפלים בכמה דגמי מכוניות, אין בהם מיכשור וכלים ספציפיים, ומצב כוח־האדם המקצועי שלהם הוא בכי־רע. בלי להסתכן הרבה ניתן לומר כי בערך 70% מן המוסכים המורשים בישראל לא היו יכולים לעמוד בשום תקן אירופי.

ב־3,000 המוסכים המורשים מועסקים כ־32 אלף עובדים, והם מספקים שירות ל־340 אלף מכוניות פרטיות. סיקים כ־13 אלף עובדים. נוסף על כך, יש כ־17 אלף „מאכרים" — מכונאים עצמאיים המתקנים מכוניות באופן פרטי, בחצרות בתים ועל המדרכות בצידי הכבישים. אין צורך לומר שבאלה אין שום סיכוי לקבל טיפול תיקני למכונית.

מתברר כי החוק הישראלי תקיף הרבה יותר כאשר מדובר במתקיני סתימות־שיניים שאינם מורשים. כאשר פותח מישהו מוסך לא־מורשה, חולפת שנה או שנתיים עד שמישרד־התחבורה „מגלה" אותו — ושנים נוספות חולפות עד שמוציאים צו־סגירה. לא עובר זמן רב, ובעל המוסך פותח את עיסקו שוב בקירבת מקום, ו־התהליך חוזר על עצמו.

אלא שלהבדיל ממרפאי־שיניים

(המשך בעמוד 82)

המאכער על המדרכה מתקן את רכב מחפשי־המציאות, בתיקון מידרכה

אופייני — הכולל ידיים, פה ובעיטות. התיקונים האמיתיים עוד יבואו, אך גם הם לא יבטיחו את תקינת הרכב, אם לא ייעשו במוסך המורשה.

מוסכים בלי תקן

(המשך מעמוד 81)

לא מורשים, או מבעלי דוכנים למכירת גזוז שאין ברשותם רישיון עירוני, כאן מדובר לעתים תכופות בחיי אדם. חוסר־מיקצועיות והעדר כלים מתאימים להכוונת מערכת הבלימה, למשל — גורמים לאסונות רבים בדרכים. טיפול לא מיקצועי עלול לגרום לשריפת מכוניות, ורשימת התקלות העלולות לקצר חיי־אדם היא ארוכה. ארוכה בהרבה מידו של החוק הישראלי.

קורסים בלי תלמידים

ה מחסור בעובדים מיקצועיים, במיכשור ובכלים, המאפיין את רוב המוסכים — מורשים ושאינם מורשים — גורם לאיבחונים מוטעים, לתיקונים שלא לצורך, לביטול והשבתת חלקי מכוניות ומערכות שלמות ברכב, לביזבוז דלק במימדים עצומים ולקניית חלקי־חילוף מיותרים. כל אלה הופכים את אחזקת הרכב הישראלי ליקרה ביותר. כדי לקבל מושג על גודל הסכומים, די לומר שבשנה האחרונה הוציאו הישראלים לא פחות משמונה מיליארדי לירות על קניית חלקי־חילוף למכוניותיהם — וקשה להעריך איזה חלק מסכום זה בוזבז בגלל חוסר המיקצועיות של המוסכים.

לכך יש להוסיף את בעיית העובדים. מישרד־העבודה, איגוד המוסכים ונציגי היצרנים מקיימים קורסים שונים להשתלמות עובדים. אך מיספר הפועלים המגיע לקורסים הללו הוא מבוטל. התחלופה במוסכים היא עצומה. פועלים עוברים במהירות רבה ממוסך למוסך, כאשר המחסור בכוח־העבודה גורם לתחרות פרועה ולחטיפת עובדים ממוסך אחד למישנהו. בתנאים כאלה, לא מתפנים העובדים לשיפור רמתם המיקצועית.

לבעלי המוסכים אין, בדרך כלל, פנאי לעסוק בשיפור השירות. התעסוקה העיקרית של רבים מהם היא לפקח על העובדים, כדי למנוע גניבת חלפים וסחיבת לקוחות. כאשר מחירו של פנס קדמי במכונית נע בין 5,000 ל"י ל־23,000 ל"י, ומחירו של מחשב קטן לתיבת הילוכים אוטומטית מגיע ל־40 אלף לירות, כדאי לבעלי המוסכים להתאמץ בתחום זה. מרבית הגניבות מבוצעות על־ידי עובדים המתקנים מכוניות באופן פרטי, לאחר שעות העבודה — והם זקוקים לחלק המתאים או למכשירים המתאימים.

הלקוחות מתפתים להצעות המופנות אליהם בשעה שהם מביאים את מכוניתם לתיקון, משום שהתיקון „הפרטי" הוא לכאורה זול יותר. לכאורה — משום שבניגוד לטיפול במוסך, הטיפול הפרטי אינו מבוטח.

זאת יש לדעת: בניגוד לאמור בשלט קטן ברוב המוסכים, כי המוסך אינו אחראי לתקלות שיקרו ברכב אחרי התיקון — יכולים הלקוחות לתבוע פיצוי על תקלות כאלה, שנגרמו כתוצאה מטיפול לקוי. אך זאת רק בתנאי, שעשו אותו במוסך מורשה, המבוטח נגד תקלות כאלה.

טיפול לקוי ומסוכן

א חת הסיבות העיקריות להזנחה ולליקויים בשטח הטיפול ברכב בישראל, הוא ג'ונגל היבוא. במרוצת השנים יובאו לארץ מכוניות כימעט מכל דגם שיוצר על־פני כדור הארץ. חלק גדול ממכוניות אלה כלל אינו מתאים לתנאי הארץ. רבות מהן סובלות מהתחממות־יתר, ובאחרות אין מסננים המתאימים לתנאי האבק השוררים, למשל, במרחבי הנגב. אך מה שחשוב לא פחות: ריבוי הדגמים מסכל כל אפשרות של התמחות. במדינה שיש בה עשרות מיליוני מכוניות, כדאי לכל יצרן לקיים שירות טוב במוסכים מיוחדים מטעמו. במדינה שמיספר המכוניות בה מגיע ל־מאות אלפים בילבד — יש רק יצרנים מעטים שכדאי להם הדבר. כך נוצרה התופעה שקיימים מוסכים רבים המטפלים בדגמי מכוניות רבים. כיום, כאשר לכל דגם משוכלל יש, למשל, מפתח מצתים המתואם לו בילבד, או שעון לכיוון לחץ שמן במערכת הבלימה המיוחד לאותו דגם — משמעות הדבר היא שחלק גדול מהמכוניות בארץ מקבל טיפול חסר, לקוי, ולעתים קרובות אף מזיק ומסוכן.

ריבוי סוגי המכוניות ודגמיהן גורם גם למחסור נורא בחלפים, שלא כדאי לייבאם כלל, אם אין צורך בכמות גדולה מסויימת. יבוא בסדרות קטנות מייקר מאוד את המחירים. בארץ קיים מחסור קבוע בשיעור של 30% עד 40% בחלקי־חילוף מקוריים, שהמיסוי עליהם מגיע ל־120%. כך מגיעים לייצור חלפים חליפים, שהם כבכול זהים למקוריים אך זולים יותר (להבדל האמיתי תתייחס אחת הכתבות הבאות).

גם שכר־העבודה בענף הולך וגדל בשנים האחרונות. ביגלל המחסור בעובדים. עד לפני כמה שנים היווה שכר־העבודה 15% עד 20% מעלות הטיפול. כיום: 20% עד 30%.

כיצד יוכל הלקוח להתמצא בג'ונגל המחירים המשתולל בענף המוסכים?

כאמור, עלות התיקון מורכבת משכר־עבודה ומחיר החלפים. את מחיר חלקי־החילוף יכול הלקוח ללמוד ממחירון המתעדכן אחת לחודש, וחייב להימצא לעיונו של הלקוח, בכל מוסך. אך גם על מחיר העבודה המושקעת בכל תיקון יכול הלקוח לפקח ללא קושי.

לכל יצרן יש „שעתון". זוהי טבלה שבה כל פעולה המבוצעת במכונית מתורגמת למיספר הדקות או השעות הנחוצות לצורך ביצועה. מחיר שעת העבודה נקבע על־ידי איגוד המוסכים, וכל לקוח יכול לדרוש שהחישוב יוסבר לו. הוא יכול לראות במו־עיניו אם בעל המוסך לא הונה אותו.

כדאי לציין כאן שמישרד־התחבורה מחייב מוסכים שאינם בחזקת מוסך־שירות־מרכזי מטעם היבואן לעבוד על־פי תעריף הזול ב־20% מתעריפיו של מוסך היבואן.

אך גם אם המחיר שנגבה הוא הוגן, צריך הלקוח הישראלי לדעת, כי בגלל כל הסיבות שנמנו — יבוא פרוע, חוסר המיקצועיות של המוסכים והיעדר מיכשור, כלים וחלפים מתאימים — עולה לו תחזוקת המכונית ב־20% עד 35% יותר מכפי שעולה תחזוקת מכונית מקבילה במדינה אירופית.

איציק דנין

מחיר שעת עבודה:
המחירים בשקלים וכוללים מ.ע.מ.

ביואיק	161
אופל	161
שברולט	161
מזדה	161
אלפא רומאו	160
קונטסה	160
לנצ'יה	120
אוטוביאנקי	120
פולקסווגן	175
אודי נ.ס.או	175
דודג' ג'יפ	156.80
סימקה	156.80
קרייזלר	156.80
ב.מ.וו.	165
ווקסהול	156.80
אולדסמוביל	156.80
פיאט	156.80
ג'.מ.ס.	155
פונטיאק	155
וולוו	168
סובארו	145.60
סאאב	145.60
פיג'ו	151.20
סיטרואן	151.20
פורד	162.40
רנו	157
סוסיתא כרמל	117
מרצדס	201
רכב דיזל	201.60
מכון דיזל	295
טרקטורים וציוד	235
אופנועים	110

המחירון האחרון של איגוד המוסכים בישראל, המציע על שכר שעת־עבודה ברכב לסוגיו. עד סוף השנה, בעיקבות עליית שכר העובדים המוצמד והוצאות התחזוקה, עלול להגיע שכר שעת־העבודה לכ־265 שקל. פירוש הדבר, שיום עבודה אחד של שמונה שעות, שאינו דבר נדיר, יעלה ללקוח 2.120 שקל.

יוצאים ל-

THE VILLAGE

גריל

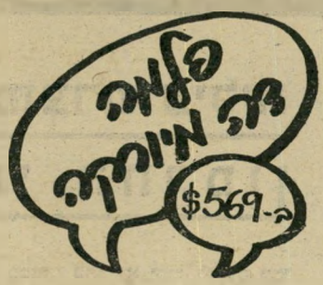
כמו בימים הטובים!

„הוילאג'" · בית הגריל · טל' 475550

תחנת הדלק פז, ליד הכפר הירוק.

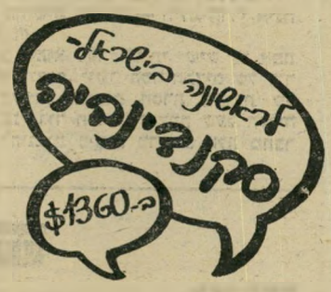

מתחשק לך כבר עכשיו לצאת לנופש מלהיב או לטיול מהנה?

על פלמה עוד לא שמעת? אי גן עדן שיש בו הכל.
תוכל לבלות שם חופשה מלכותית בת שבוע שלא תשכח במהרה.
החל מה־3.7 בכל יום ו'.

ספרד + פלמה
אם אתה מרגיש שאתה רוצה להנות גם מספרד וגם מפלמה צא לטיול של 15 יום הכולל שבוע בספרד - מדריד, טולדו, ולנסיה וברצלונה,ושבוע שני בפלמה דה־מיורקה ב־$1095 בלבד.

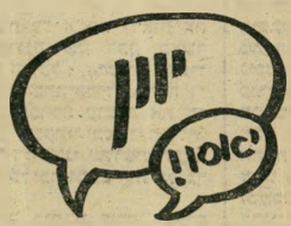

אם חשבת שזהו יעד יקר הבט. במחיר הטיול שאנחנו מציעים — ורק אנחנו מציעים! 3 ענקי תיירות חברו להגיש לך את החלום הסקנדינבי במחיר נמוך בהרבה מהמקובל:
נופש פלוס — החברה היוזמת והמארגנת.
סטרלינג — חברת התעופה הסקנדינבית הגדולה בעולם לטיסות שכר.
צירבורג — חברת התיירות הגדולה ביותר בסקנדינביה.
תהנה משבועיים בדנמרק, שוודיה, נורבגיה והפיורדים. מלונות פאר, (כן, גם שרתון!) שייט תענוגות ומסלולי טיול מרתקים, בלוית מדריך ישראלי צמוד — והכל הכל כלול במחיר. החל מה־3.7 בכל יום ו'.

מחיר מבצע לנרשמים עד 10.6.
אמריקה ב־33 יום במכונית פרטית מחוף אל חוף.

זו הדרך המרתקת ביותר לראות את ארצות הברית — במכונית אמריקאית חדישה.
אתם נהנים מכל הפרטיות בקצב שלכם. מבלי לבזבז זמן באוטובוס דחוס ובחיפושים אחרי בתי מלון.
הדלק על חשבוננו. הארגון והמדריכים — מקצועיים להפליא.
וכל זאת במחיר ובתנאים שרק אנחנו יכולים להציע.
אמריסע 81 — ב־25 ביוני, בחודש יולי בתאריכים 2, 4, 9, 11, 16, 18, 23, 30 וב־27 לאוגוסט.

נופש פלוס מטיסה אתכם לנופש בכל מקום ביוון.
אנחנו המומחים מס׳ 1 בארץ ליעדי יוון, ומטיסים לשם תיירים מרוצים מכל חברה ישראלית אחרת.
מגוון היעדים רחב — החל מסיור בן 10 ימים ביוון הקלאסית, דרך שבוע ברודוס או בקוס, מיקונוס, כפר הנופש הבינלאומי, פוסידון,אתונה והאיים, קורפו, סקיאטוס ועוד ועוד.
בחר לך יעד, ואנחנו נדאג שתגיע לשם. המחירים יפתיעו אותך, וההנאה כולה שלך.

המחירים כוללים:
טיסות הלוך ושוב, הסעות, מלווה ישראלי, מלונות, שייט וכל פעילות אחרת כמפורט בתכניות הטיולים.

פרטים והרשמה:
הסתור — טיולי נופש פלוס, פרישמן 76 ת״א,
טל. 222158/9(03)
ובסניפי הסתור:
ירושלים: 224171/2(02) : חיפה, 671313(04) : ת״א, 299281(03) : ר״ג, 721343(03) :
ואצל סוכן הנסיעות שלך.

הסדר תשלומים מיוחד לבעלי כרטיס אשראי
ישראכרט
VISA

מלכות היופי מבלות עם ״נופש פלוס״ בפלמה דה מיורקה.

צא לנופש בלי הסוס — צא עם

סתר טיולי
נופש פלוס
החברה המובילה לטיולי נופש בחו״ל.

נמר של עיר

פורטרט נשכח מתש"ח ✱ משורר מנצרת עילית

✱ מ"אבטליון" עד "עולם קטן" ✱ פרחי החרמון

עדות

גור

מילחמות קדש, ששת־הימים, ההתשה ויום־הכיפורים השכיחו לא במעט את דור הלוחמים של תש"ח. סופרי הפלמ"ח הו־סיפו וחיזקו שיכחה זו ביצירתם, בכתי־בתם החד־מימדית, שנועדה לפאר את ש־אסור היה לפאר ולשבח את שאסור היה לשבח.

בימים אלה ראה אור ספר צנום, ש־מוכיר את אווירת תש"ח, את עוצמתם ה־נפשית והאמיתית של בני אותו הדור. את התום, הנכונות והישר של אלה שדמם נשפך בשדות־קרב רחוקים אלה. הספר עם גור, מאת **שרה ושאול אביגור (מאירוב)**, מציג את דמותו של **גור מאירוב**, שנפל באותם שדות קרב.

הספר עם גור מתבסס על שני קטעים. הראשון נכתב בידי שרה, אמו של גור, מעט אחרי נפילתו, ב־1948. החלק השני מורכב מקטעים מתוך יומנו של האב, **שאול אביגור (מאירוב)**.

שאול אביגור היה אחת מהדמויות ה־מרכזיות במערכת הבטחון בימי המדינה שבדרך, מעין סגן שר־ביטחון בחלק השני של מילחמת השיחרור, ואחד מיועצי הבי־טחון של **דויד בן־גוריון** בעשור הרא־שון של מדינת ישראל. במשך שנות ה־מדינה שבדרך הוא היה מרוחק מתהליך גידולו והתפתחותו של בן־זקוניו גור. ב־תמונות שהוא מציג מאותה תקופה, המש־תזרות בתמונות אותן מעלה רעייתו שרה, הוא מצליח במקום שבו נכשל דור שלם של סופרים.

„גור נולד בששה־עשר בספטמבר 1931 בשעה תשע וחצי בערב." ואמו כותבת על תחושתה בטרם לידתו: „בחודשי הר־יוני יצרתי לי דמות: בן יולד, ענול־ראש, יפה. הוא ידמה לשאול... הוא הופיע. הרצוי, המקווה. כזה, כדיוק כזה, חזיתיו בעיני רוחי..."

17 שנה חי גור את חייו, עד שנפל בסג'רה באחד מהקרבות שפתחו את מיל־חמת 48. 17 שנה אלה מוצגים בלשון חסכונית של אב ואם, העשויים מאותו חומר מעולה, חומר אנושי אשר צר את חיינו בארץ הזאת. כבר בפרק הפתיחה מתארת האם שרה, את ביקורו של בנה המגוייס: „לאור הירח הקלוש הפתכלתי בגור; פניו רזו והשחירו, חתימת הזקן כלפה יותר מכפי הרגיל; מהעיניים נש־קף להט מהול ברוך ועצווה..."

האב שאול, שהיה באותו עת בשליחות עלומה לרכישת נשק בחוצלארץ, דווח בידי האם על שעבר על הבן הלוחם הצעיר: „כתבתי אז לשאול: ‚גור נמצא כל הזמן בחזית. לפני שבוע חזרה קבוצתו הביתה על מנת שיחליפה בקבוצה אחרת; לאחר שני ימי־מנוחה השקיע את עצמו בעבודה בצורה פרועה, כדרכו... כאשר החמיר המצב בעין־גב, וזה היה יומיים לפני הפסקת האש, יצאה שוב כיתתו ב־תור תיגבורת לעין־גב. המצב שם הלך והחמיר, והתגבר הפסק אם תוכל הנקודה לעמוד'..."

כמו ביצירה ספרותית מעולה, מוליכה האם ביומנה את הקורא אל תמונות מ־העבר הרחוק, מילדותו של גור, ונזכרת ביחסים המופלאים שהיו בין האב, שכמעט ולא היה בביתו, לבין הבן: „היחס זכור לי הערב הראשון בו שכבו שניהם, שאול וגור, בכימסה על המירפסת. גור, הלוחם האמיץ, התרפק על שאול כילד קטן, ו־סיפר לו על המערכה בעמק־הירדן. על עצמו לא סיפר דבר. איזו הרמוניה היתה בהתייחדות החברית הזאת. בירכתי על ה־רגעים האלה שהיו לי כמזור לפצעי. תמיד אהב גור את אבא, העריץ אותו והתגאה בו, אם כי לא הרבה לדבר עליו. תמיד שאף להיות צודק בעיניו. איזטי הקשה עליו בכל הגילים היה אחד: ‚אכ־תוב לאבא'. ובעת הם שוכבים זה על־יד זה כשני גברים שווים והאחד משלים את רעהו..."

בשלב מסויים של המערכה נמלט גור מחיידתו והצטרף לקומנדו, והאם החוששת חשה את שעומד להתרחש: „הרגש הע־כור הלך ונבר. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי. רק ריבוי שעות־העבודה בכרם ו־עיפותי הגדולה עזרו לי ‚לדחוק' את ה־זמן." ואז מתרחש האיום מכל: „בשובי אחר־הצהריים מעבודתי בכרם ניגשתי ל־סידור החדר: לא נגעתי בו מאז היינו בו ארבעתנו; ככר ערב, אני רוחצת את הריצפה של המירפסת. הנעתי לפינת ה־רדיו ועליו — הקסדה שחבש גור בקרבות, עד היכנסו לקומנדו. אחזתי את הקסדה כדי לנער ממנה את האבק, וכמחי חלפה המחשבה: ‚הלוואי, הלוואי שלא יהא עלי להניח את הקסדה הזאת על קברו'. חל־חלה אחזה אותי. רציתי לטרוף עצמי על המחשבה שעלתה, פחדתי להישאר לבדי; אך התגברתי ונמרתי לשטוף את המיר־פסת. רק הנעתי עד המפתן, ואני שומעת צעדים בכיוון לחדרי. נכנסו משה וסמולר, ועל המפתן, בין המירפסת ובין החדר, כישרוני... כוחותי עזבוני, אכל רק לרקה; חברים הביאוני עד המיטה, שכבתי. אחרי דקות מספר אמרתי: חברים, לא תעזרו לי במאומה, חזרו כל אחד לתפקידו. הם הפתלקו, נשארתי לבדי; לא מחשבה ולא דמע, חשתי רק כי גוש־פלדה חד נתקע בגופי וקורע את בשרי. חרש יב־כתי..."

שרה האם עומדת על זכותה לראות את הבעת פניו האחרונה של הבן, כאשר ארונו מונח בחדר האוכל: „הפנים נשארו כשלמותם. צבעם צהבהב־כחול; הפה ו־העיניים סגורים, תחבושת עטפת את ה־מצח וכל הראש; נשקתיו בפניו הקרות, אותם הפנים אשר רק לפני שלושים שעות ראיתי כשהן יפות כל־כך ומבטיחות כל־כך הרבה..."

למחרת ההלווייה כותבת שרה לבעלה במיברק: „שאול יקירי! אשר יגורנו בא, אבר לנו ילדנו, ציפור נפשנו, ולא נוסיף לראות את מאור פניו לנצח. אתך אני ביגוננו העמוק מתנחם — שרה." והיא ממשיכה בהירהורי יגונה: „זהו הגורל שליווה אותי מיום היוולדו ועד תום חייו הקצרים: בכבידות הקשבתי לתנועותיו הראשונות בקרבי, בכבידות הובלתיו ל־קבורה..."

פרק מרגש הוא הפרק „שבע־עשרה שנה — ראשית", בו משחזרת האם את חיי בנה, מודעת לגורלה ולאורח חייה ומתארת את בעלה שאול: „כבר בשנת 1923, כש־אך הייכרתי את שאול בכינרת, היה הוא איש התעלומה. מוסיע — נעלם, אינו ישן בלילה — וישן ביום; מאוחר בערב הוא יוצא בענלה אי־שמה, וכן הלאה..." וב־אווירה זו של אב שישנו ואיננו, גדל גור: „באווירה זו של ציפיית־תמיד לשאול הופיע ממשפחתנו — גור. וכך, מתוך ציפייה מתוחה לאבא, עברו כל שנות־ילדותם של הילדים..."

שהות ארוכה מעט של שאול בכינרת מתוארת בידי האם: „בשהיה גור בן־עשר, נשאר שאול כשלושה חודשים רצו־פים. כמה התנאה גור כשראה את אבא שלו בבגדי־עבודה, עובד כמסגריה. בשובו מבית־הספר היה מתעכב בחצר, מבלה על־יד שאול ועוזר לו בעבודתו. בדרך־כלל היה מתבייש כזה שאבא, עובד במישרד, ולא בשדה..." ילדות זו שסבלה מהיעד־רותו של האב, הותירה אותות בגור וב־אחותו רות, אשר בהיותה בת 12 שיגרה מיכתב אל **דויד בן־גוריון**: „בן־גוריון מנהיג הפועלים! אני מבקשת ממך לשח־רר את אבא שלי. גם אני רוצה שיהיה לי אבא בבית כמו לכל הילדים."

על כמה מהערכים אותם ייצגה האם ב־חינוך בנה ניתן ללמוד מן השורות ה־באות: „פעם אחת — והוא אז בן 14 — לקחוהו לכרם כדי לארוב לערבים שהיו באים בלילות לגנוב ענבים. ובאמת הופיעו הגנבים באותו לילה ממוך למקום־המארב בחלקת המדלן שבניבעת־השמונה. הוא התקרב ראשון בזחילה, חבט במקל בגנב ופצע את ראשו; הוזעקנו לכרם. ראיתי כשהוא עומד במרחק־מה מהגנב שהיה פרוח על האדמה וזב־דם — והוא נבוך. העירותי לחברים שאין לשתף ילד בגיל זה במשימות כאלו. עוד יבוא הזמן..."

וכך ממשיכה שרה ומספרת את סיפור חייו הקצרים של גור, כפי שנשתקפו ב־עיניה, סיפור אותו היא מסיימת במילים: „ביום 12 ביולי 1948 — נפל בשדות סג'רה — והזמן קפא ונשאר עומד."

רשימותיו של אביגור האב, פחות רג־שניות מאלה של רעייתו. בין רשימותיו הוא מביא סיפור, בו מופיע גם **ברל כצנלסון**, מהתקופה הקצרה שבה התגורר אביגור עם בני מישפחתו בתל־אביב: „יום אחד אני יושב עם ברל בגזוזטרת דירתו ומשוחחים. אנו רואים את גור למטה בחברת קונדסים והוא מרבין מכות נא־מנות באחד מבני־גילו. ‚ראה־נא, ראה, שאול', אמר ברל בהתפעלות. ‚כיצד הוא מרבין מכות'. ברל לא יכול לשבוע מה־מראה. הסתכלתי למטה, ואודה, לא ראיתי כל מקום להתפעל מתעלולי בני וממעשי תוקפנותו ובכורתו כלפי חבריו. כמעט שהתרעמתי על ברל. אך ברל לא נרגע וחזר ודיבר בהתפעלות עצומה על המראה ולא שבע מהסתכל בחצר..."

בסוף רשימותיו כותב אביגור: „בתוכי פנימה עודני מצפה שעה־שעה: הנה, הנה תיפתח דלת חדרי ברעש ובסערה, וגור מתפרץ פנימה. אך איני זוכר את גור ניכנס החדרה כאחד האדם — הוא היה פורץ פנימה כסערה וצהלה. ועם כל הלחץ המתמיד של ההגיון שאינו יודע רחמים, עוד לוחשת מהבהבת אי־שם התיקווה־ההזוה שכל דבר נפילתו לא היה אלא סיוט בילבד, ואפילו עוברת המצבה אינה ‚משכנעת' את מה שמתחת להכרה ומעל להגיון. אך עוברים שבועות, חולפים חו־דשים, חודשים נוקפים — ודלת חדרי אינה נפתחת..."

עם גור הוא ספר אמיתי, שיש בו אמת של שני דורות. יושר חסר תקדים של דור הורי תש"ח, נאמנות חסרת פשרות של אחד מבני דור תש"ח ועוצמה שעל חלקיה מנסה להיבנות בימים טרופים אלה מחבר העיים.

שרה, שאול, רות וגור מאירוב (אביגור)
„עם כל הלחץ המתמיד של ההיגיון שאינו יודע רחמים"

שירה

וקנין

לפני כשלושה חודשים ראה אור קובץ שירים צנום בספריה קטנה לשירה שב־הוצאת מסדה. קובץ שביקורת השירה ה־„מקצועית" לא הטריחה עצמה לעיין ול־בקר אותו. הקובץ מה המשל הזה, מאת משורר אלמוני ולא נודע בשם **יצחק וקנין***, לא גירה את אלה שהיו צריכים לגלותו, שהרי קובץ זה הוא התגלית ה־חשובה ביותר של השירה הישראלית בשנה האחרונה, אם לא בשנים האחרונות.

יצחק וקנין, יליד מרוקו, שעלה ארצה רק ב־1965 ומתגורר בנצרת־עילית, אינו מסתופף בבתי־הקפה המאכלסים פרחי־משוררים בשולי רחוב דיזנגוף, ואינו משגר את לשונו לעכוזיהם של עסקני ספרות ושירה. יצחק וקנין הינו משורר של אמת.

את קובץ שיריו פותח וקנין ב„עיניים שחורות מתוקות כתמרים. / לא זה לא תמרים," והוא מפתיע את קוראיו בשירו הנהדר „ארוחת מיץ", אותו הוא מסיים ב־„שולחן ערוך, מזכן / ומולו האיש השוקק שמר / לנגד הסרין הלבן אחזו את בקבוק

משורר וקנין
בתוך העיניים האלה

* יצחק וקנין — מה המשל הזה; הוצאת מסדה; הספריה הקטנה בעריכת אמיר גלבוע; 55 עמודים (כריכה רכה).

* שרה ושאול אביגור — עם גור; הוצאת עם עובד, 172 עמודים (כריכה רכה).

היין / שופך לאט לאט, מנשק זוג שדיים / ונאנח מלוא חיוכים על שולחן / ערוך מזכן." שיר שמשוררי שולי דינגוף עשו־יים לחוש מולו את עקרונות החושנית והיצירתית.

יצחק וקנין הוא משורר שהאדמה קיימת בשיריו, משורר ששירת האדמה עוברת בעד לשורות המאוד קצובות, מאוד אח־ראיות ומאוד מלוטשות של שירתו. כמו השיר „ברפת", בו הוא כותב: „רגליים עייפות. פסמות כבדות. / זנב מגרש יתושים / קר ברפת. // אדם חזור לארגזו פותח אותו / משחק עם מחשבתו / חם בחדר. // רעמב הקש, חסר תעוזבת / קר ברפת..." שיר בו מציג וקנין עוצמה שירית בוגרת.

קיים בשיריו של וקנין מימד צלול של מחאה, דבר הבא לידי ביטוי בשירו „הילה", בו הוא כותב: „יש צועקים ויש שותקים / יש מתנגדים ויש בעד / יש הורסים ויש בונים / אבל כולם נחים / תחת הילת פנס הרחוב. // יש קשורים ויש חופשיים / יש כוגדים ויש נאמנים / ועל ראש כולם איום השמדה מרחף / תחת הילת פנסי הרחוב." גם השיר חלומו של חייל, הבא בעיקבות שיר זה, הוא שיר־מחאה מעולה שפתיחתו מספרת על: „קסדה על הראש. אבק שריפה. / יהנה על עלי זית מצפה. / אשכול ענבים. קופסת לוף. / אשה ערמה רחוקה רחו־קה. / המלאך לא בא. לא בא..." את נושא הקסדה ממשיך וקנין ב„קסדת ה־שלום". שם הוא כותב: „בין שני עצים עמדו שלושה אנשים ונלחמו. / בקרב ה־ראשון ביקשו מהשמש שתשרוף אחד מהם / יצאה השמש ושרפה את שלוש־תם. // בקרב השני ביקשו מהגשם ש־ישביע אחד מהם / ירד הגשם והשביע את שלושתם. // בקרב השלישי ביקשו מהלילה שיתעה אחד מהם / ירד הלילה ותעו שלושתם..." וכך עד: „בקרב ה־שביעי ביקשו לרוץ ולכבוש אדמה / ורצו והגיעו שלושתם / ובכו."

שיר הכותרת של וקנין „מה המשל הזה" נפתח ב„עם עלות החמה קמה ילדה, / הרימה סדין לבן, סדין טל, מעל פני הים / והתבוננה. / מהומת התנה בכפר, זר פרחים להינומה..." ובדומה לשאר שיריו, הבנויים במיבנים סיפוריים, מוליך השיר את הילדה אל „נער ובלב נילחמים על עצם מלבינה. / אין אבא ואין אמא. / עיר עזובה. / מה המשל הזה? חשבה. / העננים כבדים, משמים שוב ירדה דמעה. / נכהלה מעט הילדה / כיד כבדה החזירה את הסדין הלבן, סדין טל, מעל פני הים, / חשבה על מיטתה וחשבה: מה המשל הזה עכשיו?"

בגרות שירתו של וקנין מפתיעה עשרת מונים במחזור השירים „שירים יומיומיים", הנפתח בשיר „לא חריש ולא קציר", בו הוא כותב: „אם נתלה אלילים מעל ראשינו / ונשקע בחלום כופרים / לא יהיה חריש ולא יהיה קציר..." שיר אחר של וקנין, אשר יובא כאן בשלמות, מעיד על בגרותו ובשלות שיריו של משורר חדש ומפתיע זה בנוף השירה הישראלית, שיר שכותרתו „עיניים": „בתוך העיניים האלה/ דמעות על ביזה בבית יתום / ועל אונס אלמנה. / בתוך העיניים האלה / זעקה. בתוך העיניים האלה / רכבת נוסעת ואיש עף מתוכה. / בתוך העיניים האלה / איש ואשה בתפילה / מול פת לחם."

מעלה נוספת בשירתו של יצחק וקנין היא, אי־לכתו בדרכי השירה הנלוזות של **גבריאל בן־שימחון**, (מלך מרוקני), **ארז ביטון** (ספר הנענע) ו**אמנון שמוש** (מישל עזרא ספרא ובניו). העושים כל ש־ביכולתם כדי להפוך פולקלור ומורשת ל־תרבות במסווה. יצחק וקנין, לעומתם, הוא משורר של אמת, שאינו נזקק למסיכות ה־פולקלוריסטיות כדי לאפר את חוסר־הכישרון, והוא מצליח להעניק לשירה ה־ישראלית העכשווית מימד נוסף, נידבך חדש.

ספרות ילדים

ההתחלה

מדור זה התייחס כמה פעמים בשלילה מירבית לספרי הילדים אותם חיבר בשנים האחרונות אוריאל אופק. מדור זה שלל את עמדת הריכוזיות שפיתח אופק, כבעל השפעה ראשון במעלה על התפתחות ספרות הילדים המקורית בארץ בשנים האחרונות, ואת האינטרסים שלו, כמחבר מאוד בינוני של ספרי ילדים, על חשבון מוכשרים ו־טובים ממנו.

בצד אוריאל אופק מחבר ספרי הילדים הבינוני, מצוי אוריאל אופק אחר — אוריאל אופק החוקר. אופק, שפירסם כמה ספרים העוסקים בתולדות ספרות הילדים, הגיע להישגים בלתי מבוטלים.

החשוב בספריו של אופק הוא ספרות הילדים העברית — ההתחלה*, ספר מח־קרי, שהוא ניסיון ראשוני לעקוב אחר שלבי צמיחתה של ספרות הילדים העברית מראשית תקופת ההשכלה ועד לדור התחיה הלאומית. ספר המבוסס על עבודת־דוקטור אותה חיבר אופק. הוא מתחיל במניין ספ־רות הילדים בעברית באבטליון, אותו חיבר אהרון ווישפסון־האיה (ברלין 1806), שפקסמיליה מתוכו מובאת אצל אופק ו־מספרת: „חמור אחד נושא מלח עבר את הנהר ובעוברו נמוטו רגליו ויפול בתוך מי הנהר. ויקם וירא כי קל המשא עליו מאשר היה בתחילה (כי נמס המלח ויהי למים). ויהי אחרי כן וישב ויעבור את הנהר ופסוג על שכמו, ויאמר החמור בלבו אקל מעלי את המשא הזה, ויתנפל בתוך המים, ולא יכול עוד לקום, כי עברו המים בחורי הספות, ויכבידו עליו עד מאוד, וימת שם תחת משאו..."

אחרי אהרון וולפסון הגיע **יהודה ליב בן־זאב**, מי שכונה „אביר סופרי ההש־כלה" שפירסם את ספר מסילת הילמוד כולל חינוך הילדים בקריאת האותיות והמילות בלשון עברית וקיצור כללי הקריאה, שראה אור בווינה (1848). בתוך הספר חרוזים ומיכתמים: „אשר יקנה ספרים לא ידע פתרון הדברים / כהמהר נושא מפעוה ולא יאבל שעורים..." ובעקבות ספר זה באו ספרי־משלים לילדים, ספרי־מוסר ואגרו־נים.

קובץ עברי ראשון של סיפורי ילדים היה של ילדות מאת **זיסקינד ראשקוב**, שכתב בכותרת המישנה של סיפור: „בחי־בור זה יסופרו מעשי בני־אדם מתכוונות ומידות שונות ואשר הגיע להם, למען תת לנער דעת ומזימה לבור לו הדרך הישרה (...) והמספרים כתובים המה בלשון ה־מקרא קלה ונכוחה ויתנו עונג ושימחה בלב הנעורים ויהיו נקראים בנפש חפצה; גם ילמדו בזה שפה יהודית נקיה בלי משגה..."

אחד מהסופרים העבריים הבולטים של ראשית המאה שעברה ואמצעיתה היה **אברהם מאפו**, שחיבר שלושה ספרים פדאגוגיים (א) חינוך לנער למתחילים, (ב) אמון פדגוג למתקדמים, (ג) דעך הוזי־פראנצאזע (הצרפתי הביתי) ללימוד צרפ־תית. ספר אחר של מאפו, אהבת ציון, הוגדר מאוחר יותר כ„הספר הראשון כ־ספרותנו, אשר נכתב למען הגדולים ונכבש על־ידי הצעירים", וכן גם סיפרו אשמת שומרון, שעליו הכריז מאפו עצמו: „אל חיזיונותיה הרבים והנישגבים ישתאו ויש־תוממו נערים וזקנים." מאפו, שנחשב כ־אחד ממבססי הספרות העברית, היה גם ממניחי התשתית לסיפור הילדים העברי.

תרגום של ספרים לעברית חשף בפני קורא העברית זיאנר שלם של ספרים הנחשבים לספרות־ילדים, כמסחרי פרים **לאויז'ס** (תירגום **קלמן שולמן**), דון קיחוטה מאת **סרוואנטס**, שראה אור תחת הכותרת אבינועם הגלילי, או משא האוויל **א"ל בן־אביגדור**, ובעיקבותיו בא **יהושע חנא רבניצקי**, שהחל בפירסום הביבליותיקה עולם קטן. רבניצקי ניסח את מטרותיו ביצירת ספרים, אשר „ביאו (את הילד) למדרגה שיוכל בעצמו לקרוא ספר עברי בלי עזרת המורה".

בפרק, והייתם אנשים עברים: צמיחתה של ספרות־ילדים טבעית בארץ־ישראל מביא אופק את תרומתה של ארץ־ישראל, מראשית ימי ההתיישבות בה, בטיפוח ופיתוח ספרות הילדים העברית, כאשר מקרא לילדי בני ישראל מאת **אליעזר וחמדה בן־יהודה** הוא מהראשונים ש־בספרי הילדים בארץ. בעיקבותיו של בן־יהודה באו **דויד ילין, זאב יעבץ, יהודה גור** ואחרים, שיצרו את התשתית לספרות הילדים כאן.

אין ספרות ילדים בלא עיתוני ילדים, ובספרו של אוריאל אופק לא נפקד מקום רישומם ומיונם של עיתוני הילדים בעברית, החל מעיתון הילדים העברי הראשון, ש־כונן כולו לילדים, הוא עולם קטן (שראה אור בירושלים, 1893). עולם קטן היה כתוב כולו על טהרת סופרי ארץ־ישראל. עד מהרה דיווח עולם קטן על המתרחש בבתי־הספר בערים ובמושבות, ומרכז ה־כובד של עיתונות הילדים עבר מהארץ לגולה. ב־1 בפברואר 1899 פורסם בעיר ליק, בגבול גרמניה, עיתון הילדים גן שעשועים, בעריכת **אברהם מרדכי פיורקא**. בעיתון זה פירסמו את יצירות הבכורה שלהם סופרים **כדויד שמעוני־נוביץ (שימעוני)**, שפירסם בגיל 13 את שירו הראשון התדע, וסופרים ומשוררים אחרים. **א"ל בן־אביגדור** ו**ש"ל גור־דון** התחילו להוציא בוורשה (1901—1905) את עולם קטן, ואחר כך באו שבועונים כהחבר, שבעריכת **י"ח טביוב**, ועוד כתבי־עת ושבועונים רבים, אשר יצרו תשתית תרבותית לדור שלם, שהיה, מאו־חר יותר, הדור שעלה ארצה ויישב אותה.

ספרות הילדים העברית — ההתחלה הוא ספר יסוד בהבנת שורשי התרבות הישראלית. ספר שיש בכוחו לפענח בפני הקורא בן־זמננו את הפלא שאין שני לו, של תחיית הספרות העברית בכלל וספרות הילדים העברית בפרט. **אוריאל אופק** עמד במשימה זו באופן מכובד, תוך כדי הבאת מכלול העשייה כולה, בציורוף מראי־מקומות וגלופות של כותרות, שיש בכוחם להמחיש באופן חזותי את הפלא הזה.

---

* אוריאל אופק — ספרות הילדים העברית — ההתחלה; הוצאת המכון ל־פואטיקה ולסמיוטיקה של אוניברסיטת תל־אביב + מפעלים אוניברסיטאיים, 431 עמודים (כריכה רכה).

עיתון הילדים הראשון בארץ־ישראל

מסע מרתק אל תוך ספרות־הילדים בעברית

(בתרגום **נחמן פרנקל**, יאסי, 1871) רוב־בינזון קרוזו שתורגם תחת הכותרת כור עוני (**יצחק רומש**, וילנה 1862) ורובינזון העברי (בתירגום ועיבוד של **יצחק אר־טר**), וכן ז'ול וורן, שהוצג באותה תקופה בעברית בשם יקיום וועדע, ויצירות משל **פראנץ הופמאן** ואחרים.

המיוחד באותו שלב מוזר של ראשית ספרות הילדים בעברית היה בכך, שבניגוד לכל השפות האחרות, היה מדובר בשפה שהילדים לא דיברו בה, שפה שבעזרתה ניסו סופרים עבריים להוכיח כי העברית איננה עוד לשון קודש בילבד.

הפרק על תקופת חיבת־ציון ותחיית ה־לשון העברית (1881—1905) מתאר את שלב המהפך העיקרי שביסס את ספרות הילדים בעברית. הבולט והראשון בפרק זה הוא נפעי נעמנים — מיקראה שנערכה בידי **אברהם מרדכי פיורקו** (1883) ובה כמאה סיפורים. סופרים אחרים שהחלו לכתוב באותה עת יצירות המותאמות ל־ילדים ולבני גיל הנעורים היו **י"ב לבנה, יהודה שטיינברג** ו**י"צ לוויך**.

פרק נודע יותר בתולדות ספרות הילדים בעברית הוא הפרק „תושיה לילדי ישראל", כאן, לראשונה, ניתנת דוגמה של מו"ל המטפח ספרות ילדים. הראשון בהם היה

מולדת

פרחמון

סידרת ספרים מרגשת היא סידרת חצב שבהוצאת מסדה, המתמקדת בחומר מעולה ובעיצוב יפה, בפירסום ספרים על החי והצומח בישראל.

ספר חדש שראה אור בסידרת חצב הוא פרחים במרומי חרמון מאת **מיכה ליב־נה***, ובו סיפור הצמחייה העגפה של הגבוה בהרי ארץ־ישראל. הספר מורכב מסידרת סיורים, בתאריכים שונים של השנה, כאשר מין צמחי החרמון נפתח בחפנים קצרי גבעול, דרך סגל צנוע, אליסון חרמוני, צבעוני החרמון, רומולאת השלג, נורית זנובה, זמזומית החרמון, ברו־ניקה מזרחית, כרים קוצניים, כרבולת מק־רינה, עריר הלבנון, אשחר הלבנון, דובדבן שרוע, געדה מזרחית, דרדר ססגוני, ורד דביק, צלצלית ערערית, מרווה בוציגית, חדעד הלבנון, קוסינה החרמונית, קדר אדום פרחים, ארכובית הארזים, ציפורן הלבנון, כף אווז, משקפיים חרמוניים, ועוד צמחים רבים.

פרחים במרומי חרמון מוליך את הקורא בשישה סיורים, שנעשו בחרמון בתקופות שנה שונות, עם תמליל פשוט ומרתק, כמעט יותר מיצירה ספרותית. בסופו של הספר מצויה רשימה מלאה של הצמחים במרומי החרמון.

ספר זה הוא מהמרתקים שבספרי ארץ־ישראל, שראו אור בשנים האחרונות.

---

* מיכה ליבנה — פרחים במרומי חר־מון; סידרת חצב, הוצאת מסדה; עיצוב: דורית שרפשטיין; 120 עמודים (כריכה קשה + עשרות תצלומי צבע מרתקים).

מאת בן עומר

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פירסם תחת הכותרת „שר החוצה" את מאמר העורך, שהתייחס לסוף קרבות ההתשה בין ראש־הממשלה דויד בן־גוריון לשר־החוץ המתפטר משה שרת. בפירוש „דת או ביזנס?" הציג צוות כתבי „העולם הזה", תחת הכותרת „חברות קדישות בע"מ", את פירוט עסקיהן המפוקפקים של המיפלגות הדתיות, וביניהן חברות־קדישא.

בפירוש „מאחרי מסך החול" המשיך חליל תותה בתיאור סידרת פגישותיו במרחב. הפעם: „פגשתי את המופתי בביתו". את מדור הבידור מילאו השבוע ארנון וזירי מקיבוץ שדה בוקר, בסידרה של „כוכבים משדה בוקר".

כשער הגיליון: שר־החוץ משה שרת.

„העולם הזה" 974
תאריך: 14.6.1956

התפטרות משה שרת ✶ נישואי איירין ברוזה ✶ השריקות של ח"כ באדר ✶ גדוד חוקעי השופרות של הרב גורן

העם

הנשק הסודי של שרת

הכל היה מוכן למכה הגדולה. כוחות בן־גוריון היו ערוכים להתקפה. המערך של שרת נראה מיואש.

התימרון הגדול של משה שרת, שר־החוץ, שביקש לאגוף את עמדות בן־גוריון בעזרת הדתיים מימין ומס"ם משמאל, נכ־של. אמנם הדתיים־ התכוונו לפרוש מן הממשלה ביום הראשון, באמתלה של מילי־חמה בגידול החזיר, ובאו במגע עם ה־פרוגרסיבים (כיום ל"ע) ואנשי מפ"ם, כדי ליצור חזית משותפת לעזרת שרת. אולם בן־גוריון חיסל את התימרון בפגז אחד.

בן־גוריון הודיע קצרות: התערבות שרי המפלגות האחרות למען משה שרת תהווה תקדים, שיהיה מסוכן גם להן. כי מחר יתערב הוא במינוי השרים של המפלגות האחרות.

מאחר וממשלת ישראל אינה ממשלה הממונה על־ידי העם, אלא אגודה של מנ־היגי מפלגות הממונים על־ידי מפלגותיהם, היה זה אינם רציני. חוץ מזה איים בן־גוריון בפיצוץ הקואליציה, והודיע ברוגז, שעתה הוא מוכן אפילו לברית עם תנועת החרות. לכל היה ברור, שמשה שרת יתפטר ביום הראשון.

נשק למען השר. אולם במחסנו של שרת היה עוד נשק סודי אחד. הוא נורה ביום רביעי שעבר, כאשר הגיע בצורת מיברק מארצות־הברית. הבריק אבא אבן: חל שינוי בסיכויי ישראל לקבל נשק.

בחוגי בן־גוריון שררה מבוכה. היה קיים חשש כי המיברק הוומן על־ידי משה שרת עצמו, כדי להציל את עמדתו, שהרי סילוקו של שרת, בניגוד לרצון האמריקאים, יכול היה לחבל בקבלת הנשק. אולם בן־גוריון לא יכול היה להיות בטוח שאין ממש בהבטחת אבן. הוא לא רצה ששוב יגידו לו, כמו אחרי מיבצע כינרת, כי ישראל עמדה לקבל נשק ושהוא חיבל בדבר ברגע האחרון. סילוקו של שרת נידחה לכמה שבועות, עד התבהרות המצב.

עכשיו נשאלת השאלה: כמה נשק (אם בכלל) מוכנים האמריקאים לספק כדי להי־ציל את משה שרת?

מנגנון

אבי"ה דיפלומאטית

„שלום איירין, איירין שלום!
אראך עוד בחלום..."
(מתוך שירי־עם אמריקאי)

אחת התגיבות המפוארות ביותר שנערכו החודש ברומא, ושמשכה אליה את מר־בית הסגל הדיפלומאטי של בירת איטליה, היתה חגיגת הנישואים של רינה (איירין) ברוזה (38), בעלת תפקיד של מזכיר ראשון בשגרירות הישראלית המקומית.

לגבי האנשים שהכירו את הכלה, היה זה לא רק טכס נישואים רשמי, אלא גם טכס סמלי של סתימת הגולל על אחת הקאריירות המזהירות ביותר בשירות החוץ הישראלי. הקאריירה של האשה שגילמה בדמותה את הצד הפעיל והיעיל ביותר של מישרד־החוץ.

כוכב קונוע. אחד מאלה שידעו להע־ריך את גודל האבידה היה וולטר איתן, מנהל מישרד־החוץ הישראלי. איתן הכיר את איירין בסוף מילחמת־העולם השניה, בקאהיר. הגערה הבשלה, ילידת אנגליה, היתה אותה תקופה באחד ממצבי השפל של חייה. נישואיה הראשונים לא הצליחו. היא התגרשה מבעלה. מדוכדכת ומיואשת, ניסתה למצוא קצת שיכחה בחיי־הלילה של קאהיר ובחיק החברה הגבוהה.

איתן, אז מנהל המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית, הכיר מייד את הכיש־רונות הגבוהים באותה נערה. הוא ידע גם היכן יוכל לנצלם ביעילות. איירין הפכה למזכירתו הפרטית, ושירתה את הסוכנות היהודית בקאהיר ובלונדון. יחכן ואיירין חלמה על קאריירה אחרת מאשר להיות מזכירתו של פקיד גבוה בסוכנות. היא חשבה להיות ביום מן הימים כוכבת קולנוע. היא הגשימה את חלומה חלקית כאשר הפכה להיות הכוכבת הראשונה ב־ארץ־ישראל, בתפקיד ראשי בסרט בית אבי שהוסרט ב־1946. אולם עד מהרה נוכחה כי גם בשירות הדיפלומאטי ימצאו אנשים היודעים להעריך את סגולותיה.

כשקמה המדינה הפך וולטר איתן למנהל מישרד־החוץ. איירין העתיקה עמו יחד את מושבה לישראל, וזכתה תוך תקופה קצרה בידידותם הכנה של שר־החוץ משה שרת, של איש־המיסתורין־ללא־מיסתורין ראובן שילוח, של הפקידים הגבוהים ושל אנשי הסגל הדיפלומאטי.

מובן שבין כל כך הרבה ידידים נמצאו גם מיספר אויבים. היו אלה אנשים מרי־נפש ואכולי קינאה בהצלחתה המסחררת של איירין. הם לא הבינו מהו ערך היח־סים ההדוקים בין איירין ובין כמה כוכבים של הדיפלומטיה הבינלאומית. הם היו קט־נים מכדי להעריך הקרבה עצמית במלוא מובן המילה.

השמצות מקצועיות. רגשות הקינאה התעוררו ביתר שאת, כאשר נודע לפתע כי איירין נתמנתה למנהלת לשכת התיירות הממשלתית. המשמיצים המקצועיים עוררו רעש בעיתונות הצהובה, טענו כי איירין זכתה לתפקידה הרם רק תודות לקשריה הטובים עם האישים הנכונים. לשווא פור־סם מיכתז למישרה, שהתאים בדיוק נמרץ לסגולותיה האישיות של איירין ברוזה. הממשלה והתיירים נאלצו לוותר על שירו־תים אדיבים.

אך הידידים דאגו כי איירין לא תצא מקופחת, וכי כישרונותיה יופעלו במלוא היכולת, במקום הנכון. היא הועברה ל־צירות ישראל ברומא, בתפקיד מזכיר שני וניספח תרבותי. היחידה שנשארה אדישה לשמועות היתה איירין עצמה. בדירת הרוו־קות שלה בויא ליסבון, המשקיפה על שדרת עצים חמודה באחד הרובעים המפו־ארים של רומא, הוסיפה היא לתרום את מלוא חלקה למגיעת בידודה המדיני של ישראל.

כאשה בעלת טאקט וקומה יפה, לבושה תמיד באלגנטיות ומושכת תשומת־לב גב־רים, זכתה איירין בתואר האשה בדרגה הדיפלומטית הגבוהה ביותר, אחרי קליר בות־לוס, שגרירת ארצות־הברית היפה־פיה*.

אם היו אנשים שטענו כי מישרד־החוץ אינו יודע לטפח דיפלומטים מוכשרים, הנה ניתנה להם כאן תשובה מוחצת. אחרי שתי שנות שירות, הועלתה איירין ברוזה לדרגת מזכיר ראשון וקונסול כללי של ישראל ברומא.

מכה דיפלומטית. בתפקיד זה הוטל עליה לקבל את פניו של דאג האמרשילד, הרווק הבינלאומי היפה, בדרכו לישר־אל*. איירין הציעה לו את מיטב עזרתה, אולם האמרשילד, מסבעו חשדני כלפי נשים, העיר קצרות: „לא תודה".

ברור שמישרד־החוץ נזהר מלהגביל את פעולותיה הברוכות והפוריות לרומא בילי־בד. היא ערכה סיורים על פני ארצות אירופה, ביקרה בתפקידים שונים באמ־ריקה, שם עובדת אחותה הלן בקונסוליה הישראלית בניו־יורק. לכל מקום שם נת־קלה הדיפלומטיה הישראלית בגברים עק־שניים, הוזעקה איירין.

באחת האזעקות האחרונות פגשה איירין במיליונר אמריקאי, ואז, שעה שהתפטרותו של משה שרת איימה כשואה מתקרבת על הדיפלומטיה הישראלית, ספגה זו מכה שניה: איירין ברוזה נישאה, התפטרה מתפקידה, עברה לארצות־הברית אל המנו־חה ואל הנחלה**.

כמו בשיר העם האמריקאי גודע, יכלו ידידיה הרבים לומר לה: „איירין שלום, אראך עוד בחלום".

* רעייתו של הנרי בות, מייסד ה־שבועונים טיים ולייף.

הנגב

הי"י הג"פ

במרחק 11 קילומטר לסדום נובעים מזה אלפיים שנה (לפחות) מעייגות גפרי־תיים חמים, שנמצאו מועילים ביותר לחו־לים בדלקת פרקים. אך חולים אלה יכלו להגיע אליהם רק ברגל. לא היתה כל תחבורה מסודרת למקום.

השבוע נחנך בסדום שירות התחבורה הצעיר והמקורי ביותר במדינה: ג'יפ מיוחד יסיע במועדים קבועים את המעונ־יינים להתרחץ בחמי זוהר שבעין בוקק.

אנשים

● ח"כ **יוחנן באדר**, בתגובה על סידרת הכתבות בהעולם הזה, „דת או ביזנס?": „אני פוחד מן הרבנים. בכל מילחמה נגדם אני אהיה העריק הראשון."

● הרב הראשי לצה"ל אלוף־משנה **שלמה גורן**, הביע השבוע את התלהבותו מהצעת חייל דתי להקים גדוד של תוקעי־שופרות שייילחמו, בשעת הצורך, בשיטות הבדוקות והמנוסות מימי נצחונו של **יהו־שוע בן־נון**.

● הסנסציה האנושית של השבוע: ב־מסיבה לזכר **חיים ארלוזורוב** קפצה אלמנת המנהיג הנרצח, **סימה ארלוזו־רוב**, לעבר יורש בעלה, **משה שרת**, והתריעה לעומתו: „משה, אם אתה נותן להם להוציא אותך (מהממשלה) אתה לא בן־אדם!" אחר כך פנתה סימה ארלוזורוב אל **ציפורה שרת** ואמרה: „אני הגנתי על חיים יותר מאשר את מגינה על משה."

* מזכיר האומות המאוחדות שמצא את מותו מאוחר יותר בג'ונגלים של קונגו הבלגית.

** מנישואיה אלה נולד בנה, המוכר כיום בארץ בשם דייויד ברוזה.

דיפלומאטית איירין ברוזה

בסרט הישראלי **בית אבי**. סיפור נישואיה של אם הזמר הנודע, דייויד ברוזה, שבעיקבות נישואיה ויתרה על קאריירה דיפלומטית מבטיחה.

אריאלי

"רים" מציגה את ארונות FOLDING

היופי של דלת מתקפלת עם היתרונות של ארון אמיתי

הצלחתם של ארונות בעלי דלתות מתקפלות בארצות הברית ובאירופה איננה רק תוצאה של אופנה. ארון קיר "פולדינג" מצטיין במספר יתרונות פונקציונליים ועיצוביים שהופכים אותו לפתרון האידיאלי לכל צרכי האיחסון שלך.

ארון אמיתי, לא רק דלת יפה

רוב היצרנים המוכרים דלתות מתקפלות מציעים רק דלתות מתקפלות, ללא ארון מאחוריהן. כך מתלכלכים הבגדים שבארון בסיד הקיר, מתכסים באבק וטיח הנושרים מהתקרה, ופגיעים לחדירת חרקים.

פולדינג הוא ארון של ממש, ארון יציב, עם גב ודפנות ורצפה ותקרה.

הדלתות של פולדינג אטומות לחלוטין, אפילו בדגמי התריס, ובגדייך מוגנים היטב מפני לכלוך, טיח, סיד, לחות וחרקים.

משפחת "פולדינג": עושר של סגנונות בכל המידות

את הפולדינג שלך תקבלי לפי המידה שאת צריכה. בלי פינות מתות בחדר. ומתוך מבחר הדגמים תוכלי לבחור בעיצוב שיתאים לטעמך ולחדר השינה שלך. לבחירתך 3 דגמים:

דגם תריס

קולוניאלי, תריס וקלאסי, במבחר גוונים.

בלעדי ל"רים": ארון שאינו מחובר לריצפה

רק ל"פולדינג" מסילת דלתות מוגבהת שאינה מחוברת לריצפה. לכן ניתן בבוא העת להעביר את הארון כולו לחדר אחר או לדירה אחרת. לא "התחתנת" עם נישה.

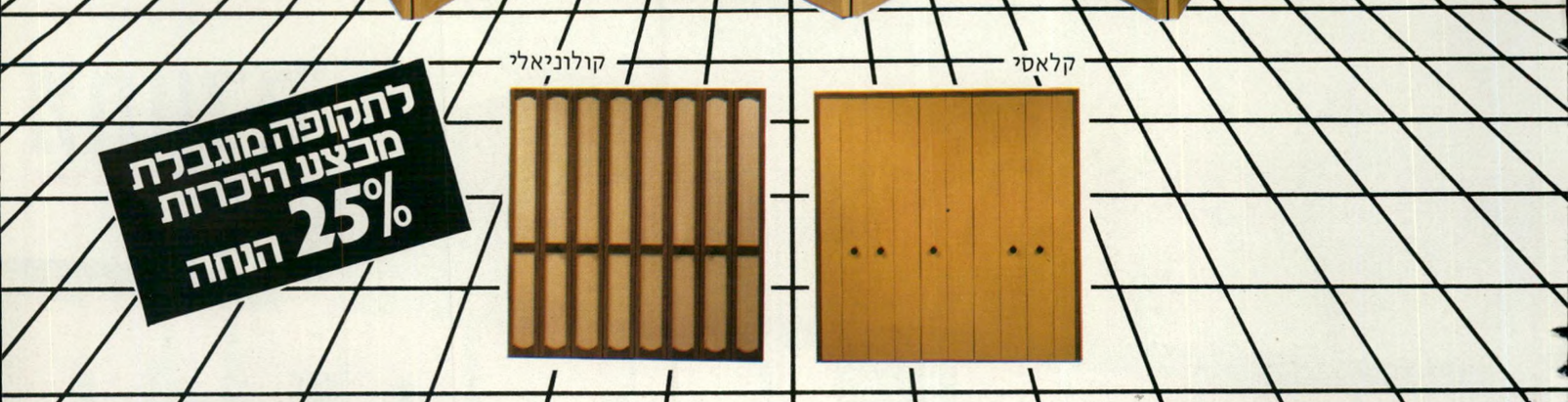
בלעדי ל"רים": SYSTEM 32

שינויים בעונות השנה, בהרכב ובמבנה המלתחה, מחייבים לעתים שינויים בסידור הפנים של הארון. שיטת SYSTEM 32 המיוחדת של פולדינג מאפשרת לך להגביה ולהנמיך מדפים; להוסיף מוטות תליה ולערוך שינויים רבים נוספים תוך שניות וללא עזרת איש מקצוע.

בלעדי ל"רים": 5 שנות אחריות

רבות כבר דובר בעתונות ובטלויזיה על יצרני רהיטים "הצצים כפטריות אחרי הגשם ונעלמים עם בוא האביב" ...

תקפידי לקנות רק מיצרן מוכר ואחראי. ל"רים" מערך השרות הארצי הגדול מסוגו. ב"רים" תקבלי שרות מקצועי ואמין בכל מקרה שתזדקקי לו – בכל פינה ופינה ברחבי הארץ.

ירושלים: כורש 7/ מרכז כלל יפו 97/ שלומציון המלכה 18/ איזור התעשיה גבעת שאול ב'/גרין, מרכז מסחרי ק. יובל. **תל־אביב**: בן־יהודה 108, 116, 118א'/ הרצל 102/ הרצל 32/ דרך פ"ת 156. **חיפה**: הרצל 67/ דרך חטיבת גולני 23/ שד' ההסתדרות 20 (צ'ק פוסט)/ הרצל 59/ הנביאים פינת הרצל **מפרץ חיפה**: צומת קרית אתא **באר שבע**: הרצל 54, 58/ איזור התעשיה גב־ים ביתן 6, קק"ל 71. **אילת**: הוכמן, מרכז מסחרי. **אשדוד**: רח' רוגוזין 25/ **אשקלון**: הרצל 34, **בני־ברק**: רבי עקיבא 36. **בת־ים**: חננאל, רוטשילד 39. **הרצליה**: אפירין, סוקולוב 53. **דימונה**: תחנת אגד. **חולון**: רח' סוקולוב 8. **חדרה**: הרברט סמואל 52. **טבריה**: רח' הגליל. **כפר־סבא**: קולמן, ויצמן 66. **נתניה**: שער העמק 1/ שמואל הנציב 27/ ברמן, הרצל 29. **נהריה**: שד' געתון 2. **נצרת**: נמסאווי 720. **עפולה**: רח' הנשיא. **עכו**: רח' בן־עמי 32. **פתח־תקוה**: בר כוכבא 23/ בלושטיין, הברון הירש 26. **קרית אריה**: הכניסה מתחנת פז "געש". **צפת**: ירושלים 131. **קרית אתא**: זבולון 5. **קרית גת**: שד' לכיש 7. **קרית־שמונה**: מרכז מסחרי. **רחובות**: אחד העם 22, 27/סולו, הרצל 187. **רמת־גן**: ד'בוטינסקי 106. **ראשל"צ**: רוטשילד 81. **רמלה**: הרצל 84. **תל־מונד**: הדר, מול הדואר. **רעננה**: אחוזה 184. כמו־כן ברשת חנויות "המשביר לצרכן" וכל־בו שלום.

רים

מיגוון הארונות הגדול בישראל

ח' סיון תשמ"א, 10.6.1981 מיספר 2284 שנה 45 המחיר: 13 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולמ

88 עמודים

איריס דווידסקו

נערת הזוהר מתוודה:

מילחמתי בסמים